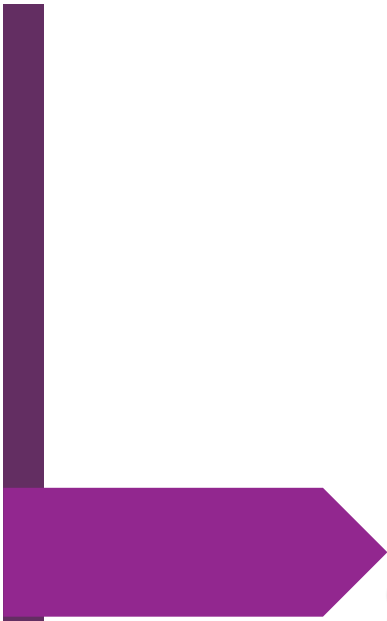
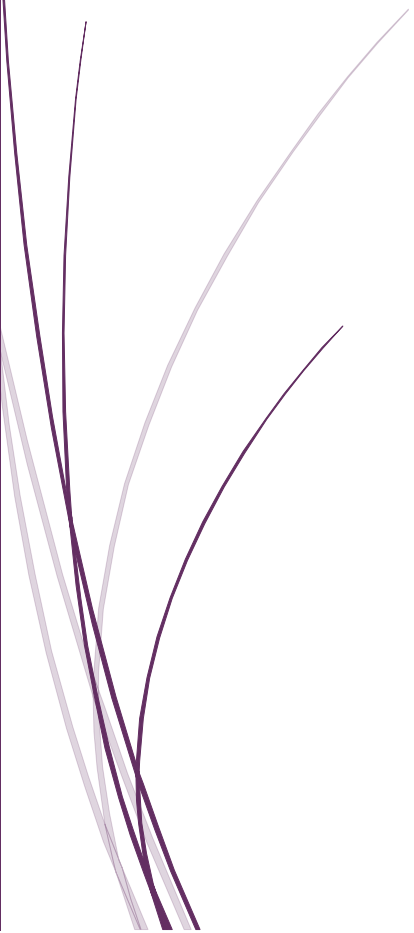

Informatīvais ziņojums

**VEDĀS SPECIALIZĀCIJAS
STRATĒGIJAS MONITORINGS**

Rīga
2017.gada oktobris

SATURS

IEVADS	3
IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI UN TERMINI.....	5
KOPSAVILKUMS	6
1. RIS3 UN POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI	9
2. RIS3 KONCEPTS	10
3. VIEDĀS SPECIALIZĀCIJAS JOMU SASAISTE AR TAUTSAIMNIECĪBAS UN ZINĀTNES NOZARĒM	11
4. EKONOMIKAS ATTĪSTĪBAS TENDENCES, MĒRĶI UN IZAICINĀJUMI	14
5. TAUTSAIMNIECĪBAS STRUKTURĀLĀS TRANSFORMĀCIJAS VIRZIENI.....	18
6. RIS3 MONITORINGA IETVARŠ.....	20
7. MĒRĶA RĀDĪTĀJU HIERARHIJA	21
8. POLITIKAS REZULTĀTU MĒRĶU SASNIEGŠANAS RĀDĪTĀJI.....	22
9. RIS3 MIKRO LĪMEŅA RĀDĪTĀJU ANALĪZE	36
10. PASĀKUMU PLĀNS	82

PIELIKUMI

1. pielikums. Nozaru makro analīze
2. pielikums. Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas pamatnostādņu 2014. – 2020. gadam turpmākās rīcības plānojumā noteikto uzdevumu izpilde
3. pielikums. Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņu uzdevumu un pasākumu īstenošanas progress 2014.-2016.gadam
4. pielikums. Nozaru diskusiju platforma – uzņēmējdarbības atklājuma principa ieviešana
5. pielikums. Eiropas inovācijas rezultātu pārskats
6. pielikums. RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāju vērtības 2008. – 2015. gads

Informatīvais ziņojums “Viedās specializācijas stratēģijas monitorings” (turpmāk – ziņojums) ir pirmais Latvijas Viedās Specializācijas stratēģijas (turpmāk – RIS3) ieviešanas izvērtējums. Tas izstrādāts atbilstoši Ministru kabineta 2015.gada 15.septembra uzdevumam – Izglītības un zinātnes ministrijai un Ekonomikas ministrijai nodrošināt RIS3 monitoringa īstenošanu, tostarp RIS3 progresa ziņojumu izstrādi un ietekmes vērtēšanu, un nepieciešamo tematisko pētījumu pasūtīšanu (prot. Nr. 47, 35 §).

Ziņojumā ietverta informācija par Latvijas ekonomikas attīstības tendencēm, mērķiem un izaicinājumiem, RIS3 programmu un pasākumu īstenošanas gaitu un virzību uz mērķu sasniegšanu, kā arī RIS3 rādītāju analīze un turpmāko pasākumu plāns.

Nemot vērā RIS3 mērķus un tvērumu (*RIS3 ir tautsaimniecības transformācijas stratēģija uz augstāku pievienoto vērtību, produktivitāti un efektīvāku resursu izmantošanu*), ziņojums ietver Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādņu 2014. – 2020.gadam (turpmāk – ZTAI pamatnostādnes) un Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņu 2014. – 2020.gadam (turpmāk – NIP) rīcības plānā ietverto pasākumu īstenošanas gaitu laika periodā no 2014. līdz 2016.gadam un pasākumu plānu 2017/2018. – 2020.gadam.

ZTAI pamatnostādnes ir apstiprinātas ar MK 2013.gada 28.decembra rīkojumu Nr.685 (prot. Nr.67, 97.§); turpat arī noteikts, ka Izglītības un zinātnes ministrija iesniedz ZTAI pamatnostādņu īstenošanas starpposma novērtējumu MK līdz 2017.gada 1.jūnijam. NIP ir apstiprinātas ar MK 2013.gada 28.jūnija rīkojumu Nr.282 (prot. Nr.32 62.§); turpat arī noteikts, ka Ekonomikas ministrija iesniedz MK informatīvo ziņojumu par NIP īstenošanas starpposma novērtējumu, kā arī paredzēto uzdevumu un pasākumu plānu 2018.-2020.gadam līdz 2017.gada 1.oktobrim. NIP galvenais mērķis ir veicināt ekonomikas strukturālās izmaiņas par labu augstāka ienesīguma preču un pakalpojumu ražošanai, t.sk. rūpniecības lomas palielināšanai, rūpniecības un pakalpojumu modernizācijai un eksporta sarežģītības attīstībai. NIP galvenie mērķi un uzstādījumi ir integrēti arī Nacionālajā attīstības plānā 2014. – 2020.gadam.

Izstrādājot ziņojumu, informāciju par ZTAI un NIP pamatnostādņēs noteikto uzdevumu un pasākumu izpildes gaitu un rezultātiem atbilstoši kompetencei ir sniegušas Ekonomikas ministrija, Finanšu ministrija, Iekšlietu ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Kultūras ministrija, Labklājības ministrija, Pārresoru koordinācijas centrs, Veselības ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija un Zemkopības ministrija, kā arī atbilstošie nozares partneri.

Ziņojuma izstrāde nodrošina šādu uzdevumu izpildi:

- *Ex-ante* nosacījumu Eiropas Savienības Kohēzijas politikas 2014. – 2020.gada plānošanas periodam, kur uz pētniecības un inovāciju jomu attiecināms *ex-ante* nosacījums ir “jābūt Nacionālajai Reformu Programmai atbilstoši Viedās specializācijas stratēģijai, kas veicinātu privātos ieguldījumus pētījumiem un inovācijai, labi funkcionējošas pētniecības un inovācijas sistēmas ietvarā”;
- MK 2013.gada 28.jūnija rīkojumu Nr.282 (prot. Nr.32 62.§) “Par Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņēm 2014.–2020.gadam” 5.1. apakšpunktu, kas nosaka, ka Ekonomikas ministrijai jā sagatavo un ekonomikas ministram līdz 2017.gada 1.oktobrim noteiktā kārtībā MK jāiesniedz informatīvais ziņojums par Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņu 2014. – 2020.gadam īstenošanas starpposma novērtējumu, kā arī paredzēto uzdevumu un pasākumu plāns 2018. – 2020.gadam;
- MK 2013.gada 28.decembra rīkojuma Nr.685 (prot. Nr.67; 97.§) “Par Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādņēm 2014.–2020. gadam” 4.1. apakšpunktu un 2017.gada 19.aprīļa MK rīkojumu Nr. 191 (prot. Nr. 20 8. §), kas nosaka Izglītības un zinātnes ministrijai sagatavot un izglītības un zinātnes ministram iesniegt Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādņu 2014.–2020.gadam īstenošanas starpposma novērtējumu.

Ziņojumā ir 10 pamatnodaļas, kurās aprakstīts RIS3 koncepts un sasaiste ar politikas plānošanas dokumentiem, raksturoti tautsaimniecības attīstības izaicinājumi un strukturālās transformācijas virzieni,

izvērtēti politikas rezultātu mērķa sasniegšanas rādītāji, kā arī analizēti RIS3 mikro līmeņa rādītāji. Ziņojuma nobeigumā ir iekļauts turpmāko pasākumu plāns. Ziņojumam ir 6 pielikumi.

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI UN TERMINI

CSP	Centrālā statistikas pārvalde	LTRK	Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera
FBMTKC	Farmācijas, biomedicīnas un medicīnas tehnoloģiju kompetences centrs	LVRA	Latvijas Viesniču un restorānu asociācija
ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai	MASOC	Mašīnbūves un metālapstrādes Rūpniecības Asociācija
EPO	Eiropas Patentu birojs	MK	Ministru kabinets
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds	MKC	Mašīnbūves kompetences centrs
ES	Eiropas Savienība	MKN	Ministru kabineta noteikumi
EK	Eiropas Komisija	MVK	mazie un vidējie komersanti
EM	Ekonomikas ministrija	NAP	Latvijas Nacionālais attīstības plāns
ESFRI	Eiropas stratēģiskais forums par Pētniecības infrastruktūrām (<i>European Strategy Forum on Research Infrastructures</i>)	NIP	Nacionālās Industriālās politikas pamatnostādnes 2014. – 2020.gadam
ERIC	Eiropas Pētniecības infrastruktūras konsorcijs	NIS	Nacionālā inovācijas sistēma
FM	Finanšu ministrija	NKP	Nacionālais kontaktpunkts ES Ietvara programmā
IIN	iedzīvotāju ienākuma nodoklis	NVO	nevalstiskās organizācijas
IKP	iekšzemes kopprodukts	OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas	P&A	pētniecība un attīstība
IT	informācijas tehnoloģijas	P&A&I	pētniecība un attīstība un inovācijas
ITKC	IT kompetences centrs	PKC	Pārresoru koordinācijas centrs
IP	ES Ietvara programma	PLE	pilna laika ekvivalents
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija	RIS3	Latvijas Viedās specializācijas stratēģija
JPR	1.2.1.4. pasākums “Jaunu produktu ieviešana ražošanā”	RP	Rektoru Padome
KM	Kultūras ministrija	STEM	Zinātne, tehnoloģijas, inženierzinātnes, matemātika (<i>Science, Technology, Engineering and Mathematics</i>)
LAKIFA	Latvijas Ķīmijas un farmācijas uzņēmēju asociācija	UIN	uzņēmumu ienākuma nodoklis
LDDK	Latvijas darba devēju konfederācija	VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
LETERA	Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācija	VIAA	Valsts izglītības attīstības aģentūra
LEO	LEO pētījumu centrs	VITEKC	Viedo inženiersistēmu, transporta un enerģētikas kompetences centrs
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra	VK	Valsts kanceleja
LIKTA	Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija	VM	Veselības ministrija
LLDRA	Latvijas Logu un durvju ražotāju asociācija	VMTKC	Viedo materiālu un tehnoloģiju kompetences centrs
LM	Labklājības ministrija	VNPC	Valsts nozīmes pētniecības centrs
LPISP	Latvijas Pētniecības un inovācijas stratēģiskā padome	VRUA	Vieglās rūpniecības uzņēmumu asociācija
LPKC	Latvijas pārtikas kompetences centrs	ZM	Zemkopības ministrija
LPPEVĀVP	Latvijas preču un pakalpojumu eksporta veicināšanas un ārvalstu investīciju piesaistes pamatnostādnes	ZTAI	Zinātne, tehnoloģiju attīstība un inovācijas
LPUA	Latvijas Poligrāfijas uzņēmumu asociācija	ZTAI pamatnostādnes	Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014. – 2020.gadam
LPUF	Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija		

KOPSAVILKUMS

RIS3 ieviešanas izvērtējuma ziņojums izstrādāts saskaņā ar to saistītajiem ilgtermiņa un vidēja termiņa nacionālajiem plānošanas dokumentiem.

Ņemot vērā, ka RIS3 ir tautsaimniecības transformācijas stratēģija uz augstāku pievienoto vērtību, produktivitāti un efektīvāku resursu izmantošanu, informatīvais ziņojums aptver integrētu analīzi par RIS3, ZTAI un NIP pamatnostādņu ieviešanas progresu, tai skaitā minētajos politikas plānošanas dokumentos izvirzīto rīcībpolitikas rezultātu sasniegšanas rādītāju analīzi un turpmāko pasākumu plānu. Paredzams, ka NIP un ZTAI pamatnostādnes tiks izstrādātas arī nākamajā ES struktūrfondu plānošanas periodā, vienlaikus vērtējot iespēju konsolidēt vairākus politikas plānošanas dokumentus vienā.

Latvijas ekonomikas attīstības tendenču analīze parāda, ka Latvijas ekonomikai trūkst straujākas izaugsmes stimulu. Konkurētspējas rādītāju dinamika liecina, ka Latvijas ekonomikas modelis nav mainījies un joprojām balstās zemo izmaksu konkurētspējas priekšrocībās. Ilgtspējīgas un sabalansētas ekonomiskās izaugsmes noteicošais priekšnosacījums ir produktivitātes līmeņa paaugstināšana, kuras pamatā ir tehnoloģiskās novitātes, ražošanas procesa vadības pilnveidošana un, ne mazāk svarīgi - esošo resursu pārdale augstākas pievienotās vērtības produktu ražošanai, t.i., tautsaimniecības strukturālā transformācija. Transformācijas procesa veicējs ir uzņēmējs, kas pieņem lēmumu modernizēt ražošanu vai pārvietot resursus uz citu nozari/reģionu/valsti, tāpēc uzņēmēju motivācijas veicināšana ieguldīt attīstībā ir galvenais politikas mērķis. Valsts investīciju un atbalsta uzdevums ir mazināt transformācijas izdevumus pārsvarā ar pieejamu zināšanu bāzi, kvalitatīvu cilvēkkapitālu un sabiedriskajiem pakalpojumiem, un nodrošināt veicinošu biznesa vidi, tai skaitā nodrošinot uzņēmējam iespēju primāri fokusēties uz produktīvām investīcijām, atstājot valsts intervencei tās investīcijas, kas primāri nav fokusētas uz produktivitāti, bet nodrošina atbilstošas ekosistēmas radīšanu. Attiecīgi specifiski mērķēti atbalsta instrumenti, piemēram, atbalstot infrastruktūras izveidi vai modernizāciju nodrošinātu uzņēmējiem iespēju iesaistīties augstākas pievienotās vērtības produktu izstrādē un ieviešanā ražošanā.

Virzību uz RIS3 mērķu sasniegšanu raksturo kopējie ieguldījumi P&A, pozīcija Eiropas inovāciju rādītāju grupā un produktivitātes pieaugums apstrādes rūpniecībā. Lai gan Latvijai ir izdevies no pieticīga snieguma inovāciju rādītāju grupā pakāpties uz vidēju, galvenais ekonomikas zināšanu un tehnoloģiju ietilpības rādītājs – ieguldījumi P&A – neaug ne valsts, ne privātā sektora daļā. Pozitīva virzība ir vērojama rādītājā, kas atspoguļo augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvaru Latvijas preču eksportā (%), kā arī strukturālo reformu rezultātā notikušo pētniecības fragmentācijas mazināšanu, veidojot mazāku skaitu spēcīgāku valsts finansētu zinātnisko institūciju, zinātnisko rakstu žurnālos, kas iekļauti starptautiskās datu bāzēs, skaitā, kā arī iedzīvotāju īpatsvarā 30-34 gadu vecumā, kuriem ir augstākā izglītība. Bez turpmākas valsts ieguldījumu apmēra būtiskas palielināšanas nav iespējams nodrošināt ekonomiskās straujākai izaugsmei nepieciešamās zināšanas un tehnoloģijas, cilvēkresursus, kas ilgtermiņā varētu nodrošināt arī uzņēmumu biznesa modeļa maiņu un, secīgi, privātā sektora produktu un pakalpojumu zināšanu ietilpību. Ievērojot minēto, saglabājoties pašreizējiem sociālekonomiskajiem apstākļiem, identificējami būtiski riski politikas plānošanas dokumentos izvirzīto rādītāju nesasniegšanā sākotnēji plānotajā apmērā 2020.gadā.

Lielākajā daļā RIS3 ieguldījumu programmu (valsts budžeta un ES fondu finansētas, kas sniedz tiešu ieguldījumu RIS3 mikro līmeņa rādītāju sasniegšanā) ir iestrādāti stimuli, kas sekmē RIS3 mikro līmeņa rādītāju pieaugumu un tādējādi virzību uz RIS3 virsmērķu un tautsaimniecības transformācijas rādītāju sasniegšanu. Tomēr atsevišķās programmās vērojami sākotnējie signāli par plānoto rezultatīvo rādītāju neizpildi pilnā apmērā, kas rada nepieciešamību pārskatīt pašreiz noteiktos stimulus un iestrādāt jaunus, kas nodrošinātu efektīvāku virzību uz plānoto. Vienlaikus jāņem vērā, ka lielākā daļa investīciju programmu ir uzsākušās 2016.gada 2.pusgadā un 2017.gada 1.pusgadā, attiecīgi pilnvērtīgu vērtējumu par to ietekmi uz rādītāju izpildi vēl nav iespējams veikt. Uz 2017. gada septembri ir šāds ES fondu programmu ieviešanas statuss:

- 1) apstiprinātas 80% programmu, kas vērstas uz zinātnes konkurētspējas paaugstināšanu (4 no 5 programmām ir apstiprināti ieviešanas nosacījumi);
- 2) apstiprinātas 100% programmu, kas vērstas uz inovācijas kapacitātes stiprināšanu (4 programmas);
- 3) apstiprinātas 100% programmu, kas vērstas uz uzņēmējdarbības konkurētspējas paaugstināšanu (15 programmas).

Papildus tam laika posmā no 2014.gada līdz 2017.gada vidum nodrošināta zinātnes un uzņēmējdarbības nozares ekosistēmas normatīvā ietvara pilnveide. Būtiskākie paveiktie darbi:

- 2013.gada 12.novembrī apstiprināti jauni zinātnes bāzes finansējuma piešķiršanas MK noteikumi Nr.1316 “Kārtība, kādā aprēķina un piešķir bāzes finansējumu zinātniskajām institūcijām” (t.sk. veicot papildinošus grozījumus 2014.gada 28.oktobrī un 2015.gada 24.novembrī), kas mainīja kritērijus un nosacījumus zinātnes bāzes finansējuma piešķiršanas kārtībai, ieviešot uz izcilību un starptautisko konkurētspēju un sadarbību ar industriju balstītus stimulus;
- 2014.gada 1.jūlijā apstiprināti MK noteikumi Nr.373 “Noteikumi par pētniecības un attīstības darbību uzņēmumu ienākuma nodokļa piemērošanai”, kas nosaka kārtību, kādā piemērojami uzņēmumu ienākuma nodokļa atvieglojumi, ja uzņēmumā veiktas pētniecības un attīstības darbības;
- 2015.gada 14.jūlijā apstiprināti studiju virzienu akreditācijas kārtību regulējošie MK noteikumi Nr.407 “Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi”, kas nosaka normatīvo ietvaru, lai nacionālā līmenī ieviestu Eiropas Augstākās izglītības telpas kvalitātes standartus un vadlīnijas augstākās izglītības sistēmas nodrošināšanā;
- 2015.gada 28.jūlijā apstiprināti grozījumi MK noteikumos Nr.994 “Kārtība, kādā augstskolas un koledžas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem”, kas regulē augstākās izglītības institūciju valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu, ieviešot uz augstākās izglītības institūcijas individuālo sniegumu balstīta finansējuma piešķiruma komponenti;
- 2016.gada 23.novembrī veikti grozījumi Augstskolu likumā, nosakot Studējošo un absolventu reģistra izveidi un tajā iekļaujamo informācijas apjomu;
- 2016.gada 23.novembrī pieņemts Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums, ar mērķi veicināt strauji augošu tehnoloģiju uzņēmumu jeb jaunuzņēmumu (*start-up*) veidošanos Latvijā, kā arī sekmēt P&A rezultātu komercializāciju;
- 2016.gada 8.decembrī veikti grozījumi Zinātniskās darbības likumā, nosakot Nacionālās zinātniskās darbības informācijas sistēmas darbību kā valsts informācijas sistēmu, kas apkopo ziņas par zinātnisko institūciju veikto zinātnisko darbību un tajā iesaistītajām personām;
- Izstrādāts un pieņemts jauns Publisko iepirkumu likums, kas tostarp paredz atvieglojumu kārtību P&A projektu vērtēšanai, piesaistot ārvalstu ekspertus, tādējādi sekmējot starptautiskiem standartiem atbilstošu procedūru ieviešanu P&A projektu atlasē;
- 2017.gada 17.janvārī apstiprināti jaunuzņēmumu darbību regulējošie MK noteikumi Nr.30 “Jaunuzņēmumu darbības vērtēšanas komisijas nolikums”, kas nosaka jaunuzņēmumu darbības vērtēšanas komisijas nolikuma kārtību, kā arī 2017.gada 7.februārī apstiprināti MK noteikumi Nr.74 “Jaunuzņēmumu atbalsta programmu pieteikšanas un administrēšanas kārtība”.

RIS3 sekmīgākam monitoringam veikti būtiski datu vākšanas uzlabojumi: 1) CSP pētniecības un inovācijas apsekojuma datu paplašinājums, sākot ar 2017.gadu; 2) zinātņu doktoru tālākās karjeras apsekojums 2016.gadā; 3) Nacionālās zinātniskās darbības sistēmas un studentu un absolventu reģistra izveide.

Papildus tiek īstenoti vairāki tematiskie izvērtējumi, kas sniegs informāciju RIS3 monitoringam un tālāko lēmumu pieņemšanai, t.sk. norit ES fondu plānošanas perioda 2007.-2013.gadam ieguldījumu P&I ex-post izvērtējums, Starptautiskās Rekonstrukcijas un attīstības bankas (Pasaules Bankas) eksperti veic pētījumu Latvijas augstākās izglītības institūciju pārvaldības pilnveidei un augstākās izglītības modernizācijai, norit augstākās izglītības institūciju ES valodu un kopīgo doktorantūras programmu izvērtējums, kā arī Latvijas zinātnes finansēšanas sistēmas efektivitātes izvērtējums, ko veic Eiropas Komisijas *Horizon 2020 Policy Support Facility* ekspertu grupa.

Uzņēmējdarbības atklājuma princips ir iestrādāts visos RIS3 ieviešanas pasākumos. Piemēram, augstskolu, koledžu un zinātnisko institūciju attīstības stratēģiju izvērtēšanai IZM izstrādāja vērtēšanas kritēriju kopumu, kas ietvēra prasību pētniecības programmu, STEM studiju programmu piedāvājuma un attīstības stratēģiju izstrādāšanā iesaistīt saistīto nozaru asociācijas. Izvērtējot iesniegtās attīstības stratēģijas, starpresoru vērtēšanas komisija nepieciešamības gadījumā lūdz papildināt vai koriģēt institūciju

attīstības plānus un saskaņot tos ar saistīto nozaru pārstāvošajām profesionālajām asociācijām un organizācijām. Praktisko un pēcdoktorantūras pētījumu programmā projektu iesniegumiem ir prasība pievienot komersanta vai nozares asociācijas atzinumu, tādējādi nodrošinot pētījuma atbilstību nozares attīstības vajadzībām un informācijas apriti starp pētniecības organizācijām un atbilstošām nozarēm. Tiek vērtēts projektu ieguldījums RIS3 mērķu sasniegšanā vai specializācijas jomu attīstībā. Vienlaikus jaunu, potenciālu tautsaimniecības nozaru un to jomu identificēšana ir plānota gan esošo nozaru diskusiju platformu ietvaros, identificējot jaunas un potenciālas jomas esošo tautsaimniecības nozaru ietvaros, gan divpusējo tikšanos laikā ar strauji augošiem uzņēmumiem, kur iespējams identificēt jaunas, potenciālas tautsaimniecības nozares.

Ziņojumā iekļauts pasākumu plāns 2017. – 2020.gadam, ietverot gan ES fondu un valsts budžeta finansētu programmu ieviešanas uzdevumus, gan nefinansiālas iniciatīvas un stimulus, kas vērsti uz RIS3 mērķu sasniegšanu. Pasākumi pēc to ietekmes iedalīti 6 virzienos: 1) inovācijas veicināšana, 2) konkurētspējas stiprināšana, 3) investīciju piesaiste, 4) eksporta veicināšana, 5) uzņēmējdarbības vides pilnveidošana un 6) zināšanu bāzes un cilvēkkapitāla attīstība. Tostarp, plānā ietvertie pasākumi paredz jaunus finansēšanas avotus un valsts pasūtījumu pētniecībai ekonomikas nozaru izaugsmes stimulēšanai, tematiskos uzsaukumus Bioekonomikas, Inovāciju un industrijas 4.0 jomās praktisko un pēcdoktorantūras pētījumu programmās.

1. RIS3 UN POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.

Galvenais vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā. NAP2020 ir saistīts ar valsts budžetu un elastīgs attiecībā uz izmaiņām valsts ekonomikā. No vienas puses NAP2020 ir precīzi definēts – sasniedzamie mērķi un to rādītāji ir nemainīgi, no otras – elastīgs – darbības, kā sasniegt šos mērķus var tikt pielāgotas atbilstoši efektīvākajam risinājumam.

Latvijas nacionālā reformu programma „Eiropa 2020” stratēģijas īstenošanai

„Eiropa 2020” stratēģijas mērķis - veicināt izaugsmi un nodarbinātību ES kopumā un katrā dalībvalstī atsevišķi. Stratēģijai ir trīs galvenās prioritātes - gudra, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme. Lai sasniegtu prioritātes stratēģijā ir 5 kvantitatīvie mērķi, t.sk. nodarbinātības, pētniecības un inovācijas, kā arī izglītības politikas jomās.

Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020.

Virsmērķis - zināšanu bāzes un inovāciju kapacitātes attīstība un inovāciju sistēmas koordinācija. Stratēģiskie rīcības virzieni - attīstīt zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju jomas cilvēkkapitālu; veicināt zinātnes starptautisko konkurētspēju; modernizēt un integrēt pētniecības un izglītības sektoru, palielinot to spēju reaģēt uz nākotnes izaicinājumiem; veidot efektīvāku zināšanu pārnēsēšanas vidi un stiprināt uzņēmumu absorbcijas un inovācijas kapacitāti; optimizēt zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju jomas pārvaldību, nodrošinot efektīvu koordināciju un P&A investīciju pieaugumu; veidot pieprasījumu pēc zinātnes un inovācijām.

Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014.-2020.

Mērķis - veicināt ekonomikas strukturālās izmaiņas, palielinot tādā preču ražošanu un pakalpojumu sniegšanu, kuri nodrošina augstāku pievienoto vērtību, tai skaitā palielinot rūpniecības lomu, ļaujot modernizēt rūpniecību un pakalpojumu sniegšanu, kā arī pilnveidot un paplašināt eksportu. Galvenie rīcības virzieni: darbaspēka pieejamība un tautsaimniecības attīstības vajadzībām atbilstošs izglītības piedāvājums; industriālo zonu attīstība; finanšu pieejamība*; inovācijas kapacitātes paaugstināšana; eksporta veicināšana; energoresursu izmaksu samazināšana**.

Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.

Mērķis - kvalitatīva un iekļaujoša izglītība personības attīstībai, cilvēku labklājībai un ilgtspējīgai izaugsmei. Rīcības virzieni - paaugstināt izglītības vides kvalitāti, veicot satura pilnveidi un attīstot atbilstošu infrastruktūru; veicināt vērtību izglītībā balstītu indivīda profesionālo un sociālo prasmju attīstību; uzlabot resursu pārvaldības efektivitāti, attīstot izglītības iestāžu institucionālo izcilību.

Latvijas preču un pakalpojumu eksporta veicināšanas un ārvalstu investīciju piesaistes pamatnostādnes 2013.-2019. Mērķis - uzlabot Latvijas tautsaimniecības konkurētspēju atvērto produktu tirgos, pirmkārt, sekmējot augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru produkcijas pieaugumu Latvijas eksportā, un, otrkārt, ĀTI piesaistē fokusējoties uz ārējo pieprasījumu orientētajām nozarēm.

Ekonomikas strukturālās izmaiņas par labu preču un pakalpojumu ar augstāku pievienoto vērtību ražošanai, rūpniecības un pakalpojumu modernizācija, eksporta sarežģītības attīstība

Tautsaimniecības konkurētspēja atvērto produktu tirgos, sekmējot augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru produkcijas pieaugumu Latvijas eksportā, un ĀTI piesaistē fokusējoties uz ārējo pieprasījumu orientētajām nozarēm.

Nacionālās industriālās
politikas pamatnostādnes
2014.-2020

Latvijas preču un pakalpojumu
eksporta veicināšanas un ārvalstu
investīciju piesaistes
pamatnostādnes 2013.-2019

UZŅĒMĒJDARBĪBA

Kvalitatīva un iekļaujoša izglītība
personības attīstībai, cilvēku labklājībai un
ilgtspējīgai valsts izaugsmei

Latvijas zināšanu bāzes un inovāciju kapacitātes
attīstība un inovāciju sistēmas koordinācija

Izglītības attīstības
pamatnostādnes
2014.-2020

Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas
pamatnostādnes 2014.-2020
(Ietver RIS3 konceptu tautsaimniecības transformācijai)

IZGLĪTĪBA

ZINĀTNE

MK Rīcības plāna tautsaimniecības attīstības 3. prioritārā virziena īstenošanas programma

Inovācija kā ekonomikas transformācijai nepieciešams priekšnoteikums, privātā sektora motivācija ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā 47 % apmērā no kopējiem ieguldījumiem 2018. gadā. Prioritāte ietver - Nacionālās inovāciju sistēmas pilnveidošana, cilvēkresursu attīstība, motivācijas pasākumu izstrāde pētniekiem un biznesam un viņu kopdarbības stiprināšana, resursu koordinēšana, konkurencitāte un pieejamība; Konkurētspējīgu inovatīvu produktu un procesu radīšanas/pilnveidošanas un eksportspējas atbalsts kā Latvijai tradicionālajās nozarēs un procesos, tā augsto un vidējo tehnoloģiju nozarēs.

* Plašāka informācija pieejama Finanšu sektora attīstības plānā 2017.-2019.gadam

** Plašāka informācija pieejama Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2016.-2020.gadam

Latvijas ekonomikas transformācija, uz zināšanām un inovācijām balstītas konkurētspējas priekšrocības, Latvijas inovāciju sistēmas attīstība

2. RIS3 KONCEPTS

Latvijas Viedās specializācijas stratēģija (RIS3) ir tautsaimniecības transformācijas stratēģija uz augstāku pievienoto vērtību, produktivitāti un efektīvāku resursu izmantošanu. Tautsaimniecības transformācijas stratēģija ir cieši saistīta ar tautsaimniecības pašreizējo attīstības līmeni un konkurētspējas priekšrocībām (esošajām un potenciālajām).

Būtisks priekšnoteikums pārejai uz inovatīvu ekonomiku ir Latvijas inovācijas sistēmas stiprināšana, novēršot tās nepilnības un veicinot mijiedarbību starp visiem inovācijas sistēmas subjektiem – uzņēmējdarbību, zinātņi un izglītību, kā arī institucionālās vides pilnveidošanu.

RIS3 mērķis – palielināt inovācijas kapacitāti, kā arī veidot inovācijas sistēmu, kas veicina un atbalsta tehnoloģisko progresu tautsaimniecībā.

RIS3 uzdevums – nodrošināt attīstības prioritāšu izvirzīšanu un regulāru pārskatīšanu, publisko investīciju mērķtiecīgu fokusēšanu, t.sk. stratēģijas uzstādījumiem atbilstošu rīcībpolitikas instrumentu izvēli un tādas monitoringa sistēmas izveidi, kas ļauj sekot publisko ieguldījumu ietekmei un nodrošina maksimālu virzību uz izvirzīto mērķu sasniegšanu.

Saskaņā ar Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas pamatnostādņēm 2014-2020.gadam **RIS3 paredz pastāvīgu konkurētspējas priekšrocību atrašanu, stratēģisku prioritāšu izvēli** un tādu politikas instrumentu izvēli, kas maksimāli atraisa valsts uz zināšanām balstīto attīstības potenciālu, un tādējādi nodrošina tautsaimniecības izaugsmi.

Ievērojot RIS3 mērķus, RIS3 publisko investīciju programmas ir vērstas uz Latvijas tautsaimniecības inovācijas kapacitātes stiprināšanu un uz inovācijas šķēršļu mazināšanu.

RIS3 noteiktie tautsaimniecības transformācijas virzieni, prioritātes un specializācijas jomas

Transformācijas virzieni	Izaugsmes prioritātes
Ražošanas un eksporta struktūras maiņa tradicionālajās tautsaimniecības nozarēs	1.prioritāte: Efektīvāka pirmapstrādes produktu izmantošana augstākas pievienotās vērtības produktu ražošanai, jaunu materiālu un tehnoloģiju radīšana un pielietošanas dažādošana. Netehnoloģisko inovāciju, Latvijas radošās industrijas potenciāla plašāka izmantošana tautsaimniecības nozaru augstākas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu ražošanai.
Nākotnes izaugsmes nozares, kurās eksistē vai var rasties produkti un pakalpojumi ar augstu pievienoto vērtību	2.prioritāte: Jauni produkti/ pakalpojumi, kuru radīšanai ir nepieciešams veidot efektīvu identifikācijas sistēmu, kas spēj atrast un sniegt atbalstu jaunu produktu radīšanai esošo nozaru un starpnozaru ietvaros, kā arī veidot jaunas nozares ar augstu izaugsmes potenciālu.
Nozares ar nozīmīgu horizontālo ietekmi un ieguldījumu tautsaimniecības transformācijā.	3.prioritāte: Energoefektivitātes paaugstināšana, kas ietver jaunu materiālu radīšanu, ražošanas procesu optimizāciju, tehnoloģisko jauninājumu ieviešanu, alternatīvo energoresursu izmantošanu u.c. 4.prioritāte: Moderna un mūsdienu prasībām atbilstoša IKT sistēma privātajā un valsts sektorā.
	5.prioritāte: Moderna un nākotnes darba tirgus prasībām atbilstoša izglītības sistēma, kas veicina tautsaimniecības transformāciju un VSS prioritāšu īstenošanai nepieciešamo kompetenču, uzņēmējspējas un radošuma attīstību visos
	6.prioritāte: Attīstīta zināšanu bāze un cilvēkkapitāls zināšanu jomās, kurās Latvijai ir salīdzinošās priekšrocības un kas ir nozīmīgas tautsaimniecības transformācijas procesā: zināšanu jomās, kas saistītas ar zināšanu-ietilpīgas bioekonomikas, biomedicīnas, medicīnas tehnoloģiju, biofarmācijas un biotehnoloģiju, viedo materiālu, tehnoloģiju un inženiersistēmu, viedās enerģētikas un IKT nozaru attīstības vajadzībām un EK identificētajās atslēgtehnoloģiju (nanotehnoloģijas, mikro un nano-elektronika, fotonika, avancētie materiāli un ražošanas sistēmas, biotehnoloģijas) jomās.
	7.prioritāte: Teritoriju esošo resursu apzināšana un specializācija, izvirzot perspektīvās ekonomiskās attīstības iespējas un virzienus, t.sk. vadošos un perspektīvos uzņēmējdarbības virzienus pašvaldības teritorijās.

Viedās
specializācijas
jomas

1. Zināšanu-
ietilpīga
bioekonomika

2. Biomedicīna,
medicīnas
tehnoloģijas,
biofarmācija un
biotehnoloģijas

3. Viedie materiāli,
tehnoloģijas un
inženiersistēmas

4. Viedā
enerģētika

5. Informācijas un
komunikāciju
tehnoloģijas

3. VIEDĀS SPECIALIZĀCIJAS JOMU SASAISTE AR TAUTSAIMNIECĪBAS UN ZINĀTNES NOZARĒM

Praktiski visas tautsaimniecības nozares potenciāli var izmantot kādā no RIS3 specializācijas jomām dažādu zinātņu nozaru radītās zināšanas. 1. attēlā atspoguļota RIS3 specializācijas jomu sasaiste ar tautsaimniecības nozarēm (atbilstoši NACE red.2 klasifikācijai) un zinātnes apakšnozarēm (atbilstoši OECD zinātņu nozaru klasifikācijai), kā arī norādīts, kādas valsts zinātniskās institūcijas, t.sk. augstskolas, ietilpst katrā no RIS3 specializācijas jomām.

1.attēls. RIS3 specializācijas jomu sasaiste ar tautsaimniecības nozarēm un zinātnes apakšnozarēm

Valsts zinātniskās institūcijas, t.sk. augstskolas:		LLU, LU, RTU, DU, DI (Augl.kop.), LVKKI, SILAVA, BIOR, AREI, LHEI, NBD (11)	LU, RSU, RTU, LBMC, OSI (5)	LU, RTU, LU CFI, (3)	RTU, LU, FEI (3)	RTU, LU, VeA, LU MII, EDI (5)
OECD zinātnes un tehnoloģijas nozaru klasifikācijas apakšnozares		Zemes zinātne un ar to saistītās vides zinātnes; Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība; Dzīvnieku audzēšanas un piena ražošanas zinātne; Veterinārmedicīnas zinātne; Lauksaimniecības biotehnoloģija; Fizikālās zinātnes; Ķīmijas zinātnes; Bioloģijas zinātnes; Tautsaimniecība un uzņēmējdarbība; Rūpnieciskā biotehnoloģija; Vides inženierzinātne; Materiālzinātne; Būvniecība; Mehāniskā inženierija; Matemātika	Medicīnas pamatzinātnes; Klīniskā medicīna; Veselības zinātnes; Medicīniskā biotehnoloģija; Fizikālās zinātnes; Ķīmijas zinātnes; Ķīmijas inženierzinātne; Bioloģijas zinātnes; Matemātika; Materiālzinātne	Būvniecība; Elektrotehnika, elektronika, informācijas aprites sistēmu projektēšana; Mehāniskā inženierija; Ķīmijas inženierzinātne; Materiālzinātne; Medicīniskā inženierija; Vides inženierzinātne; Vides biotehnoloģija; Rūpnieciskā biotehnoloģija; Nanotehnoloģija; Fizikālās zinātnes; Ķīmijas zinātnes; Matemātika	Elektrotehnika, elektronika, informācijas aprites sistēmu projektēšana; Zemes zinātne un ar to saistītās vides zinātnes; Vides inženierzinātne; Mehāniskā inženierija; Rūpnieciskā biotehnoloģija; Matemātika; Ķīmijas zinātnes; Ķīmijas inženierzinātne; Materiālzinātne	Datorzinātnes un informātika; Matemātika, Elektrotehnika, elektronika, informācijas aprites sistēmu projektēšana; Mehāniskā inženierija; Būvniecība
RIS3 specializācijas jomas		Zināšanu ietilpīga bioekonomika	Biomedicīna, med. tehnol., biofarm. un biotehn.	Viedie materiāli, tehnol. un inženiersistēmas	Viedā enerģētika	IKT
A	Lauksaimniecība, mežsaimniecība					
BDE	Pārējā rūpniecība					
C	Pārtikas rūpniecība					
C	Vieglā rūpniecība					
C	Kokapstrāde					
C	Papīra ražošana un poligrāfija					
C	Ķīmiskā rūpniecība					
C	Nemetālisko minerālu ražošana					
C	Metālapstrāde					
C	Elektrisko un optisko iekārtu ražošana					
C	Mašīnu un iekārtu ražošana					
C	Transportlīdzekļu ražošana					
F	Būvniecība					
G,I	Tirdzniecība, izmitināšana					
H	Transports un uzglabāšana					
J-S	Citi komercpakalpojumi					
OPQ	Sabiedriskie pakalpojumi					

Vidējs pārmēģes potenciāls

Augsts pārmēģes potenciāls

Inovativu produktu var lietot visās tautsaimniecības nozarēs

2014.gadā tika organizētas 14 publiskās diskusijas, kurās piedalījās vairāk nekā 500 pārstāvji no zinātniskajām institūcijām, izglītības iestādēm un nozaru asociācijām. Diskusijās tika secināts, ka Latvijas tautsaimniecības nozarēm ir raksturīga relatīvi augsta specializācija, tāpēc specializācija kopumā nav Latvijas

tautsaimniecības problēma. Eksporta orientētie Latvijas uzņēmumi ir augsti specializēti un patstāvīgi meklē specializācijas iespējas nišās vai atsevišķās produktu nozarēs. Viens no svarīgākajiem viedās specializācijas stratēģijas īstenošanas pamatprincipiem ir izvairīšanās no “uzvarētāju sektoru” noteikšanas jeb selektivitātes. Tā vietā galvenais uzsvars tiek likts uz uzņēmējdarbības vides veidošanu, kas veicina inovatīvas darbības un cilvēkresursu attīstību. Viens no diskusiju uzdevumiem bija identificēt iespējamās konkurētspējas nišas katras specializācijas jomas ietvaros.

Faktiskie kompetences centru pētījuma virzieni un klasteru programma ar atbilstošajiem finanšu instrumentiem aptver visas sākotnēji identificētās RIS3 specializācijas jomas. Jaunas jomas nav identificētas, bet sīkāk izdalīti pētījumu virzieni Viedo materiālu, tehnoloģiju un inženiersistēmu jomā, kā arī Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju jomā, attiecīgi - Viedie materiāli tehnoloģijas un inženiersistēmas - modernas ražošanas tehnoloģijas un inženiersistēmas, Viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas – viedie materiāli un atbilstoši Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas – informācijas un komunikāciju tehnoloģijas un Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas – aparātība (elektronika).

2.attēls. Latvijas industrijas potenciālās specializācijas nišas Viedās specializācijas jomas ietvaros

Specializācijas jomas	Industrijas potenciālās specializācijas nišas 2014.gada diskusiju skatījumā	Pētījuma virziens/ rezultāts; Kompetences centri ¹	Klasteri (programma uzsākta ar 2017.g.)
1.Zināšanu ietilpīga bioekonomika.	Ilgtspējīga un produktīva meža audzēšana mainīgos klimata apstākļos; Koksnes biomasas pilnīga izmantošana ķīmiskajai pārstrādei un enerģijai; Inovatīvas, riskus mazinošas augu un dzīvnieku audzēšanas tehnoloģijas; Inovatīvu augstas pievienotās vērtības nišas produktu izstrāde no koksnes, tradicionālām un netradicionālām lauksaimniecības augu un dzīvnieku izejvielām; augu un dzīvnieku audzēšanas un pārstrādes blakusproduktu izmantošanas tehnoloģiskie risinājumi; Pārtikas drošība.	- Latvijas ražotāju produktu tirgus palielināšana (LPKC)² - Ražošanas pievienotās vērtības un konkurētspējas palielināšana. (LPKC) - Meža kapitālvērtības palielināšana un mežsaimniecības attīstība (MNKC)³ - Jauni koksnes materiāli un tehnoloģijas. (MNKC)	- Pārtikas produktu kvalitātes klasteris - Latvijas Koka būvniecības klasteris - CLEANTECH LATVIA (starp sektoru klasteris) - Viedās pilsētas klasteris (starp sektoru klasteris)
2.Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas.	Farmaceutisko un bioaktīvo vielu iegūšanas ķīmiskās un biotehnoloģiskās metodes un produkti; Jaunu un esošo humāno un veterināro zāļu izstrāde un izpēte; Molekulārās un individualizētās ārstēšanas un diagnostikas metodes un šūnu tehnoloģijas; Funkcionālā pārtika, ārstnieciskā kosmētika un bioaktīvi dabas vielu produkti.	- Orģinālās un ģenēriskās zāles – aktīvo medicīnas vielu izpēte jaunu t.sk. patentbrīvo medikamentu izstrādei, specifisku vielu novērtēšana konkrētu slimību ārstēšanai u.tml. (FBMTKC)⁴ - Dabas vielu zāļu attīstība (FBMTKC)	Latvijas Dzīvības zinātņu nozares attīstības klasteris - LifeScience.lv
3.Viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas.	Implantu materiāli, kompozītmateriāli, plānie slāņi un pārklājumi, iekārtas, mehānismi un darba mašīnas, stikla šķiedras izstrādājumi un viedie materiālus uz stikla šķiedras bāzes.	<u>Viedie materiāli tehnoloģijas un inženiersistēmas - modernas ražošanas tehnoloģijas un inženiersistēmas</u> - Automatizētu inženiersistēmu un materiālu ražošanas tehnoloģijas. (MKC) - Transporta tehnoloģiju attīstība(MKC) <u>Viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas – viedie materiāli</u> - Viedo pārklājumu un materiālu izstrāde, viedās tehnoloģijas, nanotehnoloģijas un nanomateriāli. (VMTKC)⁵	- Metālapstrādes klasteris - Zaļo un viedo tehnoloģiju klasteris (starp sektoru klasteris) - Drukas un mēdiju tehnoloģijas klasteris
4.Viedā enerģētika.	Resursu cenas; Energoresursu patēriņa intensitāte; ES klimata un enerģētikas ietvars 2030.	- Sekmēt jaunu produktu un tehnoloģiju attīstību. (VITEKC)⁶ - Veicināt jaunu produktu izstrādi uz eksportu orientēto uzņēmumu efektīvāku jaunu noieta tirgu apgūšanu. (VITEKC)	Latvijas Elektronikas un elektrotehnikas klasteris

¹ Katram kompetences centram ir izveidota padome, kas konstatē atbilstību nišai, balstoties uz izstrādātajām stratēģijām

² LPKC - "Latvijas pārtikas kompetences centrs"

³ MKC - "Mašīnbūves kompetences centrs"

⁴ FBMTKC - "Farmācijas, biomedicīnas un medicīnas tehnoloģiju kompetences centrs"

⁵ VMTKC - "Viedo materiālu un tehnoloģiju kompetences centrs"

⁶ VITEKC – "Viedo inženiersistēmu, transporta un enerģētikas kompetences centrs"

5. Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas.	Inovatīva zināšanu pārvaldība, sistēmu modelēšanas un programmatūras izstrādes metodes un rīki; inovatīvi nozaru IKT aparātūras (<i>hardware</i>) un programmatūras (<i>software</i>) lietojumi; kiberfizikālās sistēmas, valodu tehnoloģijas un semantiskais tīmeklis; lielpjoma datu un zināšanu infrastruktūra; informācijas drošība un kvantu datori; datorsistēmu testēšanas metodes.	<u>Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas – informācijas un komunikāciju tehnoloģijas</u> • Inovatīvas zināšanu pārvaldības, sistēmu modelēšanas un programmatūras izstrādes metodes un rīki, to izmantošana (ITKC)⁷ • Inovatīvi nozaru IKT aparātūras un programmatūras lietojumi. (ITKC) • Lielpjoma datu un zināšanu infrastruktūra (ITKC) <u>Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas – aparātūre (elektronika)</u> • Jaunu produktu izstrāde elektronikas, elektrotehnikas jomā. (LEO)⁸	• Informāciju Tehnoloģiju klasteris
---	--	--	-------------------------------------

⁷ ITKC - "IT kompetences centrs"

⁸ LEO - "LEO pētījumu centrs"

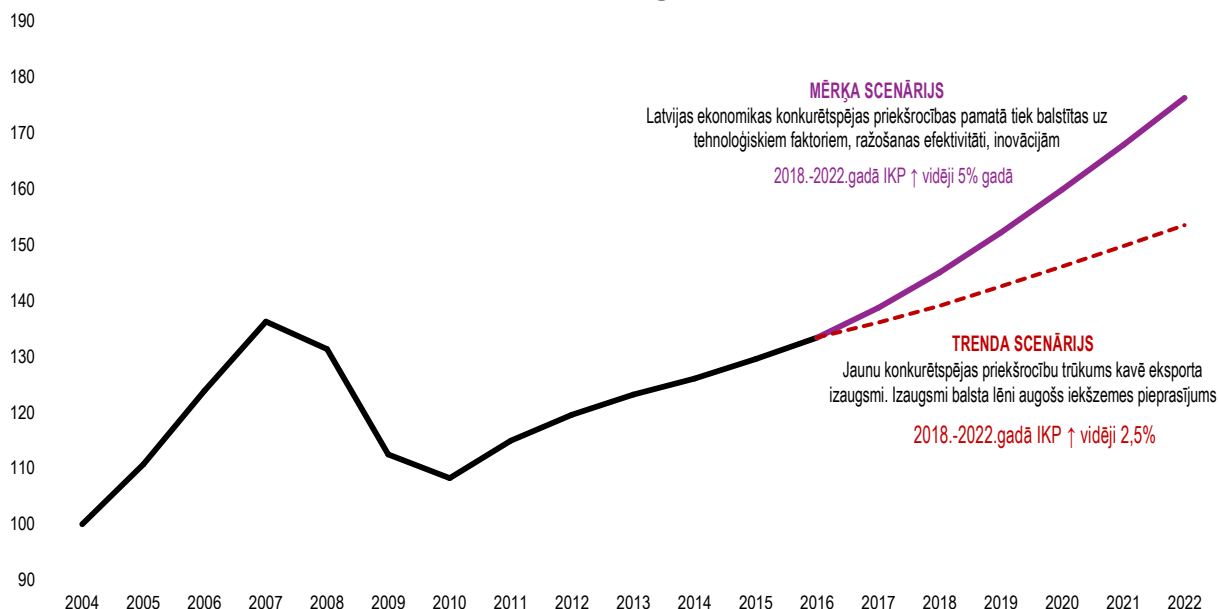
4. EKONOMIKAS ATTĪSTĪBAS TENDENCES, MĒRĶI UN IZAICINĀJUMI

Latvijas ekonomika ir makroekonomiski sabalansēta, bet tai trūkst stimulu jaunu konkurētspējas priekšrocību veidošanā visos ar ražošanas paplašināšanu un modernizāciju saistītajos procesos.

Latvijas ekonomikas atkopšanās pēc krīzes bija strauja – 2011. un 2012.gadā IKP pieauga vidēji par 5,1%. Turpmākajos gados izaugsmes tempi pakāpeniski samazinājās – pēdējos četros gados IKP pieauga vidēji gadā par 2 procentiem (3.attēls). Latvijas ekonomikā ir novērstas izteiktās makroekonomiskās disproporcijas un mazināts ekonomikas ievainojamības risks pret iekšējiem un ārējiem šokiem. Lai arī pašlaik Latvijas ekonomika ir makroekonomiski sabalansēta, tomēr tai trūkst straujākas izaugsmes stimuli. Nav izteiktas tendences, kas ļautu noteikt galvenos izaugsmes dzinējus. Izaugsmes tempus īstermiņā nosaka dažādi īslaicīgi konjunktūras apstākļi un tie nesola noturīgu devumu turpmākās izaugsmes nosacījumos.

Ekonomikas aktivitātes kopumā nav sasniegušas pirmskrīzes līmeni. Konkurētspējas rādītāju dinamika liecina, ka Latvijas ekonomikas modelis nav mainījies un joprojām saglabājas darbaspēka zemo izmaksu konkurētspējas priekšrocības. Saglabājoties esošajam stāvoklim, ekonomikas izaugsmes tempi vidējā termiņā var sasniegt vien 2-3% gadā un ekonomikai ir risks nonākt vidēju ienākumu slazdā.

3.attēls. Latvijas tautsaimniecības izaugsme, IKP dinamika, 2004.gads = 100

Valdības mērķis ir veicināt līdzsvarotu un konkurētspējīgu tautsaimniecības attīstību vidējā termiņā panākt stabilu un sabalansētu 5% IKP pieaugumu ik gadu.

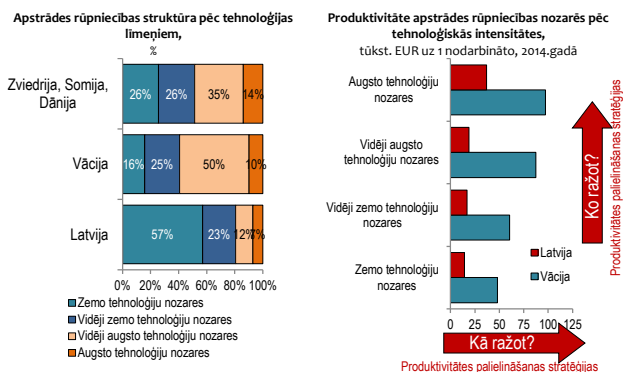
Ilgtermiņīgas un sabalansētās ekonomiskās izaugsmes noteicošais priekšnosacījums ir produktivitātes līmeņa paaugstināšana. Viens no galvenajiem izaicinājumiem ir jauno konkurētspējas priekšrocību veidošana, kas ir saistīts ar investīcijām cilvēkkapitālā, tehnoloģijās, inovācijā, pētniecībā, attiecīgi izveidojot mērķim atbilstošu valsts investīciju un atbalsta mehānismu un fokusējot privātās investīcijas. Jaunu konkurētspējas priekšrocību veidošana ir svarīgs nosacījums eksporta noietu tirgus paplašināšanai un eksporta apjoma pieaugumam. Pašreizējos apstākļos Latvijas konkurētspēju ārējos un iekšējos tirgos noteiks spēja mazināt produktivitātes plaisu ar tehnoloģiski attīstītajām valstīm.

Produktivitātes paaugstināšanas pamatā ir ne tikai tehnoloģiskās novitātes, ražošanas procesa vadības pilnveidošana, bet arī esošo resursu pārdale augstākās pievienotās vērtības produktu ražošanai, t.i. tautsaimniecības strukturālā transformācija. Līdz ar to fundamentāli svarīgi koncentrēt valsts investīciju un atbalsta mehānismu uz nepieciešamo priekšnosacījumu un labvēlīgas vides izveidi, izvēloties mērķim

atbilstošus instrumentus, savukārt komersantiem ļaujot veikt investīcijas produktos un to attīstībā. Analizējot esošo situāciju, var secināt, ka valsts intervence finanšu instrumentu veidā nesniedz pietiekamu atdevi tieši uz pievienotās vērtības produktu ražošanu un tautsaimniecības strukturālo transformāciju, proti, nemotivē uzņēmējus izvēlēties transformācijas ceļu. Attiecīgi, lai motivētu uzņēmējus izvēlēties augstākas pievienotās vērtības produktu ražošanu, nepieciešams no valsts puses investēt zināšanu bāzes un cilvēkkapitāla nodrošināšanā un veidot tieši tādus atbalsta instrumentus, kas ļautu komersantam fokusēties uz produktivitāti, neveicot ilgtermiņa ieguldījumus investīcijās, kurām nav produktivitātes atdeves.

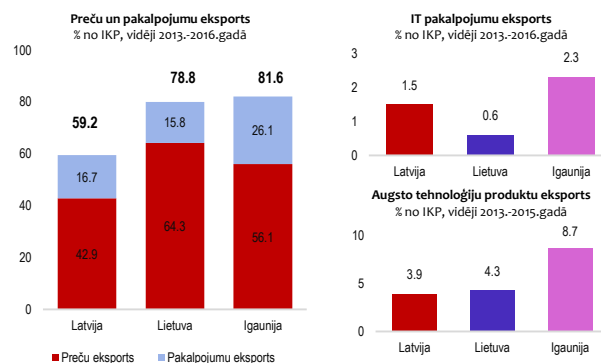
4.1. LATVIJAS TAUSAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBAS IZAIČINĀJUMI

LATVIJAS RŪPNIECĪBAS SPECIALIZĒJAS ZEMO TEHNOLOĢIJU NOZARĒS

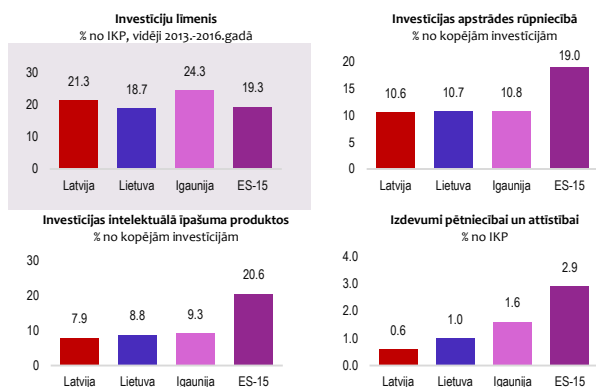
Nepieciešams sekmēt ražošanas diversifikāciju un tehnoloģisko modernizāciju

RELATĪVI ZEMI IENĀKUMI NO EKSPORTA

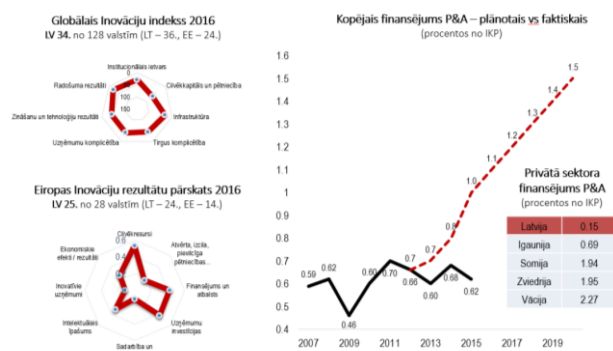
Nepieciešams reformas, kas atvieglos pāreju uz produktu ar augstāku pievienoto vērtību ražošanu

NEILGTSPĒJĪGA INVESTĪCIJU STRUKTŪRA

Nepieciešamas stimulēt investīciju pieaugumu Latvijas ekonomikas transformācijai un ilgtermiņa attīstībai nozīmīgās jomās

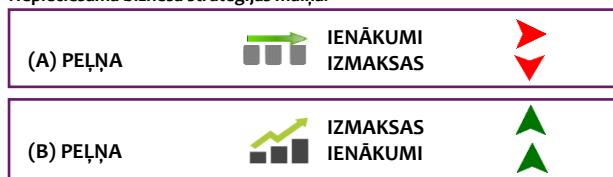
LATVIJAS INOVĀCIJU SISTĒMA IR VĀJĀ

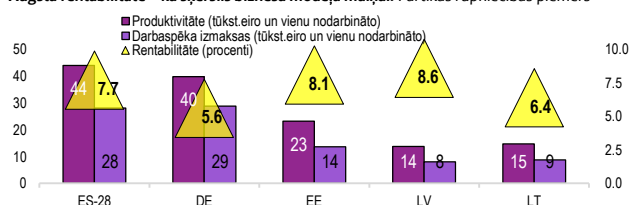
Nepieciešamas rast kompleksus risinājumus Latvijas inovāciju sistēmas vājo vietu novēršanai, uzlabojot Latvijas vietu starptautiskos reitingos

BIZNESĀ STRATĒGIJAS NAV VĒRSTAS UN INOVĀCIJU ATTĪSTĪBU

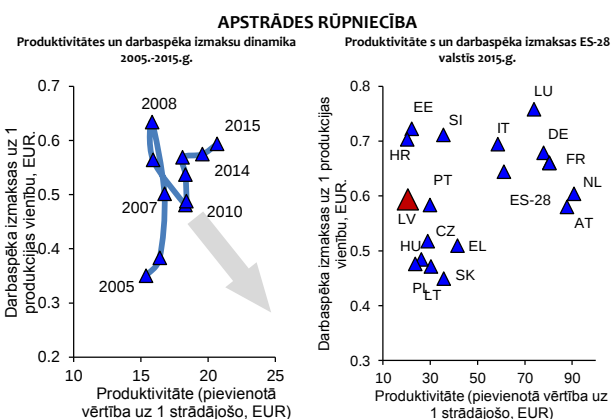
Nepieciešama biznesa stratēģijas maiņa:

Augstā rentabilitāte – kā šķērslis biznesa modeļa maiņai. Pārtikas rūpniecības piemērs

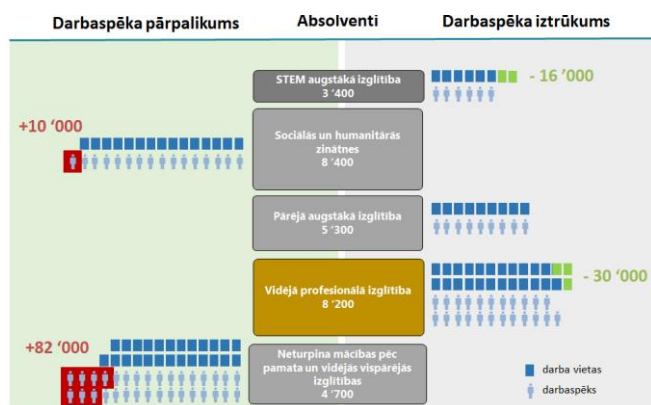

DARBASPĒKA IZMAKSAS AUG STRAUJĀK NEKĀ PRODUKTIVITĀTE

Transformācijas procesa veicējs ir uzņēmējs – viņš pieņem lēmumu modernizēt ražošanu vai pārvietot resursus uz citu nozari/reģionu/valsti. Uzņēmēju motivācijas veicināšana ir galvenais politikas mērķis.

PASTĀV DARBA TIRGUS DISPROPORCIJAS

Nepieciešams strukturālās reformas, kas mazinātu darbaspēka pieprasījuma un piedāvājuma neatbilstības

Nepieciešamas mazināt produktivitātes plaisu ar augsti attīstītām valstīm, lai novērstu iedzīvotāju ienākumu stagnāciju un izvairītos no vidējo ienākumu slazda.

INSTITUCIONĀLĀS UN UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDES NEPILNĪBAS KAVĒ RESURSU EFEKTĪVU PĀRDALI

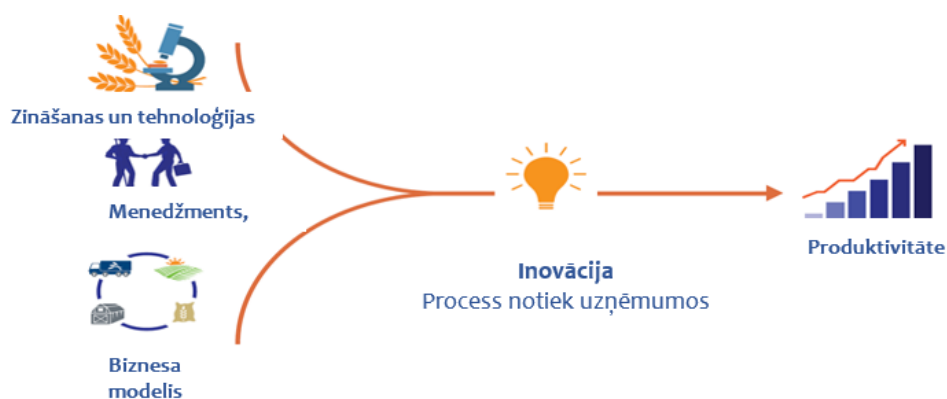

Nepieciešams pilnveidot institucionālo un uzņēmējdarbības vidi novērstot šķēršļus resursu efektīvākai izmantošanai.

Tautsaimniecības strukturālās transformācijas process ir lielā mērā atkarīgs no tā, cik kvalitatīvs ir institucionālais ietvars (likumdošana, valsts investīcijas un atbalsts, un ekonomiskās un politiskās institūcijas), kas nodrošina produktu un resursu tirgus darbības efektivitāti, minimizējot ar pārdales procesu saistītas izmaksas un riskus, tādējādi stiprinot valsts konkurētspēju.

Latvijas tautsaimniecība ir cieši integrēta starptautiskajos tirgos. Tāpēc jaunu konkurētspējas priekšrocību veidošanā Latvijai ir jāpielāgojas globāliem izaicinājumiem, kas maina tradicionālo biznesa modeli:

- ražošanas faktoru un kapitāla starptautiskās mobilitātes palielināšanās. Pašlaik globālās ekonomikas attīstība ir ļoti vāja, līdz ar to saasinās konkurence starptautiskajos talantu, produktu, darba un kapitāla tirgos;
- ražošanas fragmentācija, veidojas valstu specializācija kādā noteiktā nozarē vai arī produkta pievienotās vērtības radīšanas ķēdē. Latvijai ir jāizmanto iespēja iesaistīties globālajās piegādes un ražošanas ķēdēs, kur gala produkta ražošanai svarīga ir izcilība visos ražošanas posmos un līmeņos, piegādātāju un sadarbības partneru kompetence un inovācijas kā saistītājās nozarēs, tā arī dažādos reģionos. Pašreizējais zems inovāciju sniegums liecina ne tikai par nepietiekamu valsts ieguldījumu zināšanu bāzē un cilvēkkapitālā, un atbalstu, bet arī (un iespējams pat vairāk) par uzņēmēju zemo pieprasījumu pēc inovācijām;
- strauji augošās jaunās industriālās valstis ar izteikti lētā darbaspēka priekšrocībām. Latvijas ražotāju konkurētspēja joprojām lielā mērā balstās uz lētā darbaspēka priekšrocībām. Bet jāņem vērā, ka darbaspēka izmaksu pieaugums ir neizbēgams atvērta darba tirgus apstākļos. Tādējādi Latvija var zaudēt konkurētspēju zemo izmaksu segmentos ātrāk nekā iegūt priekšrocības produktu ražošanā ar augstu pievienoto vērtību. Bez tam, turpinot šādu biznesa modeli pastāv risks zaudēt talantus aizvien pieaugošā apmērā;
- privāto investīciju piesaistei lielākas prasības tiek izvirzītas institucionālai videi un infrastruktūrai. Latvijas institucionālai videi ir vairākas nepilnības (kropļojumi). Kā izteiktākie jāmin lielais ēnu ekonomikas īpatsvars un nekvalitatīvie publiskie pakalpojumi.

- Transformācijas procesa veicējs ir uzņēmējs – viņš pieņem lēmumu modernizēt ražošanu vai pārvietot resursus uz citu nozari/reģionu/valsti. Tāpēc uzņēmēju motivācijas veicināšana **biznesa modeļa maiņai un jaunu konkurētspējas priekšrocību izzināšanai un veidošanai ir galvenais politikas mērķis.**

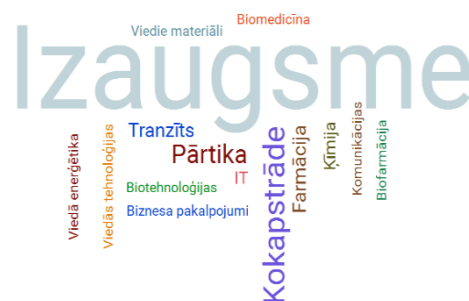
5. TAUTSAIMNIECĪBAS STRUKTURĀLĀS TRANSFORMĀCIJAS VIRZIENI

Strukturālā transformācija ir process, ko dažkārt dēvē par “kāpšanu augšup pa tehnoloģijas kāpnēm”, kas izpaužas kā augstāka ražošanas produktivitāte. Tas saistīts ar resursu pārdali uz augstākas produktivitātes nozarēm, kā arī ražošanas diversifikāciju un tehnoloģisko modernizāciju.

Valsts tautsaimniecības struktūru lielā mērā nosaka esošās salīdzinošās konkurences priekšrocības, kurām laika gaitā jāmainās, tāpēc strukturālās transformācijas pamatā ir jaunu konkurētspējas priekšrocību veidošana.

Strukturālās transformācijas process ir zināmā mērā iepriekš noteikts. Tas balstās esošā tautsaimniecības struktūrā, ko nosacīti var iedalīt 4 nozaru attīstības grupās:

- **tradicionālās tautsaimniecības nozares** (lielākās – kokapstrāde, pārtikas rūpniecība, ķīmija un farmācija, tranzītpakalpojumi);
- **nākotnes izaugsmes nozares** (tādas kā „Viedie materiāli, tehnoloģijas, un inženiersistēmas” un „Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas”);
- **nozares ar nozīmīgu horizontālo ietekmi** (informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, energoefektivitātes risinājumi, tehnoloģijas);
- **biznesa pakalpojumi.**

Transformācijas procesā liela nozīme valsts struktūrpolitikai jeb industriālajai politikai. Katrā no nozaru grupām ir savi specifiski **transformācijas stimuli**, kam jābūt ierosināto diskusiju pamatmērķim.

Vairāki no transformācijas pamatelementiem jau ir iezīmēti *Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņēs 2014. – 2020.gadam.*

- **Klasteru attīstība.** Attīstītu klasteru esamība ir būtisks strukturālās transformācijas priekšnosacījums. Tas īpaši attiecas uz tradicionālām nozarēm. Klasteri rada labumu, izmantojot pieeju specializētiem piegādātājiem, pakalpojumu sniedzējiem, resursu izlietojumam, idejām, zinātniskiem pētījumiem un citiem ārējiem efektiem.
- **Iekļaušanās globālajās vērtību ķēdēs** nodrošina eksporta izaugsmi un augstāku produktivitāti. Tā, piemēram, augstāku produktivitāti var iegūt Latvijas uzņēmums, kurš darbojas autoražotāja tiešajā

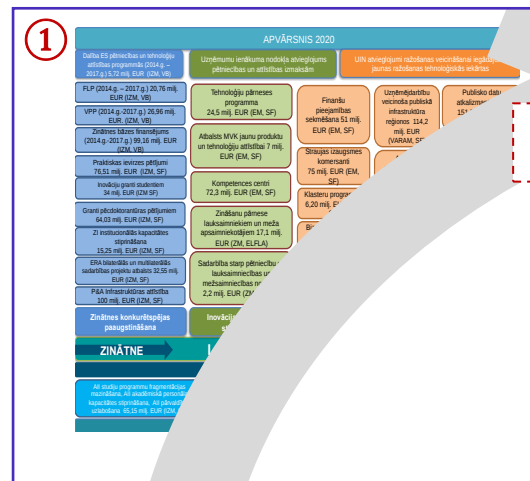
piegādes ķēdē, nevis tiek uztverts, kā viens no piegādātājiem vērtību ķēdē esošam uzņēmumam. Šādu efektu vēlas panākt viens no Latvijas korrūpcijas sektora uzņēmumiem, kurš veic izejvielu piegādi autorūpniecības sektoram, izmantojot piegādes ķēdē esošu starpnieku.

- **Nišas produktu attīstība.** Latvijas rūpniecības uzņēmumi nevar konkurēt masu produkcijas ražošanā. Latvijas ekonomikas mērogam ir raksturīgas nelielas kompānijas. Tās specifika ir nišas produkti. Nišas produkts – unikāls produkts (ar specifiskām lietošanas īpašībām, kas atbilst noteiktai patērētāju grupai), kam nav liels pieprasījums (tā nav masu produkcija), bet to iespējams ražot un realizēt pietiekošā daudzumā, lai gūtu peļņu. Nišas produktu gadījumā konkurences priekšrocības saistītas ar to, ka lielās kompānijas nav ieinteresētas ražot šādus produktus ierobežotā pieprasījuma dēļ.

Valsts investīciju un atbalsta uzdevums ir mazināt transformācijas izdevumus pārsvarā ar kvalitatīviem sabiedriskiem pakalpojumiem un nodrošināt veicinošu biznesa vidi.

Transformācijas izaicinājumi maina tradicionālo biznesa modeli, kā pamatā jābūt vismaz vidēja termiņa biznesa stratēģijai un tam jābalstās ekselentā biznesa vidē, kur galvenais elements ir savstarpēja uzticēšanās starp ekonomikas subjektiem (starp uzņēmējiem, starp valsts institūcijām un uzņēmējiem, darba devējiem un ņēmējiem). To veido likumdošana un atbilstošās valsts un pašvaldību institūcijas.

Shēma Nr.1 "RIS3 monitoringa ietvars"

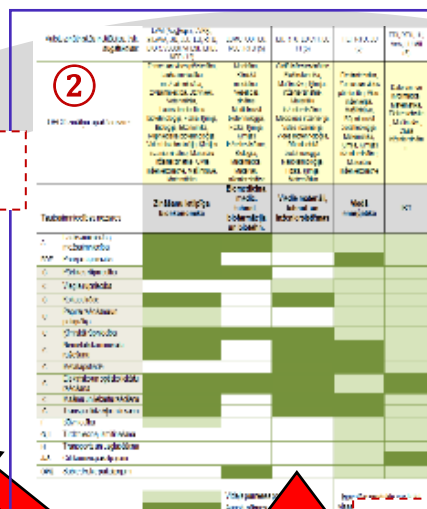
Resursu koncentrēšana

Izmaiņas, ja nepieciešams

Priekšlikumi, programmu
finansējuma pieejamība

Priekšlikumi

Sasniedzamie rezultāti

leikumi prioritāšu maiņai,
nišu aktualizēšana

Uznēmējdarbības atklājuma princips

Mērķis –identificēt/ aktualizēt iespējamās konkurētspējas nišas katras nozaru līmenī, identificēt šķēršļus un problēmas, kā arī sniegt atgriezenisko saiti par pasākumu ieviešanas efektivitāti un nepieciešamajām izmaiņām

7

Stratēģiskie uzdevumi

Līdzdalība,
ieteikumi

Viedoklis, ieteikumi,
identificētie šķēršļi,
problēmas

Rezultātu analīze

- ① Instrumenti inovācijas sistēmas problēmu risināšanai
- ② Prioritārās zināšanu apakšnozares ar vislielāko potenciālu tautsaimniecības konkurētspējas uzlabošanā
- ③ Monitoringa rādītāji makro un mikro līmeņa ietekmes novērtēšanai
- ④ **Monitoringa - Ziņojumu sagatavošana par RIS3 makro un mikro līmeņa rādītāju izpildi**
- ⑤ Ziņojumu un secinājumu prezentēšana LPISP
- ⑥ RIS3 īstenošanā iesaistītās ministrijas
- ⑦ Uzņēmējdarbības atklājuma princips, diskusiju platforma

**Latvijas pētniecības un inovācijas
stratēģiskā padome (LPISP)**

(nodrošina sadarbības platformu starp valsts pārvaldes institūcijām, zinātniekiem, uzņēmējiem un pētniecības aktivitāšu finansētājiem, koordinē institūciju un iesaistīto pušu sadarbību RIS3 sagatavošanas, īstenošanas un uzraudzības jomā).

Secinājum

MONITORINGS

RIS3 virsmērķi (vērtē īstenoto programmu ietekmi uz rādītāju izmaiņām programmu ex-post izvērtējumā ietvaros):

	Bāze	2017	2020
Ieguldījumi R&D (% no IKP)	0,6 (2013)	1,2	1,5
Pozīcija Eiropas inovāciju rādītāju grupā	Modest (2013)	modest	moderate
Produktivitāte antrāsdes rūniecībā	20 126 (2013)	24 500	29 000

Makro līmeņa rādītāji (vērtē programmu ietekmi uz rādītāju izmaiņām programmu ex-post izvērtējumu ietvaros):

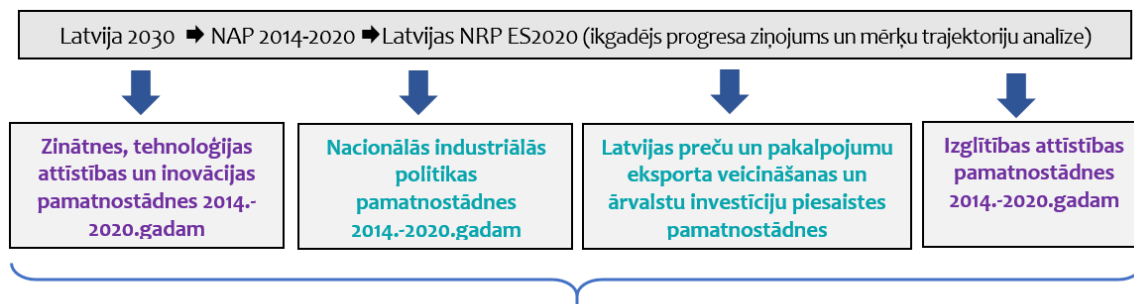
	Bāze	2017	2020
Privāta sektora investīcijas R&D (% no kopējām ieguldījumiem)	21,8 (2013)	46	48
Inovāciju uzņēmumu īpatsvars (% no visiem uzņēmumiem)	30,4 (2012)	35	40
Augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijā preču eksportā (%)	23,8 (2012)	27	31
Zinātnisko darbinieku skaits pētniecībā un attīstībā (publiskajā, privātajā sektorā)	5593 (2013)	6300	7000
Mazāks skaits spēcīgāku valsts finansētu zinātnisko institūciju	42 (2013)	30	
Absolventu (ISCED 5, un 6.) īpatsvars STEM jomās no kopējā ans(veikt)skaita, %	19 (2012)	25	27

Monitoringa mikro līmena indikatori

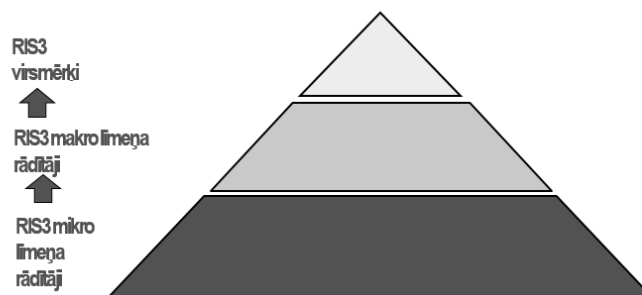
Zinātnisko institūciju licenču/ patentu ieņēmumi (EUR)
Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR)
Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai laistu tirgū jaunus produktus
Komersanta apgrozījums no pētniecības rezultātu ieviešanas saimnieciskajā darbībā vai komercializēšanas
Zinātnisko institūciju izveidoti jaundarbinātie uzņēmumi (<i>spin-off</i>)
Mikro un mazajiem komersantiem izsniegto atdevumu apjoms (EUR)
Inovāto komersantu skaits, kam to agrinās attīstības posmā nodrošināts sagatavošanas un uzsākšanas kapitāla atbalsts
Komersantu skaits, kam to paplašināšanās posmā nodrošināts riska kapitāla finansējums.
Atbalstīto jauno zinātnieku skaits pēcdoktorantūras pētījumu īstenošanai
Jaunradītas darba vietas, kuras nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskā sektorā/ uzņēmējdarbības sektorā
H2020 apstiprināto projektu iesniegumu piesaistītais finansējums (LV daļa; EUR)
Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs (<i>Scopus, Web of Science</i>)
Nodarbināto skaits, kas pilnveidojuši kompetenci
STEM maģistra grādu ieguvušo skaits
Parāsu investīcijas nemateriālajos ieguldījumos un pamatizdevkos ārpus Rīgas

7. MĒRĶA RĀDĪTĀJU HIERARHIJA

Mērķi visu līmeņu politikas plānošanas dokumentos ir saskaņoti.

4.attēls. RIS3 monitoringa rādītāji

RIS3 monitoringa sistēmas mērķis ir nodrošināt publisko ieguldījumu RIS3 mērķu sasniegšanā efektivitāti, ilgtspēju un sabiedrisko vērtību. Tās uzdevums dot iespēju lēmumu pieņēmējiem novērtēt ieguldījumu ietekmi un nepieciešamības gadījumā veikt izmaiņas stratēģijā vai tās īstenošanas instrumentos. Monitoringa sistēma ir veidota, lai sekotu RIS3 mērķu sasniegšanai trīs līmeņos: RIS3 virsmērķi, RIS3 makro līmeņa rādītāji, RIS3 mikro līmeņa rādītāji.

RIS3 sekmīgākam monitoringam veikti būtiski datu vākšanas uzlabojumi:

- 1) CSP pētniecības un inovācijas apsekojuma datu paplašinājums, sākot ar 2017.gadu. Paplašinātais pētniecības apsekojums aptvers datus (a) par izdevumiem pētnieciskajām darbībām sadalījumā pa finanšu avotiem un pa ekonomiskās darbības veidiem NACE 2.red. 2 zīmju līmenī, (b) par zinātniskajiem darbiniekiem sadalījumā pa sektoriem un pētniecības jomām. Paplašinātā inovācijas apsekojuma ietvaros tiks iegūti dati par inovatīvi aktīvajiem uzņēmumiem pa ekonomiskās darbības veidiem NACE 2.red. 2 zīmju līmenī, kā arī sadalījumā pa plānošanas reģioniem.
- 2) Zinātņu doktoru tālākās karjeras apsekojums 2016.gadā;
- 3) Nacionālās zinātniskās darbības informācijas sistēmas un studentu un absolventu reģistra izveide.

Papildus tiek īstenoti vairāki tematiskie izvērtējumi, kas sniegs informāciju turpmākajam RIS3 monitoringam un tālāko lēmumu pieņemšanai, t.sk. norit ES fondu plānošanas perioda 2007.-2013.gadam ieguldījumu P&I ex-post izvērtējums, Starptautiskās Rekonstrukcijas un attīstības bankas (Pasaules Bankas) eksperti veic pētījumu Latvijas augstākās izglītības institūciju pārvaldības pilnveidei un augstākās izglītības modernizācijai, norit augstākās izglītības institūciju ES valodu un kopīgo doktorantūras programmu izvērtējums, kā arī Latvijas zinātnes un inovāciju finansēšanas sistēmas efektivitātes izvērtējums, ko veic Eiropas Komisijas Horizon 2020 Policy Support Facility ekspertu grupa.

Virzību uz RIS3 virsmērķu sasniegšanu raksturo kopējie ieguldījumi P&A (% no IKP), pozīcija Eiropas inovāciju rādītāju grupā un produktivitāte apstrādes rūpniecībā. Lai gan Latvijai ir izdevies no pieticīga snieguma inovāciju rādītāju grupā pakāpties uz vidēju, galvenais ekonomikas zināšanu un tehnoloģiju ietilpības rādītājs – ieguldījumi P&A – ir negatīvs un apstrādes rūpniecības produktivitāte nav mainījusies. Ieguldījumi P&A parāda gan valsts un privātā sektora investīcijas pētniecībā, gan arī atspoguļo ekonomikas zināšanu ietilpības līmeni.

Tā kā RIS3 virsmērķu un makro līmeņa mērķu rādītāji ir arī vidējā termiņa politikas plānošanas dokumentu mērķa rādītāji, virzība uz RIS3 mērķu sasniegšanu ir vērtēta šo politikas plānošanas dokumentu kontekstā.

8. POLITIKAS REZULTĀTU MĒRĶU SASNIEGŠANAS RĀDĪTĀJI

Virzību uz RIS3 virsmērķu sasniegšanu raksturo kopējie ieguldījumu P&A (% no IKP) pieaugums un struktūras maiņa, izmaiņas Latvijas pozīcijā Eiropas inovāciju rādītāju grupā un produktivitātes pieaugums apstrādes rūpniecībā. Lai gan Latvijai ir izdevies no pieticīga snieguma inovāciju rādītāju grupā pakāpties uz vidēju, tas ir noticis galvenokārt pateicoties 2007-2013.gadā veiktajiem ES fondu ieguldījumiem cilvēkresursos un iekārtās Latvijas uzņēmumos.

5.attēls. RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāji

	Mērķa sasniegšanas rādītāji	2010	2013	Fakts	Progress	2020	Politikas plānošanas dokuments	
	Eiropas inovāciju rādītāju grupa (EIS pozīcija)	„modest”	„modest”	„moderate” (2016)	►	„moderate”	ZTAIP ⁹	RIS3 virsmērķi
	Ieguldījumi pētniecībā un attīstībā 2020.gadā sasniedz 1,5% no IKP (%)	0,6	0,6	0,44 (2016)	▼	1,5	ZTAIP, NIP, NRP	
	Produktivitāte apstrādes rūpniecībā (EUR uz 1 strādājošo)	18,5	20,3	23,6 (2016)	►	29 000		
IV ₁	Zinātnisko darbinieku skaits pētniecībā un attīstībā	5563	5593	5120 (2016)	▼	7000	ZTAIP	Valdības politikas tiešā un netiešā ietekme
IV ₂	Grādu vai kvalifikāciju ieguvušo studentu skaits augstskolās un koledžās (tūkst. cilvēki)	26,5	23,9 (2014)	15,8 (2016)	▼	24,6	ZTAIP	
IV ₃	Iedzīvotāju īpatsvars % 30-34 gadu vecumā ar augstāko izglītību	33	37 (2014)	43 (2016)	►	40	ZTAIP	
IV ₄	Mazāks skaits spēcīgāku valsts finansētu zinātnisko institūciju	40	40 (2014)	22 (2017)	►	20	ZTAIP	
IV ₅	Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs	1032	1100 (2014)	1820* (2016)	►	1500	ZTAIP	
IV ₆	Sekmības rādītājs dalībai ES ietvara programmā (%)	22,8	22 (2014)	12,7 (2016)	▼	30	ZTAIP	
U ₁	Privātā sektora ieguldījumu proporcionāls pieaugums pētniecībā un attīstībā (privātā sektora ieguldījumi pētniecībā un attīstībā, % no kopējiem ieguldījumiem)	38	21	20,0% (2015)	▼	48	ZTAIP	Tautsaimniecības transformācija
U ₂	Zinātnisko darbinieku skaits, kas nodarbināti privātajā sektorā (% no visiem, atbilstoši pilna laika ekvivalentam)	22,7 (2011)	18 (2014)	20,6 (2015)	►	23	ZTAIP	
U ₃	Piešķirtie Eiropas patenti, kas pieteikti no zinātniekiem, kas rezidē Latvijā	11 (2011)	13 (2014)	16 (2016)	▼	50	ZTAIP	
R ₁	Inovāciju uzņēmumu īpatsvars (% no visiem uzņēmumiem)	29,9	30,4 (2012)	25,5 (2014)	▼	40	ZTAIP	
R ₂	Apstrādes rūpniecības īpatsvars iekšzemes kopproduktā 2020.gadā sasniedz 20% (%)	13,4	12,7	12,5 (2016)	▼	20	NIP	
R ₃	Apstrādes rūpniecības produktivitātes pieaugums 2020.gadā pret 2011.gadu ir 40%	92,8	101,8	118,3 (2016)	►	140	NIP	
R ₄	Apstrādes rūpniecības pieaugums 2020.gadā, pret 2011.gadu ir 60%	95,1	102,3	113,1 (2016)	►	160	NIP	Tautsaimniecības transformācija
R ₅	Eksporta pieaugums (vidēji gadā salīdzināmās cenās, %)	26,8	1,0	2,6 (2016)	►	5 (2018.-2020.g., vidēji gadā)	LPPEVĀVP	
R ₆	Augsto tehnoloģiju produktu īpatsvars Latvijas kopējā eksportā (%) ¹⁰	4,8	8,0	9,8 (2015)	►	11%	LPPEVĀVP	
R ₇	Augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijas preču eksportā	4,8	8,0	9,8	►	31%	ZTAI	
R ₈	ĀTI snieguma indekss (Baltijas reģionā)	1,6	3,0	1,4 (2016)	▼	1,2 (2018.-2020.g., vidēji gadā)	LPPEVĀVP	

* Rādītājs parāda SCOPUS datubāzes publikāciju skaitu. 2016.gadā Web of Science datubāzē bija 2172 publikācijas

Politikas plānošanas dokumentos noteikto rādītāji tika sagrupēti sadalot tos saskaņā ar EIS metodoloģiju, izdalot trīs rādītāju grupas: (ENABLERS) inovācijas virzītāji ārpus uzņēmēju sektora (IV); (FIRM ACTIVITIES) uzņēmēju aktivitāte inovāciju jomā (U); (OUTPUTS) uzņēmēju inovatīvās aktivitātes rezultāti, kas atspoguļo tautsaimniecības transformāciju uz augstākās pievienotās vērtības un inovatīvu ekonomiku (R).

Apzīmējumi: ► – rādītājs ir uzlabojies; ▼ – rādītājs ir pasliktinājies; ► – rādītājs būtiski nav mainījies; “–” – nav datu;

► – Eiropas Inovācijas rezultātu tablo 2016 (European Innovation Scoreboard 2016) rādītāji¹¹

⁹ Ņemot vērā 5.attēla: ZTAI pamatnostādnes.

¹⁰ Lai identificētu eksporta struktūras izmaiņas un nodrošinātu datu starptautisku salīdzināmību, Pamatnostādnēs tika veiktas korekcijas rezultātā rādītāja definēšanā un turpmāk tiks izmantota Eurostat metodoloģija, kas ir balstīta uz augsto tehnoloģiju eksporta uzskaiti pa produktu grupām, nevis pēc uzņēmumu darbības veida.

¹¹ Detalizētu informāciju par Latvijas sniegumu visos Eiropas Inovācijas rezultātu pārskata rādītājos skat. pielikumā Nr. 5.

IZMunEMZino_19122017_RIS3progress; Informatīvais ziņojums “Viedās specializācijas stratēģijas monitorings”

Galvenais ekonomikas zināšanu un tehnoloģiju ietilpību raksturojošais rādītājs – ieguldījumi P&A – nav pieaudzis un apstrādes rūpniecības produktivitāte nav būtiski mainījusies. Ieguldījumi P&A parāda valsts investīcijas pētniecībā un atspoguļo nozaru uzņēmumu zināšanu ietilpību. Ņemot vērā to, ka šis rādītājs mēra P&A apjomu tautsaimniecībā un to, ka investīcijas P&A tiešā veidā ir saistītas gan ar zināšanu bāzes un cilvēkkapitāla pieejamību, gan produktu un pakalpojumu zināšanu un tehnoloģiju ietilpību un, tādējādi, produktivitāti, valdība 2013.gadā apņēma palielināt valsts budžeta investīcijas P&A, vienlaikus iestrādājot P&A finansēšanas programmu noteikumos stimulus privātā sektora P&A apjoma palielināšanai. Ar šo valdība ne tikai apņēma investēt pētniecībā, bet arī signalizēja Latvijas sabiedrībai un Eiropas Komisijai politisku apņemšanos virzīties uz augstākas produktivitātes ekonomiku, kā arī uzņēmās starptautiskas saistības uz kuru pamata ZTAI nozarē pašreiz tiek investēti ES fondu līdzekļi nozares veiktspējas palielināšanai. Bez turpmākas valsts ieguldījumu apmēra būtiskas palielināšanas nav iespējams nodrošināt ekonomiskās produktivitātes palielinājumam nepieciešamo zināšanu bāzi - zināšanas un tehnoloģijas, un cilvēkkapitālu – cilvēkresursus un sadarbības tīklus, kas jau vidējā termiņā nodrošinātu arī uzņēmumu biznesa modeļa maiņu un, secīgi privātā sektora produktu un pakalpojumu zināšanu ietilpību, ko atspoguļo privātā sektora P&A ieguldījumi. Vienlaikus šāda situācija rada riskus nesasniegt tos darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” plānotos struktūrfondu investīciju rezultatīvos rādītājus, kuru sasniegšana zināmā mērā ir ārpus struktūrfondu ietekmes, jo prasa noteiktu uzvedības maiņu un ilgtermiņa saistību uzņemšanos, tādējādi pozitīvi signalizējot par tautsaimniecības struktūras transformāciju, ko raksturo jaunu P&A darba vietu skaits¹² un zinātnisko institūciju piesaistītais ārējais finansējums¹³ (rādītāju datus un pašreizējās vērtības skat. 39. attēlā un 9.1. apakšnodaļas “RIS3 mikro līmeņa rādītāji” 44.-45. un 46.lpp.). Minēto rādītāju būtiska nesasniegšana var rezultēties ar finanšu korekciju 2023.gadā un tādējādi radīt zaudējumus valsts budžetam.

RIS3 virsmērķu un makro līmeņa mērķu rādītāji un virzība uz to sasniegšanu ir apkopoti 5.attēlā. Visaptverošu rādītāju dinamiku pa gadiem laika posmā no 2008.gada līdz 2016.gadam var skatīt pielikumā Nr.6 “RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāju vērtības 2008. – 2016.gads”. No visiem makro līmeņa mērķu sasniegšanas rādītājiem pozitīva virzība ir vērojama tikai rādītājā, kas atspoguļo 1) augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvaru Latvijas preču eksportā (%), 2) strukturālo reformu rezultātā notikušo pētniecības konsolidāciju, veidojot mazāku skaitu spēcīgāku valsts finansētu zinātnisko institūciju, 3) zinātnisko rakstu skaitā, kas publicēti žurnālos, kas iekļauti starptautiskās datu bāzēs, un 4) iedzīvotāju īpatsvarā 30-34 gadu vecumā, kuriem ir augstākā izglītība. Savukārt tiem rādītājiem, kuru izpilde ir tieši saistīta ar ieguldījumiem P&A, rādītāju izpildes progress ir negatīvs, ko izaugsmes stimulēšanai nepietiekamais investīciju apmērs P&A.

Visi saistītie politikas plānošanas dokumenti (NIP, ZTAI pamatnostādnes) principā ir vērsti uz RIS3 mērķu sasniegšanu. Taču šajos dokumentos ir dažādi bāzes gadi. Tāpēc ir svarīgi, ka turpmāk RIS3 monitoringā tiek izmantots viens atskaides periods.

¹² 1.1.1. SAM iznākuma rādītājs: “Jaunu pētnieku skaits atbalstītajās vienībās, pilna laika ekvivalents”.

¹³ 1.1.1. SAM iznākuma rādītājs: “Privātās investīcijas, kas papildina valsts atbalstu inovācijām vai pētniecības un izstrādes projektiem” un rezultāta rādītājs: “Valsts un augstākās izglītības sektora piesaistītais ārējais finansējums zinātniski pētnieciskajam darbam”.

IZMunEMZino_19122017_RIS3progress; Informatīvais ziņojums “Viedās specializācijas stratēģijas monitorings”

Latvijas **kopējie izdevumi P&A** 2016.gadā bija 110,4 milj. eiro, jeb 0,44% no IKP. Tas ir ne tikai ievērojami mazāk kā 2016.gadā bija plānots (1,1%), bet arī mazāk nekā vidēji iepriekšējos gados. Šo samazinājumu izskaidro privātā un starptautiskā (ES fondu) sektora investīciju samazinājums kombinācijā ar valsts investīciju stagnāciju (7., 8., 9.attēls). RIS3 plānotā politika paredzēja pasākumu kopumu, kur valsts investīciju būtisks pieaugums kombinācijā ar ES fondu ieguldījumiem un nozares infrastruktūrā un cilvēkresursos nodrošinātu privātā sektora investīciju pakāpenisku pieaugumu.

Nemot vērā to, ka valsts un ES fondu investīciju mērķis ir nodrošināt priekšnoteikumus un stimulus privātā sektora investīciju pieaugumam, novērotā negatīvā attīstības tendence skaidri signalizē, ka tautsaimniecības struktūra ne tikai nemainās, bet pasliktinās. Vēl vairāk, faktiski nav iedarbināts viens no svarīgākajiem izaugsmes stimuliem.

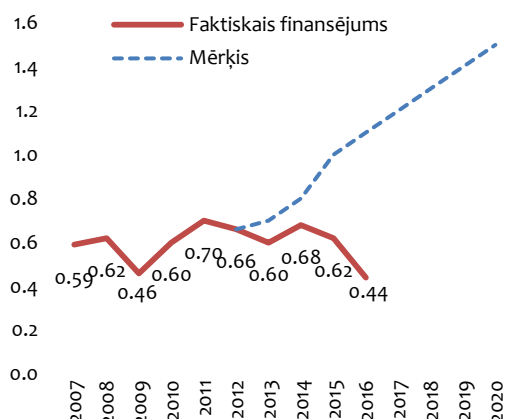
Lai veicinātu valsts ieguldījumu palielinājumu P&A un attīstītu nozares cilvēkkapitālu, 2018. gadā valsts budžeta finansējums zinātnei un pētniecībai ir palielināts par 3,4 miljoniem eiro. Pie reizes ir noteikts, ka Valsts pētījumu programmas turpmāk tiek finansētas no attiecīgās nozares budžeta. No Ekonomikas ministrijas budžeta sākot no 2018.gada ir panākti papildu 2 miljoni eiro šim mērķim - Valsts pētījumu programmas īstenošanai enerģētikas jomā.

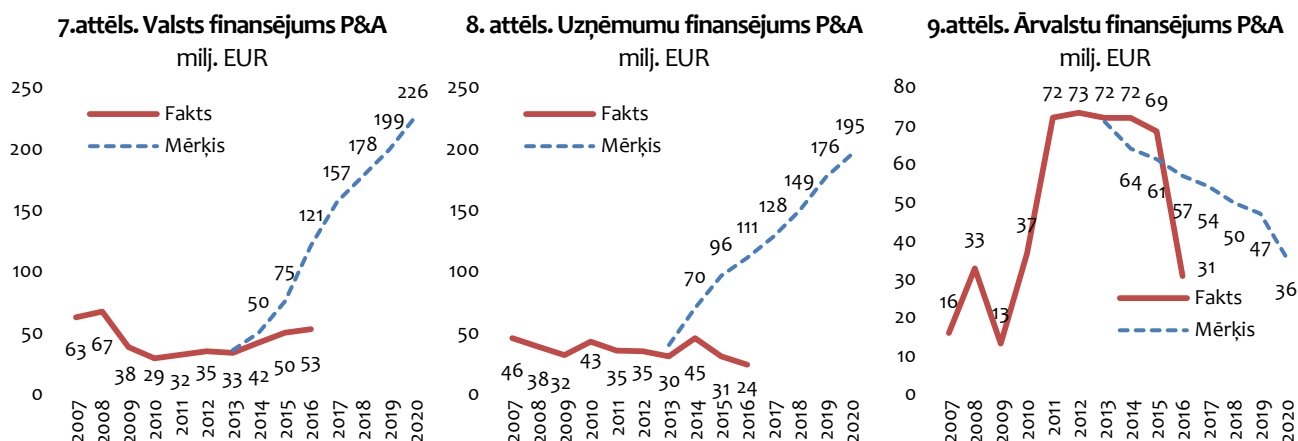
Makro līmeņa rādītāju izmaiņas parāda, ka plānotā virzība uz mērķi 2020.gadā sasniegt tādu tautsaimniecības struktūru, ko raksturo 1,5% ieguldījumi P&A (% no IKP) nenotiek (6.attēls). Kopējie izdevumi P&A nav pieauguši.

Lai paaugstinātu privātā sektora zināšanu ietilpību, ko ataino privātā sektora ieguldījumi P&A, RIS3 paredzēja valsts investīciju ikgadēju palielinājumu 2014.gadā sasniedzot gandrīz 49.8 milj. eiro, 2015.gadā – 75.4 milj. eiro un 120,9 milj. eiro 2016.gadā - (7.attēls).

Kā redzams 7.attēlā, plānotais valsts investīciju pieaugums P&A 2016.gadā atpalika no plānotā par 68 milj. Tādējādi, valsts nav pildījusi RIS3 plānā paredzēto un nav investējusi tautsaimniecības attīstības stimulēšanai nepieciešamajās zināšanās un tehnoloģijās. Valsts budžeta investīcijas 2013.-2016.gadā pieauga tikai par 19,3 milj. eiro. Šo pieaugumu pamatā veidoja zinātnisko institūciju bāzes jeb institucionālais finansējums (ievērojami mazākā apjomā nekā nepieciešams un plānots), kas paredzēts galvenokārt zinātniskās infrastruktūras uzturēšanai un līdzfinansējumam dalībai ES fondu finansētajos projektos. Valsts budžeta investīcijas pētniecības darbā netika palielinātas vispār, tādējādi radot situāciju, ka par ES fondiem modernizētā pētniecības infrastruktūra un cilvēkresursi netiek noslogoti un ekonomikas attīstībai,

6.attēls Kopējie izdevumi P&A
% no IKP

nepieciešamās zināšanas netiek nodrošinātas pietiekamā apmērā. Tādā veidā tika radīta situācija, kurā pētniecībā nodarbinātajiem nebija darba iespēju nedz valsts, nedz privātajā sektorā. Ņemot vērā pētniecības darba tirgus globālo raksturu, valdības budžeta izstrādes gaitā pieņemtie lēmumi nefinansēt pētniecību ir veicinājuši “smadzeņu aizplūšanu” - Latvija turpina zaudēt talantus globālajā augstas pievienotās vērtības nozaru darba tirgū. Tas rada vēl lielākus riskus tam, ka tautsaimniecības transformācija uz augstāku pievienoto vērtību varētu nenotikt.

Investīcijas pētniecībā paredz arī Zinātniskās darbības likuma 33. panta otrā daļa, kas nosaka ikgadēju finansējuma pieaugumu zinātniskajai darbībai ne mazāku par 0.15% no IKP līdz valsts piešķirtais finansējums zinātniskajai darbībai sasniedz vismaz vienu procentu no iekšzemes kopprodukta. Situācijas nopietnība ir konstatēta arī Eiropas Komisijas pētījumā¹⁴ par 2014.–2020.gada plānošanas perioda Kohēzijas politikas ietvaros sagaidāmajiem rezultātiem, kas secina, ka 2014.–2020.gada plānošanas periodā Latvijai starp Baltijas valstīm ne tikai zemākais nacionālā finansējuma piešķirums P&A no kopējā publiskā finansējuma¹⁵, bet arī zemākais Kohēzijas politikas ietvaros plānotā finansējuma apjoms P&A¹⁶. Faktiski, pašreiz plānotās investīcijas, pat ja tās tiktu investētas pilnā apjomā, nav pietiekošas, lai nodrošinātu vēlamo attīstību un objektīvi varētu rezultēties vien tādā tautsaimniecības struktūrā, kuras zināšanu ietilpība ir apmēram 0,8% no Latvijas IKP.

RIS3 ietvaros plānotais ES fondu (ārvalstu) finansējums līdz 2016.gadam pārsniedza plānoto par 7 milj. eiro gadā (9.attēls). Šādu attīstību skaidro tas, ka valdības lēmums neinvestēt plānoto finansējumu pētniecībā tika kompensēts ar papildus ES fondu investīcijām zinātnisko institūciju konsolidācijā un attīstībā 2014. un 2015.gadā, kas vienlaikus finansēja institucionālas izmaiņas un ļāva zinātniskajām institūcijām iesaistīt personālu pārmaiņu administrēšanā, tādējādi īstermiņā noturot ar ES fondu ieguldījumiem piesaistītos talantus. Lai gan šī pasākuma rezultātā tika nedaudz mazināti personāla zaudēšanas riski, tomēr Latvijas zinātniskajos institūtu personāla skaits ir būtiski samazinājies. Šis pasākums tomēr nespēja kompensēt situāciju, kas izveidojās 2016.gadā, kad ES fondu (ārvalstu) finansējums pētniecībai samazinājās par 37.8 milj. eiro, jeb par 55 % gada laikā, un ZTAIP plānotais investīciju pieaugums netika īstenots.

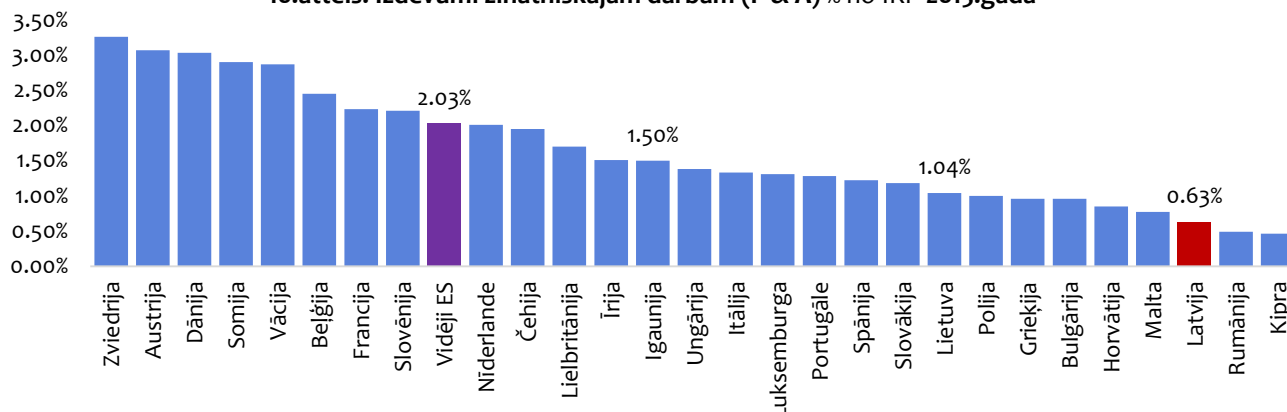
Tādējādi, salīdzinājumā ar citām ES dalībvalstīm, Latvija joprojām atrodas to valstu starpā, kuras *de-facto* nav pieņēmušas stratēģisku lēmumu investēt zināšanās un tehnoloģiju attīstībā balstītā tautsaimniecībā (10.attēls). Latvija ar kopējiem P&A izdevumiem 152,3 milj. eiro jeb 0,63 % no IKP 2015.gadā ir līdzīgā situācijā ar tādām tradicionāli zemas pievienotās vērtības ekonomikas valstīm, kā Kipra un Rumānija. Tai pat laikā, piemēram, Igaunijas, Čehijas un Slovākijas tautsaimniecības struktūra jau ir daudz tuvāka ES vidējam līmenim.

¹⁴ Pieejams: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/studies/2016/study-on-the-expected-results-of-cohesion-policy-in-estonia-lithuania-and-latvia-within-the-programming-period-2014-2020

¹⁵ Latvijā Kohēzijas politikas finansējums sastāda gandrīz 70% no kopējā publiskā finansējuma P&A, kamēr Igaunijā tie ir 40%, savukārt Lietuvā – 30%.

¹⁶ Kopumā 2014.–2020.gada plānošanas periodā Latvija no kopējā Kohēzijas politikas finansējuma P&A investē 467 milj. euro, Igaunija – 642 milj. euro, Lietuva – 638 milj. euro.

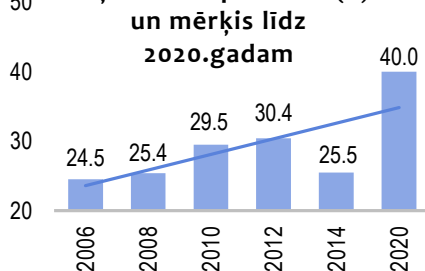
10.attēls. Izdevumi zinātniskajam darbam (P & A) % no IKP 2015.gadā

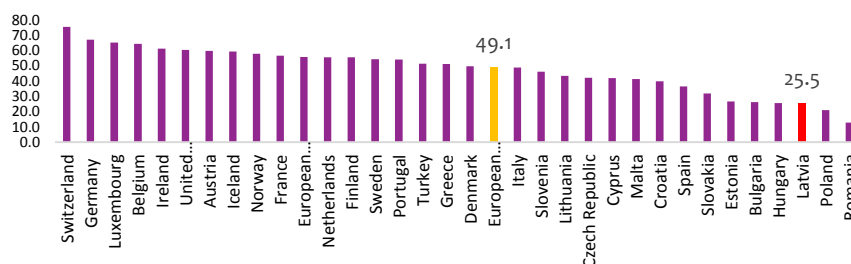
Atsevišķi apskatot Latvijas valsts P&A izdevumu apmēru uz 1 iedzīvotāju, Latvijas valsts P&A izdevumi 2015.gadā veido vien **25 eiro gadā**, kas ir 13,6% no ES vidējā līmeņa un aptuveni 5% apmērā no Luksemburgas, Dānijas, Austrijas un Zviedrijas līmeņa. Latvijas IKP uz vienu iedzīvotāju 2015.gadā bija 64% apmērā no ES vidējā līmeņa. Salīdzinot Latvijas rādītājus ar Lietuvu un Igauniju, kurās IKP uz vienu iedzīvotāju ir tikai nedaudz lielāks kā Latvijā (Lietuva - 73,3% no ES vidējā līmeņa, Igaunija – 73,6%), redzams, ka kopējo P&A izdevumu apmērs uz 1 iedzīvotāju Lietuvai ir 133 eiro apmērā (par 72% vairāk nekā Latvijai) un Igaunijai tas ir 231 eiro apmērā (par 200% vairāk nekā Latvijai). Šī atšķirība skaidri demonstrē, ka atšķirībā no Lietuvas un Igaunijas, Latvija nav politiskajā līmenī par prioritāti izvirzījusi augstas pievienotās vērtības ekonomikas attīstību. Jau vidējā termiņā tas rada risku Latvijai nespēt izkļūt no nabadzības.

Inovatīvi aktīvo uzņēmumu īpatsvars pārskata periodā par 2012. – 2014.gadu samazinājās par 4,9%, bet par 10,1% palielinājās to uzņēmumu skaits, kuros bija tikai netehnoloģiskās inovācijas – tirgdarbības un organizatoriskās. Tādējādi pārskata periodā par 2012. – 2014.gadu inovatīvo uzņēmumu īpatsvars (% no visiem uzņēmumiem) bija 25,5% (2010. – 2012.gadu periodā – 30,4%). 60,2% rūpniecības un 47,9% pakalpojumu nozares uzņēmumu ieviesa tehnoloģiskās inovācijas, bet ne-tehnoloģiskās inovācijas ieviesa 39,8% rūpniecības un 52,1% pakalpojumu nozares uzņēmumu.

11.attēls. Inovatīvo uzņēmumu īpatsvars (%) un mērķis līdz 2020.gadam

12.attēls. Inovatīvo uzņēmumu skaits, % no kopējā uzņ. skaita (2014)

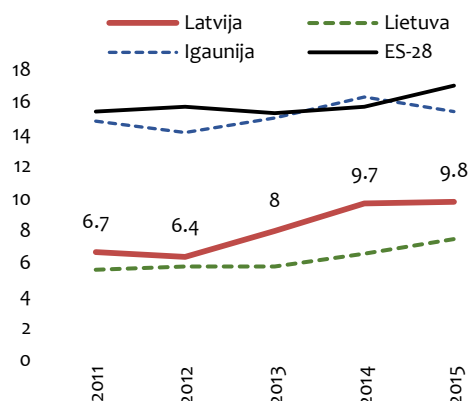
Jāsecina, ka Latvijas uzņēmumu inovācijas un pētniecības kapacitāte ir nepietiekama, lai nodrošinātu jaunu konkurences priekšrocību radīšanu un uzņēmumu izaugsmi ilgtermiņā. Tas lielā mērā ir saistīts ar esošo tautsaimniecības struktūru, zemo apstrādes rūpniecības daļu, kur dominē zemo un vidēji zemo tehnoloģiju nozares. Turklāt Latvijas uzņēmumu struktūrā lielākā daļa ir mikro un MVU (2013.gadā – 99,6% no visiem ekonomiski aktīvajiem individuālajiem komersantiem un komercsabiedrībām. No tiem mikro uzņēmumi – 86,2%, mazie uzņēmumi – 11,1%, vidējie uzņēmumi – 2,3%).

Savukārt mikro un MVU inovācijas potenciālu un sniegumu ietekmē gan ierobežotie cilvēkresursi, gan pašu finanšu resursi, kas pieejami šiem uzņēmumiem P&A un inovācijas aktivitāšu īstenošanai, tostarp ierobežotas iespējas piesaistīt finansējumu augsto tehnoloģisko un biznesa risku dēļ. Tāpat Latvijas uzņēmumiem lielākoties ir nepietiekami attīstītas savstarpējās sadarbības prasmes nozares vai starpnozares aspektā, bet jo īpaši – nepietiekami attīstīta sadarbība ar pētniecības institūcijām Latvijā un ārvalstīs.

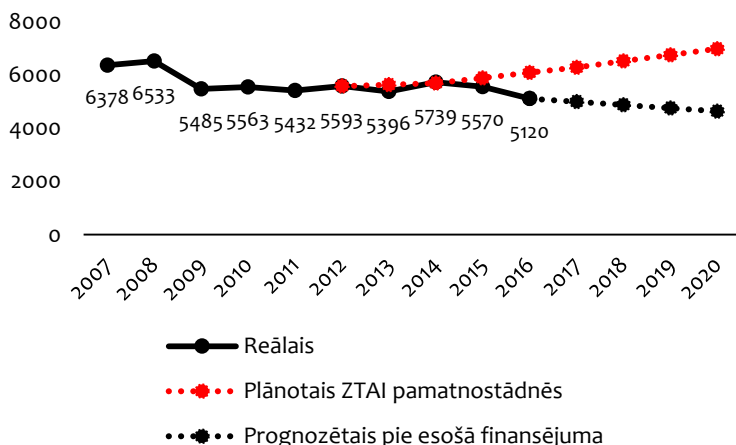
Privātā sektora P&A izdevumu samazinājums saistāms ar vairāku faktoru kopumu, jo īpaši Krievijas noteikto embargo atsevišķiem produktiem un Krievijas rubļa devalvāciju, kā arī viena no lielākajiem apstrādes rūpniecības uzņēmumiem – AS “Liepājas metalurģs” darbības pārtraukšanu. Krievijas krīzes rezultātā samazinājās Latvijas uzņēmumu apgrozījums no šī tirgus, tāpēc uzņēmumi bija spiesti veikt radikālu izmaksu samazināšanu – darbinieku atlaišanas, investīciju projektu iesaldēšanu, kā arī inovāciju, P&A darbu atlikšanu uz vēlāku laiku.

Laika periodā no 2012. līdz 2015.gadam **augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru produktu eksports** (faktiskajās cenās) pieauga par 7,3%. Par pozitīvām izmaiņām eksporta struktūrā liecina augsto tehnoloģiju (*high-tech*) produktu īpatsvara pieaugums. Lai gan augsto tehnoloģiju produktu īpatsvars kopējā eksporta apjomā joprojām ir zemāks nekā vidēji ES, tomēr kopš 2012.gada tas ir palielinājies gandrīz par pusotru reizi (13.attēls).

13.attēls. Augsto tehnoloģiju produktu daļa Latvijas kopējā eksportā, %

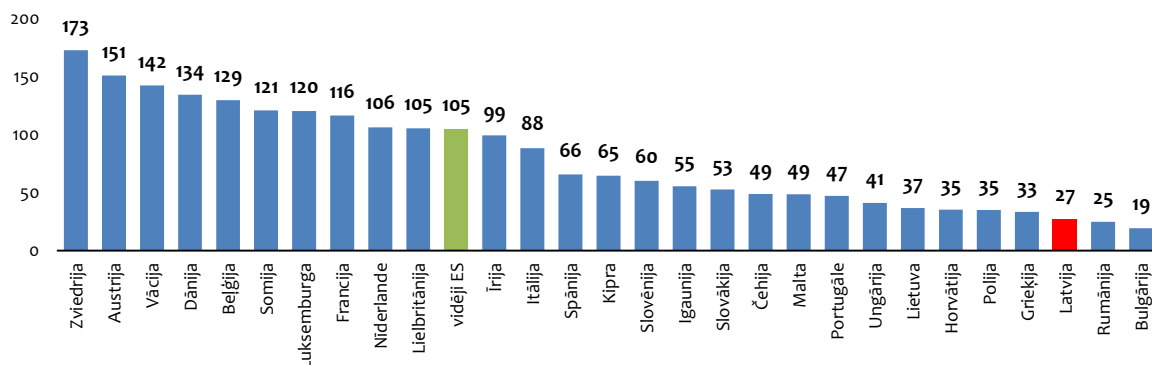
14.attēls. Zinātnisko darbinieku skaits (PLE izteiksmē) salīdzinājumā ar ZTAI pamatnostādnes paredzēto

Jaunu P&A investīciju neesamība un finansējuma deficīts ir arī iemesls **zinātnisko darbinieku skaita P&A samazinājumam**, kur izpilde 2020.gadā paredzētajiem 7000 zinātniskajiem darbiniekiem nenotiek un esošais P&A finansējums pat nav ļāvis noturēt zinātniskā personāla skaitu 2012.gada līmenī (14.attēls). Turklāt, ņemot vērā kompensējošā ES fondu finansējuma neesamību 2016.gadā, ir vērojams būtisks zinātnisko darbinieku skaita samazinājums 2016.gadā. Pēdējo gadu samazinājums zinātnisko darbinieku skaitā raksturo kopējo zinātnes nozares finansējuma un

īstenoto pētniecības darbu apmēru un nepalielinoties nozares finansējumam, nav gaidāms zinātnisko darbinieku skaita pieaugums. Šo tendenci pastiprina arī tas, ka Latvijas P&A izdevumi uz 1 zinātnisko darbinieku ir ievērojami mazākā skaitā nekā citās ES valstīs un arī pārējās Baltijas valstīs (15.attēls). Lai veicinātu šī rādītāja izpildi pasākumu plāna 2017. – 2020.gadam uzdevumos 1.13, 1.13a, 1.14, 1.14a, 1.24, 6.13, 6.14. punktos ir noteikti rezultāta vai iznākuma rādītāji, kuri sniedz ieguldījumu zinātnisko darbinieku skaita palielināšanā. Uz šo rādītāja sasniegšanu ir vērsts arī RIS3 makro rādītājs “P&I projektos iesaistīto maģistrantu un doktorantu skaits” kura rezultātu sasniegšanā ir iestrādāti stimuli Praktiskajos pētījumos, Inovācijas grantos studentiem, Kompetences centru programmā, Tehnoloģijas pārneses programmā, Zinātnes bāzes finansējumā, Valsts Pētījumu programmās, Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektos un Augstskolu snieguma finansējumā. Tomēr, zinātnes finansējuma apjoms, kas ir pieejams šajās programmās, kurās ir stimuli uz šī mērķa sasniegšanu, ir nepietiekams, lai nodrošinātu šī rādītāja plānoto vērtību sasniegšanu 2020.gadā.

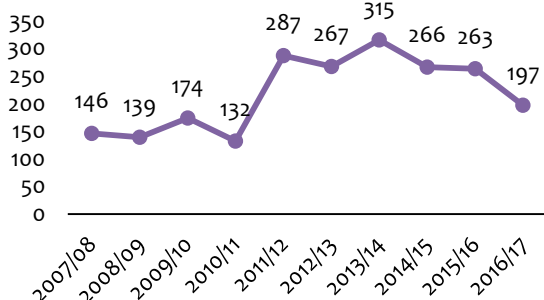
15.attēls. P&A izdevumi uz 1 zinātnisko darbinieku 2015.gadā (tūkst. eiro)

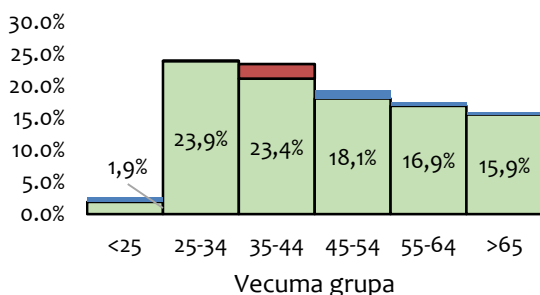
Būtiska loma zinātnē nodarbināto cilvēkresursu piesaistē bija iepriekšējā 2007. – 2013.gada fondu perioda aktivitātēm, piemēram, īstenojot apakšaktivitāti “Atbalsts doktora studiju programmu īstenošanai”, kuras īstenošanas rezultātā bija izdevies ievērojami palielināt **doktora grāda ieguvušo skaitu** pēdējo gadu laikā. Laika posmā starp 2011. un 2013.gadu doktora grāda ieguvēju skaits palielinājās par 138% (16.attēls).

Lielā mērā pateicoties šiem ieguldījumiem bija izdevies būtiski uzlabot zinātnes cilvēkresursu vecuma struktūru - palielināt 35 – 44 gadu veco zinātnisko darbinieku skaitu laika posmā starp 2012. un 2015.gadu no 21,1% uz 23,4%, kā arī noturēt stabilu skaitu vecumgrupā 25 – 34 (17.attēls). Ņemot vērā, ka beidzoties apakšaktivitātes “Atbalsts doktora studiju programmu īstenošanai” īstenošanas periodam sāk ievērojami samazināties ikgadējais doktora grāda ieguvēju skaits, ir nepieciešamas jaunas pētniecības programmas un stimuli, kas sekmētu talantu piesaisti pētnieciskajam darbam.

16.attēls. Doktoru grāda ieguvēju skaita dinamika Latvijas augstskolās (skaits)

17.attēls. Zinātnisko darbinieku vecumstruktūra 2015.gadā (% no kopskaita) un tās izmaiņas salīdzinājumā ar 2012..gadu

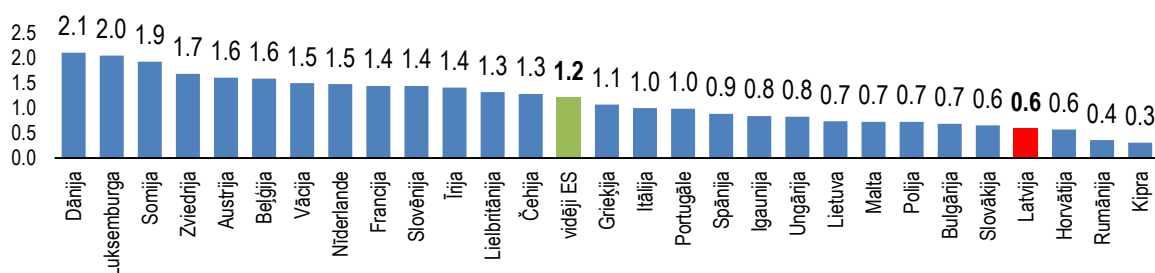

Zinātnisko darbinieku (zinātnieki, zinātnes tehniskais un apkalpojošais personāls) **skaits Latvijā** (PLE izteiksmē) 2015.gadā bija 5570, kas kopā veidoja 0,58% no nodarbināto skaita Latvijā. Zinātnisko darbinieku īpatsvars kopējā darbaspēka struktūrā Latvijā ir vien 48% apmērā salīdzinājumā ar ES vidējo līmeni (1,20%). Tikai 3 ES valstis ir vēl mazāka zinātnisko darbinieku loma kopējā darbaspēka struktūrā (Horvātija, Rumānija, Kipra) (18.attēls).

Plānotās vērtības ir sasniegtas tajos rādītājos, kuriem ir saistība ar P&A nozarē veiktajām strukturālajām reformām. Šo reformu īstenošana bija priekšnoteikums, lai nodrošinātu 2014. – 2020.gada ES fondu ieguldījumus zinātnē un inovācijās. Piemēram, **valsts finansēto zinātnisko institūciju skaita samazinājums** no 42 institūcijām 2013.gadā līdz 20 institūcijām 2020.gadā jau ir gandrīz panākts 2017.gadā, kad bāzes finansējumu saņem 22 valsts dibinātas zinātniskās institūcijas. Šo progresu nodrošināja vairāki pasākumi. Pirmkārt, zinātnisko institūciju konsolidāciju stimulēja normatīvā regulējuma izmaiņas zinātnes bāzes finansējuma piešķiršanas kārtībā – 2013.gadā tika noteikts, ka no 2016.gada šis finansējums

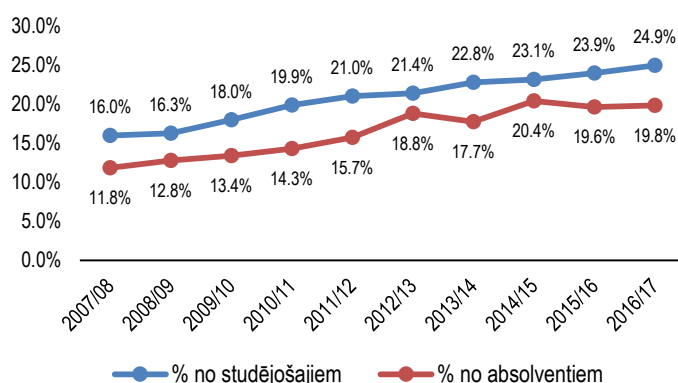
vairs netiks piešķirts tām institūcijām, kuras zinātnisko institūciju darbības starptautiskajā izvērtējumā bija saņēmušas zemu novērtējumu. Vienlaikus, zinātnisko institūciju pašu iniciētajai konsolidācijai un RIS3 prioritātēm atbilstošu pētniecības programmu izstrādāšanai tika sniegts atbalsts ES fondu 2.1.1.3.3. apakšaktivitātes "Zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes attīstība" programmas ietvaros. Lai gan zinātniskās institūcijas veica visus valdības noteiktos

18.attēls. Zinātnisko darbinieku (PLE izteiksmē) īpatsvars (%) no kopējā nodarbināto skaita 2015.gadā

uzdevumus, īstenojamajās konsolidācijas aktivitātēs un zināšanu un cilvēkkapitāla koncentrēšanai spēcīgākajās valstīs zinātniskajās institūcijās līdz šim nav sekojušas atbilstošas nacionāla līmeņa darbības attiecībā uz pilnvērtīga zinātniskās darbības bāzes finansējuma un valsts pasūtījuma nodrošināšanu. Latvijas pētniecības resursi ir koncentrēti 22 spēcīgākajās zinātniskajās institūcijās, kas saņem zinātnes bāzes finansējumu. Tomēr joprojām zinātnes bāzes finansējums tiek piešķirts tikai 65% apmērā no aprēķinātā, tādējādi nedodot zinātniskajām institūcijām pilnībā īstenot to potenciālu. Lai zinātniskajās institūcijās varētu palielināt savu darba apjomus, ir nepieciešams nodrošināt zinātnes bāzes pilnā apmērā, tādējādi investējot RIS3 virsmērķa sasniegšanu, palielinot ieguldījumu apmēru P&A (% no IKP).

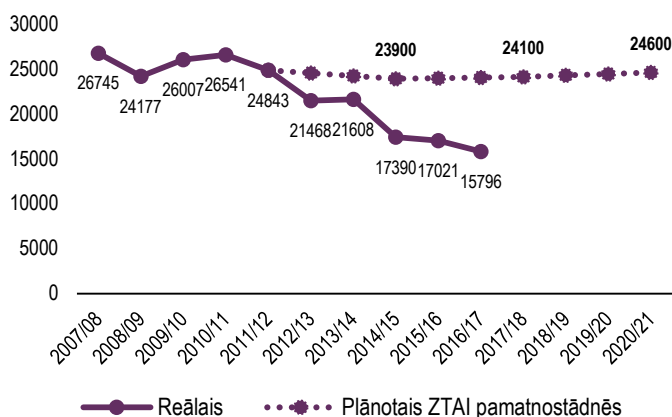
19.attēls. STEM īpatsvars no studējošo un absolventu kopskaita

Nav izdevies nodrošināt **STEM studiju programmu absolventu skaita pieaugumu** RIS3 paredzētajā apjomā. STEM programmu studējošo īpatsvars ir pakāpeniski pieaudzis, ko izskaidro studiju vietu pārdale, kuras ietvaros STEM studiju vietām ir piešķirta augstāka prioritāte. Tomēr pēdējo gadu tendences parāda to, ka absolventu skaita pieaugums STEM programmās notiek ievērojami lēnāk un pēdējo 3 gadu laikā tas nav palielinājies (19.attēls).

Lielā mērā šie dati parāda to, ka STEM studiju programmās pēdējo gadu laikā ir būtiski palielinājies studentu atbirums. Absolventu skaita kritumu izraisa faktoru kopums, tai skaitā salīdzinoši zems augstākās izglītības finansējuma apjoms uz vienu studējošo, vidējās izglītības kvalitāte utml. – pēdējo gadu tendences parāda to, ka absolventu kopējā skaita samazinājums notiek lielākā tempā, salīdzinājumā ar kopēju studentu skaita kritumu, jo starp 2011. un 2016.gadu kopējais studējošo skaits ir samazinājies par 14,5%. Šīs kopējās tendences ir attiecināmas arī uz STEM studiju programmām un lai nodrošinātu kvalitatīvu speciālistu sagatavošanu STEM nozarē, kurā ir prognozējams būtisks darbaspēka deficīts, ir nepieciešams īstenot pasākumus, kas novērstu problēmas saistībā ar absolventu skaitu.

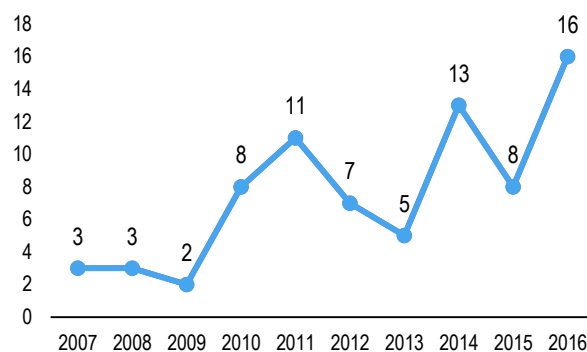
20.attēls. Absolventu skaita dinamika Latvijas augstskolās (skaits)

īpatsvars ar augstāko izglītību turpina pieaugt, kas parāda to, ka augstākās izglītības vērtība starp Latvijas iedzīvotājiem ir ļoti augsta), taču būtiska loma ir arī citiem faktoriem (nepilnīgais finansējums, vidējās izglītības kvalitātes līmenis, studentu atbirums u.c.). Šis ir arī viens no tiem rādītājiem, kuros ir skaidri prognozējams, ka ZTAI pamatnostādņēs noteiktās vērtības sasniegt 2020.gadā nav iespējams dēļ ievērojamā krituma imatrikulēto studējošo skaitā, taču, pasākumi, kuru rezultātā tiks samazināts esošo studējošo atbirums ir veicami, lai vismaz noturētu šo rādītāju 2016.gada līmenī.

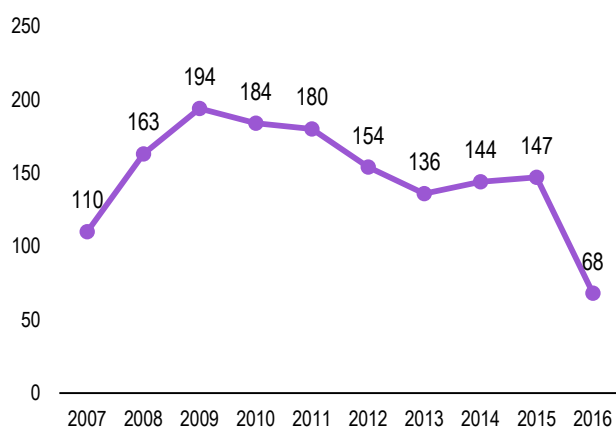
ievērojams ir **grādu vai kvalifikāciju ieguvušo studentu skaita kritums augstskolās un koledžās**, kur ZTAI pamatnostādnes paredz to skaitu noturēt stabilā 2011.gada rādītāja līmenī (20.attēls). Reālie dati parāda absolventu skaita kritumu starp 2011. un 2016.gadu 36% apmērā, ko lielā mērā izraisa kopējais studējošo skaita kritums, galvenokārt demogrāfisko faktoru dēļ (piemēram, 30 – 34 gadus vecu iedzīvotāju

21.attēls. Eiropas patentu ofisa piešķirtie patenti Latvijas rezidentiem (skaits)

Attiecībā uz **patentu skaita pieaugumu** – piešķirto patentu skaits ir ļoti svārstīgs starp gadiem, un tā pieauguma nelielās tendences ir ievērojami mazākā apmērā salīdzinājumā ar pamatnostādņēs plānoto (21.attēls).

22.attēls. Latvijas patentu valdes izsniegtie patenti, pamatojoties uz nacionālajiem pieteikumiem (skaits)

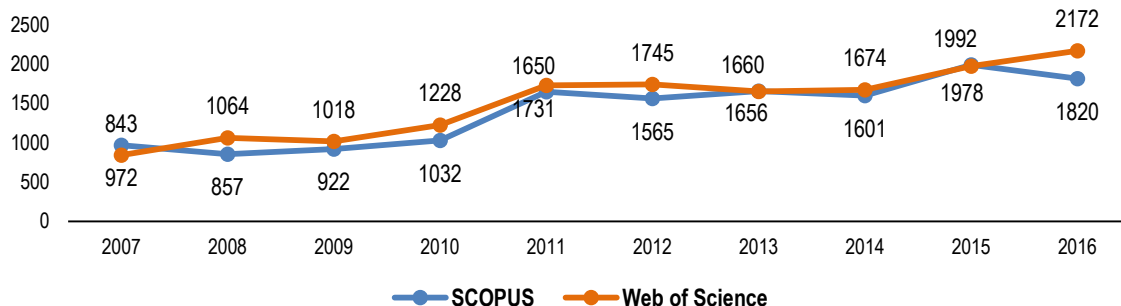

Būtiski nav mainījies arī Latvijas rezidentiem piešķirto Eiropas patentu biroja (turpmāk EPO) patentu īpatsvars no visu piešķirto patentu kopskaita, 2011. un 2016.gadā Latvijas rezidentiem piešķirot 0,02% no šo patentu kopskaita. Latvijas rezidentiem piešķirto patentu kopējais skaits ir ļoti zems uz Rietumeiropas valstu fona, piemēram, salīdzinājumā ar Vāciju, kuras rezidentiem 2016.gadā ir piešķirti 18 728 patenti. Apskatot piešķirto patentu skaitu uz 1 milj. iedzīvotāju Latvija 2016.gadā ir piešķīrusi 8 patentes, kas ir 3% no Vācijas līmeņa (230 patenti uz 1 milj. iedzīvotāju). Latvijas piešķirto EPO patentu skaita tendences ir līdzīgas ar pārējām Baltijas valstīm (2016.gadā Igaunija ir piešķīrusi 10 EPO patentes, Lietuva – 16).

Daļēji arī piešķirto EPO patentu skaita pieaugumu 2016.gadā izskaidro straujš Latvijas patentu valdes izsniegto patentu samazinājums (22.attēls).

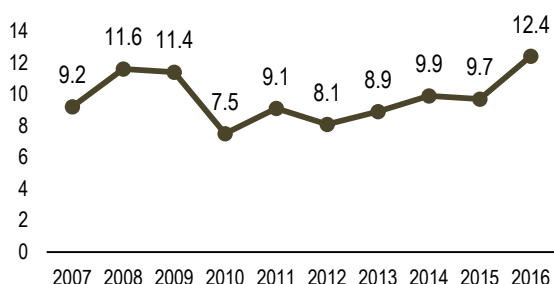
Vērtējot zinātnisko rakstu skaitu žurnālos, kuri ir iekļauti starptautiskajās datubāzēs, šim rādītājam ir nodrošināts ievērojams pieaugums, jau 2016.gadā ievērojami pārsniedzot 2020.gadā plānotās rādītāju vērtības gan SCOPUS, gan Web of Science datubāzēs, kas lielā mērā ir saistīts ar to, ka dažādos normatīvajos aktos (zinātnes bāzes finansēšanas noteikumos, ES fondu pasākumos u.c.) tika iestrādāti stimuli un liela nozīme piešķirta publikācijām šajās datubāzēs.

23.attēls. Publikāciju skaita dinamika SCOPUS un Web of Science datubāzēs

Apskatot publikāciju skaita dinamiku žurnālos, kas iekļauti SCOPUS un Web of Science datubāzēs (23.attēls), var ievērot pozitīvu tendenci gan pēdējo 10 gadu griezumā, gan kopš 2013.gada (kad tika pieņemti zinātnes bāzes finansēšanas noteikumi). Starp 2013. un 2016.gadu kopējais publikāciju skaits ir pieaudzis par 10 % SCOPUS un par 31 % Web of Science datubāzē iekļautajos žurnālos. Pozitīvi ir novērtējams, ka publikāciju skaits šajās datubāzēs iekļautos žurnālos ir pieaudzis, pateicoties palielinājumam tieši zinātnisko žurnālu rakstu skaitam kā publikāciju veidam.

24.attēls. SCOPUS publikāciju īpatsvars (%) top 10 žurnālu (pēc SNIP)

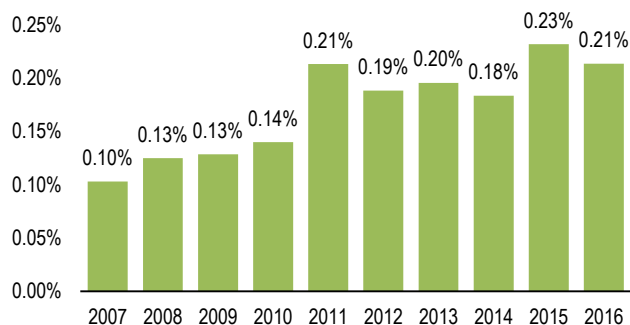
Vienlaikus augstu vērtējams ir tas, ka šis publikāciju skaita pieaugums nav noticis uz kvalitātes krituma rēķina, ko parāda publikāciju īpatsvars top 10% zinātnisko žurnālu skaitā (24.attēls), kas pēdējo gadu laikā ir palielinājies.¹⁷ Tas ļoti labi parāda Latvijas zinātnes nozares augsto kapacitāti, ja nozare spēj reaģēt uz ārējiem likumdošanas stimuliem, palielinot kvantitatīvi zinātnes rezultātu skaitu, nesamazinot (pat palielinot) kvalitāti.

Pēdējo gadu tendences parāda arī to, ka Latvijas publikāciju skaita pieaugums ir straujākā tempā, salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju, ko apliecina tas, ka

kopš 2007.gada Latvijas SCOPUS publikāciju daļa no ES kopskaita ir palielinājusies no 0,10 % līdz 0,21 % 2016.gadā. Būtiska loma šim pieaugumam ir tajā, ka Latvija, līdzīgi kā citas ES jaunās dalībvalstis cenšas piedzīt Rietumeiropas līmeni, kas atspoguļojas arī zinātniskās darbības rezultātos (25.attēls).

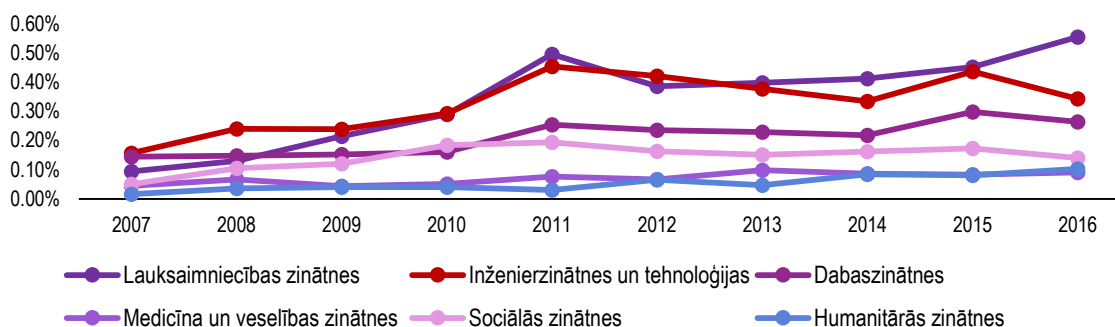
Atsevišķi ir arī skatāms publikāciju skaita salīdzinājums OECD 6 zinātnes nozaru grupu ietvaros, kur rezultāti parāda to, ka lielākajā daļā zinātņu nozaru ir pieaudzis publikāciju skaits straujākā tempā par ES vidējo līmeni, vislabākos rezultātus iegūstot lauksaimniecības zinātnēs, inženierzinātnēs un dabaszinātnēs (26.attēls).

25.attēls. Latvijas zinātnisko publikāciju īpatsvars no ES-28 kopējā publikāciju skaita (SCOPUS)

¹⁷ SNIP (Source Normalized Impact per Paper) ir SCOPUS bibliometriskais indikators, kurš parāda zinātniskā žurnāla citējamību skaitu, ņemot vērā šī rādītāja atšķirību starp zinātņu nozarēm.

26.attēls. Latvijas zinātnisko publikāciju īpatsvars no ES-28 kopējā publikāciju skaita (SCOPUS)

Kopumā ar Latvijas pārstāvju līdzdalību līdz 2017.gada 28.februārim ES ietvarprogrammā “Apvārsnis 2020” ir iesniegti 1114 projektu pieteikumi ar 1392 Latvijas pārstāvju dalībām, no kuriem virssliekšņa kvalitātes novērtējumu saņēmuši vairāk nekā 400 projekti (36% no kopumā iesniegtajiem), bet līgums par īstenošanu noslēgts 131 iesniegtajam projektam par kopējo summu 35,22 MEUR (42.attēls.). Tādējādi sākotnēji secināms, ka ievērojot, ka **Latvijas sekmības rādītājs dalībai programmā “Apvārsnis 2020” ir 12,57%** (43.attēls), ZTAI pamatnostādnēs plānotā dinamika uz augstāku sekmību (un tādējādi lielāku programmas finansējuma piesaisti) netiek nodrošināta tai paredzētajā apmērā. Tomēr būtiski pieminēt, ka rādītāja sasniegšanu ietekmē vairāki ārējie faktori, proti, kopējā augstā konkurence un ierobežotais pieejamais finansējums¹⁸, kas paredzēts programmas “Apvārsnis 2020” īstenošanai. Kopumā vidējā projektu pieteikumu sekmība programmā “Apvārsnis 2020” saskaņā ar eCORDA datiem ir 12.17%, kas norāda, ka Latvijas sniegums ir līdzvērtīgs un pat nedaudz augstāks kā vidēji ES. Savukārt, izstrādājot ZTAI pamatnostādnēs ietvertos politikas rezultātu mērķu sasniegšanas rādītājus, tika ņemts vērā, ka 7.IP Latvijas pārstāvju sekmība projektu konkursos sasniedza 21,3% un vidējā sekmība 7.IP programmas ietvaros bija 21,8%. Vienlaikus, analizējot Latvijas sekmes programmā “Apvārsnis 2020”, būtiski pievērst uzmanību ne tikai Latvijas sniegumam reģionālā mērogā, bet arī kopumā visu ES dalībvalstu konkurences ietvaros. Saskaņā ar eCorda datiem, ES-13 dalībvalstis gan 7.IP, gan programmas “Apvārsnis 2020” līdzšinējās īstenošanas laikā, kopumā ir saņēmušas mazāk kā 5% no kopējā ietvarprogrammām paredzētā finansējuma (Latvija – 0,1% gan 7.IP, gan programmā “Apvārsnis 2020”)¹⁹. Zemā ES-13 dalībvalstu performance cita starpā tiek skaidrota arī ievērojot publiskā finansējuma P&A salīdzinoši zemo piešķirumu ES-13 valstīs (salīdzinot ar ES-15), kas būtiski kavē kritiskās masas izveidi pētniecības izcilībā. Savukārt zinātniskā izcilība programmas “Apvārsnis 2020” projektā pieteiktajā pētniecībā ir galvenais ES ietvarprogrammu projektu pieteikumu vērtēšanas kritērijs.

27.attēls. Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnēs 2014. – 2020.gadam noteiktie politikas rezultātu sasniegšanas rādītāji.

NIP politikas rezultatīvie rādītāji	Bāzes vērtība (gads)	2016 Mērķis	Fakts	Progress	2020
Apstrādes rūpniecības īpatsvars iekšzemes kopproduktā 2020.gadā sasniedz 20%	14,1 (2011)	17,4	12,5 (2016)	▼	20
Apstrādes rūpniecības produktivitātes pieaugums 2020.gadā pret 2011.gadu ir 40%	100 (2011)	122	116,4 (2016)	►	140
Apstrādes rūpniecības pieaugums 2020.gadā, pret 2011.gadu ir 60%	100	129	113,1	►	160

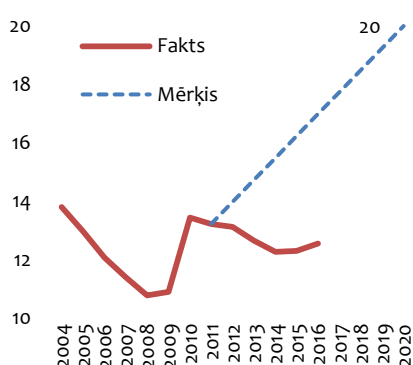
¹⁸ Saskaņā ar programmas “Apvārsnis 2020” 2015. gada progresu ziņojumu (pieejams https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/h2020_monitoring_reports/second_h2020_annual_monitoring_report.pdf#view=fit&pagemode=none), no visiem 2014. un 2015. gadā iesniegtajiem projektu pieteikumiem, 44,8% novērtēti virs kvalitātes sliekšņa un kopumā, lai nodrošinātu visu virs kvalitātes sliekšņa novērtēto projektu pieteikumu īstenošanu šajā laika posmā, papildus būtu nepieciešami 41,6 miljardi EUR.

¹⁹ Dati uz 2016. gada martu.

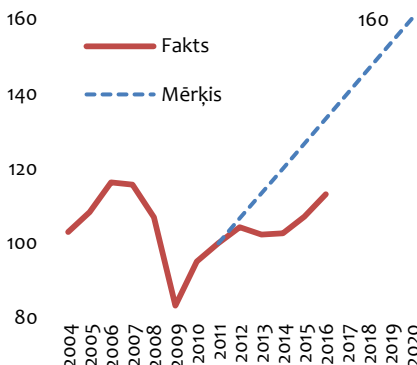
	(2011)		(2016)		
ieguldījumi pētniecībā un attīstībā 2020.gadā sasniedz 1,5% no IKP (%)	0,7 (2011)	1,1	0,62 (2015)	▼	1,5

Apstrādes rūpniecībā produktivitātes gada vidējie pieauguma tempi nedaudz atpaliek no mērķa rādītājiem. Tomēr to galvenokārt noteica nodarbināto skaita samazinājums (vidēji gadā par 0,6%). Kamēr apstrādes pievienotā vērtība pieauga ik gadu vidēji par 2,5%, t.i. gandrīz divreiz lēnāk nekā plānots. Apstrādes rūpniecības izaugsmi galvenokārt balsta produktivitātes pieaugums, nevis papildus darbaspēka piesaiste. Saglabājoties šādam tendencēm 2020.gadā produktivitātes līmenis var atpalikt no mērķa rādītāja tikai par 8 procentpunktiem.

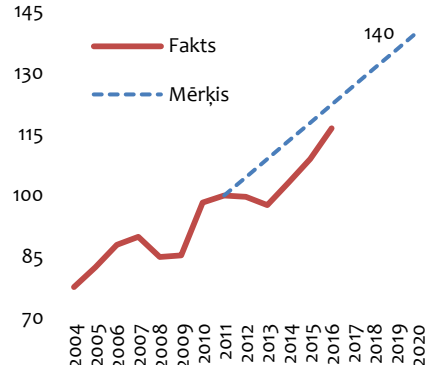
28.attēls. Apstrādes rūpniecības īpatsvars IKP, (%)

29.attēls. Apstrādes rūpniecības apjomu izmaiņas, 2011=100

30.attēls. Apstrādes rūpniecības produktivitātes izmaiņas, 2011=100

Mērķis panākt apstrādes rūpniecības īpatsvaru 20% no IKP 2020.gadā netiks sasniegts. Pēdējos 5 gados apstrādes rūpniecība veido caurmērā 12-13% no IKP un straujš nozares īpatsvara pieaugums nav gaidāms. Vērā ņemamas strukturālas ekonomikas izmaiņas notiek krīzes laikā. Piemēram no 2008. – 2010.gadam apstrādes rūpniecība pieauga no 9 – 13%, bet tajā pašā laikā būvniecība saruka no 10 uz 5%. Normālos ekonomikas izaugsmes apstākļos būtiskas strukturālas izmaiņas nenotiek strauji, jo pilnīgi visas nozares ir savstarpēji cieši saistītas. Būtiski palielinoties ražošanas apjomiem apstrādes rūpniecībā, uzreiz palielināsies pieprasījums pēc citu nozaru produkcijas vai pakalpojumiem un attiecīgi palielināsies arī pārējo nozaru izaugsme (28. – 30.attēls).

31.attēls. Latvijas preču un pakalpojumu eksporta veicināšanas un ārvalstu investīciju piesaistes pamatnostādņu 2013.-2019.gadam īstenošanas 2013. – 2015.gadā starpposma novērtējumā noteiktie politikas rezultātu sasniegšanas rādītāji.

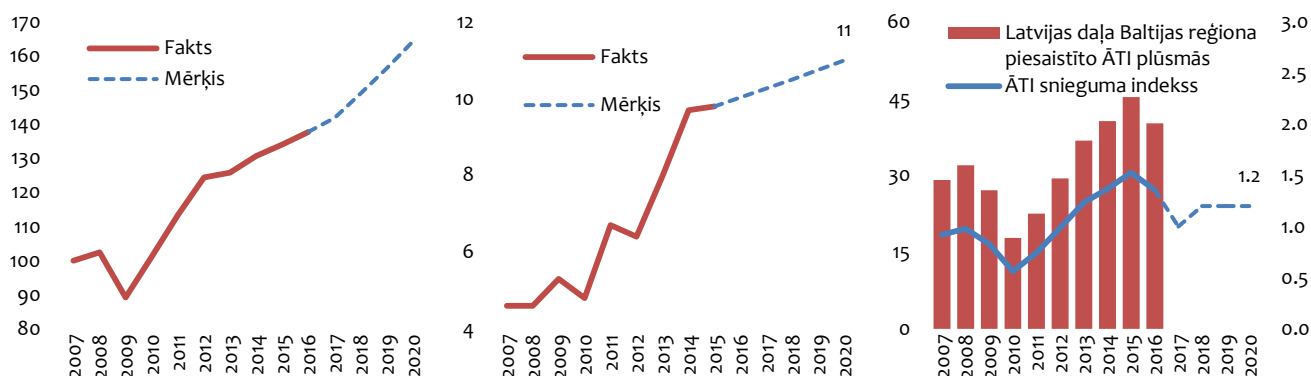
Rezultatīvie rādītāji	Bāzes vērtība	Fakts	Progress	Mērķis	
	2015			2018	2020
Eksporta pieaugums (vidēji gadā salīdzināmās cenās, %)	1,4	2,6 (2016)	▶	5 (2018.–2020.g., vidēji gadā)	
Augsto tehnoloģiju produktu īpatsvars Latvijas kopējā eksportā (%) ²⁰	9,8	9,8 (2015)	-	10,5%	11%
ĀTI snieguma indekss (Baltijas reģionā)	1,5	1,4 (2016)	▼	1,2 (2018.- 2020.g., vidēji gadā)	

32.attēls. Eksporta izmaiņas, vidēji 3-gadu periodā, salīdz. cenās, 2007.=100

33.attēls. Augsto tehnoloģiju produktu īpatsvars Latvijas kopējā eksportā, %

34.attēls. ĀTI snieguma indekss, 3-gadu vidējais rādītājs, %

²⁰ Lai identificētu eksporta struktūras izmaiņas un nodrošinātu datu starptautisku salīdzināmību, Pamatnostādnēs tika veiktas korekcijas rezultatīvā rādītāja definēšanā un turpmāk tiks izmantota Eurostat metodoloģija, kas ir balstīta uz augsto tehnoloģiju eksporta uzskaiti pa produktu grupām, nevis pēc uzņēmumu darbības veida.

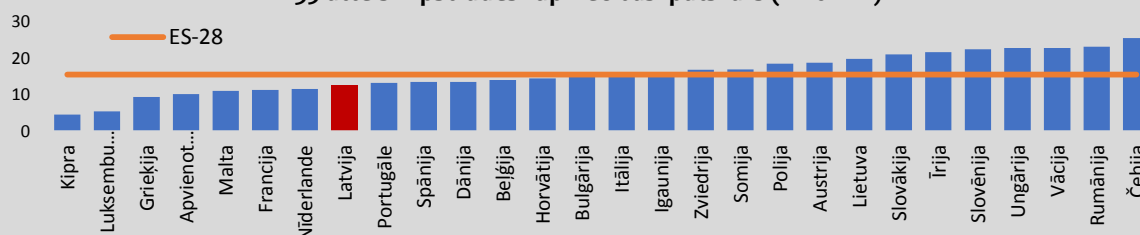
Pēdējos trīs gados (2014.-2016.) Latvijas eksporta apjomi vidēji gadā pieauga par 3,1%, kas atpalika no Pamatnostādnēs nospraustā mērķa (vidēji gadā eksporta pieaugums -5%). Eksporta pieauguma tempu samazināšanos galvenokārt ietekmēja vājš ārējais pieprasījums saistībā ar lēno ekonomisko izaugsmi Latvijas lielākajās ES tirdzniecības partnervalstīs, Krievijas ekonomikas lejupslīde, kā arī Krievijas embargo pārtikas produktu importam. Eksporta lēna izaugsme daļēji var būt skaidrojama arī ar konkurētspējas vājināšanos, ko noteica darbaspēka izmaksu straujāks kāpums nekā produktivitātes pieaugums (32.attēls).

1. Ielikums

Apstrādes rūpniecības struktūra Baltijas valstīs

Latvijā ir raksturīgs zems apstrādes rūpniecības īpatsvars tautsaimniecībā. Pat straujās izaugsmes gados tas nepārsniedz 14% (pēc pievienotās vērtības). Pēdējos trīs gados apstrādes rūpniecības nozares daļa kopējā pievienotajā vērtībā veido 13%, kas ir zemāk nekā vidēji ES (15,5%), kā arī zemāk nekā Lietuvā (19,7%) un Igaunijā (15,9%) (35.attēls).

35.attēls. Apstrādes rūpniecības īpatsvars (% no IKP)

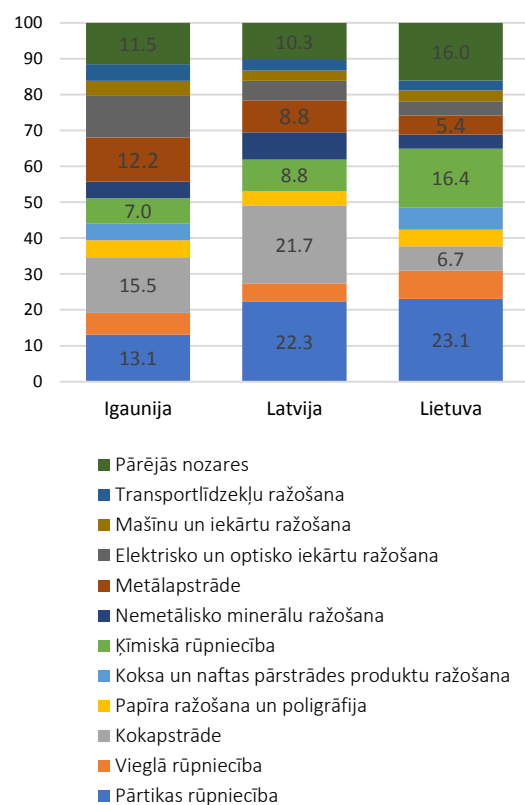
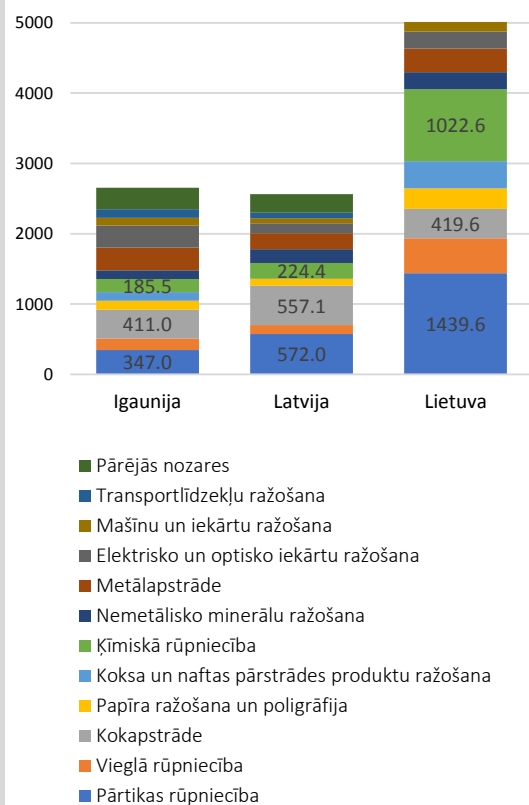

Apstrādes rūpniecības nozaru struktūra Baltijas valstīs kopumā ir ļoti līdzīga, kur aptuveni puse ir zemo tehnoloģiju nozares. Latvijā zemo tehnoloģiju nozaru daļa apstrādes rūpniecības pievienotajā vērtībā ir 58%, Lietuvā – 55% un Igaunijā – 46%. Liels zemo tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijā, kā arī citās Baltijas valstīs galvenokārt ir saistīts ar tādām tradicionālām nozarēm, kā pārtikas ražošana un kokapstrāde, ko lielā mērā nosaka pieejamie dabas resursi un salīdzinoši lētais darbaspēks (dabiskās priekšrocības). Tomēr jāatzīmē, ka Latvijā šo divu nozaru daļa apstrādes rūpniecības pievienotajā vērtībā ir 44%, jeb gandrīz pusotras reizes lielāka nekā Igaunijā (29%) un Lietuvā (30%) (36. un 37. attēls).

Apstrādes rūpniecības struktūra.

36. attēls. Apstrādes rūpniecības pievienotā vērtība apakšnozarēm (milj. EUR, faktiskajās cenās)

37.attēls. Apstrādes rūpniecības apakšnozaru pa struktūra vidēji 2012.-2015.gados (%)

Augsto tehnoloģiju nozaru daļa apstrādes rūpniecības pievienotajā vērtībā Latvijā ir 6,3%, kas ir līdzīga kā Igaunijā (6,3%) un gandrīz pusotras reizes lielāka nekā Lietuvā (3,8%). Vidēji ES valstīs augsto tehnoloģiju nozaru daļa ir gandrīz pusotras reizes lielāka nekā Baltijas valstīs. Jāatzīmē, ka apstrādes rūpniecības nozares tehnoloģiskā struktūra pakāpeniski uzlabojas. Latvijā ir vērojamas noturīgas tendences saistībā ar zemo tehnoloģiju nozaru daļas samazināšanos.

Saglabājoties patreizējām pasaules ekonomikas attīstības tendencēm, ārējās vides nenoteiktībai, kā arī ņemot vērā ekonomiskās izaugsmes jaunākās prognozes, tuvākajos gados Latvijas eksporta pieaugums visdrīzāk saglabāsies mērens.

Kaut arī eksporta dinamika pēdējos gados ir mērena, jāatzīmē, ka ir uzlabojusies eksporta struktūra. Par ko liecina augsto tehnoloģiju (*high-tech*) produktu īpatsvara pieaugums. Lai gan augsto tehnoloģiju produktu daļa kopējā eksporta apjomā joprojām ir zemāka nekā vidēji ES (17%), tomēr tā ik gadu pieaug (33.attēls). 2015.gadā augsto tehnoloģiju produktu daļa Latvijas kopējā eksportā veidoja 9,8% (2012.gadā – 6,4%), kas ir augstāks līmenis nekā Lietuvā, tomēr joprojām gandrīz divreiz zemāks nekā Igaunijā.

ĀTI snieguma indekss raksturo Latvijas pievilcību ārvalstu investoriem Baltijas reģionā (34.attēls). Piesaistīto ĀTI intensitāte pēdējos gados bija visai mērena un Latvijā ienākošo ĀTI apjoms laika periodā no 2014. līdz 2016.gadam bija gandrīz uz pusi mazāks nekā laika periodā no 2011. līdz 2013. gadam un gandrīz 3,5 reizes zemākā līmenī nekā ekonomikas straujās izaugsmes gados. Tomēr jāatzīmē, ka arī mūsu kaimiņvalstīs ĀTI plūsmas arī bija visai zemā līmenī. Kopumā ĀTI plūsmu intensitātes mazināšanās galvenokārt skaidrojama ar investīciju pārrobežu plūsmu samazinājumu pasaulē, galvenokārt sakarā ar pieaugušiem ģeopolitiskiem riskiem un politikas neprognozējamību. Tā kā visām Baltijas valstīm vidējā termiņā bija kopumā vienādas tendences ĀTI plūsmu dinamikā, ĀTI snieguma indekss²¹ Latvijai ir salīdzinoši augsts (1,4), t.i. nedaudz augstāks nekā ir noteikts pamatnostādņēs (1,2 vidēji 2018. – 2020. gadiem).

²¹ Indekss ir attiecība starp valsts daļu pasaules/valstu grupas/reģiona ienākošajās ĀTI un tās daļu pasaules/valstu grupas/reģiona IKP. Latvijas ĀTI piesaistes politikas efektivitātes novērtēšanai ĀTI snieguma indekss var būt aprēķināts Latvijai attiecībā pret Baltijas valstīm kopumā. Ņemot vērā ĀTI svārstīgumu, ĀTI snieguma indeksa aprēķinos būtu jāizmanto dati nevis par vienu, bet vismaz trīs gadu periodu (slidošo vidējo).

IZMunEMZino_19122017_RIS3progress; Informatīvais ziņojums "Viedās specializācijas stratēģijas monitorings"

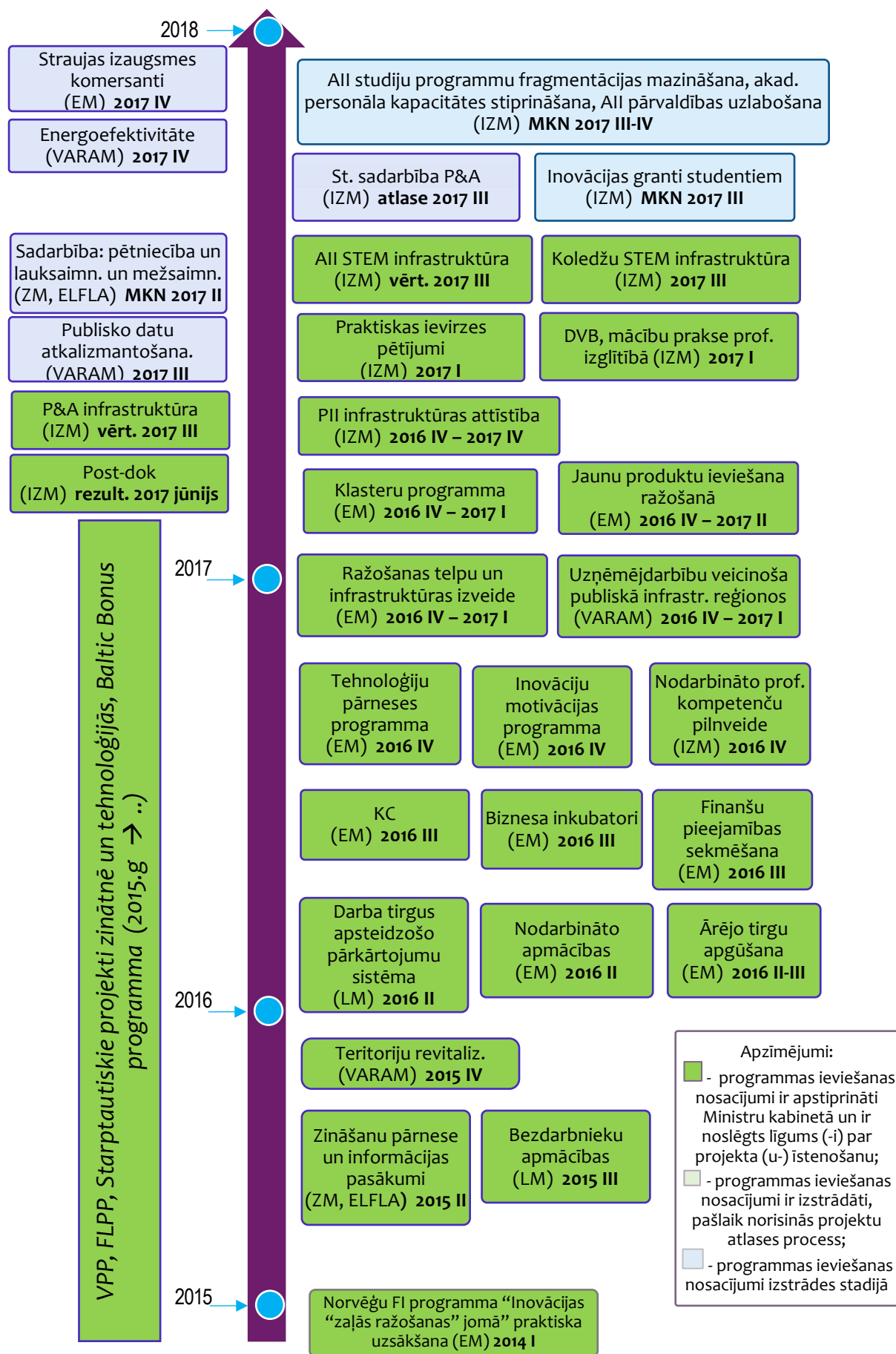
9. RIS3 MIKRO LĪMEŅA RĀDĪTĀJU ANALĪZE

RIS3 mikro līmeņa rādītāji mēra virzību uz RIS3 virsmērķa un makro līmeņa rādītāju sasniegšanu un raksturo plānoto atbalsta instrumentu sasniedzamos rādītājus. Ieguldījumu RIS3 mikro līmeņa rādītāju sasniegšanā sniedz ieguldījumu programmas, kas paredz gan valsts budžeta, gan ES struktūrfondu investīcijas augstākajā izglītībā, P&A un inovācijās un uzņēmējdarbības attīstībā. Ieguldījumu programmu ieviešanas progresu, t.sk. īstenošanas nosacījumu (Ministru kabineta noteikumu) izstrādes statusu uz 2017.gada jūniju skat. attēlā Nr.38.

Izstrādājot ieguldījumu programmas ES fondu, Valsts pētījumu programmu, Fundamentālo un lietišķo pētījumu programmās u.c., katra atbildīgā institūcija plānotajos iznākuma, rezultātu un ietekmes rādītājos iekļauj vienu vai vairākus RIS3 mikro līmeņa rādītājus, kurus plānots sasniegt. 39.attēlā iekļauta informācija par RIS3 ieguldījumu programmās iestrādātajiem nosacījumiem, kas stimulē virzību uz rādītāja sasniegšanu, kā arī informācija par katras ieguldījumu programmas sniegumu RIS3 mikro līmeņa rādītāju izpildē. Ievērojot, ka virkne no RIS3 programmām šobrīd ir tikai īstenošanas uzsākšanas sākumposmā, daļā gadījumu norādītas uz šo brīdi programmu projektu ietvaros uzņemtās saistības (dati par projektos plānoto).

Dati par RIS3 mikro līmeņa rādītāju izpildes progresu, kas attiecas uz ES fondu programmām, tiek iegūti no ES fondu 2014. – 2020.gada plānošanas perioda vadības informācijas sistēmas, projektu pieteikumiem un to atskaitēm. Tos uzkrāj un apkopo institūcijas, kuras slēdz līgumus par attiecīgo programmu projektu īstenošanu – CFLA, VIAA, LIAA, AFI, LAD. Datus vienlaikus uzkrāj tautsaimniecības nozaru un OECD zinātņu nozaru grupu griezumā, kas ļauj analizēt katras investīciju programmas ietekmi uz specializācijas jomu un tautsaimniecības nozaru attīstību.

38.attēls. RIS3 instrumentu ieviešanas statuss

39.attēls. RIS3 mikro līmeņa rādītāji

RIS3 MIKRO LĪMEŅA RĀDĪTĀJI	Programmas, kas sniedz ieguldījumu rādītāja sasniegšanā			
	Finansēšanas avots	RIS3 programma	Programmas ieviešanas nosacījumos iestrādātie stimuli virzības uz rādītāja sasniegšanu sekmēšanai	Sasniegtie rezultāti/ uzņemtās saistības
Zinātnisko institūciju licenču/ patentu ieņēmumi (EUR)	SF	Praktiskie pētījumi (111), Post-dok (112); Starpt. sadarbība zinātnē (115)	- vērtēšanas nosacījumi paredz vērtēt pētījuma projekta ekonomisko un sociālo ietekmi, tai skaitā vērtējot pētījuma rezultātu zināšanu un tehnoloģiju pārnesi; - programmu ieviešanas nosacījumi paredz atbalstu tehnoloģiju tiesību aizsardzībai.	Praktiskie pētījumi (111) - 160 2017.g. II ceturksnī noslēgti līgumi par 74 pētniecības projektu īstenošanu (kopējais publiskais fin. 39,77 MEUR), kuru ietvaros plānots izstrādāt 35 patentus , kā arī 26 citus licencējamus nemateriālos aktīvus un 99 komercializējamus jaunu produktus vai tehnoloģijas); Post-dok (112) - 106 2017.g. II ceturksnī pieņemti lēmumi par 141 ²² pētniecības pieteikumu virzīšanu īstenošanai (kopējais publiskais fin. 17,8 MEUR), kuru ietvaros plānots izstrādāt 4 patentus ²³ , kā arī 102 komercializējamus jaunu produktu un tehnoloģiju prototipus.
		P&A infrastruktūra (114)	- ieviešanas nosacījumi paredz izstrādāt: (-) projekta iesniedzēja vidēja termiņa attīstības stratēģiju, cita starpā tajā ietverot zināšanu pārneses pilnveides plānu, sekmējot pētniecības rezultātu pārnesi tautsaimniecībā un komercializāciju; (-) projekta izmaksu un ieguvumu analīzi, tai skaitā pamatojot projekta sociālekonomisko atdevi	Sasniegtos rezultātus un uzņemtās saistības vēl nav iespējams identificēt - projektu iesniegšana līdz 2017.g. jūnijam, šobrīd norisinās projektu iesniegumu vērtēšana
		KC programma (1211); TPP (Tehnoloģiju pārnese, Inovāciju vaučeri, augstas kvalif. darbinieki) (1212), Finanšu instrumenti (312)	KC programma: Seal of excellence kritērijs, izstrādāt jaunus produktus un attīstīt ražošanas tehnoloģijas ar mērķi tās komercializēt, komersantam ir tiesības uz jaunradīto intelektuālo īpašumu, kuru tas tālāk izmanto savā saimnieciskajā darbībā. TP programma:	Sasniegtos rezultātus un uzņemtās saistības vēl nav iespējams identificēt

²² Šeit un turpmāk – VIAA 18.08.2017. dati par 1.1.1.2. pasākumu “Pēcdoktorantūras pētniecības atbalsts”.

²³ Šeit un turpmāk 39. attēlā RIS3 mikro līmeņa rādītāji par 1.1.1.2. pasākumu “Pēcdoktorantūras pētniecības atbalsts” ir indikatīvi, ievērojot, ka šobrīd ir noslēdzies 1.1.1.2. pasākuma “Pēcdoktorantūras pētniecības atbalsts” 1. projektu iesniegumu atlases kārtas vērtēšanas process un Valsts izglītības attīstības aģentūra ir pieņēmusi lēmumus par pētniecības projektu virzīšanu īstenošanai (ar nosacījumu) vai lēmumus par noraidīšanu, bet līgumi (uzņemtas saistības) vēl ir slēgšanas procesā (skat. skaidrojumu arī zemsvītras atsaucē Nr. 19).

			Komercializācijas un patentēšanas fonda ietvaros iespējams saņemt atbalstu rūpniecisko īpašumtiesību nostiprināšanai - izgudrojuma patentu pieteikumu sagatavošanai, reģistrācijai un uzturēšanai spēkā	
	VB (IZM)	Bāzes finansējums;	patentu ieņēmumi ir noteikti kā daļa no rādītāja zinātnes bāzes finansējuma aprēķināšanā	2015.gadā valsts ZI, kuri saņem bāzes finansējumu guva ieņēmumus no patentiem 0,36 MEUR apmērā
		Valsts pētījumu programmas 2014-2017	ir normatīvajos aktos kā rezultāti noteikti programmas ietvaros uzturētie patenti vai augu šķirnes, bet ne ieņēmumi	Izstrādāti 5 patenti VPP projektu ietvaros starp 2014. - 2017.gadu.
		FLPP	projektu vērtēšanā ņem vērā jauno tehnoloģisko atziņu radīšanas un licenču/patentu ieņēmumu paredzēšana	Izstrādāti 39 patenti FLPP projektu ietvaros starp 2014. - 2017.gadu.
		Starptautiskās sadarbības programmas zinātnē un tehnoloģiju attīstībā ²⁴	saskaņā ar katras programmas ieviešanas nosacījumiem ²⁵	Laika posmā no 2014. līdz 2017. gadam noslēgti 104 līgumi par projektu īstenošanu ar kopējo valsts budžeta finansējuma apmēru – 11,18 MEUR un to ietvaros izstrādāti 5 patenti.
Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR)	SF	Praktiskie pētījumi (1111), Post-dok (1112)	- pētījuma projekta iesniegumam pievienojams nozares asociācijas atzinums par pētījuma nozīmību attiecīgās nozares vai komersanta attīstībai; - vērtēšanas nosacījumi paredz vienāda punktu skaita gadījumā priekšroku īstenošanai tam pētniecības projektam, kurš piesaista lielāku privātā līdzfinansējuma apmēru; - kā viens no programmu iznākuma rādītājiem noteikts komersantu piesaistītais privātais līdzfinansējums pētniecības projektu īstenošanai	Praktiskie pētījumi (1111) – 2,68 MEUR 2017.g. II ceturksnī noslēgti līgumi par 74 pētniecības projektu īstenošanu (kopējais publiskais fin. 39,77 MEUR), kuru īstenošanai kopsummā plānots piesaistīt 2,68 MEUR privātā līdzfinansējuma (no kura komersantu līdzfinansējums: indikatīvi 1,6 MEUR); Post-dok (1112) - 0,21 MEUR 2017.g. II ceturksnī pieņemti lēmumi par 141 pētniecības pieteikumu virzīšanu īstenošanai (kopējais publiskais fin. 17,8 MEUR), kuru ietvaros plānots piesaistīt 0,21 MEUR privātā līdzfinansējuma.

²⁴ Programmas:

(1) kurām saskaņā ar 26.05.2015. Ministru kabineta noteikumu "Atbalsta piešķiršanas kārtība dalībai starptautiskās sadarbības programmās pētniecības un tehnoloģiju jomā" 4.1.apakšpunktu piešķirts valsts budžeta līdzfinansējums: ES 7.Ietvara programmā, programmas "Apvārsnis 2020" (tai skaitā ERA-NET, ERA-NET Plus un ERA-NET COFUND projekti), saskaņā ar LESD 185.panta izveidoto publiskās – privātās partnerības vai EURATOM programmas ietvaros apstiprinātu projektu īstenošanai vai

(2) starptautiskās bilaterālās un trilaterālo vienošanos ietvaros apstiprināti sadarbības projekti: "Latvijas un Baltkrievijas sadarbības programma zinātnē un tehnikā", "Latvijas un Ukrainas sadarbības programmas zinātnes un tehnoloģiju jomā", "Latvijas-Lietuvas-Taivānas zinātniskās sadarbības atbalsta fonds", "Francijas - Latvijas sadarbības programma OSMOZE".

²⁵ Šeit un turpmāk nav norādīta informācija par programmas ieviešanas nosacījumus ietvertajiem stimuliem rādītāja sasniegšanā, ievērojot programmu dažādību, kā arī ņemot vērā, ka lielākajai daļai programmu ieviešanas nosacījumi netiek izstrādāti nacionālā līmenī.

IZMunEMZino_19122017_RIS3progress; Informatīvais ziņojums "Viedās specializācijas stratēģijas monitorings"

		Inovācijas granti studentiem (1113)	ieviešanas nosacījumi tiek izstrādāti, Ministru kabineta noteikumus par pasākuma īstenošanu plānots apstiprināt ind. 2017. g. III ceturksnī	ievērojot, ka ieviešanas nosacījumi tiek izstrādāti, vēl nav sasniegti rezultātu vai uzņemtas saistības
		Sadarbība (atbalsts EIP darba grupām; atbalsts jaunu produktu, metožu un tehnoloģiju izstrādei) (EFLA)	- pasākuma ieviešanas nosacījumos noteikts, ka viena projekta maksimālā atbalsta intensitāte - 90% (atsevišķos gadījumos paaugstinot par 10%), paredzot finansējuma saņēmēja līdzfinansējumu 10% apmērā	ievērojot, ka projektu īstenošana vēl nav uzsākta, vēl nav sasniegti rezultāti vai uzņemtas saistības
		KC programma (1211); TPP (Tehnoloģiju pārnese, Inovāciju vaučeri, augstas kvalif. darbinieki) (1212), Jaunu produktu ieviešana ražošanā (1214), Finanšu instrumenti (312), Sadarbība (EFLA)	KC programma: piešķirtās intensitātes apjoms no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām: - rūpnieciskiem pētījumiem (50%-70%) - eksperimentālām izstrādēm (25%-45%) - tehniski ekonomiskajai priekšizpētei (50-70%) Minēto finansējuma intensitāti var palielināt līdz 80% par efektīvu sadarbību un publicitāti. Inovāciju vaučeri nodrošina, ka piešķirtās intensitātes apjoms no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām ir 60% un finansējums tiek piešķirts P&A projektu darbībām, kas veicina uzņēmuma līdzfinansējumu un darbību P&A. JPIR programma: Specifiskie atbilstības kritēriji paredz, ka vismaz 20% no projekta iesniegumā paredzētajām attiecināmajām izmaksām ir pētniecības un attīstības darbi	KC programma (1211): Pasākuma ietvaros līdz 2017.g. maijam uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem sastāda 2,6 MEUR Inovāciju vaučeri (1212): Pasākuma ietvaros iesniegti 2 projekti JPIR programma (1214): 2017. gada II ceturksnī apstiprināti 16 projekti, kas piesaistījuši 43,69 MEUR privātās investīcijas
	VB (IZM)	Bāzes finansējums	Uzņēmumu līdzfinansējums zinātnes bāzes finansējuma aprēķināšanā tiek ņemts vērā kā daļa no rādītājiem, kuri attiecas uz P&A finansējumu	Nav iegūstams šāds rādītājs no institūciju sniegtās informācijas
		Valsts pētījumu programmas 2014-2017;	VPP noteikumos ir kā rādītājs noteikts privātā sektora līdzfinansējums programmā iekļauto projektu īstenošanai	Nav iegūti rezultāti šajā rādītājā
		Starptautiskās sadarbības programmas zinātnē un tehnoloģiju attīstībā	saskaņā ar katras programmas ieviešanas nosacījumiem	Laika posmā par projektu īstenošanu no 2014. līdz 2017. gadam noslēgti 104 līgumi ar kopējo valsts budžeta finansējuma apmēru – 11,18 MEUR un to īstenošanai kopumā tiks piesaistīts privātais līdzfinansējums projektu īstenošanai 0,61 MEUR apmērā
		FLPP	Nav noteikti stimuli šim rādītājam	Nav iegūti rezultāti šajā rādītājā

Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus vai tehnoloģijas	SF	Praktiskie pētījumi (1111), Post-dok (1112)	- vērtēšanas nosacījumi paredz vienāda punktu skaita gadījumā priekšroku īstenošanai tam pētniecības projektam, kuru sadarbībā īsteno zinātniskā institūcija un komersants (vērtējot piesaistītā privātā līdzfinansējuma apmēru); - pētījuma projekta iesniegumam pievienojams nozares asociācijas atzinums par pētījuma nozīmību attiecīgās nozares vai komersanta attīstībai (sekmē komersantu piesaisti); - kā viens no programmu iznākuma rādītājiem noteikts atbalstu saņēmušo komersantu skaits	Praktiskie pētījumi (1111) - 18 2017.g. II ceturksnī noslēgti līgumi par 74 pētniecības projektu īstenošanu (kopējais publiskais fin. 39,77 MEUR), kuru īstenošanā jaunu produktu un tehnoloģiju atbalstu izstrādei saņems 18 uzņēmumi; Post-dok (1112) - 28 2017.g. II ceturksnī pieņemti lēmumi par 141 pētniecības pieteikumu virzīšanu īstenošanai (kopējais publiskais fin. 17,8 MEUR), kuru īstenošanā jaunu produktu un tehnoloģiju atbalstu izstrādei saņems 28 uzņēmumi
	SF	KC programma (1211); TPP (Tehnoloģiju pārnese, Inovāciju vaučeri, augstas kvalif. darbinieki) (1212), Biznesa inkubatori (3116), Jaunu produktu ieviešana ražošanā (1214), Finanšu instrumenti (312), Sadarbība (EFLA)	Inovāciju vaučeri: 1) Atbalsta intensitāte programmas ietvaros noteikta 60% 2) Programmas kvalitātes kritērijos papildus punktus iespējams saņemt, ja projekts iepriekš H2020 programmas ietavros ticis novērtēts virs kvalitātes sliekšņa un saņēmis Seal of excellence apliecinājumu 3) Maksimālais projekta apjoms palielināts līdz 25 000 EUR BI programma: 1) programma ir izstrādāta, lai atbalstītu jaunu dzīvotspējīgu un konkurētspējīgu komersantu izveidi un attīstību Latvijas reģionos, 2) pasākuma ietvaros atbalstu sniedz pirmsinkubācijas un inkubācijas atbalsta veidā 3) inkubācijā iespējams saņemt atbalstu aprīkojuma (t.sk. iekārtu, materiālu, izejvielu) iegādes izmaksām- 50%. KC programma: 1) Pasākuma mērķis ir komersantu konkurētspējas paaugstināšana, veicinot pētniecības un rūpniecības sektora sadarbību, īstenojot projektus, kas attīsta jaunus produktus un tehnoloģijas un ievieš tās ražošanā. 2) Projekts saskaņā ar MK noteikumiem Nr.2 tiek īstenots atbalstāmajā nozarē kādā no Latvijas Viedās specializācijas jomām. 3) Jaunā produkta vai tehnoloģijas komerciālais potenciāls - tiek veidots jauns produkts vai tehnoloģija vai būtiski uzlabots esošais produkts vai tehnoloģija un ir iesniegts pamatots jaunā produkta vai tehnoloģijas komercializācijas plāns 4) Uzņēmuma projektu komercializācijas apjoma palielināšana	Inovācijas vaučeri (1212): Pasākuma ietvaros iesniegti 2 projekti BI programma (3116): Dati uz 10.05.2017.: 1) pirmsinkubācija - 208 (t.sk. 18 radošajā inkubatorā) 2) inkubācija - 101 (t.sk. 10 radošajā inkubatorā) KC programma (1211): Programmas ietvaros līdz 2017.g.maijam atbalstu saņēmuši 106 komersanti

			JPIR programma: Specifiskie atbilstības kritēriji paredz, ka projekta iesniegumā ir apliecināts, ka projekta īstenošanas laikā vai projekta uzraudzības periodā projekta iesniedzējs radīs vismaz vienu jaunu produktu un to ieviešis ražošanā	JPIR programma: 2017. gada II ceturksnī noslēgti līgumi par atbalsta saņemšanu programmas 1.kārtas ietvaros un atbalstu saņēmuši 16 uzņēmumi .
	VB (IZM; EM – UIN atlaides)	Valsts pētījumu programmas 2014-2017	VPP noteikumos ir kā rādītājs programmas ietvaros izstrādātās jaunās tehnoloģijas, metodes, prototipi vai pakalpojumi (skaits), kas aprobēti uzņēmumos	Izstrādāti 46 prototipi VPP projektu ietvaros.
		FLPP	Nav noteikti stimuli šim rādītājam	Rādītājs nav attiecināms konkrētajai programmai
		Starptautiskās sadarbības programmas zinātnē un tehnoloģiju attīstībā	saskaņā ar katras programmas ieviešanas nosacījumiem	Laika posmā no 2014. līdz 2017. gadam noslēgti 104 līgumi ar kopējo valsts budžeta finansējuma apmēru – 11,18 MEUR, no kuriem atbalstu jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei saņem 10 komersanti
		UIN atlaides	UIN P&A nodokļa stimul, kuru var piemērot šādām attiecināmajām P&A izmaksām: 1) uzņēmuma zinātniskā un zinātnes tehniskā personāla izmaksas, kas saistītas ar uzņēmuma veikto pētniecības un attīstības darbu, 2) pētniecības pakalpojumu, kas saņemti no zinātniskajām institūcijām izmaksas, kā arī 3) sertifikācijas, testēšanas un kalibrēšanas pakalpojumu izmaksas, saņemot pakalpojumus no akreditētām sertifikācijas, testēšanas un kalibrēšanas institūcijām. UIN gada deklarācijas 63.rindā iespējams norādīt izdevumus pētniecībai un attīstībai, kas var tikt norakstīti piemērojot vērtību palielinošu koeficientu „3”.	Uzņēmumu skaits, kas deklarējuši atlaidi: 2014.gadā – 86 2015.gadā – 30
Komersanta apgrozījums no pētniecības rezultātu ieviešanas saimnieciskajā darbībā vai komercializēšanas	SF	KC programma (SAM 1211), Jaunu produktu ieviešana ražošanā (1214)	KC programma: Konkurētspējas paaugstināšana JPIR programma: Kvalitātes kritērijs nosaka, ka projekta iesniegumā ir apliecināts, ka pēc projekta īstenošanas gada pētniecības un attīstības (P&A) darbi pieaugs vismaz par 0,36 - 0,72 procentpunktiem no komersanta gada apgrozījuma, kurš tieši saistīts ar projekta īstenošanu (radies no projekta rezultātā izveidotajām iekārtām) vidēji visu projekta uzraudzības periodu	Projektu īstenošana sākuma stadijā, rādītājs vēl nav nosakāms
	VB (EM)	UIN atlaides	Uzņēmumu ienākuma nodokļa gada deklarācijas 63.rindā iespējams norādīt izdevumus pētniecībai un attīstībai, kas var tikt norakstīti piemērojot vērtību palielinošu koeficientu „3”.	Uzņēmumi, kas deklarējuši atlaidi, P&A ieguldījuši: 2014.gadā – 0,44 MEUR 2015.gadā – 1,41 MEUR

Zinātnisko institūciju izveidotie jaundibinātie uzņēmumi (spin-off)	SF	Inovācijas granti studentiem (1113)	ieviešanas nosacījumi tiek izstrādāti, Ministru kabineta noteikumus par pasākuma īstenošanu plānots apstiprināt ind. 2017. g. III ceturksnī	ievērojot, ka ieviešanas nosacījumi tiek izstrādāti, vēl nav sasniegti rezultāti vai uzņemtas saistības
		TPP (Tehnoloģiju pārnese, Inovāciju vaučeri, augstas kvalif. darbinieki) (1212)	TPP ietvaros tiek atbalstītās šādas zinātnisko institūciju darbības, kas eventuāli veicina jaundibināto uzņēmumu veidošanos: - komercializācijas stratēģijas izstrādei, iesaistot attiecīgo nozari - tehniski ekonomiskai priekšizpētei	Rādītājs vēl nav nosakāms
	VB (IZM)	Bāzes finansējums,	Nav noteikti stimuli šim rādītājam	2016.gadā zinātniskās institūcijas bija kopā dibinājušas 13 spin-off uzņēmumus, savukārt 2020.gadā tiek prognozēts izveidot 62 spin-off uzņēmumus.
		AI bāzes finansējums	Nav noteikti stimuli šim rādītājam	Rādītājs nav attiecināms konkrētajai programmai
		Valsts pētījumu programmas 2014-2017	Nav noteikti stimuli šim rādītājam	Rādītājs nav attiecināms konkrētajai programmai
		FLPP	Nav noteikti stimuli šim rādītājam	Rādītājs nav attiecināms konkrētajai programmai
Atbalstīto jaunizveidoto komersantu skaits	SF	Biznesa inkubatori (3116), Finanšu instrumenti (312), Inovāciju motivācijas programma (1222)	BI programma: Pirmsinkubācijas atbalstu var saņemt fiziskas personas (biznesa ideju autori), kuriem sniedz atbalstu biznesa modeļa izstrādē, tirgus izpētē un uzņēmējdarbības pamatzināšanu pilnveidošanā. Atbalsta intensitāte pirmsinkubācijā ir 100%. Motivācijas programmas ietvaros tiek atbalstāmas šādas uz jaunu uzņēmumu veidošanu orientētas darbības: 1) atbalsta pasākumu nodrošināšana inovatīvas uzņēmējdarbības uzsācēju un esošo inovatīvo uzņēmumu motivācijai; 2) inovāciju mārketinga un reklāmas aktivitātes, audio un vizuālās publicitātes nodrošināšana (piemēram, inovāciju un uzņēmējdarbības portāla attīstība un izmantošana informācijas izplatīšanai, pārraides, sižeti, reportāžas Latvijas radio un televīzijas kanālos, preses relizes un publikācijas Latvijas populārākajos plašsaziņas līdzekļos, sociālo tīklu kontu izveide un uzturēšana, informācijas aktualizēšana, informācijas apkopošana un brošūru izdošana par veiksmes stāstiem un labās prakses piemēriem uzņēmējdarbības izglītībā un komercdarbībā sabiedrības intereses rosināšanai par inovāciju un tehnoloģiju lietojumu konkurētspējas palielināšanai); 3) tādu programmu īstenošana, kuras vērstas uz uzņēmējdarbības un inovāciju attīstību (piemēram, izglītojošas programmas skolu jaunatnei,	BI programma: Dati uz 10.05.2017.: pirmsinkubācijas ietvaros atbalstu saņēmuši 208 fiziskas personas (t.sk. 18 radošajā inkubatorā), kas potenciāli var izveidoties par uzņēmumiem

			apmācību programmas un kursi jauniem (start-up) un esošiem uzņēmējiem par aktuāliem uzņēmējdarbības jautājumiem); 4) tehnoloģiskās intereses un jaunrades veicināšanas pasākumi (piemēram, praktiski apmācību semināri par zināšanu komercializāciju, intelektuālā īpašuma aizsardzību, kontaktbiržas ar riska kapitāla un citiem investoru pārstāvjiem);	
Atbalstīto jauno zinātnieku skaits pēcdoktorantūras pētījumu īstenošanai	SF	Post-dok (1112)	- pasākuma mērķis – atbalsts jauno zinātnieku karjeras uzsākšanai īstenojot individuālu pēcdoktorantūras pētījumu	2017.g. II ceturksnī pieņemti lēmumi par 141 pētniecības pieteikumu virzišanu īstenošanai (kopējais publiskais fin. 17,8 MEUR).
Jaunradītās darba vietas, t.sk. tās, kurās nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskā sektorā/uzņēmējdarbības sektorā	SF	Praktiskie pētījumi (1111), Post-dok (1112), Starpt. sadarbība zinātnē (1115)	- vērtēšanas nosacījumi paredz vienāda punktu skaita gadījumā priekšroku īstenošanai tam pētniecības projektam, kurā paredzēts lielāks (PLE izteiksmē) jauno zinātnieku iesaistes līmenis; - vērtēšanas nosacījumi paredz vērtēt pētījuma projekta ekonomisko un sociālo ietekmi, tai skaitā vērtējot pētījuma projekta institucionālo ilgtspēju	Praktiskie pētījumi (1111) - 43 (PLE) 2017.g. II ceturksnī noslēgti līgumi par 74 pētniecības projektu īstenošanu (kopējais publiskais fin. 39,77 MEUR), kuru īstenošanas ietvaros izveidot 42 jaunizveidotas zinātnisko darbinieku darba vietas; Post-dok (1112) – 59 (PLE) 2017.g. II ceturksnī pieņemti lēmumi par 141 pētniecības pieteikumu virzišanu īstenošanai (kopējais publiskais fin. 17,8 MEUR), kuru īstenošanas ietvaros paredzēts jaunizveidot 59 ²⁶ jauno zinātnieku (pēcdoktorantu) darba vietas)
		KC programma (1211); TPP (Tehnoloģiju pārnese, Inovāciju vaučeri, augstas kvalif. darbinieki) (1212), Biznesa inkubatori (3116), Finanšu instrumenti (312)	KC programma: 1) Pētījuma kvalitātes nodrošināšana; 2) Komersantu noslēgtie licences līgumi intelektuālā īpašuma komercializēšanai BI programma: Programmas ietvaros var tikt radītas darba vietas zinātniskajiem darbiniekiem JPIR programma: Kvalitātes kritērijā "Komersantā radītās P&A darba vietas" iespējams saņemt papildus punktus, ja projekta iesniegumā ir apliecināts, ka komersantā tiks radītas jaunas pilna laika P&A darba vietas ar nozarē	KC programma: Komersantu skaits, kuri sadarbojas ar pētniecības institūcijām - 23 (2016.g.) BI programma: procesā JPIR programma: Šobrīd apstiprinātajos 16 uzņēmumu projektos izveidotas 39 darba vietas , kurās nodarbināti pārējie zinātniskie darbinieki (PLE)

²⁶ VIAA dati uz 25.09.2017.

			vidējo algu projektu iesniegšanas brīdī un tās tiks uzturētas visu projekta uzraudzības periodu	
	VB (IZM)	Valsts pētījumu programmas 2014-2017	Noteikumos nav noteikti stimuli šim rādītājam	5 privātajā sektorā jaunizveidotās darba vietas, kurās nodarbināts zinātniskais personāls.
		Starptautiskās sadarbības programmas zinātnē un tehnoloģiju attīstībā	Saskaņā ar katras programmas ieviešanas nosacījumiem	Laika posmā no 2014. līdz 2017. gadam noslēgti 104 līgumi ar kopējo valsts budžeta finansējuma apmēru – 11,18 MEUR un to ietvaros jaunizveidotas 32,42 zinātnisko darbinieku darba vietas.
		FLPP	Projektu pieteikumi, kas nodoti vērtēšanai, jau ietver projekta vadītāju, galvenos izpildītājus un izpildītājus. To zinātniskā kvalifikācija ir viens no projektu pieteikumu vērtēšanas kritērijiem. Netiek uzskaitīts, vai šie darbinieki ir jau darba attiecībās ar ZI, vai arī darba attiecībās ar ZI izveidos no jauna vai atjaunos. Tikai atsevišķos gadījumos projekts paredz piesaistīt doktorantūras studentus kā izpildītājus, iepriekš viņus nenosaucot	Nav iegūti rezultāti šajā rādītājā
H2020 apstiprināto projektu iesniegumu piesaistītais finansējums (LV daļa; EUR)	SF	Starptautiskā sadarbība zinātnē (1115)	- atbalsts virs kvalitātes sliekšņa novērtētu projektu pieteikumu izstrādei programmā “Apvārsnis 2020”, t.sk. lielāku atbalsta paredzot projektu pieteikumu izstrādei, kuros Latvijas dalībnieks ir projekta koordinators; - atbalsts programmā “Apvārsnis 2020” ECSEL kopuzņēmuma ietvaros apstiprināta projekta atsevišķas darba paketes īstenošanai	Ievērojot, ka projektu uzsākšanas indikatīvais termiņš 2018.g. I-II ceturksnis, vēl nav sasniegti rezultāti vai uzņemtas saistības
		TPP (Tehnoloģiju pārnese, Inovāciju vaučeri, augstas kvalif. darbinieki) (1212)	Inovāciju vaučeri: Programmas kvalitātes kritērijos papildus punktus iespējams saņemt, ja projekts iepriekš H2020 programmas ietvaros ticis novērtēts virs kvalitātes sliekšņa un saņēmis Seal of excellence apliecinājumu	Programmas īstenošana vēl nav uzsākta
	VB (IZM)	“Baltic Bonus” iniciatīva	- 2014.-2016. gadā īstenotajā Baltic Bonus programmā atbalsta apmērs par virs kvalitātes sliekšņa novērtētu projekta pieteikumu programmā “Apvārsnis 2020” diferencēts, atkarībā no (a) apakšprogrammas, kurā iesniegts projekts; (b) Latvijas dalībnieka kā projekta iesniedzēja statusa (koordinators/partneris) - apjomīgāku projekta izstrādes atbalstu paredzot finansiāli ietilpīgākiem projektiem un koordinatoru projektiem	Sniegts projekta pieteikuma izstrādes atbalsts 19 programmā “Apvārsnis 2020” īstenošanai apstiprinātiem projektiem, kas kopsummā īstenošanai ieguvuši 1,71 MEUR starptautiskā finansējuma (8 projekti 2015. gadā ar 0,37 MEUR EK līdzfinansējuma un 11 - 2016. gadā ar

				1,34 MEUR EK līdzfinansējuma to īstenošanai)
		Valsts pētījumu programmas 2014-2017	Vērtēšanas nosacījumi paredz Latvijas integrācijas procesu vienotā Eiropas pētniecības telpā un zinātniskās kvalitātes starpposmu vērtēšanā kā rezultatīvo rādītāju iesniegto pieteikumu H2020 skaitu	Iesniegti 34 pieteikumi, nav informācijas par apstiprināto pieteikumu skaitu
		FLPP	Projektu pieteikumi tiek izvērtēti kā atsevišķi zinātniskie projekti, provizoriski paredzot, ka to sekmīga īstenošanas uzsākšana un pabeigšana sekmēto iesaistīto zinātnieku konkurētspējas pieaugumu H2020 konkursos	Nav iegūti rezultāti šajā rādītājā
Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs indeksētos žurnālos (Scopus, Web of Science)	SF	Praktiskie pētījumi (1111), Post-dok (1112), Starpt. sadarbība zinātnē (1115)	- kā viens no programmu iznākuma rādītājiem noteikts projektu ietvaros izstrādāto publikāciju skaits, kas publicētas Scopus un Web of Science datu bāzēs izstrādātos žurnālos - vērtēšanas nosacījumi paredz vērtēt pētījuma projekta zinātnisko kvalitāti	Praktiskie pētījumi (1111) - 482 2017.g. II ceturksnī noslēgti līgumi par 74 pētniecības projektu īstenošanu (kopējais publiskais fin. 39,77 MEUR), kuru īstenošanas ietvaros paredzēts izstrādāt 482 publikācijas (oriģinālus zinātniskos rakstus) Post-dok (1112) - 542 2017.g. II ceturksnī pieņemti lēmumi par 141 pētniecības pieteikumu virzīšanu īstenošanai (kopējais publiskais fin. 17,8 MEUR), kuru īstenošanas ietvaros paredzēts izstrādāt 542 publikāciju (oriģinālus zinātniskos rakstus)
		Inovācijas granti studentiem (1113)	Ieviešanas nosacījumi tiek izstrādāti, Ministru kabineta noteikumus par pasākuma īstenošanu plānots apstiprināt ind. 2017. g. III ceturksnī	Ievērojot, ka ieviešanas nosacījumi tiek izstrādāti, vēl nav sasniegti rezultāti vai uzņemtas saistības
		KC programma (1211)	KC programma - Darbības pakalpojumu nozarēs, kā arī programmatūras jomā tiek atzītas par atbalstāmām, ja pētījumu rezultātus publicē zinātniskos žurnālos, organizē zinātniskas konferences vai iesaistās zinātniskos pētījumos. Atbilstošo finansējuma intensitāti var palielināt par 15 procentpunktiem, ja pētījuma rezultāti pieņemti publicēšanai vismaz divos zinātniskos rakstos.	KC programma: Komersanta un zināšanu izplatīšanas organizācijas pētnieku koppublikāciju skaits - 9 (2016.g)
		Sadarbība (atbalsts EIP darba grupām; atbalsts jaunu produktu, metožu un tehnoloģiju izstrādei) (EFLA)	Programmas ieviešanas nosacījumi nosaka projekta ietvaros veiktā pētījuma un rezultātu publicēšanu (vismaz Zemkopības ministrijas tīmekļa vietnē vai Eiropas Inovāciju partnerības lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai darba grupas tīklā	Ievērojot, ka projektu īstenošana vēl nav uzsākta, vēl nav sasniegti rezultāti vai uzņemtas saistības

	VB (IZM)	Bāzes finansējums	Zinātnes bāzes finansējuma aprēķināšanā kā viens no rezultativajiem rādītājiem ir noteikts zinātniskās institūcijas zinātniskā personāla Web of Science vai SCOPUS publikācijas. Noteikumi arī nosaka, ka IZM nodrošina piekļuvi šīm datubāzēm	No 2013 - 2016.gadam Latvijas Web of Science publikāciju skaits ir pieaudzis no 1 656 uz 2 172, SCOPUS no 1 660 uz 1 820
		Valsts pētījumu programmas 2014-2017	VPP noteikumos pie rezultativajiem rādītājiem ir noteiktas SCOPUS publikācijas	2014 - 2017 gadā ir izdota 581 publikācija Web of Science un SCOPUS datubāzēs
		Starptautiskās sadarbības programmas zinātnē un tehnoloģiju attīstībā	saskaņā ar katras programmas ieviešanas nosacījumiem	Laika posmā no 2014. līdz 2017. gadam noslēgti 104 līgumi ar kopējo valsts budžeta finansējuma apmēru – 11,18 MEUR un to ietvaros izdotas 119 publikācijas Web of Science un SCOPUS datubāzēs
		FLPP	FLPP noteikumos ir noteikts, ka finansējuma sadali veic arī pamatojoties uz zinātnisko publikāciju kvalitātes un atpazīstamības analīzi un vai projekta vadītāja publicēto zinātnisko darbu nozīmību starptautiskajā zinātniskajā apritē var apstiprināt kvantitatīvi indikatori, piemēram, raksta citēšanas indekss, Hirša indekss	2014. – 2017. gadā ir izdotas 560 publikācija Web of Science un SCOPUS datubāzēs
Apmācītie darbinieki	SF	Nodarbināto apmācības (1221; 1223), Zināšanu pārnese (EFLA)	Nodarbināto apmācību programmas (1221; 1223) Projekta kvalitātes kritērijs "Projektā apmācīto skaits" paredz, ka papildus punkti tiek piešķirti, ja projektā tiks apmācīti pēc iespējas vairāk nodarbināto Atbalsta intensitāte atkarīga no komersanta statusa. Jaundibinātiem mikro komersantiem atbalsta intensitāte 70%, savukārt ilgstoši strādājošiem lielajiem uzņēmumiem 30%.	Zināšanu pārnese (EFLA) – 3152 apmācīti darbinieki (lauksaimniecības, pārtikas ražošanas (izņemot zivsaimniecības produktus) un mežsaimniecības nozarēs) Nodarbināto apmācības: apmācīti 193 komersantu 2404 darbinieki
P&I projektos iesaistīto maģistrantu un doktorantu skaits	SF	Praktiskie pētījumi (1111)	- vērtēšanas nosacījumi paredz vērtēt pētījuma projekta īstenošanas kvalitāti un efektivitāti, tai skaitā vērtējot studējošo iesaisti pētījuma īstenošanā	Praktiskie pētījumi (1111) - 63 PLE 2017.g. II ceturksnī noslēgti līgumi par 74 pētniecības projektu īstenošanu (kopējais publiskais fin. 39,77 MEUR), kuru īstenošanai paredzēts piesaistīt 148 maģistra un doktora studiju programmās studējošos 63 PLE apmērā
		Inovācijas granti studentiem (1113)	Ieviešanas nosacījumi tiek izstrādāti, Ministru kabineta noteikumus par pasākuma īstenošanu plānots apstiprināt ind. 2017. g. III ceturksnī	Ievērojot, ka ieviešanas nosacījumi tiek izstrādāti, vēl nav sasniegti rezultāti vai uzņemtas saistības

		KC programma (1211); TPP (Tehnoloģiju pārnese, Inovāciju vaučeri, augstas kvalif. darbinieki) (1212)	KC programma: Atbilstošo finansējuma intensitāti var palielināt par 15 procentpunktiem, ja pētījuma ietvaros ir efektīva sadarbība ar vismaz vienu pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizāciju Komisijas regulas Nr. 651/2014 2. panta 90. punkta izpratnē, un pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācija sedz vismaz 10 % no kopējām attiecināmajām izmaksām, un tai ir tiesības publicēt sava pētījuma rezultātus TP programma: Viena no augstas kvalifikācijas darbinieku piesaistes prasībām, ka piesaistītajam augstas kvalifikācijas darbinieks ir: darbiniekam ir atbilstoša augstākā izglītība – vismaz maģistra grāds vai tam pielīdzināma (tai skaitā ārvalstīs iegūta) izglītība dabas zinātnēs, matemātikā, informācijas tehnoloģijās, inženierzinātnēs un tehnoloģijās, ražošanā un pārstrādē, kā arī dizainā atbilstoši normatīvajiem aktiem par Latvijas izglītības klasifikāciju;	KC programma: Pētniecības projektā iesaistīto doktorantu skaits - 84 (2016.g)
	VB (IZM)	Bāzes finansējums	Kā zinātniskās darbības rezultāti finansējuma aprēķinā tiek vērtēti zinātnisko institūciju zinātniskā personāla aizstāvētie promocijas darbi un zinātnisko darbinieku aizstāvētie maģistra darbi iepriekšējā atskaides periodā.	2015.gadā zinātniskajās institūcijās, kuras saņem bāzes finansējumu to zinātniskais personāls ir aizstāvējis 118 promocijas darbus un to zinātniskie darbinieki ir aizstāvējuši 175 maģistra darbus.
		Valsts pētījumu programmas 2014-2017	Vērtēšanas nosacījumi paredz vērtēt īstenošanā iesaistītos jaunos zinātniekus, maģistrantūras un doktorantūras studentus (pamatotus ar skaitu PLE*)	Projektos kopā nodarbināti 258 maģistranti un doktoranti (skaits), kuru indikatīvais vidējais PLE ir ~0,15.
		FLPP	Projektu pieteikumu vērtēšanā iesaistīto maģistrantu un doktorantu skaits ir pieteikuma vērtējumu sekmējošs faktors	Nav iegūti rezultāti šajā rādītājā
		AI finansējums	2015.gadā ieviestajā snieguma finansējumā viens no kritērijiem ir augstskolā P&A nodarbinātie maģistranti, doktoranti un pēdējo 5 gadu laikā doktora grāda ieguvēji	Starp 2014. un 2015.gadu augstskolās nodarbināto jauno pētnieku skaits ir palielinājies no 307 PLE līdz 397 PLE

9.1. RIS3 MIKRO RĀDĪTĀJI

Zinātnisko institūciju licenču/ patentu ieņēmumi (EUR)

Attiecībā uz zinātnisko institūciju licenču un patentu ieņēmumiem, ieguldījumu šim rādītājam sniedz zinātnes bāzes finansējuma noteikumi, kura aprēķināšana ir reglamentēta Ministru Kabineta 2013.gada 12.novembra noteikumos Nr.1316 “Kārtība, kādā aprēķina un piešķir bāzes finansējumu zinātniskajām institūcijām”. Šo noteikumu 10.4.apakšpunktā kā daļa no rezultativajiem rādītājiem ir noteikti zinātniskās institūcijas ieņēmumi no izgudrojumu, patentu vai reģistrēto augu šķirņu un reģistrēto meža reproduktīvā materiāla avotu tiesību nodošanas iepriekšējā finansēšanas periodā. Šī rādītāja ietekme zinātnes bāzes finansējuma aprēķināšanā ir salīdzinoši neliela, jo tā ir tikai neliela daļa no 10.4 apakšpunkta rādītāja (to galvenokārt veido nozares pasūtīto līgumpētījumu finansējums), kurš ir viens no 8 rezultativajiem rādītājiem, kuri nosaka zinātniskajai institūcijai kopējo atnesto attīstības koeficienta finansējumu. Tām zinātniskajām institūcijām, kuras saņem zinātnes bāzes finansējumu, ieņēmumi no licencēm vai patentiem 2015.gadā veidoja 362 546 EUR, kas veido 3,3 % no īstenoto P&A līgumdarbu un izgudrojumu, patentu vai reģistrēto augu šķirņu un reģistrēto meža reproduktīvā materiāla avotu tiesību nodošanas kopējā apjoma. Kopējie zinātnisko institūciju ieņēmumi no intelektuālā īpašuma tiesību nodošanas ir salīdzinoši nelieli un zems ir arī kopējais piešķirto un pieteikto patentu skaits. Zinātnes bāzes finansējuma piešķiršanas noteikumi arī papildus atbalsta institūcijas šajā rādītājā, nosakot, zinātnes bāzes finansējums ir arī izmantojams izgudrojumu patentēšanai, uzturēšanai spēkā, jaunu augu šķirņu reģistrēšanai un to izmantošanas tiesību aizsardzībai, saimnieciskās izmantošanas (komercializācijas) sagatavošanai.

Valsts pētījumu programmu īstenotajos projektos starp 2014. – 2017.gadu kopā ir izstrādāti 5 patenti (4 patenti IMATEH projektā *Inovatīvi un daudzfunkcionāli kompozītmateriāli ilgtspējīgām būvēm no vietējām izejvielām*. 1 patents Letonika projektā *Latviešu valodas pētījumi 21. gadsimta zinātnes kontekstā*). Savukārt Fundamentālajos un lietišķo projektu pētījumu ietvaros starp 2014. – 2017.gadu kopā izstrādāti 39 patenti ²⁷, no kuriem 21 inženierzinātnēs, 13 ķīmijā, 2 bioloģijā, 2 medicīnā un 1 mežzinātnēs.

Saskaņā ar ES struktūrfondu 1.1.1.SAM 1.1.1.1.pasākuma “Praktiskas ievirzes pētījumi” (turpmāk – 1.1.1.1.pasākums) un 1.1.1.2.pasākuma “Pēcdoktorantūras pētniecības atbalsts” (turpmāk – 1.1.1.2.pasākums) pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas ietvaros īstenošanai apstiprinātajos projektos plānoto, šajās programmās laika posmā līdz 2023.gadam tiks izstrādāti 39 patentu pieteikumi. 1.1.1.1.pasākuma pirmajā kārtā noslēgti līgumi par 74 pētījumu projektu īstenošanu (kopējais publiskais finansējums 39,77 MEUR) un to ietvaros plānots izstrādāt 35 patentus, 26 citus nemateriālos aktīvus, kā arī 99 komercializējamus jaunu produktu vai tehnoloģiju prototipus, savukārt 4 patentus un 102 komercializējamus jaunu produktu vai tehnoloģiju prototipus – 1.1.1.2.pasākuma pirmās atlases kārtas ietvaros, kurā izdoti lēmumi par projekta virzīšanu īstenošanai vai lēmumi ar nosacījumu 141 pētījumu pieteikumiem ar kopējo publiskā finansējuma apmēru – 17,8 MEUR.

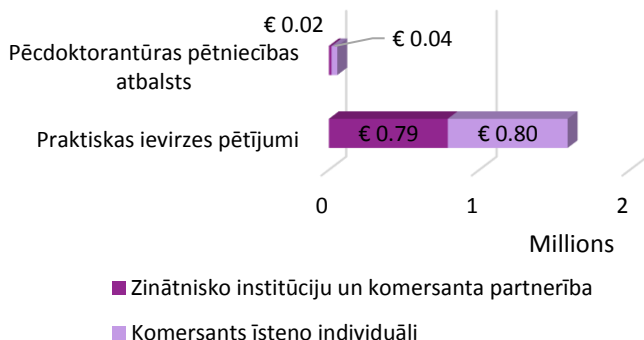
Lai veicinātu zinātnisko institūciju licenču/ patentu ieņēmumus zinātniskajās institūcijās, EM īsteno divus pasākumus: 1) Kompetences centru programma, kuras ietvaros tiek atbalstīta zinātnieku un komersantu kopīgu pētījumu veikšana, lai izstrādātu jaunus produktus un attīstītu ražošanas tehnoloģijas ar mērķi tās komercializēt (t.sk., rūpniecisko īpašumtiesību nostiprināšanai); 2) Tehnoloģiju pārneses programma, kuras ietvaros zinātniskajām institūcijām patentēšanas fonda ietvaros ir iespējams saņemt atbalstu rūpniecisko īpašumtiesību nostiprināšanai - izgudrojuma patentu pieteikumu sagatavošanai, reģistrācijai un uzturēšanai spēkā.

Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR)

IZM pārziņā esošās ES struktūrfondu programmas, kuras sniedz ieguldījumu šajā RIS3 mikro līmeņa rādītājā, ir 1.1.1.1. un 1.1.1.2.pasākums. Saskaņā ar abu pasākumu pirmās projektu iesniegumu

²⁷ Tai skaitā patentu pieteikumi.

40. attēls. 1.1.1. SAM ietvaros plānotā piesaistītā KOMERSANTU LĪDZFINANSĒJUMA sadalījums (EUR)

atlases kārtas indikatīvajiem rezultātiem, kopējais privātais līdzfinansējums P&A projektu īstenošanai ir plānots 2,8 MEUR apmērā. Vienlaikus, ņemot vērā, ka privātā līdzfinansējuma apmērā tiek ieskaitīti arī zinātnisko institūciju privātie līdzekļi, par kuriem nav saņemts nekāds publiskais atbalsts, tālāk sniegta īsa analīze par indikatīvo plānoto komersantu līdzfinansējuma apmēru katrā no pasākumiem, t.sk. tā piesaistes

veidu (komersanta individuāls vai komersanta un zinātniskās institūcijas partnerības projekts). 1.1.1.1.pasākuma ietvaros īstenojamiem projektiem ar kopējo publiskā finansējuma apmēru īstenošanai 39,77 MEUR plānots komersantu līdzfinansējums indikatīvi 1,58 MEUR apmērā un 1.1.1.2.pasākuma pētījumu īstenošanā ar kopējo publiskā finansējuma apmēru 17,8 MEUR – 0,06 jeb indikatīvi 56 tūkst. EUR (40.attēls). Izvērtējot abu pasākumu ietvaros piesaistītā komersantu līdzfinansējuma piesaistes dimensiju, secināms, ka 1.1.1.1.pasākumā ir līdzvērtīgs privātā finansējuma piesaistes modelis 0,79 MEUR komersantu finansējuma pētniecībai un inovācijām tiks ieguldīts īstenojot partnerības (zinātniskā institūcija un komersants) projektus, kamēr komersantiem, pētījumu īstenojot individuāli, plānotais ieguldījums P&I darbībām ir 0,80 MEUR. 1.1.1.2.pasākumā – individuāli komersantu īstētu pēcdoktorantūras pētījumu ietvaros paredzētā privātā līdzfinansējuma daļa ir 38 tūkst. EUR, savukārt zinātniskās institūcijas – komersanta partnerības ietvaros – 17,6 tūkst. EUR. Saskaņā ar iepriekš minēto, 1.1.1.1. un 1.1.1.2.pasākumu ietvaros plānotās piesaistītās privātās investīcijas pētniecības un attīstības projektiem, nesniedz būtisku ieguldījumu virzībā uz privātā sektora P&A investīciju apmēra pieaugumu. Salīdzinoši nelielais piesaistītā privātā līdzfinansējuma apmērs izriet no plānoto pētniecības projektu rakstura – abu pasākumu ietvaros kopumā atbalstīti 8 ar saimniecisku darbību saistīti projekti (7 jeb 9% no kopējā īstenošanai apstiprinātā projektu skaita 1.1.1.1.pasākumā un 1 jeb 1% no kopējā īstenošanai apstiprinātā projektu skaita 1.1.1.2.pasākumā). Darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” noteiktais mērķis ir ar ES struktūrfondu investīcijām piesaistīt 15,9 MEUR privātā līdzfinansējuma, tostarp praktiskas ievirzes pētījumu un pēcdoktorantūras pētījumu programmu ietvaros – 12,83 MEUR. Ievērojot iepriekš minēto, secināms, ka nepieciešams pārskatīt šobrīd abu programmu ietvaros iestrādātos stimulus privātā (komersantu) līdzfinansējuma piesaistei P&A projektu īstenošanai. Padziļināta analīze un priekšlikumi īstenojamajiem stimuliem sniegti IZM izstrādātajā informatīvā ziņojuma projektā “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 1.1.1. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt Latvijas zinātnisko institūciju pētniecisko un inovatīvo kapacitāti, ieguldot cilvēkresursos un infrastruktūrā” pasākumu pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas rezultātu analīze un priekšlikumi turpmāko atlases kārtu saturiskiem un procedurāliem uzlabojumiem”.

Papildus ir jāpiemin arī zinātnes bāzes finansējuma, kura aprēķināšanā kā rādītājs ir ņemts vērā arī institūciju saņemtais uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem. Tas finansējuma aprēķinā veido daļu zinātnes bāzes finansējuma noteikumos 10.2, 10.3. un 10.4.apakšpunktā noteikto rādītāju kopējās vērtības. Tādējādi arī zinātnes bāzes finansējums sniedz finansiālu iniciatīvu palielināt uzņēmumu iesaisti P & A ar projektu līdzfinansējuma nodrošināšanu.

EM pārziņā esošās ES struktūrfondu programmas, kuras sniedz ieguldījumu šajā RIS3 mikro līmeņa rādītājā, ir 1.2.1.1., 1.2.1.2. un 1.2.1.4.pasākums. 1.2.1.1.pasākuma ietvaros līdz 2017.gada maijam uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem sastāda 2,6 MEUR. 1.2.1.2. pasākuma ietvaros līdz

2017.gada maijam iesniegti 2 projekti un saskaņā ar 1.2.1.4. pasākuma pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas rezultātiem, apstiprināti 16 projekti, kas piesaistījuši 43,7 MEUR privātās investīcijas.

Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus vai tehnoloģijas

1.1.1.1. un 1.1.1.2.pasākumu pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas ietvaros kopumā atbalstu jaunu produktu vai tehnoloģiju izstrādei saņēms 45 komersanti. 18 komersanti (jeb 24% gadījumu no kopējā projektu skaita) piedalās 1.1.1.1.pasākuma pētījumu projektu īstenošanā, kamēr 1.1.1.2. pasākumā sadarbība pētniecības projekta īstenošanā paredzēta ar 28 komersantiem.

1.2.1.1.pasākuma ietvaros atbalstu jaunu produktu vai tehnoloģiju izstrādei līdz 2017.g.maijam atbalstu saņēmuši 106 komersanti. 1.2.1.4.pasākuma pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas ietvaros kopumā atbalstu jaunu tehnoloģiju izstrādei saņēmuši 16 komersanti. 1.2.1.2.pasākuma ietvaros Inovāciju vaučeru programmā līdz šim jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei atbalstam pieteikušies 2 komersanti. 3.1.1.6.pasākuma ietvaros līdz 2017.gada maijam atbalstu pirmsinkubācijai saņēmuši 208 personas, kā arī inkubācijai atbalsts sniegts 101 komersantam.

Komersantiem, sākot ar 2014.gada 1.jūliju ir pieejams UIN stimulds uzņēmumu P&A izmaksām, kas var tikt norakstītas tajā gadā, kad tās radušās, piemērojot vērtību palielinošu koeficientu „3”. Stimula ietvaros 2014. gadā atbalstu izmantojuši 86 uzņēmumi, kas deklarējuši atlaidi 0,44 MEUR apmērā un 2015.gadā 30 uzņēmumi, kas deklarējuši atlaidi 1,41 MEUR apmērā.

Zinātnisko institūciju izveidotie jaundibinātie uzņēmumi (*spin-off*)

Attiecībā uz atbalstu šo uzņēmumu izveidei, 21 augstskolai un zinātniskajām institūcijām, kuras piedalās 8.1.1.specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt modernizēto STEM, tajā skaitā medicīnas un radošās industrijas, studiju programmu skaitu” un 1.1.1.4 pasākumā “P&A infrastruktūras attīstīšana viedās specializācijas jomās un zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes stiprināšana” kā rādītājs tiek monitorēts arī institūcijas jaundibināto uzņēmumu skaits (*spin-off* uzņēmumi). 2016.gadā visas institūcijas bija kopā dibinājušas 13 šādus uzņēmumus (visvairāk *spin-off* uzņēmumus bija dibinājusi Rīgas Tehniskā universitāte un Vidzemes Augstskola, katra pa 5), savukārt 2020.gadā šīs institūcijas prognozē sasniegt 62 jaundibinātus uzņēmumus.

Zinātnes bāzes finansējums neparedz tiešu atbalstu jaundibināto uzņēmumu izveidei.

Atbalstīto jaunizveidoto komersantu skaits

Lai sniegtu atbalstu jaunizveidoto komersantu skaita palielināšanai EM īsteno pasākumus 3.1.1.6. un 1.2.2.2. 3.1.1.6.pasākuma ietvaros līdz 2017.gada maijam pirmsinkubācijas ietvaros atbalstu saņēmušas 208 fiziskas personas (t.sk. 18 radošajā inkubatorā), kas potenciāli var izveidot jaunus uzņēmumus. 1.2.2.2.pasākuma ietvaros šobrīd tiek īstenotas uz jaunu uzņēmumu veidošanu orientētas darbības.

Jaunradītās darba vietas, t.sk. tās, kurās nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskā sektorā/uzņēmējdarbības sektorā

EM īsteno 1.2.1.1.pasākuma ietvaros līdz 2016.gada beigām atbalstu saņēmuši 23 komersanti, kas sadarbojas ar pētniecības institūcijām. Šobrīd pasākuma ietvaros projektu īstenošanā iesaistīti 46 maģistranti un doktoranti. Tā kā 3.1.1.6.pasākums ir nesen uzsākts, tad jaunradīto darba vietu skaitu šobrīd grūti prognozēt, jo tas būs atkarīgs gan no pirmsinkubācijas rezultātiem, gan arī inkubācijas procesā atbalstu guvušiem uzņēmumiem, kas attīstīsies par pastāvīgiem uzņēmumiem. 1.2.1.4.pasākuma ietvaros šobrīd apstiprinātajos 16 uzņēmumu projektos ir izveidotas 39 darba vietas, kurās nodarbināti pārējie zinātniskie darbinieki (PLE).

Valsts pētījumu programmu īstenotajos projektos starp 2014. – 2017.gadu, ir 5 privātajā sektorā jaunizveidotās darba vietas, kurās nodarbināts zinātniskais personāls. Savukārt IZM pārziņā esošās ES struktūrfondu programmas, kuras sniedz ieguldījumu RIS3 mikro līmeņa rādītājā, ir 1.1.1.1. un 1.1.1.2.pasākums. Saskaņā ar abu pasākumu pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas

indikatīvajiem rezultātiem, 1.1.1.SAM ietvaros plānots izveidot 101 jaunu pētnieku darba vietu (pilna laika ekvivalenta izteiksmē). Darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” noteiktais mērķis ir ar ES struktūrfondu investīcijām sekmēt 700 jaunu P&A darba vietu izveidi. Ievērojot minēto, secināms, ka nepieciešams pārskatīt šobrīd abu programmu ietvaros iestrādātos stimulus jaunu pētnieku piesaistei. Padziļināta analīze un priekšlikumi īstenojamajiem stimuliem un nepieciešamām darbībām sniegti IZM izstrādātajā informatīvā ziņojuma projektā “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 1.1.1. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt Latvijas zinātnisko institūciju pētniecisko un inovatīvo kapacitāti, ieguldot cilvēkresursos un infrastruktūrā” pasākumu pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas rezultātu analīze un priekšlikumi turpmāko atlases kārtu saturiskiem un procedurāliem uzlabojumiem”.

H2020 apstiprināto projektu iesniegumu piesaistītais finansējums (LV daļa; EUR)

Lai veicinātu sadarbību starp Baltijas valstīm pētniecībā, it īpaši ES ietvarprogrammās pētniecības jomā, 2015.gadā tika uzsākta “Baltic Bonus” programmas īstenošana. “Baltic Bonus” programma tiek īstenota vienlaicīgi visās Baltijas valstīs, sadarbojoties VIAA, Lietuvas Zinātnes, inovāciju un tehnoloģiju aģentūrai un Igaunijas Zinātnes padomei (saskaņā ar 2015. gada 27.jūnijā noslēgto vienošanos par sadarbību). “Baltic Bonus” programmas ietvaros tiek piešķirts finansējums tādu projektu pieteikumu izstrādes izdevumu daļējai segšanai, kuri ir saņēmuši ekspertīzes vērtējumu virssliekšņa vērtībā. Lai sekmētu starptautisko sadarbību zinātnē un inovācijā un īpaši atbalstītu sadarbību šajā jomā starp Baltijas valstīm, projektu pieteicējiem tiek piešķirts papildus finansējums 1 000 eiro apmērā par tādu projektu pieteikumu izstrādi, kuros ir iesaistīti partneri no Baltijas valstīm. 2015.gadā tika sniegts atbalsts 47 projektu izstrādes izdevumu segšanai, 2016.gadā - 62 projektu izstrādes izdevumu segšanai.

Vienlaikus ieguldījumu mikro līmeņa rādītāja sasniegšanā sniegs 1.1.1.5.pasākums “Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem pētniecībā un inovācijās”. Ievērojot, ka plānots, ka minētā pasākuma ieviešanas nosacījumi tiks apstiprināti Ministru kabinetā 2017. gada maijā, kas secīgi nozīmē, ka līgumi par projektu īstenošanu tiks noslēgti 2017. gada IV ceturksnī – 2018. gada I ceturksnī, šobrīd vēl nav iespējams vērtēt 1.1.1.5.pasākuma ieguldījumu mikro līmeņa rādītāja īstenošanā. Lai pilnvērtīgi izvērtētu Latvijas dalības programmā “Apvārsnis 2020”, aplūkojami vēl šādi rādītāji:

- **dalību skaits**, salīdzinot ar 7.IP datiem, ir audzis, sasniedzot 0.37% no visām EU-28 valstu dalībām programmas “Apvārsnis 2020” projektu konkursos. 7.IP šis rādītājs bija 0.27%. Latvija, apsteidzot Maltu, Lietuvu un Horvātiju, pakāpusies uz 25.vietu dalībvalstu sarakstā, kas sastādīts vadoties pēc piesaistītā finanšu apjoma. 7.IP līdzvērtīgā skatījumā Latvija atradās 27.vietā 28 ES dalībvalstu sarakstā. Iesniegtais projektu pieteikumu skaits norāda uz arvien lielāku Latvijas institūciju aktivitāti projektu iesniegumu sagatavošanā un, vadoties pēc šī brīža datiem, var prognozēt, ka līdz programmas “Apvārsnis 2020” noslēgumam Latvijas pārstāvju aktivitāte programmā noteikti pieaugs, salīdzinot ar dalības aktivitāti 7.IP.
- Latvijas dalībnieki kā **projektu koordinatori** ir 15% gadījumu (19 projektiem) no kopējā atbalstīto projektu skaita. Aplūkojot 7.IP rādītājus, kur visā ietvarprogrammas īstenošanas laikā Latvijas dalībnieki bija projektu koordinatori 12,5% gadījumu, secināms, ka Latvijas dalībnieku iniciatīva uzņemties vadošo lomu projekta īstenošanā pieaug. Ievērojot, ka tie projekti, kuros Latvijas dalībnieks ir projekta koordinators, kopumā ir piesaistījuši 14,09 MEUR jeb 40% no visa Latvijas dalībnieku piesaistītā programmas “Apvārsnis 2020” finansējuma, nepieciešams mērķtiecīgi strādāt, lai stiprinātu Latvijas zinātnisko institūciju kapacitāti un interesi uzņemties iniciatīvu būt vadošajam partnerim projekta īstenošanā.

42.attēls. Latvijas dalība ES ietvara programmās

Rādītājs	5.IP (1999-2002)	6.IP (2002-2006)	7.IP (2007-2013)	“Apvārsnis 2020” (2014-2017*)
Projektu pieteikumu skaits	667	1027	1127	1114
Dalību skaits projektu pieteikumos	776	1206	1424	1392
Atbalstītie projekti	178	217	240	131
Dalību skaits atbalstītajos projektos	204	258	337	150
Projektu koordinatori	2	11	30	19
Sekmības līmenis (%)	26,7	21,1	21,3	12,57
EK finansējums (EUR, miljoni)	14,6	21,6	49,04	35,22

* dati uz 2017. gada 28. februāri

Aplūkojot Latvijas un divu Baltijas kaimiņvalstu, Lietuvas un Igaunijas, dalības aktivitāti un sekmes (43.attēls), secināms, ka Latvijai ir sliktākas sekmes attiecībā uz iesniegto projektu pieteikumu skaitu, kā arī sekmīgo projektu un koordinatoru skaitu. Tomēr šeit jāņem vērā kopējais zinātniskā personāla cilvēkresursu apmērs – ja Latvijā tie ir 3613 PLE, tad Igaunijā – 4186 PLE un Lietuvā – 8124 PLE²⁸. Vienlaikus Latvija sekmīgāk kā Lietuva piesaista programmas “Apvārsnis 2020” investīcijas, un projektu pieteikumu sekmība ir visaugstākā triju Baltijas valstu starpā.

43.attēls. Dalības aktivitātes un sekmības salīdzinājums programmā Apvārsnis 2020 starp Baltijas valstīm

	Rādītājs	Latvija	Igaunija	Lietuva
H2020*	Iesniegto projektu pieteikumu skaits	1114	1662	1309
	Dalību skaits projektu pieteikumos	1392	1941	1588
	Sekmīgo projektu skaits	131	198	150
	Projektu koordinatoru skaits	19	67	29
	Finansējums sekmīgajiem projektiem	35,22 milj.€	66,25 milj.€	21,18 milj.€
	Sekmības līmenis	12,57%	12,03%	12,15%

* dati uz 2017. gada 28. februāri

Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs indeksētos žurnālos (Scopus, Web of Science)

Zinātnes bāzes finansējuma aprēķināšanā kā viens no rezultativajiem rādītājiem ir noteikts zinātniskās institūcijas zinātniskā personāla iepriekšējos trijos finansēšanas periodos Web of Science vai SCOPUS datubāzēs iekļautajos izdevumos publicētie oriģinālie zinātniskie raksti (bez šīm publikācijām šajā rādītājā ir ņemtas vērā publicētās recenzētās zinātniskās monogrāfijas un ārvalstīs spēkā uzturētais vai reģistrētais intelektuālais īpašums). Bez tam, zinātnes bāzes finansējuma noteikumi nosaka to, ka Izglītības un zinātnes ministrija nodrošina zinātniskajām institūcijām pieeju minētajām datubāzēm.

Valsts pētījumu programmu īstenoto projektu starp 2014. – 2017.gadu iegūtajiem zinātniskajiem rezultātiem ir ietekme uz Latvijas kopējo publikāciju skaitu Scopus un Web of Science datubāzēs, kopā šajos projektos sagatavojot 581 izdotu publikāciju šajās datubāzēs. Līdzīga situācija ir Fundamentālo un lietišķo pētījumu gadījumā, kuros kopējais publikāciju skaits pārsniedz 560.

1.1.1.SAM pētniecības projektu ietvaros (1.1.1.1. un 1.1.1.2.pasākums) kopumā plānots izdot 1026 starptautiskās publikācijas. 1.1.1.1.pasākuma pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas ietvaros kopumā plānots izstrādāt 482 starptautiskās publikācijas, no kurām 270 plānots izdot žurnālos, kas

²⁸ Eurostat 2015. gada dati.

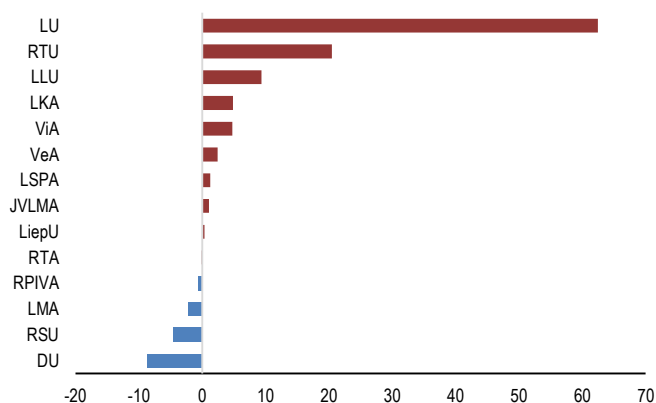
publicēti Web Of Science un Scopus datu bāzēs, savukārt 195 – publicēšanai žurnālos vai konferenču rakstu krājumos, kuru citēšanas indekss sasniedz vismaz 50 procentus no nozares vidējā citēšanas indeksa. Savukārt 1.1.1.2.pasākumā plānotas 542 publikācijas.

1.2.1.1.pasākuma ietvaros līdz 2016. gada beigām publicētas 9 komersanta un zināšanu izplatīšanas organizācijas pētnieku koppublicācijas.

Apmācītie darbinieki

Attiecībā uz apmācīto darbinieku skaitu, ieguldījumu šim rādītājam sniedz Ministru Kabineta 2015.gada 27.oktobra noteikumos Nr.617 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.2.2.specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt inovāciju ieviešanu komersantos" 1.2.2.1.pasākuma "Atbalsts nodarbināto apmācībām" pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi". 1.2.2.1.pasākuma ietvaros līdz 2017.gada maijam apmācībās iesaistīti 193 komersanti un apmācīti 2404 unikāli darbinieki.

44.attēls. Augstskolu maģistrantu, doktorantu un jauno zinātnieku skaita (PLE izteiksmē) izmaiņas starp 2014. un 2015.gadu

P&I projektos iesaistīto maģistrantu un doktorantu skaits

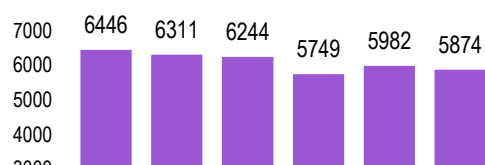
2015.gadā tika ieviests jauns augstākās izglītības finansēšanas modelis, kurš ir balstīts uz trim pilāriem, no kuriem otrais paredz augstskolām finansējumu par sasniegtajiem rezultātiem. Šis finansējums tika reglamentēts ar grozījumiem Ministru kabineta 2006.gada 12.decembra noteikumos Nr. 994 "Kārtība, kādā augstskolas un koledžas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem" 17.3. apakšpunktā nosakot kritērijus pēc nosakot kritērijus pēc kuriem

augstskolām tiek šis finansējums piešķirts (2015.gadā 5,5 milj. eiro apmērā, 2016. un 2017.gadā 6,5 milj. eiro apmērā).

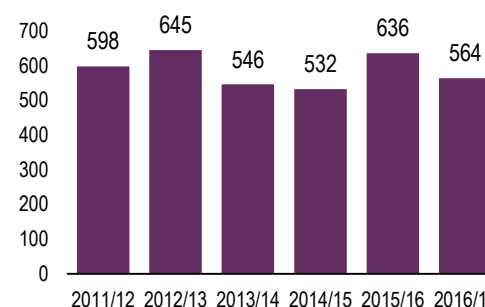
Kā viens no kritērijiem, pēc kuriem augstskolām tiek aprēķināts šis finansējums ir augstskolā kā vadošie pētnieki, pētnieki un zinātniskie asistenti iepriekšējā gadā nodarbinātie maģistranti, doktoranti, kā arī pēdējo piecu gadu laikā doktora grādu ieguvušie jaunie zinātnieki pilna darba laika ekvivalenta izteiksmē.

Kopumā augstskolās starp 2014. un 2015.gadu tās ietvaros nodarbināto jauno pētnieku skaits ir palielinājies no 307 PLE līdz 397 PLE, jeb par 29 % šo pētnieku skaitam pieaugot lielākajā daļā augstskolu (44.attēls). Iemesls jauno pētnieku skaita pieaugumam ir saistīts gan ar 2.pilāra snieguma finansējuma atbalstītajiem rādītājiem, gan, saistībā ar to, ka 2015.gadā tika īstenota ES struktūrfondu darbības programmas "Uzņēmējdarbība un inovācijas" 2.1.1.pasākuma "Zinātne, pētniecība un attīstība" 2.1.1.3.3.apakšaktivitāte "Zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes attīstība", kuras ietvaros notika zinātnisko institūciju konsolidācija, kas skāra arī vairākas no augstskolām, kurām tādējādi palielinājās to zinātniskā kapacitāte.

45.attēls. Maģistra studiju programmās imatrikulēto dinamika

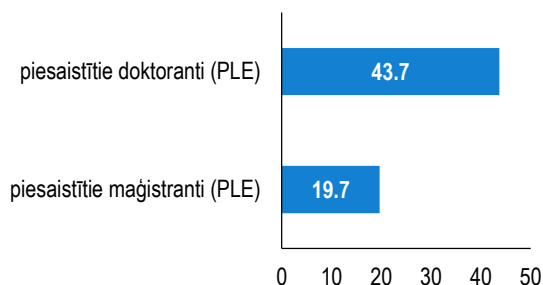

46.attēls. Doktora studiju programmās imatrikulēto dinamika

Attiecībā par maģistrantu un doktorantu iesaisti P&A ir papildus jāņem vērā šo studējošo skaita izmaiņu tendences. Gan maģistrantiem, gan doktorantiem imatrikulēto skaits pēdējos gados ir stabils, ar nelielu samazinājuma tendenci. Kopš 2011.gada Latvijas augstskolās imatrikulēto maģistrantu skaits ir samazinājies par 8,9 % (45.attēls) un imatrikulēto doktorantu skaits par 5,7 % (46.attēls).

**47.attēls. 1.1.1.1. pasākuma ietvaros
plānotais piesaistīto STUDĒJOŠO skaits
(PLE izteiksmē)**

1.1.1.1.SAM ietvaros nosacījums par maģistrantu un doktorantu iesaisti pētniecības projektu īstenošanā iestrādāts 1.1.1.1.pasākuma ieviešanas nosacījumos. Saskaņā ar plānoto, kopumā 1.1.1.1.projektu īstenošanai tiks piesaistīti 148 maģistra un doktora studiju programmās studējošie 63 PLE apmērā (47.attēls).

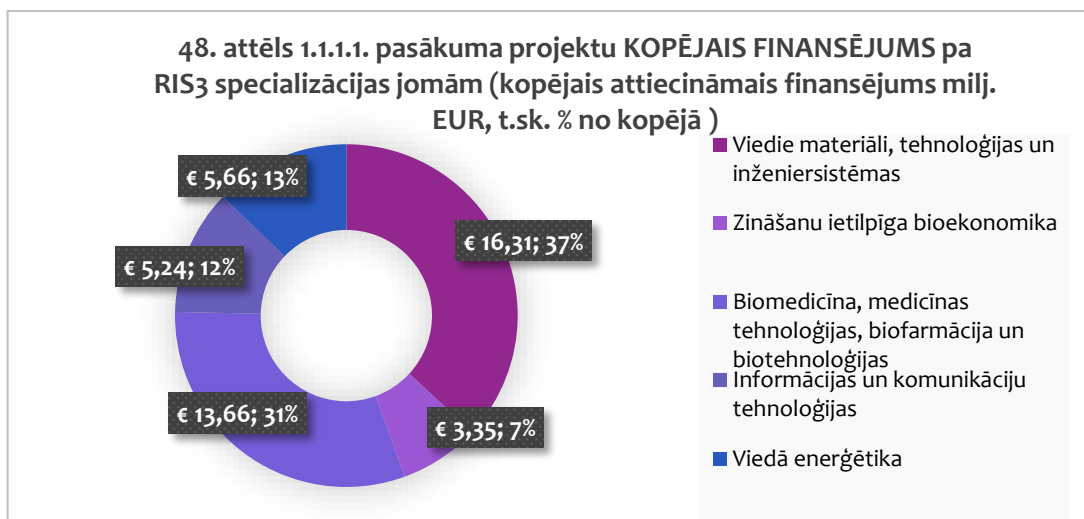
9.2. RIS3 PROGRAMMU IEVIEŠANA

Laika posmā no 2015.gada līdz 2017.gadam (uz 01.10.2017.) uzsākta virkne pasākumu īstenošana, kas sniedz ieguldījumu un nodrošina RIS3 monitoringa ietvaros izvirzīto virsmērķu, makro līmeņa un mikro līmeņa rādītāju izpildi. Šīs aktivitātes aptver gan īpaši pielāgotus valsts atbalsta instrumentus (programmas), gan normatīvā ietvara izmaiņas, gan citus pasākumus, kas palīdz sasniegt ne vien RIS3 mērķus, bet arī ietekmē RIS3 virsuzdevuma īstenošanos – transformēt valsts ekonomiku par labu augstākas pievienotās vērtības radīšanai un efektīvākai resursu izmantošanai.

Kopumā ES fondu plānošanas periodā 2014.-2020.gadam EM pieejami 491,2 milj. euro ES (ERAF) fondu finansējuma inovācijas un MVU konkurētspējas stiprināšanai. Inovācijas atbalsta aktivitātēm kopumā pieejami 195,5 milj. euro ES fondu finansējuma, bet MVU konkurētspējas veicināšanai – 295,7 milj. euro. IZM kā atbildīgā iestāde nodrošina 278,96 milj. euro (ERAF) investīciju ieguldījumu Latvijas zinātnisko institūciju pētnieciskās un inovatīvās kapacitātes paaugstināšanā un spējā piesaistīt ārējo finansējumu, ieguldot cilvēkresursos un infrastruktūrā.

Praktiskas ievirzes pētījumi. 2016. gada 12. janvārī apstiprināti 1.1.1.1.pasākuma “Praktiskas ievirzes pētījumi” (turpmāk – 1.1.1.1.pasākums) regulējošie MK noteikumi un uzsākta programmas īstenošana. 1.1.1.1.pasākuma kopējais līdz 2023. gadam pieejamais publiskais finansējums ir 76,5 MEUR (t.sk. ERAF 65 MEUR) un tā ir mērķis ir atbalstīt pētniecību, kas sniedz ieguldījumu Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas mērķu sasniegšanā, zinātnes un tehnoloģiju cilvēkkapitāla attīstībā un jaunu zināšanu radīšanā tautsaimniecības konkurētspējas uzlabošanai. Pasākuma ietvaros tiek sniegts atbalsts zinātnisko institūciju vai komersantu individuāli vai partnerībā īstenotiem praktiskas ievirzes pētījumiem inovatīvu risinājumu izstrādei praktisku tautsaimniecības problēmu risināšanai, nodrošinot zināšanu pārnesi Latvijas viedās specializācijas jomās un fokusējot atbalstu uz pētniecības projektiem ar augstu komercializācijas potenciālu. Pasākuma ieviešanas nosacījumi paredz, ka projektu pieteikumu konkurss tiks organizēts vairākās kārtās, lai maksimāli izmantotu Latvijā pieejamo zinātnes infrastruktūru un cilvēkresursus un nodrošinātu sabalansētu investīciju ieguldījumu, tostarp nodrošinot iespēju institūcijām operatīvi sagatavot projektus tiklīdz rodas pieprasījums pēc izpētes un tehnoloģiskiem risinājumiem, kā arī pilnveidot noraidītos projektu iesniegumus un iesniegt tos atkārtoti tuvākajā konkursā. 2017. gada I ceturksnī noslēdzās 1.1.1.1.pasākuma pirmā projektu iesniegumu atlases kārtā un tās ietvaros īstenošanai atbalstīti 74 pētniecības projekti ar kopējo finansējumu 44,2 MEUR (no kuriem 39,77 MEUR publiskais programmas finansējums). 1.1.1.1.pasākuma pirmās atlases kārtas ietvaros apjomīgākās investīcijas paredzētas pētījumu īstenošanai RIS3 specializācijas jomās “Viedie materiāli, tehnoloģijas un

inženiersistēmas” – ieguldot 16,99 MEUR un “Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas” – ieguldot 13,66 MEUR (48.attēls).

Aktivitātei ir ietekme uz šādu RIS3 rādītāju sasniegšanu:

RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāji:

- Eiropas inovāciju rādītāju grupa (EIS pozīcija);
- Ieguldījumi P&A 1.5% no IKP;
- Produktivitāte apstrādes rūpniecībā;
- Zinātnisko darbinieku skaits P&A;
- Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs;
- Privātā sektora ieguldījumu proporcionāls pieaugums P&A;
- Zinātnisko darbinieku skaits, kas nodarbināti privātajā sektorā;
- Piešķirtie Eiropas patenti no zinātniekiem, kas rezidē Latvijā;
- Apstrādes rūpniecības īpatsvars IKT un tās produktivitātes pieaugums;
- Eksporta pieaugums;
- Augsto tehnoloģiju produktu īpatsvars Latvijas kopējā eksportā un augsto un vidēji augsto

tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijas preču eksportā

RIS3 mikro līmeņa rādītāji:

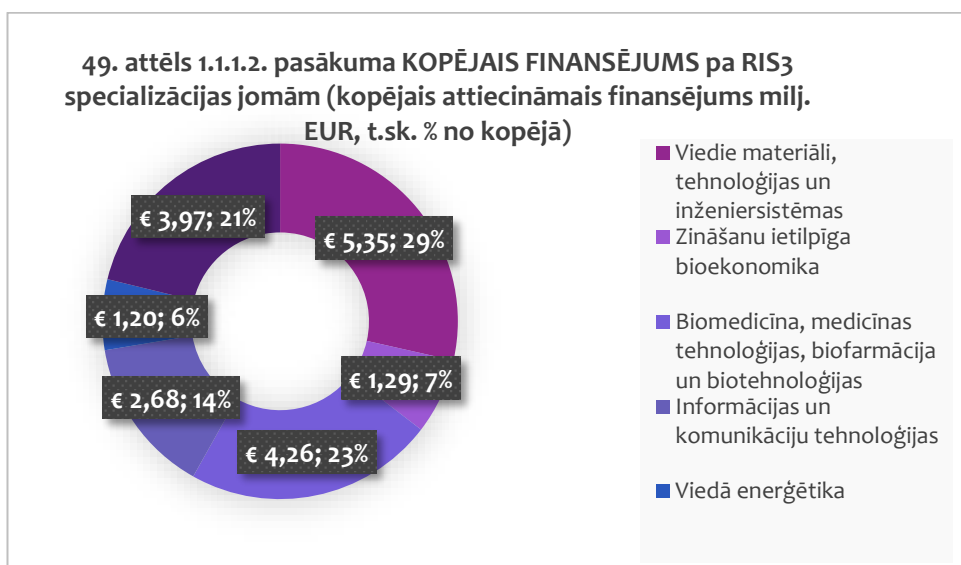
- Zinātnisko institūciju licenču/patentu ieņēmumi (EUR);
- Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR);
- Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus un tehnoloģijas;
- Jaunradītās darba vietas, t.sk. tās, kurās nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskā sektorā/uzņēmējdarbības sektorā;
- Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs indeksētos žurnālos (Scopus, Web of Science);
- P&I projektos iesaistīto maģistrantu un doktorantu skaits.

VADĪBAS METOŽU IZSTRĀDE INDUSTRIĀLAJĀM UN RAŽOŠANAS SILTUMNĪCĀM

Rīgas Tehniskā universitāte sadarbībā ar Latvijas Lauksaimniecības universitāti un SIA “Eltex” veic pētījumu “Jaunu vadības metožu izstrāde siltumnicu augu apgaismojuma sistēmām to enerģētisko un ekoloģisko parametru uzlabošanai (uMol)”.

Projekta ietvaros tiks izstrādātas jaunas fotobioloģiskās vadības metodes esošiem ražošanas procesiem siltumniecās, audītēšanas metodes enerģijas un ekoloģisko parametru efektivitātes novērtēšanai. Projekta gaitā tiks izstrādātas, praktiski realizētas un testētas arī jaunas mērīšanas un vadības sistēmu ierīces. Izmantojot jaunus Bio-Enerģētiskās Sistēmas algoritmus, kas tiks testēti un salīdzināti pie dažādiem apgaismojuma avotiem reālas siltumnicas apstākļos, plānots iegūt elektroenerģijas ietaupījumus līdz 30%, vienlaicīgi nodrošinot to pašu augšanas ražību. Tiks pārbaudīts kā papildus apgaismojums ietekmē bioloģiski aktīvu vielu veidošanās intensitāti dārzeņos (tomātos, gurķos, salātos) dažādās sezonās.

Pēcdoktorantūras pētniecība. 2016.gada 19.janvārī apstiprināti 1.1.1.2.pasākuma “Pēcdoktorantūras pētniecības atbalsts” (turpmāk – 1.1.1.2.pasākums) regulējošie MK noteikumi un uzsākta programmas īstenošana. 1.1.1.2.pasākuma kopējais līdz 2023.gadam pieejamais publiskais finansējums ir 60,8 MEUR (t.sk. 54,4 MEUR ERAF) un tā ir mērķis ir attīstīt jauno zinātnieku prasmes un palielināt zinātnisko kapacitāti, nodrošinot jauno zinātnieku karjeras uzsākšanas iespējas zinātniskajās institūcijās un pie komersantiem, kā arī pētniecības kompetenču pilnveidošanu, cilvēkresursu atjaunoti un kvalificētu speciālistu skaita pieaugumu. 1.1.1.2.pasākuma ietvaros kopumā paredzēts sniegt atbalstu aptuveni 450 pēcdoktorantiem (jaunajiem zinātniekiem 5 gadu periodā pēc doktora grāda iegūšanas) zinātnieka karjeras uzsākšanai un kompetenču stiprināšanai. 2017.gada maijā noslēdzās 1.1.1.2.pasākuma pirmā projektu iesniegumu atlases kārtā un pieņemts lēmums par 141 pētniecības projektu ar kopējo finansējumu 18,76 M EUR (no kuriem 17,8 MEUR publiskais programmas finansējums) atbalstīšanu īstenošanai²⁹. 40 jeb 29% no kopējiem pēcdoktorantūras pētījumiem, ieguldot 5,35 MEUR, tiks īstenoti RIS3 specializācijas jomā “Viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas”, 32 jeb 23% - RIS3 specializācijas jomā “Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas” ar kopējo attiecināmā finansējuma apmēru 4,26 MEUR, kā arī apjomīgs skaits pēcdoktorantūras pētījumu – 30 jeb 21% no kopējiem atbalstu saņēmušajiem par kopējo attiecināmā finansējuma apmēru 4,11 MEUR, tiks īstenoti kādā no zinātņu nozarēm, kas neatbilst nevienai no RIS3 specializācijas jomām³⁰, bet kuri sniedz nozīmīgu ieguldījumu kādā no RIS3 izvirzīto izaugsmes prioritāšu īstenošanā (49.attēls).

Aktivitātei ir ietekme uz šādu RIS3 rādītāju sasniegšanu

RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāji:

- Eiropas inovāciju rādītāju grupa (EIS pozīcija);
- Ieguldījumi P&A 1.5% no IKP;
- Produktivitāte apstrādes rūpniecībā;
- Zinātnisko darbinieku skaits P&A;
- Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs;

RIS3 mikro līmeņa rādītāji:

- Zinātnisko institūciju licenču/patentu ieņēmumi (EUR);
- Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR);
- Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus un tehnoloģijas;

²⁹ Nosūtīti lēmumi par pētniecības projektu apstiprināšanu vai apstiprināšanu ar nosacījumu, līgumi par projektu īstenošanu vēl ir slēgšanas procesā, tādēļ pašreizējā informācija ir indikatīva un var mainīties pēc līgumu noslēgšanas.

³⁰ Pamatā sociālo un humanitāro zinātņu nozarēs īstenoti pētījumi.

IZMunEMZino_19122017_RIS3progress; Informatīvais ziņojums “Viedās specializācijas stratēģijas monitorings”

- Privātā sektora ieguldījumu proporcionāls pieaugums P&A;
- Zinātnisko darbinieku skaits, kas nodarbināti privātajā sektorā;
- Piešķirtie Eiropas patenti no zinātniekiem, kas rezidē Latvijā;
- Apstrādes rūpniecības īpatsvars IKT un tās produktivitātes pieaugums;
- Eksporta pieaugums;
- Augsto tehnoloģiju produktu īpatsvars Latvijas kopējā eksportā un augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijas preču eksportā
- Atbalstīto jauno zinātnieku skaits pēcdoktorantūras pētījumu īstenošanai;
- Jaunradītās darba vietas, t.sk. tās, kurās nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskā sektorā/uzņēmējdarbības sektorā;
- Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs indeksētos žurnālos (Scopus, Web of Science);

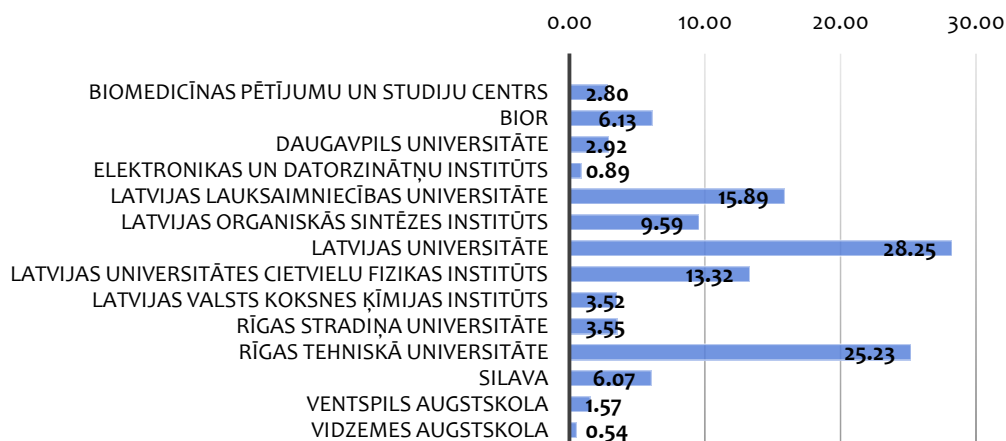
ZINĀŠANU BĀZE PAR INOVĀCIJAS PROCESIEM LATVIJĀ

Pēcdoktorantūras pētniecības programmas ietvaros lēmums par apstiprināšanu īstenošanai (ar nosacījumu) nosūtīts 2 inovācijas procesa pētījumiem, kuru īstenošana sniegs ieguldījumu nacionāla līmeņa analītiskās kapacitātes stiprināšanā.

Inovācijas procesa pētījumi, saskaņā ar informatīvo ziņojumu par RIS3 monitoringa sistēmu, sniedz ieguldījumu RIS3 īstenošanā, tai skaitā pierādījumos balstītas P&A politikas attīstībā.

P&A infrastruktūras attīstīšana RIS3 specializācijas jomās un zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes stiprināšana. 2016.gada 16.augustā apstiprināti 1.1.1.4.pasākuma “P&A infrastruktūras attīstīšana viedās specializācijas jomās un zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes stiprināšana” (turpmāk – 1.1.1.4.pasākums) regulējošie MK noteikumi un uzsākta programmas īstenošana. 1.1.1.4.pasākuma kopējais līdz 2023.gadam pieejamais publiskais finansējums 120,25 MEUR (t.sk. ERAF – 102,96 MEUR) un tā ir mērķis ir zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes stiprināšana un pētniecības resursu koncentrācija konkurētspējīgās zinātniskajās institūcijās, pilnveidojot zinātnisko institūciju pārvaldības un resursu vadības efektivitāti un modernizējot pētniecības infrastruktūru Latvijas viedās specializācijas jomu ietvaros, tādējādi veicinot zinātnisko institūciju iesaisti Eiropas Savienības līmeņa infrastruktūrās un zinātnisko institūciju rīcībā esošās pētniecības infrastruktūras izmantošanu praktisku tautsaimniecības problēmu risināšanai. Saskaņā ar 1.1.1.4.pasākuma ieviešanas nosacījumiem, investīcijas plānotas 14 Latvijas vadošo zinātnisko institūciju infrastruktūras attīstībā un institucionālās kapacitātes stiprināšanā (50.attēls), vienlaikus paredzot minētajām institūcijām pirms projekta iesniegšanas veikt priekšdarbu – izstrādāt un ar iesaistītajām pusēm saskaņot savas vidēja termiņa attīstības stratēģijas. Attiecīgi pirms projektu iesniegumu sagatavošanas norisinājās darbs pie finansējuma saņēmēju – zinātnisko institūciju vidēja termiņa attīstības stratēģiju saskaņošanas, kuru izstrāde un saskaņošana ar Izglītības un zinātnes ministriju, nozares ministrijām (ja attiecināms) un nozaru asociācijām tika noteikta kā finansējuma saņemšanas priekšnoteikums. Vienlaikus, lai sekmētu kvalitatīvāku un ilgtspējīgāku projektu iesniegumu izstrādi un novērtēšanu, 2016.gadā JASPERS eksperti sniedza atbalstu pasākuma projektu iesniegumu atlases nosacījumu izstrādē (P&A infrastruktūras projektu vērtēšanas kritēriju un to piemērošanas metodikas, kā arī sociālekonomiskās analīzes veikšanā). 2017. gada nogalē ir izvērtēta lielākā daļa zinātnisko institūciju iesniegto projektu, noslēgti līgumi un uzsākta projektu īstenošana.

50.attēls. 1.1.1.4. pasākuma ietvaros paredzētās investīcijas (milj. EUR)

Aktivitātei ir ietekme uz šādu RIS3 rādītāju sasniegšanu:

RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāji:

- Ieguldījumi P&A 1.5% no IKP;
- Mazāks skaits spēcīgāku valsts finansētu zinātnisko institūciju;
- Zinātnisko darbinieku skaits P&A;

RIS3 mikro līmeņa rādītāji:

- Zinātnisko institūciju licenču/patentu ieņēmumi (EUR);
- Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR);

ZINĀTNISKĀS EKSELENCES CENTRA IZVEIDE PROJEKTA CAMART² IETVAROS

1.1.1.4.pasākuma ieguldījumi papildinās Eiropas Komisijas ietvarprogrammas “Apvārsnis 2020” finansējumu, kas apakšprogrammas Izcilības izplatīšana un dalības paplašināšana *Teaming* ietvaros piešķirts Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūtam (LU CFI):

- kopējais finansējums 31 MEUR (13,32 MEUR no 1.1.1.4.pasākuma)

- LU CFI izveide par Latvijas un Baltijas jūras reģiona nozīmes materiālzinātnes centru ar augstu komercializācijas kapacitāti un spēju efektīvi darboties starptautiskajā pētniecības un inovācijas tirgū

- sadarbības partneri: Karalisko tehnoloģiju institūts (Zviedrija) un zinātniskais institūts RISE Acreo (Zviedrija)

Lai veicinātu Latvijas dalību Eiropas pētniecības telpas un Eiropas pētniecības infrastruktūru stratēģiskā foruma infrastruktūrā un projektu īstenošanā, tādējādi sekmējot starptautisko sadarbību pētniecības un tehnoloģiju jomā, 2017. gada 6. jūnijā apstiprināti 1.1.1.5. pasākuma pasākuma „**Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem pētniecībā un inovācijās**” (plānotais kopējais finansējums 32,6 milj. eiro, t.sk. ERAF finansējums 27,7 milj. eiro) īstenošanas nosacījumi un šobrīd norisinās projektu pieteikumu un atlases dokumentācijas sagatavošana³¹. Pasākuma ietvaros plānota valsts līmeņa un institūciju līmeņa savstarpēji papildinošu pasākumu īstenošana starptautiskās sadarbības attīstībai. Pasākums sadalīts trīs projektu iesniegumu atlases kārtās, no kurām pirmajā kārtā atbalsts tiks sniegts nacionāla līmeņa starptautiskās sadarbības veicināšanas pasākumiem (projekta īstenošājs IZM un VIAA). Otrajā kārtā – institucionāla līmeņa starptautiskās sadarbības stiprināšanas pasākumiem, t.sk. atbalstam konkurētspējīgāku programmas “Apvārsnis 2020” un 9. letvara programmas projektu pieteikumu izstrādei. Trešajā kārtā paredzēts atbalsts programmas “Apvārsnis 2020” ietvaros iesniegtu, virs kvalitātes sliekšņa novērtētu, bet nefinansētu projektu īstenošanai ar ERAF atbalstu. Saskaņā ar plānoto, projektu īstenošana tiks uzsākta laika posmā 2018. gada 1. pusgadā.

³¹ 1.1.1.5. pasākuma pirmās, otrās un trešās projektu iesniegumu atlases kārtas ietvaros ir izsludināta projektu pieteikumu iesniegšana un tiek izstrādāti projektu pieteikumi.

IZMunEMZino_19122017_RIS3progress; Informatīvais ziņojums “Viedās specializācijas stratēģijas monitorings”

Lai sekmētu studiju procesa un industrijas sadarbību studentu inovāciju projektu īstenošanas veicināšanai praktisku nozares un sabiedrības problēmu risināšanai, 2017.gadā turpinās darbs pie ES fondu pasākuma „Inovāciju granti studentiem” ieviešanas nosacījumu izstrādes (kopējais indikatīvais finansējums 34 milj. eiro, t.sk. ERAF finansējums 28,9 milj. eiro). Līgumus ar finansējuma saņēmējiem- augstskolām par projektu īstenošanu plānots noslēgt 2018.gada 1.pusgadā, savukārt atbalstu studentiem plānots sniegt, sākot ar 2018./2019.akadēmiskā gada sākumu – t.i., 2018.gada septembrī.

Zinātnes bāzes finansējums.

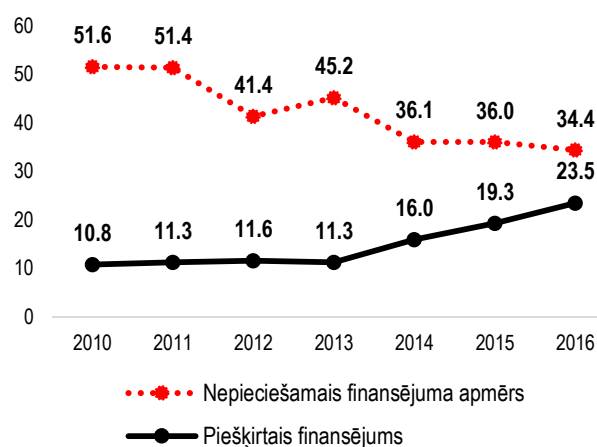
Valsts zinātniskajiem institūtiem, valsts augstskolām un valsts augstskolu zinātniskajiem institūtiem, tai skaitā valsts dibināto universitāšu zinātniskajiem institūtiem - atvasinātām publiskām personām, kas reģistrētas zinātnisko institūciju reģistrā, zinātniskās darbības bāzes finansējumu piešķir no valsts budžeta līdzekļiem saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 12.novembra noteikumos Nr.1316 „Kārtība, kādā aprēķina un piešķir bāzes finansējumu zinātniskajām institūcijām” noteikto kārtību.

Zinātniskā institūcija piešķirto bāzes finansējumu izmanto: zinātniskā personāla atlīdzībai, zinātniskās institūcijas uzturēšanai un zinātniskās institūcijas darbības stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanai, tai skaitā izgudrojumu patentēšanai, uzturēšanai spēkā, jaunu augu šķirņu reģistrēšanai un to izmantošanas tiesību aizsardzībai, saimnieciskās izmantošanas (komercializācijas) sagatavošanai, ES struktūrfondu, citu ārvalstu un starptautisko finanšu instrumentu un starptautisko zinātnisko pētījumu projektu līdzfinansējuma nodrošināšanai.

Zinātnes bāzes finansējumā ir ieviesti uz ekselenci vērsti kritēriji: 10% no finansējuma tiek piešķirts tām zinātniskajām institūcijām, kas starptautiskajā zinātnes izvērtējumā saņēmušas augstu novērtējumu; aprēķinos tiek ņemti vērā starptautiskajos zinātnes izdevumos publicētie zinātniskie raksti u.c.. Finansējuma noteikumos ir ieviests atalgojums pētnieciskā darba daļējai nodrošināšanai valsts dibināto augstskolu akadēmiskajam personālam – profesoriem, asociētajiem profesoriem un docentiem, kas veic zinātnisko darbību. Ir ņemts vērā arī zinātnisko institūciju saņemtais novērtējums 2013.gada zinātnisko institūciju starptautiskajā izvērtējumā, 2014.gada oktobrī veiktajos grozījumos MK 1316 noteikumos, šo noteikumu 11.² nosakot, ka IZM nepiešķir bāzes finansējumu zinātniskajām institūcijām, kuras zinātnisko institūciju darbības starptautiskajā izvērtējumā bija saņēmušas novērtējumu "1" un "2" (izņemot tās, kuras piedalījās zinātnisko institūciju konsolidācijas projektā).

Kopš 2014.gada, kad ir stājušies spēkā jaunie bāzes finansēšanas noteikumi ir pakāpeniski palielinājies piešķirtais zinātnes bāzes finansējuma apjoms no 16,0 milj. eiro 2014.gadā līdz 23,5 milj. eiro 2016.gadā, pateicoties finansējuma pieaugumam IZM budžeta apakšprogrammā 05.02.00 “Zinātnes bāzes finansējums”. Papildu finansējums ir ļāvis pakāpeniski palielināt bāzes finansējuma nodrošinājumu (% no normatīvajos aktos noteiktā) no 21 % 2010.gadā līdz 68 % 2016.gadā (51. attēls). Ir arī jāpiemin, ka ilgstoši nepietiekami nodrošinātais zinātnes bāzes finansējums un pētniecības programmu finansējuma neesamība ir arī ievērojami samazinājis valsts zinātnisko institūciju zinātnisko kapacitāti zinātniskā personāla skaita izteiksmē, un attiecīgi aprēķināto pilno nepieciešamo finansējumu no 51,6 milj. eiro 2010.gadā līdz 34,4 milj. eiro 2016.gadā.

51.attēls. Nepieciešamais vs. piešķirtais zinātnes bāzes finansējums (milj. eiro)

Aktivitātei ir ietekme uz šādu RIS3 rādītāju sasniegšanu:

RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāji:

- Eiropas inovāciju rādītāju grupa (EIS pozīcija)
- Ieguldījumi pētniecībā un attīstībā 2020.gadā sasniedz 1,5% no IKP (%)
- Zinātnisko darbinieku skaits pētniecībā un attīstībā
- Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs

RIS3 mikro līmeņa rādītāji:

- Zinātnisko institūciju licenču/patentu ieņēmumi (EUR);
- Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR);
- Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs indeksētos žurnālos (Scopus, Web of Science).

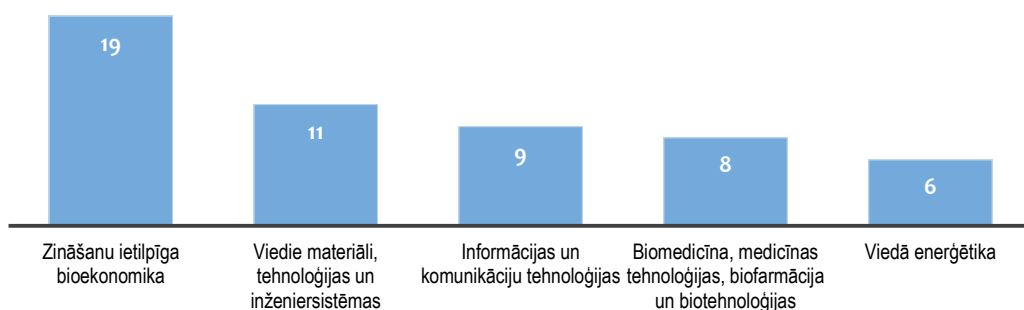
NACIONĀLĀS LICENCES NODROŠINĀŠANA STARPTAUTISKAJĀM ZINĀTNISKAJĀM DATUBĀZĒM

Zinātnes bāzes finansējuma finansēšanas noteikumu 2014.gada 28.oktobra grozījumos tika noteikts, ka Izglītības un zinātnes ministrija nodrošina zinātnisko datubāžu uzturēšanu akadēmiskā tīkla ietvaros, kā rezultātā tiek nodrošināta nacionālā piekļuves licence SCOPUS un Web of Science datubāzēm, kā arī Science Direct zinātnisko rakstu datubāzei.

Pēdējo gadu tendences parāda to, ka šo datubāžu lietošanas intensitāte no Latvijas zinātnieku puses ir ļoti augsta, piemēram, Science Direct datubāzē apskatīto un lejuplādēto rakstu skaits ir palielinājies no 300 138 rakstiem 2011.gadā līdz 407 735 rakstiem 2016.gadā, kas ir ievērojams skaits pie esošās Latvijas zinātnes kapacitātes apmēra.

Valsts pētījumu programmas. 2014.gada 7.oktobrī ar MK rīkojumu Nr.558 „Par valsts pētījumu programmām” apstiprinātas 10 Valsts pētījumu programmas 2014.–2017.gadam. Papildus ar MK rīkojumu Nr.559 „Par papildu valsts pētījumu programmām” ir tikušas apstiprinātas vēl 4 Valsts pētījumu programmas. Kopējais pētījumu finansējums posmā no 2014.-2017.gadam ir 27 MEUR. Valsts pētījumu programmu virsmērķis ir sniegt ilgtspējīgus priekšlikumus tautsaimniecības restrukturizācijai, izmantojot Latvijas potenciālu zināšanu ekonomikas veidošanai atbilstoši Viedās specializācijas stratēģijā definētajiem mērķiem. 53 projekti no 69 tiek veikti Viedās specializācijas stratēģijas jomās (52.att.). Jāatzīmē, ka pētījumiem pieejamais finansējums ir pārāk zems, lai nodrošinātu virsmērķa sasniegšanu, nodarbinātu vērā ņemamu zinātnieku skaitu un nodrošinātu pietiekamu sasaisti ar tautsaimniecības nozaru attīstību. Tāpēc turpmāk Valsts pētījumu programmas ir jāfinansē attiecīgām nozaru ministrijām, lai nodrošinātu jaunas zināšanas, tehnoloģijas, to pārnese tautsaimniecības attīstībai, nozares attīstībai nepieciešamo cilvēkkapitālu, kā arī uz zinātniskiem pētījumiem balstītas politikas īstenošanu un lēmumu pieņemšanu.

52.attēls. VPP Projekti RIS3 jomās

Aktivitātei ir ietekme uz šādu RIS3 rādītāju sasniegšanu:

RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāji:

- Eiropas inovāciju rādītāju grupa (EIS pozīcija)
- Ieguldījumi pētniecībā un attīstībā 2020.gadā sasniedz 1,5% no IKP (%)
- Zinātnisko darbinieku skaits pētniecībā un attīstībā
- Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs

RIS3 mikro līmeņa rādītāji:

- Zinātnisko institūciju licenču/patentu ieņēmumi (EUR);
- Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR);

- Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus vai tehnoloģijas;
- Jaunradītās darba vietas, t.sk. tās, kurās nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskā sektorā/ uzņēmējdarbības sektorā;
- H2020 apstiprināto projektu iesniegumu piesaistītais finansējums (LV daļa; EUR) ;
- Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs indeksētos žurnālos (Scopus, Web of Science);
- P&I projektos iesaistīto maģistrantu un doktorantu skaits.

Valsts pētījumu programma “Energoefektīvi un oglekļa mazietilpīgi risinājumi drošai, ilgtspējīgai un klimata mainību mazinošai energoapgādei” (LATENERGI)

LATENERGI programmas vadītājs ir Dr.habil.sc.ing. L. Ribickis. Programma iekļauj sešus projektus:

1. Inovatīvas energoelektronikas tehnoloģijas energoefektivitātes palielināšanai Latvijas tautsaimniecībā, nākotnes elektroapgādes tīkliem un atjaunojamo energoresursu izmantošanai;
2. Energosistēmas attīstības plānošanas un enerģijas ražošanas, tirgošanas un sadales optimizācija;
3. Ilgtspējīga klimata politika un inovatīvi, energoefektīvi tehnoloģiski risinājumi (KPIET);
4. Ūdeņraža un biodegvielu ieguves inovatīvās tehnoloģijas, to uzglabāšana, kvalitātes kontrole, kvalitātes nodrošināšana un izmantošana Latvijā;
5. Enerģētikas un klimata politikas ietekmes novērtēšana;
6. Kompleksi pētījumi par atjaunojamo energoresursu ieguves un izmantošanas inovatīvajām tehnoloģijām un biogāzes ražošanas potenciālu atkritumu pārstrādes nozarē.

Programmas ietvaros tiek veikta izpēte par tehnoloģiski inovatīviem, izmaksu efektīviem risinājumiem ilgtspējīgas enerģijas ieguves un patēriņa attīstībai, energoefektivitātes paaugstināšanai un videi draudzīgu atjaunojamo energoresursu attīstībai.

Valsts pētījumu programma “Meža un zemes dzīļu resursu izpēte, ilgtspējīga izmantošana – jauni produkti un tehnoloģijas” (ResProd)

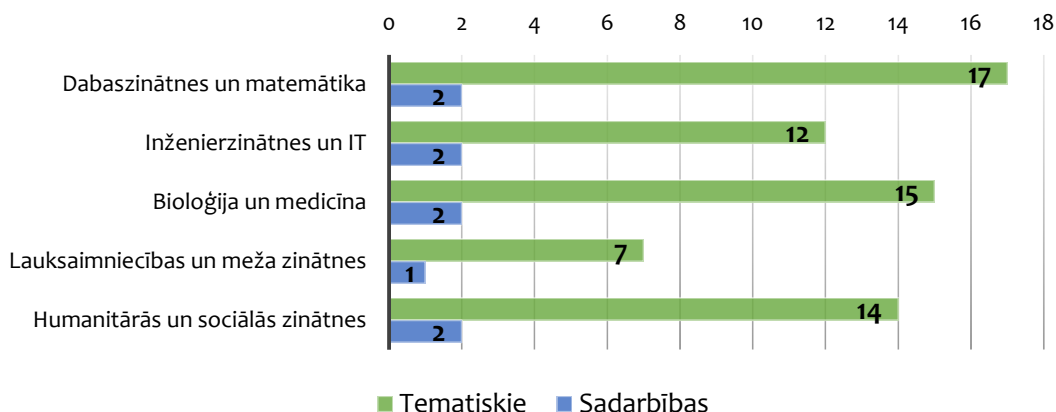
ResProd programmas vadītājs ir Dr.chem. B. Andersons. Programma iekļauj sešus projektus:

1. Vienvecuma egļu mežu audzēšanas potenciāls auglīgajās meža ekosistēmās;
2. Pētījumi koksnes apstrādes, meža produktu loģistikas un plānošanas jomā;
3. Biomateriāli un bioprodukti no meža resursiem ar daudzpusīgu pielietojumu;
4. Zemes dzīļu resursu izpēte - jauni produkti un tehnoloģijas.

Pētījumu ietvaros tiek meklēti risinājumi, lai nodrošinātu mežsaimniecības un zemes dzīļu resursu izmantošanas ilgtspējību, racionāli izmantotu Latvijas vietējos resursus globālajā tirgū konkurētspējīgu produktu ražošanai, vienlaicīgi saglabājot ilgtspējību, bioloģisko daudzveidību un mežu sociālo lomu tuvākā nākotnē un nākošām paaudzēm.

Fundamentālo un lietišķo pētījumu projekti (FLPP). 2011.gada 29.martā apstiprināti Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu izvērtēšanas, finansēšanas un administrēšanas kārtību regulējošie MK noteikumi Nr.227. FLPP mērķis ir radīt jaunas zināšanas un tehnoloģiskās atziņas, kas veido tautsaimniecības nozaru zināšanu bāzi un ir pamats augstākās izglītības kvalitātei. Projektus finansē no valsts budžeta līdzekļiem zinātniskās darbības nodrošināšanai. FLPP kopējais finansējums 2014. - 2017. gada posmam ir 14,36 milj. euro. Piešķirtais finansējums 2014., 2015. un 2016. gadā bija 4,39 milj. euro gadā un 2017.gadā tas ir 1,20 milj. euro. Kopā FLPP ietvaros ir apstiprināti 65 tematiskie pētījumu projekti un 9 pētnieciskās sadarbības projekti (53.attēls). 2017.gada decembrī noslēdzas četru gadu projektu īstenošana. Šobrīd tiek izstrādāti jaunie MK

53.attēls. FLPP pētījumu projekti pēc zinātnes nozares (skaits)

noteikumi projektu īstenošanai sākot ar 2018.gadu.

Aktivātei ir ietekme uz šādu RIS3 rādītāju sasniegšanu:

RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāji:

- Eiropas inovāciju rādītāju grupa (EIS pozīcija)
- Ieguldījumi pētniecībā un attīstībā 2020.gadā sasniedz 1,5% no IKP (%)
- Zinātnisko darbinieku skaits pētniecībā un attīstībā
- Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs

RIS3 mikro līmeņa rādītāji:

- Jaunradītās darba vietas, t.sk. tās, kurās nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskā sektorā/ uzņēmējdarbības sektorā;
- H2020 apstiprināto projektu iesniegumu piesaistītais finansējums (LV daļa; EUR) ;
- Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs indeksētos žurnālos (Scopus, Web of Science);
- P&I projektos iesaistīto maģistrantu un doktorantu skaits.

VIDĒĀ BIOFILTRA TEHNOLOĢIJAS IZSTRĀDE DZERAMĀ ŪDENS KVALITĀTES UZLABOŠANAI

Rīgas Tehniskās universitātes projektā, kura vadītājs ir Dr.sc.ing Tālis Juhna, sadarbībā ar LLU, LU, CFI, EDI, LU MII, VPRI u.c. veic pētījumus par jauniem tehnoloģiskiem risinājumiem ūdens attīrīšanas iekārtu izstrādē.

Projekta ietvaros tika izstrādāts, praktiski izveidots un testēts jauns viedais biofiltrs ar oriģinālu un modificētu biofiltra materiālu. Tālāk uzsākta jauno biofiltru tehnoloģijas izstrāde. Projekta laikā dažādās Latvijas pašvaldībās (Rīgas, Ādažu, Dobeles) tika veiktas ūdens tīklu attīrīšanas, kā arī sniegtas konsultācijas uzņēmumiem, optimizējot to darbu. Papildus veikti praktiskie projekti attīstības valstīs (Pomaceja, Indijā). Projekta laikā ir veidojušās jaunas zināšanas, ar kuru palīdzību ir radītas jaunas tehnoloģijas, piemēram, fosfora savienojumu saistīšanas tehnoloģija, lai apturētu bioplēves veidošanos. Projekta ietvaros ir izveidots jauns pētniecības virziens un zinātnieku grupa (10 PLE), kas ir papildus piesaistījusi vairāk kā 2 milj. euro zinātnei. Papildus izveidots “start-up” uzņēmums “Conelum”, kas ir piesaistījis 200 tūkstošus euro riska kapitāla.

Līdz 2017.gada 1.jūnijam EM ir izstrādājusi normatīvo ietvaru un uzsākusi visu ES fondu programmu, kurām ir tieša ietekme uz inovācijas kapacitātes stiprināšanu, ka arī MVU konkurētspējas paaugstināšanu, īstenošanu:

Kompetences centri. 2016.gada 5.janvārī apstiprināti darbības programmas 1.2.1.1.pasākumu "Atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei kompetences centru ietvaros" (KC programma) regulējošie MK noteikumi un uzsākta programmas īstenošana. KC programmas mērķis ir komersantu konkurētspējas paaugstināšana, veicinot pētniecības un rūpniecības sektora sadarbību, īstenojot projektus, kas attīsta jaunus produktus un tehnoloģijas un ievieš tās ražošanā, tādējādi sekmējot uzņēmumu sadarbību ar pētniecības sektoru jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei un komercializēšanu. KC programmas projektu atlases rezultātā atbalstīta 8 Kompetences centru izveide RIS3 jomās un apakšjomās³². Kopējais programmas finansējums ir 72,3 milj. euro. Līdz 2023.gada nogalei programmā paredzēts atbalstīt 100 komersantus, kas saņem grantus jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei un virzīšanai tirgū, tostarp piesaistot privātā sektora finansējumu P&A vismaz 12,8 milj. euro apmērā. Uz 2017.gada 1.jūniju visu 8 Kompetences centros kopā uzsākta 129 projektu īstenošana (54.attēls).

KC programmas ietvaros iesaistīto uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem uz 2017.gada 1.maijam plānots 260 146,44 EUR. Kopā ir 106 uzņēmumi, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus un tehnoloģijas. Informācija par komersantu apgrozījumu no pētniecības rezultātu ieviešanas saimnieciskajā darbībā vai komercializēšanas būs pieejama uz nākamo pārskata periodu. KC programmas ietvaros radītas 97 jaunas darba vietas, t.sk. tās, kurām nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskajā sektorā. P&I projektu īstenošanā iesaistīti 46 maģistranti un doktoranti. Publicēti 9 zinātniskie raksti starptautiskās datu bāzēs indeksētajos žurnālos (Scopus, Web of Science).

Aktivitātei ir ietekme uz šādu RIS3 rādītāju sasniegšanu:

RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāji:

- Eiropas inovāciju rādītāju grupa (EIS pozīcija);
- Ieguldījumi P&A 1.5% no IKP;
- Produktivitāte apstrādes rūpniecībā;
- Zinātnisko darbinieku skaits P&A;
- Privātā sektora ieguldījumu proporcionāls pieaugums P&A;
- Zinātnisko darbinieku skaits, kas nodarbināti privātajā sektorā;
- Inovatīvo uzņēmumu īpatsvars;
- Apstrādes rūpniecības īpatsvars IKP un tās produktivitātes pieaugums;
- Eksporta pieaugums;
- Augsto tehnoloģiju produktu īpatsvars Latvijas kopējā eksportā un augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijas preču eksportā;

RIS3 mikro līmeņa rādītāji:

- Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR);
- Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus vai tehnoloģijas;
- Komersanta apgrozījums no pētniecības rezultātu ieviešanas saimnieciskajā darbībā vai komercializēšanas;
- Jaunradītās darba vietas, t.sk. tās, kurās nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskajā/privātajā sektorā;
- Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs indeksētos žurnālos (Scopus, Web of Science);
- P&I projektos iesaistīto maģistrantu un doktorantu skaits

54.attēls. Rezultatīvie rādītāji kompetenču centros par 2016.gadu:

³² 1. Zināšanu ietilpīga bioekonomika – Inovatīvi risinājumi mežsaimniecībai un kokapstrādē; 2. Zināšanu ietilpīga bioekonomika – Inovatīvi risinājumi lauksaimniecībai un pārtikas ražošanai; 3. Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas; 4. Viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas – Viedie materiāli; 5. Viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas – Modernas ražošanas tehnoloģijas un inženiersistēmas; 6. IKT – Aparātība (elektronika); 7. IKT – Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas; 8. Viedā enerģētika.

KOMPETENCES CENTRS	Atbalstītie komersanti	Nodarbinātības pieaugums komersantā kopš pētījuma uzsākšanas (darbinieku skaits)	Pētniecības projektā iesaistīto doktorantu skaits (nodarbināti - darba līgums un ārpalpijums)	Komersantu skaits, kuri sadarbojas ar pētniecības institūcijām	Komersanta un pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijas pētnieku kōppublikāciju skaits	Privātās investīcijas, kas papildina valsts atbalstu P&A projektiem/EUR
Latvijas elektronisko un optisko iekārtu ražošanas kompetences centrs	15	17	14	5	0	625 000,00
Mašīnbūves kompetences centrs	17	11	5	6	1	76 222,34
Latvijas pārtikas kompetences centrs	6	21	3		0	163 714,49
Viedo materiālu un tehnoloģiju kompetences centrs	16	20	17	0	2	204 591,97
Farmācijas, biomedicīnas un medicīnas tehnoloģiju	7	9	0	0	0	393 769,65
Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju kompetences centrs	21	8	18	12	2	452 434,18
Viedo inženiersistēmu, transporta un enerģētikas kompetences centrs	15	11	8	0	4	369 996,00
Meža nozares kompetences centrs	9	0	19	0	0	315 317,81

SIA SilVEXPO. Pētījuma “Skuju poliprenolu fosfolipīdu liposomu un to mīkstā želantīna kapsulu fizikāli - ķīmiskais raksturojums” gaitā tika radīta jauna nanotehnoloģija aktīvo vielu iestrādei liposomā jeb slēgtajā fotolipīdu dubultslāņa sistēmā. Pielietojot jauno tehnoloģiju tika radīts inovatīvs un eksportspējīgs produkts ar aktīvo vielu, kas, salīdzinājumā ar konvencionālajām zāļu formām ir efektīvāks un pacientiem ekonomiski pieejamāks profilaksei un ārstēšanai.

Tehnoloģiju pārnese. 2016.gada 25.oktobrī apstiprināti 1.2.1.2.pasākuma “Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai” (TPP programma³³) regulējošie MK noteikumi un uzsākta programmas īstenošana. Viens no TPP programmas mērķiem ir valsts pētniecības organizāciju zinātnības un kompetenču atbalstīšana pētniecības rezultātu komercializācijas jomā, bet jo īpaši – pētniecības organizāciju īpašumā esošo pētniecības rezultātu komercializācijas sekmēšana gan Latvijā, gan ārvalstīs, vienlaikus palielinot pētniecības organizāciju ienākumus no pētījumu rezultātu komercializēšanas. Otrs programmas mērķis ir inovācijas aktivitātes veicināšana mikro un MVU, tehnoloģiju un zināšanu pārneses ceļā sniedzot tiem atbalstu jaunu vai būtiski uzlabotu produktu vai tehnoloģiju attīstīšanai. Kopējais programmas finansējums ir 42,35 milj. euro. Līdz 2022.gada nogalei programmā paredzēts nodrošināt atbalstu 100 pētniecības rezultātu komercializācijas projektiem, kā arī atbalstīt 320 komersantus, kas saņem grantus jaunu produktu un tehnoloģiju attīstībai un virzīšanai tirgū. 2017.gada februārī izsludināta projektu pieteikumu atlase inovācijas vaučera atbalstam, kā arī laikā no 18.04.-19.05.2017. tika organizēta pirmā pētniecības rezultātu komercializācijas projektu atlases kārtā. Programmu ievieš LIAA.

Aktivitātei ir ietekme uz šādu RIS3 rādītāju sasniegšanu:

RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāji:

³³ TPP programma sastāv no trim komponentēm: (1.) **Tehnoloģiju pārneses procesa veicināšana** un koordinācija (Vienotā tehnoloģiju pārneses centra darbības nodrošināšana, kā arī atbalsts pētniecības organizāciju pētniecības rezultātu komercializācijai un patentēšanai); (2.) **Inovāciju vaučēris** (atbalsts jaunu vai būtiski uzlabotu produktu vai tehnoloģiju attīstībai mikro un MVU); (3.) **Augstas kvalifikācijas darbinieku piesaiste** (jaunuzņēmumu (start-up) atbalsta instruments augstas kvalifikācijas darba spēka piesaistei konkrētu pētniecisku aktivitāšu, tehnoloģisku problēmu risināšanai vai jaunu vai būtiski uzlabotu produktu vai tehnoloģiju izstrādei).

- Eiropas inovāciju rādītāju grupa (EIS pozīcija);
- Ieguldījumi P&A 1.5% no IKP;
- Produktivitāte apstrādes rūpniecībā;
- Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs;
- Privātā sektora ieguldījumu proporcionāls pieaugums P&A;
- Zinātnisko darbinieku skaits, kas nodarbināti privātajā sektorā;
- Piešķirtie Eiropas patenti no zinātniekiem, kas rezidē Latvijā;
- Inovatīvo uzņēmumu īpatsvars;
- Apstrādes rūpniecības īpatsvars IKP un tās produktivitātes pieaugums;
- Eksporta pieaugums;
- Augsto tehnoloģiju produktu īpatsvars Latvijas kopējā eksportā un augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijas preču eksportā;

RIS3 mikro līmeņa rādītāji:

- Zinātnisko institūciju licenču/patentu ieņēmumi (EUR);
- Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR);
- Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus vai tehnoloģijas;
- Zinātnisko institūciju izveidotie jaundibinātie uzņēmumi (spin-off)

Jaunu produktu ieviešana ražošanā. 2016.gada 10.maijā apstiprināti 1.2.1.4.pasākumu “Atbalsts jaunu produktu ieviešanai ražošanā” (JPR programma) regulējošie MK noteikumi un uzsākta programmas īstenošana. JPR programmas mērķis ir veicināt komersantu produktivitātes un konkurētspējas paaugstināšanu, atbalstot to centienus izstrādāt un ieviest ražošanā jaunus produktus un tehnoloģijas³⁴, kā arī palielināt privātā sektora ieguldījumus P&A atbilstoši RIS3. Kopējais programmas finansējums ir 60 milj. euro. Līdz 2022.gada beigām programmā paredzēts atbalstīt 30 komersantus, kas saņem grantus, lai tirgū laistu jaunus produktus. Vienlaikus paredzēts, ka JPR programmas īstenošanas rezultātā tiks piesaistītas privātās investīcijas vismaz 10,59 milj. euro apmērā, kas papildina valsts atbalstu P&A un inovācijas projektiem. Projektu iesniegumu atlases pirmās kārtas ietvaros (12.07.-12.09.2016) apstiprināti 16 projekti par ERAF finansējumu 23,44 milj. euro. 2017.gada otrajā pusē plānots īstenot JPR programmas iesniegumu atlases otro kārtu.

Aktivitātei ir ietekme uz šādu RIS3 rādītāju sasniegšanu:

RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāji:

- Eiropas inovāciju rādītāju grupa (EIS pozīcija);
- Ieguldījumi P&A 1.5% no IKP;
- Produktivitāte apstrādes rūpniecībā;
- Privātā sektora ieguldījumu proporcionāls pieaugums P&A;
- Zinātnisko darbinieku skaits, kas nodarbināti privātajā sektorā;
- Inovatīvo uzņēmumu īpatsvars;
- Apstrādes rūpniecības īpatsvars IKP un tās produktivitātes pieaugums;
- Eksporta pieaugums;
- Augsto tehnoloģiju produktu īpatsvars Latvijas kopējā eksportā un augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijas preču eksportā;

RIS3 mikro līmeņa rādītāji:

- Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR);
- Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus vai tehnoloģijas;
- Komersanta apgrozījums no pētniecības rezultātu ieviešanas saimnieciskajā darbībā vai komercializēšanas;
- Jaunradītās darba vietas, t.sk. tās, kurās nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskā sektorā/uzņēmējdarbības sektorā

SIA “Light Guide Optics International”. Uzņēmuma darbības veids ir optisko šķiedru, to izstrādājumu un metāla detaļu ražošana un realizācija. Uzņēmums aktīvi strādā pie jauniem risinājumiem optisko šķiedru apstrādes un komponentu ražošanas jomā. Šādi risinājumi nodrošinātu iespēju saražot augstākas precizitātes un medicīnas instrumentus, kas izmantojami, piemēram, medicīnas lāzerķirurģijā.

³⁴ Atbalsts tiek piešķirts eksperimentālām tehnoloģijām, kuras iepriekš nav izmantotas komerciālos nolūkos – vismaz 20% no projekta izmaksām ir unikālas komponentes, 80% – esošu detaļu iegāde.

Nodarbināto apmācības. 2015.gada 27.oktobrī apstiprināti 1.2.2.1.pasākuma “Atbalsts nodarbināto apmācībām” (Tehnoloģisko apmācību programma) pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi, bet 2016.gada 14.jūnijā 1.2.2.3.pasākuma “Atbalsts IKT un netehnoloģiskām apmācībām, kā arī apmācībām, lai sekmētu investoru piesaisti” (Netehnoloģisko apmācību programma) īstenošanas noteikumi. Tehnoloģisko apmācību programmas mērķis ir nodrošināt komersantus ar atbilstošas kvalifikācijas darbaspēku, kas sekmētu zināšanu pārneši un jaunu vai uzlabotu produktu un tehnoloģiju izstrādi un ieviešanu ražošanā. Netehnoloģisko apmācību programmas mērķis ir veicināt mikro un mazo komersantu produktivitāti un darba efektivitāti, paaugstinot to darbinieku kvalifikāciju un prasmes IKT un netehnoloģisko inovāciju jomās, kā arī veicināt investoru piesaisti. Kopējais abās programmās pieejamais finansējums ir 24,9 milj. euro. Līdz 2023.gada beigām abās programmās kopā paredzēts atbalstīt 1300 komersantus, nodrošinot 11 080 personu apmācīšanu un kvalifikācijas celšanu. Vienlaikus abās programmās kā specifiskais rezultāta rādītājs izvirzīts inovatīvo komersantu īpatsvara pieaugums, sasniedzot 40% no kopējā komersantu skaita (25,5% pārskata periodā par 2012.-2014.gadu). Tehnoloģisko apmācību programmas ietvaros noslēgti līgumi par projektu īstenošanu ar 10 nozaru asociācijām (LAKIFA, MASOC, LIKTA, biedrība “Zaļās mājas”, LLDRA, LPUF, LPUA, VRUA, LVRA, LETERA), kā arī uzsāktas apmācības (uz 31.03.2017. apmācītas 2387 personas 179 komersantos). Netehnoloģisko apmācību programmā noslēgti līgumi ar 3 apmācību īstenotājiem (LIKTA, LTRK, LIAA), kā arī uzsāktas apmācības (uz 31.03.2017. ir apmācītas 17 personas 14 komersantos).

Aktivitātei ir ietekme uz šādu RIS3 rādītāju sasniegšanu:

RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāji:

- Eiropas inovāciju rādītāju grupa (EIS pozīcija);
- Ieguldījumi P&A 1.5% no IKP;
- Produktivitāte apstrādes rūpniecībā;
- Inovatīvo uzņēmumu īpatsvars;
- Apstrādes rūpniecības īpatsvars IKP un tās produktivitātes pieaugums;
- Eksporta pieaugums;

- Augsto tehnoloģiju produktu īpatsvars Latvijas kopējā eksportā un augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijas preču eksportā;

RIS3 mikro līmeņa rādītāji:

- Apmācītie darbinieki;
- Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR);

MMU projekts. LIKTA līdz 31.12.2020. īsteno apmācību projektu “Mazo un mikro komersantu apmācības inovāciju un digitālo tehnoloģiju attīstībai Latvijā” (MMU projekts). Projektā apmācības plānotas 3 tematiskajos blokos:

- 1.Digitālās tehnoloģijas;
- 2.Uzņēmumu iekšējo procesu digitalizācija;
- 3.Digitālie rīki ražošanas un pakalpojumu attīstībai.

Katram apmācības modelim tiks izveidota e-vietne ar papildus tehnoloģiju un rīku ieviešanas scenāriju aprakstiem, praktiskiem uzdevumiem iegūto prasmju nostiprināšanai.

Inovācijas motivācija. 2016.gada 10.maijā apstiprināti 1.2.2.2.pasākuma “Inovācijas motivācijas programma” (Motivācijas programma) regulējošie MK noteikumi. Motivācijas programmas mērķis ir informēt plašāku sabiedrību par uzņēmējdarbības un inovācijas nozīmi, iedrošināt pievērsties uzņēmējdarbībai un praktiskā veidā iesaistīt inovatīvu ideju un risinājumu izstrādē un tālākā to attīstīšanā. Motivācijas programmā kopējais pieejamais finansējums ir 5,3 milj. euro. Programmā līdz 2023.gada nogalei kopumā paredzēts iesaistīt 10 tūkst. personu, kā arī atbalstīt 100 komersantus, kas saņem nefinansiālu atbalstu. Vienlaikus programmā kā rezultāta rādītājs noteikta inovatīvo komersantu skaita pieaugums – 40% no kopējā komersantu skaita. Kopš 2016.gada rudens uzsākta programmas aktivitāšu īstenošana. Programmu ievieš LIAA.

Aktivitātei ir ietekme uz šādu RIS3 rādītāju sasniegšanu:

RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāji:

- Eiropas inovāciju rādītāju grupa (EIS pozīcija);
- Ieguldījumi P&A 1.5% no IKP;
- Produktivitāte apstrādes rūpniecībā;

- Privātā sektora ieguldījumu proporcionāls pieaugums P&A;
- Inovatīvo uzņēmumu īpatsvars;
- Apstrādes rūpniecības īpatsvars IKP un tās produktivitātes pieaugums;
- Eksporta pieaugums;

- Augsto tehnoloģiju produktu īpatsvars Latvijas kopējā eksportā un augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijas preču eksportā;

RIS3 mikro līmeņa rādītāji:

- Apmācītie darbinieki;
- Atbalstīto jaunizveidoto komersantu skaits;

Klasteri (programma). 2016.gada 5.aprīlī apstiprināti 3.2.1.1.pasākuma “Klasteru programma” (Klasteru programma) regulējošie MK noteikumi. Klasteru programmas mērķis ir veicināt komersantu un pētniecības, izglītības un zināšanu izplatīšanas organizāciju un citu institūciju sadarbību vietējā un starptautiskajā līmenī, tādējādi veicinot komersantu konkurētspējas celšanu, palielinot eksporta apjomu un augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu īpatsvaru eksportā, kā arī inovācijas un jaunu produktu veidošanos. Klasteru programmā kopējais pieejamais finansējums 6,2 milj. euro. Projektu iesniegumu atlases rezultātā darbību klasteru programmā ar 2017. gada janvāri ir uzsākuši 14 klasteri – 8 nozaru un 6 starpnozaru klasteri. Projekta uzsākšanas brīdī klasteru programma apvienoja 353 MVU, bet MK noteikumi paredz, ka līdz 2017.gada beigām šim skaitlim jāpalielinās līdz vismaz 420 MVU. Sasniedzamie iznākuma rādītāji līdz 2023.gadam paredz, ka programmas ietvaros 360 komersanti ir saņēmuši atbalstu, tai skaitā 120 komersanti, kas saņēmuši atbalstu grantu formā.

Aktivitātei ir ietekme uz šādu RIS3 rādītāju sasniegšanu:

RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāji:

- Ieguldījumi P&A 1.5% no IKP;
- Produktivitāte apstrādes rūpniecībā;
- Privātā sektora ieguldījumu proporcionāls pieaugums P&A;
- Zinātnisko darbinieku skaits, kas nodarbināti privātajā sektorā;
- Inovatīvo uzņēmumu īpatsvars;
- Apstrādes rūpniecības īpatsvars IKP un tās produktivitātes pieaugums;
- Eksporta pieaugums;

- Augsto tehnoloģiju produktu īpatsvars Latvijas kopējā eksportā un augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijas preču eksportā;

RIS3 mikro līmeņa rādītāji:

- Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus un tehnoloģijas;
- Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR);

Latvijas IT klasteris. Latvijas IT klasteris ir nacionāla līmeņa klasteris un šobrīd vienīgais Latvijas klasteris, kurš spējis iegūt Eiropā nozīmīgāko klasteru izcilības apliecinājumu - Klasteru ekselences iniciatīvas sudraba līmeņa novērtējumu. Latvijas IT klasteris saņēmis ES fondu atbalstu 2007.-2013.gada plānošanas periodā, kas ļāva klasterim attīstīties, pozicionēt sevi kā vienu no nozares attīstības dzinējspēkiem un vērtīgu sadarbības partneri vietējā un starptautiskā mērogā. 2017.gada janvārī Latvijas IT klasteris uzsāka projekta īstenošanu arī šobrīd aktuālā plānošanas perioda Klasteru programmā. Pašlaik klasteris apvieno 28 nozares uzņēmumus, kuri kopā nodarbina 686 strādājošos. Turpmāko 4 gadu laikā klasteri plāno stiprināt savstarpēju sadarbību, lai paaugstinātu komersantu konkurētspēju starptautiskā līmenī. Klasteris plāno īstenot aktivitātes eksporta, apgrozījuma, inovāciju, produktivitātes, internacionalizācijas veicināšanai, kā arī citu mērķu sasniegšanai.

Finanšu pieejamība. Finanšu instrumenti – garantijas, mikrokredīti, aizdevumi uzņēmējdarbības uzsācējiem, agrīnās stadijas un vēlinās stadijas riska kapitāla instrumenti – veicina pieejamību finansējumam tiem saimnieciskās darbības veicējiem, kuriem nepietiekama nodrošinājuma, pašu kapitāla, nepietiekamas kredīta un uzņēmuma darbības vēstures, kā arī komercbanku kreditēšanas politikai neatbilstošu finanšu rādītāju un augstu darījumu risku dēļ nav iespējams saņemt finansējumu dzīvotspējīgu biznesa projektu realizācijai nepieciešamajā apmērā no komercbankām un privātajiem investoriem. Atbalsts finanšu instrumentu veidā tiek sniegts arī komersantiem, kas darbojas RIS3 prioritārajās nozarēs. Finanšu instrumenti tiek īstenoti 3.tematiskā mērķa “MVU konkurētspējas uzlabošana” ietvaros. Tomēr, ņemot vērā inovatīvu, uz zināšanām balstītu un tehnoloģiski intensīvu uzņēmumu atbalstu finanšu instrumentu, jo īpaši riska kapitāla fondu, ietvaros, paredzama ietekme arī uz 1.tematisko mērķi “Nostiprināt pētniecību, tehnoloģiju attīstību un inovāciju” un attiecīgi RIS3 mērķu sasniegšanu.

Akcelerācijas fondi. 2016.gada 12.aprīlī apstiprināti MK noteikumi Nr.226 “Noteikumi par akcelerācijas fondiem saimnieciskās darbības veicēju izveides, attīstības un konkurētspējas

veicināšanai”, kuru ietvaros atbalsts ar finanšu starpnieku (akcelerācijas fondu pārvaldnieku) starpniecību tiks sniegts inovatīvu uzņēmējdarbības projektu izstrādei un attīstīšanai. Akcelerācijas fondu mērķis ir sekmēt saimnieciskās darbības veicēju attīstību un konkurētspēju, sniedzot akcelerācijas pakalpojumus (bez maksas pakalpojumus, kā mentorings, palīdzība nozares ekspertu piesaistē, pircēju, piegādātāju, partneru un nākamo investoru piesaistē) un finansējumu (līdz 250 EUR apmērā) uzņēmējdarbības projektiem, kas paredz tehnoloģiskos vai rūpnieciskos neizdošanās riskus. Akcelerācijas fondi līdzšinēji nav ieviesti, un notiek finanšu starpnieku piedāvājumu vērtēšana publiskās iepirkumu procedūras ietvaros.

Sēklas, sākuma un izaugsmes kapitāla fondi. 2016.gada 2.augustā apstiprināti MK noteikumi Nr.518 “Noteikumi par sēklas kapitāla, sākuma kapitāla un izaugsmes kapitāla fondiem saimnieciskās darbības veicēju izveides, attīstības un konkurētspējas veicināšanai”, kuru ietvaros atbalsts ar finanšu starpnieku (sēklas kapitāla, sākuma kapitāla un izaugsmes kapitāla fondu pārvaldnieku) tiks sniegts inovatīvu projektu attīstīšanai. Sēklas kapitāla, sākuma kapitāla un izaugsmes kapitāla fondu mērķis ir sekmēt saimnieciskās darbības veicēju izveidi, attīstību un konkurētspēju, sniedzot sēklas kapitāla, sākuma kapitāla un izaugsmes kapitāla ieguldījumu uzņēmējdarbības projektu īstenošanai. Sēklas kapitāla, sākuma kapitāla un izaugsmes kapitāla fondi šobrīd nav ieviesti, un notiek iepirkumu dokumentācijas saskaņošana. Finanšu starpnieku atlasī publiskās iepirkumu procedūras ietvaros paredzēts izsludināt 2017.gada jūnijā.

Aizdevumu garantijas. 2016.gada 7.jūnijā apstiprināti grozījumi MK noteikumos Nr.997 “Noteikumi par garantijām komersantu un atbilstošu lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību konkurētspējas uzlabošanai” un tika uzsākta aizdevumu garantiju izsniegšana Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda ietvaros. Aizdevumu garantiju programmas mērķis ir attīstīt sīkos, mazos un vidējos komersantus, veicinot finansējumu pieejamību biznesa projektu īstenošanai, gan izveides gan attīstības stadijās, tostarp inovatīvu uzņēmumu izveidei un attīstībai. Līdz 31.03.2017. izsniegtas 107 aizdevumu garantijas 19,2 milj. EUR apmērā.

Mikrokredīti un starta aizdevumi. 2016.gada 31.maijā tika apstiprināti MK noteikumi Nr.328 “Noteikumi par mikroaizdevumiem un starta aizdevumiem” un tika uzsākta starta aizdevumu un mikroaizdevumu programmas īstenošana Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda ietvaros. Starta aizdevumus var saņemt biznesa uzsācēji kā arī jaundibināti uzņēmumi biznesa ideju īstenošanai savukārt mikroaizdevumi ir paredzēti sīkajiem, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem dzīvotspējīgu biznesa projektu īstenošanai - investīcijām un apgrozāmajiem līdzekļiem. Atbalsts tiek sniegts tostarp RIS3 prioritārajās nozarēs. Līdz 31.03.2017. izsniegti 140 starta aizdevumi 2 801 270 EUR un 40 mikroaizdevumi 520 277 EUR apmērā.

Aktivātei ir ietekme uz šādu RIS3 rādītāju sasniegšanu:

RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāji:

- Eiropas inovāciju rādītāju grupa (EIS pozīcija);
- Ieguldījumi P&A 1.5% no IKP;
- Produktivitāte apstrādes rūpniecībā;
- Privātā sektora ieguldījumu proporcionāls pieaugums P&A;
- Inovatīvo uzņēmumu īpatsvars;
- Apstrādes rūpniecības īpatsvars IKP un tās produktivitātes pieaugums;
- Eksporta pieaugums;
- Augsto tehnoloģiju produktu īpatsvars Latvijas kopējā eksportā un augsto un

vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijas preču eksportā;

RIS3 mikro līmeņa rādītāji:

- Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus un tehnoloģijas;
- Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR);

SIA “PRIMEKSS” ražo industriālās betona grīdas. Uzņēmums ir radījis un patentējis unikālu tehnoloģiju un betona piedevu ķīmisko sastāvu PrimeComposite, kas dod iespēju betona grīdai būt plānāka, vienlaicīgi saglabājot nepieciešamās stiprības un stiepes īpašības. Uzņēmums darbojas Skandināvijas tirgū, Vācijā Izraēlā. 2016.gada oktobrī

Altum piešķir garantijas par kopējo summu 1,44m eiro uzņēmuma darbības attīstībai, kā arī uzņēmums piesaistīs arī InnovFIN pretgarantijas.

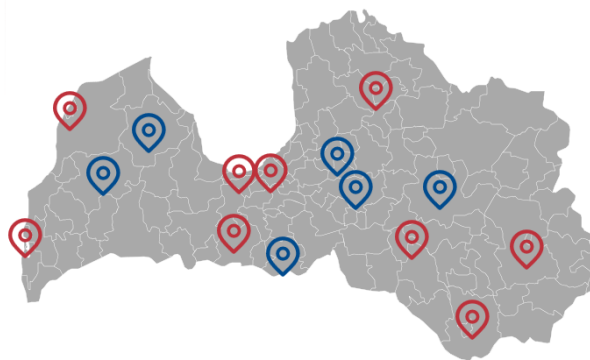
AS HansaMatrix veic jaunu elektronisko produktu un sistēmu izstrādi, industrializāciju un pilnu ražošanas pakalpojumu, datu tīklu iekārtu, lietu interneta (Internet of Things), industriālo sistēmu un citos augstas pievienotās vērtības tirgus segmentos. Ir viens no nozares vadošajiem Baltijas - Ziemeļvalstu ražotājiem. 2016.gada decembrī Altum piešķir garantijas par kopējo summu 1,2m eiro jaunas ražotnes izveidošanai Ogrē. Piesaistīs arī InnovFIN pretgarantijas.

Squalio. IT risinājumu un pakalpojumu uzņēmums "Squalio" ir piesaistījis bankas Citadele finansējumu 8 milj. euro apmērā ar ALTUM garantiju trīs miljonu eiro apmērā. Uzņēmums plāno izvērst savu darbību Eiropā un Vidējos Austrumos, kā arī attīstīt jaunus pakalpojumus un produktu līnijas.

Daļa finansējuma tiks ieguldīta, lai "Squalio" attīstītu jau esošās deviņas filiāles Eiropas un Vidējo Austrumu valstīs. Bankas piešķirtie finanšu līdzekļi tiks ieguldīti uzņēmuma mākoņpakalpojumu risinājumu, licencēšanas pārvaldības kompetenču centru attīstībā, IT platformu nodrošināšanā un citos IT pakalpojumos, kas ir būtiski jaunu piedāvājumu izstrādāšanai un ieviešanai tirgū. Daļa no piesaistītā finansējuma uzņēmumam nepieciešama apgrozāmajiem līdzekļiem, kas tiks novirzīti dažādu projektu īstenošanai.

Biznesa inkubatori. 2016. gada 3. maijā apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr. 279 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 3.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Sekmēt MVK izveidi un attīstību, īpaši apstrādes rūpniecībā un RIS3 prioritārajās nozarēs" 3.1.1.6. pasākuma "Reģionālie biznesa inkubatori un radošo industriju inkubators" īstenošanas noteikumi" (biznesa inkubatoru programma). Biznesa inkubatoru programma tiek īstenota ar mērķi atbalstīt jaunu dzīvotspējīgu un konkurētspējīgu komersantu izveidi un attīstību Latvijas reģionos, nodrošinot gala labuma guvējiem uzņēmējdarbībai nepieciešamās konsultācijas, apmācības un pasākumus par vispārīgiem uzņēmējdarbības jautājumiem, mentoru atbalstu, vidi (telpas) un grantu līdzfinansējumu komersantu darbības izmaksām. Finansējuma saņēmējs un biznesa inkubatoru programmas īstenoātājs ir Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra. Biznesa inkubatoru programmas kopējais finansējums reģionālajiem biznesa inkubatoriem ir 25,76 milj. euro, radošo industriju biznesa inkubatoram - 7,05 milj. euro. Kopā ir izveidotas 15 inkubācijas sniegšanas vienības, t.i. 9 nacionālas nozīmes attīstības centra pašvaldībās, 5 reģionālas nozīmes attīstības centra pašvaldībās un 1 radošo industriju biznesa inkubators Rīgā (sk. 55. attēlu). Biznesa inkubatoru

55.attēls. Biznesa inkubatoru reģionālā pārklājuma karte

programma darbojas līdz 2023.gada 31.decembrim; šajā laikā ir jāsasniedz šādi rezultatīvie rādītāji - jaunizveidoto komersantu skaits, kuri saņem atbalstu - 148, komersantu skaits, kuri saņem atbalstu (grantu) - 200, radošo industriju jomas komersantu skaits, kuri saņem atbalstu - 40, nodarbinātības pieaugums atbalstītajos komersantos - 200 pilnas slodzes ekvivalenti, gala labuma guvēji, kuri saņem nefinansiālu atbalstu pirmsinkubācijas veidā - 180. Sākot ar 2016.gada 4.ceturksni biznesa inkubatori uzsāka darbu un pieteikumu saņemšanu. Uzņemšana pirmsinkubācijas atbalsta saņemšanai notiek nepārtraukti (atkarībā no attiecīgā biznesa inkubatora kapacitātes), uzņemšana inkubācijā tiek organizēta reizi ceturksnī.

Aktivātei ir ietekme uz šādu RIS3 rādītāju sasniegšanu:

RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāji:

- Eiropas inovāciju rādītāju grupa (EIS pozīcija);
- Ieguldījumi P&A 1.5% no IKP;
- Produktivitāte apstrādes rūpniecībā;
- Privātā sektora ieguldījumu proporcionāls pieaugums P&A;
- Inovatīvo uzņēmumu īpatsvars;
- Apstrādes rūpniecības īpatsvars IKP un tās produktivitātes pieaugums;

- Eksporta pieaugums;
- Augsto tehnoloģiju produktu īpatsvars Latvijas kopējā eksportā un augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijas preču eksportā;
- Jaunradītās darba vietas, t.sk. tās, kurās nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskā sektorā/ uzņēmējdarbības sektorā;
- Atbalstīto jaunizveidoto komersantu skaits;

RIS3 mikro līmeņa rādītāji:

Industriālās teritorijas. 2016.gada 12.aprīlī apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr.227 "Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 3.1.1.specifiskā atbalsta mērķa „Sekmēt MVK izveidi un attīstību, īpaši apstrādes rūpniecībā un RIS3 prioritārajās nozarēs” 3.1.1.5.pasākuma „Atbalsts ieguldījumiem ražošanas telpu un infrastruktūras izveidei vai rekonstrukcijai” īstenošanas noteikumi”. Ražošanas telpu un industriālo teritoriju attīstības programmas mērķis ir veicināt apstrādes rūpniecības komersantu paplašināšanos un jaunu komersantu veidošanos, atbalstot industriālo telpu izveidi reģionos. Programmas mērķa grupa ir sīkie (mikro), mazie un vidējie komersanti (turpmāk - MVK), saskaņā ar Komisijas Regulas Nr. 651/2014 1.pielikumu, kas veic saimniecisko darbību apstrādes rūpniecības nozarēs (saskaņā ar NACE 2. red. C sadaļu "Apstrādes rūpniecība"). Finansējumu programmas ietvaros var saņemt apstrādes rūpniecības MVK un ostu pārvaldes, nodibinājumi, lielie komersanti (industriālo teritoriju operatori). Ražošanas telpu un industriālo teritoriju attīstības programmas plānotais ERAF finansējums ir 24,8 milj. euro, kurš sadalīts vienlīdzīgās daļās starp pieciem plānošanas reģioniem, izņemot Rīgas pilsētu, katram reģionam - 4,6 milj. euro un vienam projekta iesniegumam maksimālais pieejamais ERAF finansējuma apmērs 1,1 milj. euro. Programmas ietvaros finansējuma saņēmējiem ir jānodrošina privātais līdzfinansējums vismaz 21,7 milj. euro apmērā. Līdz 2023.gada 31.decembrim ir jāsasniedz šādi uzraudzības rādītāji: 20 komersanti, kas saņēmuši atbalstu (grantu); privātais finansējums, kas piesaistīts publiskajam finansējumam, kas ir granti, – 21 750 000 euro; nodarbinātības pieaugums komersantos, kuri guvuši labumu no investīcijām, – 467 (PLE). No 03.05.2016.-03.08.2016. notika projektu iesniegumu atlase un līdz 03.11.2016. notika projektu iesniegumu vērtēšana. Sadarbības iestādē tika iesniegti 77 projektu iesniegumi, no kuriem ir atbalstīti 39 projekta iesniegumi un noslēgti 39 līgumi ar finansējuma saņēmējiem par projektu īstenošanu. Līdz 30.04.2017. ir pabeigts viens projekts un finansējuma saņēmējs ir iesniedzis sadarbības iestādē noslēguma maksājuma pieprasījumu. Līdz ar to ir uzsākusies 3.1.1.5.pasākuma uzraudzības rādītāju izpilde. Ir atbalstīts 1 komersants, kas saņēmis atbalstu (grantu), un projekta īstenošanas rezultātā tiek radītas jaunas 12 (PLE) darba vietas. Kopējās pabeigtā projekta attiecināmās izmaksas - 1 milj. euro, tai skaitā ERAF - 454 tūkst. euro un privātais līdzfinansējums – 555 tūkst. euro.

Aktivitātei ir ietekme uz šādu RIS3 rādītāju sasniegšanu:

RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāji:

- Eiropas inovāciju rādītāju grupa (EIS pozīcija);
- Ieguldījumi P&A 1.5% no IKP;
- Produktivitāte apstrādes rūpniecībā;
- Inovatīvo uzņēmumu īpatsvars;
- Apstrādes rūpniecības īpatsvars IKP un tās produktivitātes pieaugums;
- Eksporta pieaugums;
- Augsto tehnoloģiju produktu īpatsvars Latvijas kopējā eksportā un augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijas preču eksportā;

RIS3 mikro līmeņa rādītāji:

- Atbalstīto jaunizveidoto komersantu skaits

SIA "Stiga RM" ir uzbūvējusi jaunu ražotni Kuldīgā, kura tika atklāta 2017.gada februārī, tādējādi paplašinot darbību un ražošanā ieviešot jaunu produktu – laminēto bērza saplākšni. Uzņēmums plāno ar jauno ražotni palielināt gan eksporta apjomus, gan produktivitāti, un projekta īstenošanas rezultātā radīt jaunas darba vietas. SIA "Stiga RM" projekts tika izstrādāts apstrādes rūpniecības nozarē NACE 2 kods: 16.21."Finiera lokšņu un koka paneļu ražošana", kas ir viena no RIS3 noteiktajām specializācijas jomām "Zināšanu-ietilpīga bio-ekonomika". Projekts sniegs ieguldījumu RIS3 Tautsaimniecības transformācijas virziena Nr.1 "Ražošanas un eksporta struktūras maiņa tradicionālajās tautsaimniecības nozarēs" 1.prioritātei, tā kā Projekta ietvaros tiks nodrošināta efektīvāka pirmapstrādes produktu (bērza finierkluču) izmantošana augstākas pievienotās vērtības produktu (laminētā bērza saplākšņa) ražošanā.

Starptautiskās konkurētspējas veicināšana. 2015.gada 1.decembrī ir apstiprināti Ministru Kabineta noteikumi Nr.678 "Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 3.2.1.specifiskā atbalsta mērķa „Palielināt augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu eksporta proporciju” 3.2.1.2.pasākuma „Starptautiskās konkurētspējas veicināšana” īstenošanas noteikumi”. Programmas mērķis ir veicināt nozaru starptautisko konkurētspēju, atbalstot uzņēmējdarbību un ieiešanu ārvalstu tirgos, nodrošinot Latvijas ārvalstu ekonomisko pārstāvniecību darbību un attīstot Latvijas kā tūrisma galamērķa starptautisko konkurētspēju prioritārajos tūrisma sektoros (darījumu un pasākumu tūrisms, labsajūtas tūrisms). Programmas mērķa grupa un gala labuma guvēji ir komersanti, kooperatīvās sabiedrības (tai skaitā lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība vai atbilstīga lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība), zemnieku vai zvejnieku saimniecības, individuālie uzņēmumi, biedrības, nodibinājumi, kuri atbilst sīko (mikro), mazo un vidējo saimnieciskās darbības subjektu (komercsabiedrību) statusam saskaņā ar Komisijas Regulas Nr. 651/2014 1.pielikumu, kā arī ostu pārvaldes, pašvaldības un plānošanas reģioni (projektos, kas neietver saimnieciskās darbības). Atbalsts paredzēts komersantiem ārējo tirgu apguvei, eksportspējas stiprināšanai, ražotņu un produktu atbilstības novērtēšanai, kā arī LIAA ārvalstu ekonomisko pārstāvniecību darbības nodrošināšanai un Latvijas uzņēmumu starptautiskās konkurētspējas stiprināšanai, tai skaitā ārējā mārketinga pasākumu īstenošanai, preču un pakalpojumu eksporta veicināšanai, kā arī Latvijas kā tūrisma galamērķa starptautiskās konkurētspējas stiprināšanai prioritārajos tūrisma sektoros (darījumu un pasākumu tūrisms, labsajūtas tūrisms). Programmas plānotais kopējais attiecināmais finansējums ir 60,9 milj. euro, tai skaitā ERAF finansējums – 51,8 milj. euro, valsts budžeta finansējums – 4milj.euro un privātais, pašvaldību un plānošanas reģionu līdzfinansējums – 5,1 milj. euro. Programmas ietvaros ir noslēgti 2 līgumi ar LIAA kā finansējuma saņēmēju: 1) 14.03.2016. "Starptautiskās konkurētspējas veicināšana" ar ID numuru 3.2.1.2/16/l/001; 2) 26.04.2016. "Latvijas starptautiskās konkurētspējas veicināšana tūrismā" ar ID numuru 3.2.1.2/16/l/002. Projektā "Starptautiskās konkurētspējas veicināšana" atbalsta sniegšana mērķa grupai ir uzsākta 15.03.2016; Projektā "Latvijas starptautiskās konkurētspējas veicināšana tūrismā" atbalsta sniegšana mērķa grupai ir uzsākta 02.05.2016. Līdz 30.04.2017. projekta Nr. 3.2.1.2/16/l/002 "Latvijas starptautiskās konkurētspējas veicināšana tūrismā" ietvaros noorganizēti 11 nacionālie standi. Projekta ietvaros ir īstenotas 8 tūrisma mārketinga un reklāmas kampaņas; 61 žurnālistu, emuāristu (tīmekļa dienasgrāmatu rakstītāju) vizīte; 51 ārvalstīs reģistrētu tūrisma pakalpojumu komercsabiedrību pārstāvju, korporatīvo un darījumu pasākumu organizētāju iepazīšanās vizītes; nodrošināti 65 veidi tūrisma informācijas un mārketinga materiālu; īstenoti 199 Latvijas tūrisma publicitātes pasākumu un ārvalstu specializēto tūrisma veicināšanas pasākumi; 3 tūrisma tirgus pētījumi; 16 ārvalstu tūristu piesaistes pasākumi Latvijas novados un 11 darījumu un pasākumu tūrisma piesaistes pasākumi Latvijai. Projekta Nr.3.2.1.2/16/l/001 "Starptautiskās konkurētspējas veicināšana" ietvaros nodrošināta 20 LIAA pārstāvniecības 19 valstīs darbība (t.sk. līdz 30.03.2017. apstrādāti 913 eksporta projekti/pieprasījumi); noorganizēti 37 nacionālie standi (piedalījās 278 mērķa grupas klienti); noorganizēti 42 semināri par ārējiem tirgiem un ārējās tirdzniecības jautājumiem (vairāk nekā 2000 dalībnieki); sniegts atbalsts dalībai 152 nozaru izstādēs (izņemot nacionālos standus) ārvalstīs; noorganizētas 57 tirdzniecības misijas (t.sk.11 Latvijas augstu valsts amatpersonu vizītēs ārvalstīs), kurās piedalījās 484 komersanti; līdz 30.03.2017.sniegts konsultatīvs atbalsts - 1203 konsultācijas mērķa grupai par LIAA pakalpojumiem un atbalstu eksportam, kā arī 1417 konsultācijas par biznesa partneru meklēšanu); sniegts atbalsts mērķa grupas klientiem, atbalstot 15 komersantu dalību 10 starptautiskās izstādēs ārvalstīs. Noorganizēts starptautisks forums "Eksporta forums "Magnetic Latvija 2016", kā arī forums "Polaris 2016" (08.09.2016.). Noorganizēts biznesa forums 5.Centrālās un Austrumeiropas un Ķīnas premjerministru tikšanās laikā (16+1 ietvaros) (05.-06.11.2016.). Noorganizēts Mašīnbūves un metālapstrādes biznesa forums (Liepājā, 02.02.2017., vairāk kā 250 dalībnieki). Nodrošināts atbalsts 18 mērķa grupas klientiem ražotņu un produktu atbilstības novērtēšanai.

Aktivitātei ir ietekme uz šādu RIS3 rādītāju sasniegšanu:

- **RIS3 mērķa sasniegšanas rādītāji:**
 - Inovatīvo uzņēmumu īpatsvars;
 - Eksporta pieaugums;

- Augsto tehnoloģiju produktu īpatsvars Latvijas kopējā eksportā un augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijas preču eksportā;

RIS3 mikro limeņa rādītāji:

- Atbalstīto jaunizveidoto komersantu skaits

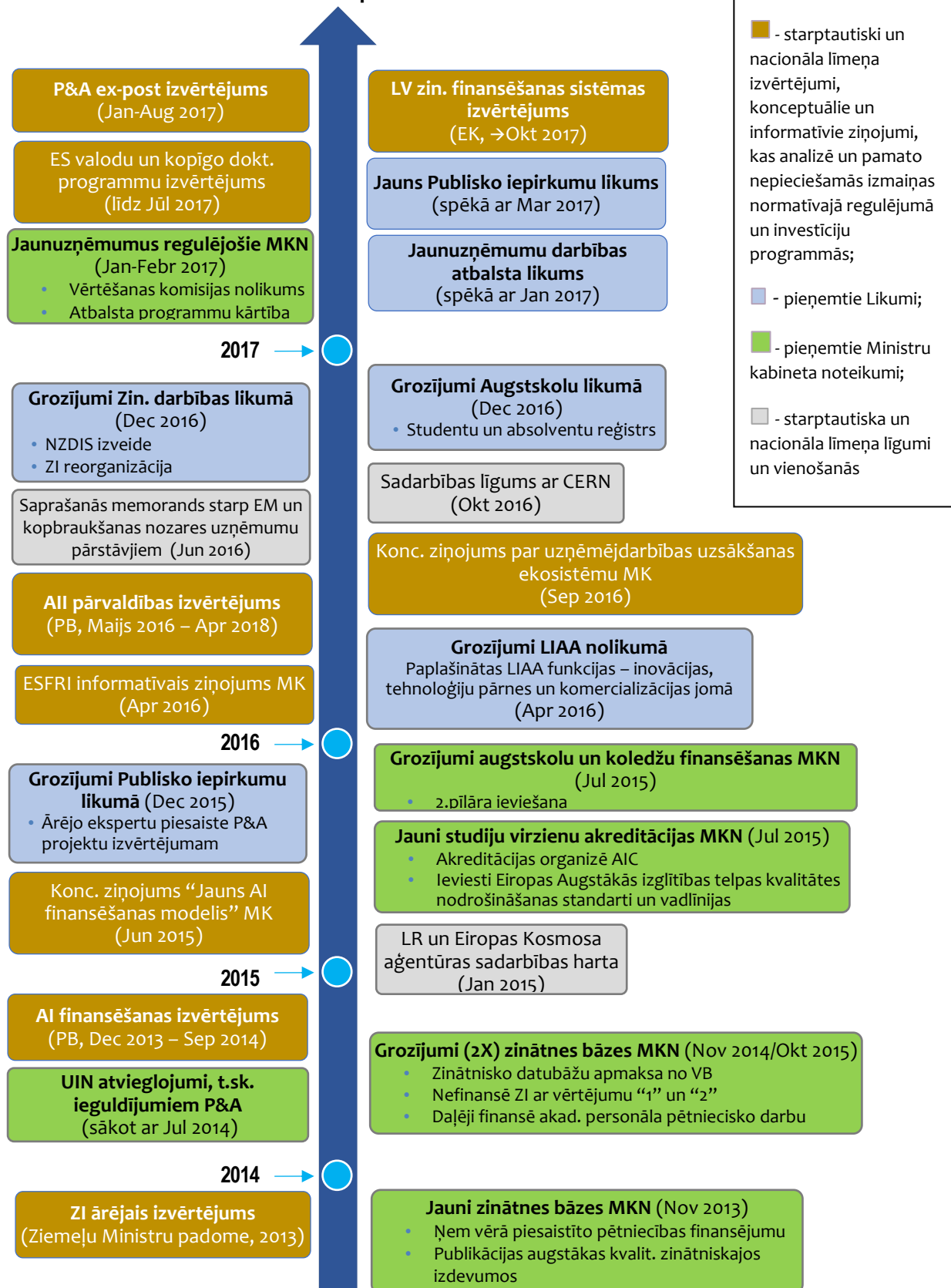
SIA "Rāmkalni Nordeco" programmas ietvaros ir piedalījušies 3 nacionālajos stendos starptautiskās izstādēs ārvalstīs, 10 starptautiskās izstādēs ar individuālo stendu, devusies LIAA organizētajā tirdzniecības misijā uz Ķīnu, kā arī ieguvusi produktu atbilstības sertifikātus - FSSC 20200 sertifikāts, BRC sertifikāts, un veiksmīgi uzsākusi savas produkcijas eksportu uz Ķīnu.

Atbalsts "zaļajai" inovācijai. EM kopš 2014.gada turpinājusi īstenot Norvēģijas finanšu instrumenta programmu "Inovācijas "zaļās" ražošanas jomā". Programmas ietvaros atbalsts sniegts pirmsinkubācijas un inkubācijas pakalpojumiem, nodrošināts atbalsts jaunu vai būtiski uzlabotu vides produktu tehnoloģiju izstrādei un komercializēšanai, kā arī jaunu ražošanas iekārtu iegādei. Līdz 2017.gada 30.aprīlim Zaļo tehnoloģiju inkubatorā 152 komandas saņēmušas vai turpina saņemt pirmsinkubācijas pakalpojumus, kā arī turpinājās inkubācijas pakalpojumu sniegšana. Papildus īstenotajā neliela apjoma grantu shēmā 23 projektu īstenotājiem piešķirts kopējais programmas līdzfinansējums 2,4 milj. euro apmērā. Atklātā konkursa ietvaros atbalstītajiem 13 uzņēmumi īsteno projektus par kopējo programmas līdzfinansējumu 5 milj. EUR.

EKOSISTĒMAS PILNVEIDE

Papildu ES struktūrfondu atbalsta aktivitātēm, kopš 2014.gada īstenoti dažādi pasākumi, kas nodrošina RIS3 ekosistēmas pilnveidošanu un tautsaimniecības transformāciju virzībā uz konkurētspējīgu, zināšanām balstītu ekonomiku.

56.attēls. Laika posmā no 2014. līdz 2017.gadam īstenotie pasākumi ekosistēmas pilnveidei

2013.gada IV ceturksnis. 2013.gada 12.novembrī Ministru kabinets apstiprināja **noteikumus Nr.1316 “Kārtība, kādā aprēķina un piešķir bāzes finansējumu zinātniskajām institūcijām”** (turpmāk MK noteikumi par zinātnes bāzes finansējumu), kas mainīja līdz tam spēkā esošo zinātnisko institūciju bāzes finansējuma aprēķināšanas kārtību un ietvēra vairākus jaunus kvalitātes izvērtējuma kritērijus zinātnisko institūciju bāzes finansējuma aprēķināšanas un piešķiršanas kritēriju uzlabošanai - aprēķinā ņemot vērā ZI P&A projektu ietvaros piesaistītā finansējuma apmēru, publikācijas augstas kvalitātes starptautiskās datu bāzēs publicētos žurnālos un zinātnisko darbinieku virzību uz akadēmiskās un zinātniskās kvalifikācijas celšanu.

2014.gada I ceturksnī noslēdzās Ziemeļu Ministru padomes veiktais **ārējais izvērtējums par Latvijas zinātnes un inovāciju politikas sistēmu**, kas tika veikts ar mērķi veikt objektīvu Latvijas zinātnes situācijas analīzi Eiropas Savienības Kopīgās pētniecības telpas un sadarbības pētniecībā kontekstā atbilstoši Baltijas jūras reģiona valstu un Ziemeļvalstu sadarbības interesēm. Galvenie izvērtējuma ietvaros veiktie secinājumi norādīja uz zemo nacionālās finansēšanas līmeni zinātnē, kas cita starpā rezultējas kvalificētu cilvēkresursu trūkumā, zinātnisko institūciju fragmentāciju un sadrumstalotību, tai skaitā zinātnes un augstākās izglītības diferenciēšanos, kā arī nereti fokusēšanos uz vietēja, ne starptautiska līmeņa pētniecību. Izvērtējumā izvirzītās rekomendācijas ieteica mazināt pastāvošo fragmentāciju un turpmāko zinātnes institucionālo attīstību katras zinātņu nozares ietvaros fokusēt ap tām institūcijām, kas ir novērtētas kā spēcīgi starptautiskie spēlētāji.

Saskaņā ar Ziemeļu Ministru padomes ārējā izvērtējuma rekomendācijām, **2014. un 2015.gada IV ceturksnī** IZM izstrādāja **grozījumus MK noteikumos par zinātnes bāzes finansējumu (-)** nosakot papildu atbalstu tām institūcijām, vai to struktūrvienībām, kuras ir saņēmušas augstu rezultātu zinātnisko institūciju starptautiskajā izvērtējumā, (-) zemu novērtētajām institūcijām (ar “1” un “2”) no 2016.gada nepiešķirot zinātnes bāzes finansējumu; (-) palielinot minimālo zinātniskā personāla noslodzes apmēru, kas nepieciešams lai ZI kvalificētos zinātnes bāzes finansējuma saņemšanai; (-) nosakot papildu zinātnes bāzes finansējuma piešķirumu zinātniskās institūcijas, kas vienlaikus ir arī augstākās izglītības institūcija, akadēmiskajam personālam.

UIN atvieglojums P&A. Kopš 2014.gada 1.jūlija (MK noteikumi Nr.373 *Noteikumi par pētniecības un attīstības darbību uzņēmumu ienākuma nodokļa piemērošanai*) uzņēmumi var izmantot UIN atvieglojumu uzņēmumu P&A izmaksām³⁵. UIN atvieglojuma P&A mērķis ir P&A darba veicināšana jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei vietējos uzņēmumos, kā arī ārvalstu tiešo investīciju piesaistes sekmēšana zināšanu intensīvās nozarēs³⁶. Vienlaikus UIN atlaidei ir ietekme uz privātā sektora P&A investīciju sekmēšanu. EM UIN atvieglojuma piemērošanas periodā ir nodrošinājusi *Pētniecības un attīstības darbību novērtēšanas komisijas* funkcijas^{37 38}. Laikā no 2014.gada 1.jūlija līdz 2014.gada 31.decembrim 86 uzņēmumi deklarējuši P&A nodokļu atlaides 1,33 milj. euro apmērā (veiktie ieguldījumi 0,44 milj. euro). 2015.gadā 30 uzņēmumi deklarējuši P&A nodokļu atlaides 4,2 milj. euro apmērā, ieguldot 1,41 milj. euro. OECD 2016.gada pētījumā par UIN nodokļu atlaidēm P&A Latvijas UIN atlaides mehānismu ir novērtējusi kā uzņēmējiem piekto pievilcīgāko starp 44 pasaules valstīm. **UIN atvieglojums iekārtām.** Investīciju un ieguldījumu pētniecībā un attīstībā sekmēšanai uzņēmējiem ir iespējams izmantot likumā “Par uzņēmumu ienākumu nodokli” paredzētos UIN atvieglojumus jaunām ražošanas tehnoloģiskām iekārtām. Nodokļu atvieglojums paredz, ka nolietojuma summas aprēķināšanas katras jaunas ražošanas tehnoloģiskās iekārtas vērtību vai izveidošanas vērtību taksācijas periodā, palielina, reizinot ar koeficientu 1,5. Saskaņā ar Valsts

³⁵ Nodokļa maksātājs ir tiesīgs samazināt ar UIN apliekamo ienākumu par šādām attiecināmajām izmaksām: (1.) atlīdzība zinātniskajam un tehniskajam personālam uzņēmumos; (2.) zinātnisko institūciju pakalpojumu izmaksas; (3.) akreditēto sertifikācijas, testēšanas un kalibrēšanas iestāžu pakalpojumi.

³⁶ Uzņēmumi, kas deklarējuši atlaidi, P&A 2014.gadā ieguldījuši 442 tūkst. EUR, bet 2015.gadā – 1,41 milj. EUR.

³⁷ MK noteikumi Nr.373 nosaka, ka, lai novērtētu komersantu P&A projektu atbilstību UIN likuma 1.panta (29).daļai Ekonomikas ministrs izveido Pētniecības un attīstības darbību novērtēšanas komisiju (turpmāk – Komisija), kurā ietilpst pārstāvji no EM, IZM un LLIAA, kā arī FM un VID pārstāvji bez balss tiesībām. Komisijas lēmumiem ir ieteikuma raksturs. LR normatīvie akti (Likums par UIN un MK noteikumi Nr.373) nosaka, ka komersantam nav pienākums iesniegt projekta aprakstu izskatīšanai Komisijai. Komersants var iesniegt ikgadējo UIN deklarāciju, kurā iekļauj P&A izdevumus, un P&A projekts tiek iesniegts Komisijai tādā gadījumā, ja komersantam vai VID ir neskaidrības par projekta darbību atbilstību P&A darbībām.

³⁸ Pētniecības un attīstības darbību novērtēšanas komisijai: 2014.gada otrajā pusgadā tika iesniegts 1 projekts, 2015. gadā – 9 projekti, 2016.gadā – 8 projekti.

ieņēmuma dienesta datiem nodokļu atvieglojums 2014.gadā piemērots 1121 nodokļu maksātājam, 2015.gadā 4082 nodokļu maksātājiem un līdz 2016.gada 9.novembrim 39 nodokļu maksātājiem. **UIN atbalsts lielajiem investīciju projektiem.** Ar nolūku sekmēt investīcijas un ieguldījumus pētniecībā un attīstībā, uzņēmējiem ir iespējams izmantot likumā “Par uzņēmumu ienākumu nodokli” paredzēto UIN atlaides piemērošanu par veiktajiem ieguldījumiem atbalstāmajos investīciju projektos virs 10 milj. euro. Likums paredz piemērot atlaidi 25% (ja kopējā sākotnējo ilgtermiņa ieguldījumu summa nepārsniedz 50 milj. euro) vai 15% (ja kopējā sākotnējo ilgtermiņa ieguldījumu summa pārsniedz 50 milj. euro) apmērā par investīciju summu, kas pārsniedz 10 milj. euro, nodokļu maksātājiem, kuri veikuši ieguldījumus pamatlīdzekļos, kas izmantojami nodokļa maksātāja saimnieciskās darbības veikšanai atbalstāmajās prioritārajās nozarēs un veikti, lai izveidotu jaunu uzņēmējdarbības vietu, palielinātu ražošanas vai pakalpojumu jaudu, uzsāktu jaunas produkcijas ražošanu, kādu nodokļa maksātājs iepriekš nav ražojis, vai būtiski mainītu ražošanas procesu. Līdz 2017.gada 15.maijam ir atbalstīti 29 projekti.

2014.gada III ceturksnī noslēdzās Starptautiskās attīstības un rekonstrukcijas bankas (turpmāk – Pasaules banka) pētījums par augstākās izglītības nacionālās finansēšanas sistēmu, veicot nozares finansēšanas sistēmas izvērtējumu un sniedzot rekomendācijas jauna, Latvijas situācijai piemērota trīs pīlāru augstākās izglītības finansēšanas modeļa izstrādei, kurā bāzes finansējums (1.pīlārs) nodrošina sistēmas ilgtspēju, snieguma finansējums (2.pīlārs) veicina rezultātu sasniegšanu, savukārt attīstības finansējums (3.pīlārs) veicina sasaisti ar ilgtermiņa tautsaimniecības attīstības vajadzībām.

Balstoties uz Pasaules bankas veikto izvērtējumu un priekšlikumiem, IZM izstrādāja un **2015.gada 29.jūnijā** Ministru kabinets apstiprināja **konceptuālo ziņojumu “Jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa ieviešana Latvijā”**, kas definēja minēto trīs pīlāru sistēmas modeli un tā ieviešanu. Saskaņā ar minēto konceptuālo ziņojumu, tiek pakāpeniski īstenotas nozares strukturālās reformas, lai nodrošinātu efektīvas un ilgtspējīgas augstākās izglītības sistēmas izveidi. Reformu rezultātā ir izveidots jauns finansēšanas modelis, kurš ir balstīts uz trim pīlāriem, no kuriem otrs paredz augstskolām finansējumu par sasniegtajiem rezultātiem.

2.pīlāra finansējums ir ieviests **2015.gadā veicot grozījumus Ministru kabineta 2006.gada 12.decembra noteikumos Nr. 994 "Kārtība, kādā augstskolas un koledžas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem"** tajos definējot kritērijus pēc kuriem augstskolām tiek šis finansējums piešķirts (2015.gadā 5,5 milj. eiro apmērā, 2016. un 2017.gadā 6,5 milj. eiro apmērā). Kritēriji 2.pīlāra (snieguma) finansējuma aprēķināšanā ņem vērā augstskolas sasniegtos rezultātus jauno pētnieku nodarbinātībā, īstenotajos starptautiskajos un nozares pasūtītajos pētījumos, pašvaldību iesaistē pētniecības finansēšanā, kā arī īstenotajos radošos un mākslas projektos.

2015.gada 30.janvārī tika parakstīta **Latvijas Republikas valdības un Eiropas Kosmosa aģentūras Eiropas sadarbības valsts plāna harta (ESVP harta)**, ar kuru spēkā stājās 2013.gada 15.martā izglītības un zinātnes ministra Latvijas Republikas valdības vārdā parakstītais Eiropas sadarbības valsts līgums. Tā ietvaros, uz 2017.gada sākumu, Latvijas zinātniskās institūcijas un komercsabiedrības īsteno inovatīvus Eiropas Kosmosa aģentūras ekspertu augsti novērtētus projektus. Pirmajā un otrajā projektu uzsaukumā, kas notika 2013.gadā un 2015.gadā, Eiropas Kosmosa aģentūras eksperti kopā ar Izglītības un zinātnes ministriju atlasīja 13 finansējamos Eiropas Kosmosa aģentūras ESVP projektus. 2017.gada sākumā tika publicēts trešais projektu uzsaukums, un tā rezultāti būs zināmi 2017.gada vasarā. No 2019.gada sadarbība ar Eiropas Kosmosa aģentūru ir jāturpina vai nu Eiropas sadarbības valsts līguma ietvaros, vai pievienojoties Eiropas Kosmosa aģentūrai pilntiesīgas dalībvalsts statusā.

Lai nodrošinātu virzību uz starptautisko kvalitātes standartu ieviešanu nacionālajā augstākās izglītības sistēmā, 2015. gada 14. jūlijā Ministru kabinetā tika apstiprināti noteikumi Nr.407 **“Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi”**. Minētie noteikumi mainīja institucionālo deleģējumu akreditācijas procesa nodrošināšanai, nosakot, ka akreditācijas procesu nodrošina Akadēmiskās informācijas centrs, kā arī ieviesa normatīvo regulējumu, kas nodrošina Eiropas Augstākās izglītības telpas kvalitātes standartu un vadlīniju ieviešanu nacionālā līmenī.

2015. gada IV ceturksnis. Grozījumi Publisko iepirkumu likumā. Ar mērķi veicināt zinātnisko institūciju konkurētspēju ES vienotajā pētniecības telpā, efektīvi izlietojot publisko personu piešķirtos finanšu līdzekļus, kā arī optimizējot iepirkuma procedūru organizēšanai nepieciešamos administratīvos resursus, 2015.gada decembrī Saeima pieņēma grozījumus Publisko iepirkumu likumā, kas paredz atvieglotu procedūru ārvalstu zinātnisko ekspertu piesaistei. Saskaņā ar grozījumiem, ja programmas ieviešanas nosacījumos paredzēts projektu pieteikumu sākotnējās zinātniskās kvalitātes, kā arī starpposma vai noslēguma rezultātu kvalitātes novērtējumam piesaistīt Eiropas Komisijas zinātnisko ekspertu datubāzē vai citā zinātnisko ekspertu datubāzē reģistrētu ekspertu, to nav nepieciešams veikt saskaņā ar Publisko iepirkumu likumā noteikto iepirkuma procedūru, tādējādi būtiski samazinot administratīvo slogu gan projektu atlasī administrējošajai institūcijai, gan vērtēšanai piesaistītajiem ekspertiem, gan nodrošinot operatīvāku projektu pieteikumu vērtēšanas procesa norisi. EK zinātnisko ekspertu datubāzē reģistrēto ekspertu piesaiste paredzēta un tika īstenota pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas ietvaros 1.1.1.1.pasākuma un 1.1.1.2.pasākuma pētniecības projektu zinātniskās kvalitātes vērtēšanā. Nosacījumi par EK zinātnisko ekspertu datubāzē reģistrēto ekspertu piesaisti iestrādāti arī 1.2.1.1. un 1.2.1.2.pasākumu ieviešanas nosacījumos, atbilstoša ekspertīze plānota arī sākot ar 1.2.1.4.pasākuma otro projektu iesniegumu atlases kārtu.

2016.gada II ceturksnis. 2016.gada 15.aprīlī Ministru kabinetā tika izskatīts IZM izstrādātais informatīvais ziņojums “Par Latvijas dalību Eiropas pētniecības infrastruktūru stratēģiskā foruma Eiropas pētniecības infrastruktūru Ceļa kartes konsorcijs”, ar kuru Latvija uzņēmās nodrošināt dalību Eiropas Pētniecības infrastruktūras konsorcijs (turpmāk - ERIC) un pētniecības infrastruktūras platformās, kuras ir ERIC tapšanas procesā. Informatīvajā ziņojumā Latvijas dalība minētajos ERIC un topošajos ERIC izriet no Latvijas Zinātņu akadēmijas 2013. gada pētījuma “Latvijas zinātnisko institūciju kapacitāte un nepieciešamība dalībai ESFRI Eiropas Pētniecības infrastruktūrās. Situācijas novērtējums un rekomendācijas”. Katrā ERIC, kurā Latvija iestājas, ir veidojama attiecīga Latvijas nacionālā partnerība – nacionālais konsorcijs (tiks izveidota uz partnerības līguma pamata) ar noteiktiem mērķiem, uzdevumiem, plānu un finansējuma sadalījumu, ievērojot RIS3 jomas, attiecīgā ERIC darba plānu un Latvijas Nacionālās partnerības plānu. Pamatojoties uz 26.05.2015. MK noteikumiem Nr.259 “Atbalsta piešķiršanas kārtība dalībai starptautiskās sadarbības programmās pētniecības un tehnoloģiju jomā” no valsts budžeta apakšprogrammas 70.06.00 “Dalība Eiropas Savienības pētniecības un tehnoloģiju attīstības programmās” tiek segti izdevumi Latvijas valsts dalības maksai konsorcijs, bet netiek segtas nacionālo konsorcijs administrēšanas izmaksas, kuras ir nepieciešamas, lai pilnvērtīgi iesaistītos starptautiskajos konsorcijs – šim mērķim plānots paredzēt līdzfinansējumu 1.1.1.5. pasākuma “Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem pētniecībā un inovācijās” ietvaros. 2018. gadā ir plānots pārskatīt Latvijas dalību ESFRI konsorcijs.

“Tehnoloģiju un inovāciju aģentūras” izveide. Kopš 2016.gada aprīļa paplašinātas LIAA funkcijas (grozījumi MK noteikumos Nr.857 “Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras nolikums”), ar nolūku veidot LIAA par inovācijas un tehnoloģiju attīstības atbalsta aģentūru. Veicot grozījumus LIAA nolikumā, tika paplašināts LIAA darbības mērķis, nosakot, ka tā sekmē Latvijas uzņēmumu konkurētspēju un eksportspēju starptautiskajos tirgos, veicina ārvalstu investīciju apjoma pieaugumu, īsteno tūrisma attīstības valsts politiku un valsts politiku inovācijas jomā. Vienlaikus noteikts, ka LIAA īsteno papildus funkcijas un uzdevumus inovācijas un tehnoloģiju jomā, precīzāk:

- veicina uzņēmējdarbības uzsākšanu un attīstību, inovācijas un tehnoloģiju pārneši;
- sekmē inovatīvu uzņēmējdarbību, t.sk. sekmējot sadarbību starp pētniecības un uzņēmējdarbības sektoriem.

Pakāpeniski paaugstinot LIAA kapacitāti, paredzēts to attīstīt par vienas pieturas aģentūru (57.attēls), kas ne tikai sekmē Latvijas uzņēmumu konkurētspēju un eksportspēju starptautiskajos tirgos, veicina ārvalstu investīciju piesaisti un īsteno tūrisma attīstības valsts politiku, bet arī ir atbildīga par valsts politikas īstenošanu inovācijas un tehnoloģiju attīstības jomā, vienlaikus nodrošinot visplašāko konsultatīvo atbalstu uzņēmējiem.

57.attēls. Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras darbības virzieni

All pārvaldības izvērtējums. 2016.gada maijā tika noslēgts līgums ar Pasaules banku, kas paredz izvērtēt iekšējās finansēšanas modeļus, iekšējās pārvaldības pasākumus un cilvēkresursu politiku Latvijas valsts dibinātajās All. Pētījuma projekta pirmajā posmā (2016.gada maijs – 2017.gada aprīlis) tika izvērtēta Latvijas All iekšējā finansēšana un pārvaldība. Pētījuma otrais posms (2017.gada maijs – 2018.gada aprīlis) veltīts doktorantūras, akadēmiskā personāla atlases, ievēlēšanas un atalgošanas procesu izvērtējumam Latvijas All. Jau pētījuma pirmajā posmā tika sagatavots starpziņojums par doktora līmeņa studijām un promocijas sistēmu Latvijā. Starpziņojuma pirmajā daļā sniegts kopsavilkums par galvenajām tendencēm doktorantūras jomā Eiropā, otrā daļa vērsta uz pašreizējo situāciju doktorantūras jomā Latvijā, kas ir analizēta, ņemot vērā pirmajā ziņojuma daļā aprakstīto starptautisko praksi. Trešajā ziņojuma daļā sniegti konkrēti ieteikumi, kā uzlabot doktorantūru Latvijā. Ar minēto ziņojumu tiek aizsākta diskusija par doktorantūru un promocijas sistēmu Latvijā, kas tiks padziļināti turpināta pētījuma otrajā posmā. Pētījuma ietvaros veiktā analīze un sniegtās rekomendācijas tiks iestrādātas ES struktūrfondu augstākās izglītības investīciju specifiskā atbalsta mērķos, kas paredz ieguldījumus augstākās izglītības kvalitātes, efektivitātes un pieejamības uzlabošanā.

Saprašanās memorands starp Ekonomikas ministriju un kopbraukšanas nozares uzņēmumu pārstāvjiem. Ekonomikas ministrijā 2016.gada 29.jūnijā tika parakstīts sapratnes memorands starp ekonomikas ministru un kopbraukšanas nozares uzņēmumu pārstāvjiem (“Uber” Baltijas valstu vadītāju un “Taxify” reģionālo vadītāju). Sapratnes memoranda mērķis ir nostiprināt sadarbību jau uzsāktajā pušu dialogā par augošo globālo pieprasījumu pēc dalīšanās ekonomikas platformām un kopbraukšanas pakalpojumu sniedzējiem un to vietu Latvijas ekonomikā. Parakstītais memorands kalpos par pamatu konstruktīvam dialogam par kopbraukšanas nozares pārstāvju iekļaušanu Latvijas transporta pakalpojumu tirgus piedāvājumā un to darbības tiesisko regulējumu.

Konceptuālais ziņojums par uzņēmējdarbības uzsākšanas un mazās uzņēmējdarbības ekosistēmu. 2016.gada 29.septembrī MK apstiprināja Ekonomikas ministrijas sagatavoto konceptuālo ziņojumu par uzņēmējdarbības uzsākšanas un mazās uzņēmējdarbības ekosistēmu, tostarp nepieciešamajiem atbalsta stimuliem. Ziņojumā tika analizēti vairāki iespējamie rīcības modeļi, kā radīt uzņēmējdarbības uzsācējiem un maziem uzņēmumiem labvēlīgāku nodokļu un tiesisko vidi. Konceptuālais ziņojums galvenokārt paredzēja atbalstu trīs veida uzņēmējdarbības formām – (1.) dzīvesstila uzņēmumiem ar ierobežotām izaugsmes iespējām, (2.) augsta riska uzņēmējdarbības uzsācējiem augsto tehnoloģiju nozarēs, un (3.) uzņēmējdarbības uzsācējiem ar prognozējamu pakāpenisku izaugsmi. Būtiskākie ierosinātie atbalsta soļi ziņojumā bija saistīti ar nodokļu režīmu – MK lēma, ka no 2017.gada 1.janvāra jāizveido īpašs atbalsta modelis strauji augošiem tehnoloģiju uzņēmumiem (start-up) jeb jaunuzņēmumiem.

Sadarbības līgums ar CERN. 2016.gada 31.oktobrī ir noslēgts sadarbības līgums starp Eiropas Kodolpētniecības organizācijas (CERN) un Latvijas Republikas valdību par zinātnisko un tehnisko sadarbību elementārdaļiņu fizikā. Paredzēts, ka Nacionālais kontaktpunkts indikatīvi īstenos šādas

funkcijas: koordinēs Latvijas pārstāvju dalību CERN rīkotajos pasākumos, kā arī CERN pārstāvju vizītes Latvijā, veicinās Latvijas pētnieku sadarbību ar CERN, nodrošinās komunikācijas kampaņu par Latvijas sadarbību ar CERN, nodrošinās kontaktu dibināšanu un informācijas apmaiņu starp CERN un Latvijas zinātniskajām institūcijām u.c.

Grozījumi Zinātniskās darbības likumā. 2016.gada 8.decembrī tika pieņemti grozījumi Zinātniskās darbības likumā, kuri nosaka Nacionālās zinātniskās darbības informācijas sistēmas (NZDIS) darbību kā valsts informācijas sistēmu, kurā apkopo ziņas par zinātnisko institūciju veikto zinātnisko darbību un tajā iesaistītajām personām. NZDIS ietver - 1) zinātnisko institūciju reģistru; 2) akadēmiskajos amatos ievēlēto personu reģistru; 3) Latvijas Zinātnes padomes ekspertu datubāzi; 4) zinātniskās darbības projektu datubāzi; 5) zinātniskās darbības rezultātu datubāzi; 6) zinātnisko institūciju zinātniskās darbības pārskatus; 7) zinātnisko institūciju darbības starptautisko novērtējumu datubāzi. Lai nodrošinātu šīs sistēmas darbību, 2017.gadā tiek izstrādāti arī jauni Ministru kabineta noteikumi par šo sistēmu un jauni noteikumi par zinātnisko institūciju reģistrā reģistrētā zinātniskā institūta gada publisko pārskatu (kurš ir NZDIS sastāvdaļa).

Grozījumi Augstskolu likumā. Augstskolu likuma 46.1 pants nosaka Studējošo un absolventu reģistra izveidi un tajā iekļaujamo informācijas apjomu. Šie grozījumi Augstskolu likumā ir stājušies spēkā 2017.gada 1.janvārī. Pamatojoties uz Augstskolu likuma 46.1 pantā noteikto, Studējošo un absolventu reģistrā iekļauj gan datus par studējošiem, gan nepersonificētus statistikas datus par absolventu nodarbinātību un vidējiem ienākumiem. Tas nodrošinās iespēju noteikt, vai ieguldījumi augstākajā izglītībā atbilst darba tirgus, sabiedrības un tautsaimniecības attīstības prasībām, uzlabojot izglītības politikas plānošanu. Paredzēts, ka nepersonificētus datus par absolventu nodarbinātību, ienākumiem un bezdarbnieka vai darba meklētāja statusu Valsts izglītības informācijas sistēmā iesniegs Valsts ieņēmumu dienests un Nodarbinātības valsts aģentūra, izmantojot tai skaitā Centrālās statistikas pārvaldes datu apstrādes risinājumus. Statistikas dati būs publiski pieejami Izglītības un zinātnes ministrijas mājas lapā. Šā gada 13. aprīlī Valsts sekretāru sanāsmē ir izsludināti grozījumi Ministru kabineta noteikumos, kurus nepieciešams aktualizēt saistībā ar studējošo un absolventu reģistra ieviešanu. IZM izstrādāja grozījumus MK 2010.gada 17.augusta noteikumos Nr.788 "Valsts izglītības informācijas sistēmas saturs, uzturēšanas un aktualizācijas kārtība", MK 2007.gada 27.marta noteikumos Nr.203 „Studējošā personas lietas noformēšanas un aktualizēšanas kārtība” un MK 2006.gada noteikumos “Kārtība, kādā augstskolas un koledžas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem”, kuri pašlaik ir izsludināti VSS (2017.gada 13.aprīļa sēdes protokols Nr.15., VSS-401, 402, 403) un šobrīd notiek to saskaņošana.

2017. gada 1. janvārī stājās spēkā EM izstrādātais **Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums**. Likuma izstrādes mērķis ir veicināt strauji augošu tehnoloģiju uzņēmumu jeb jaunuzņēmumu (start-up) veidošanos Latvijā, kā arī sekmēt P&A un pētniecības rezultātu komercializāciju. 2017. gada sākumā apstiprināti **saistītie MK noteikumi**: 2017.gada 17.janvāra MK noteikumi Nr.30 “Jaunuzņēmumu darbības vērtēšanas komisijas nolikums”, kā arī 2017.gada 7.februāra MK noteikumi “Jaunuzņēmumu atbalsta programmu pieteikšanas un administrēšanas kārtība”³⁹.

Jauns Publisko iepirkumu likums. Saeima 2016.gada 15.decembrī pieņēma jaunu Publisko iepirkumu likumu, kas stājās spēkā 2017.gada 1.martā. Jaunā iepirkumu kārtība paredz virkni izmaiņu un jauninājumu, kā arī iepirkumu organizēšanā plānots ieviest ES prasības. Jaunais Publisko iepirkumu likums paredz piemērot regulējumu pakalpojumiem un piegādēm no 10 000 euro un būvdarbiem no 20 000 euro (iepriekš attiecīgi – 4 000 euro un 14 000 euro). Kā jauns iepirkumu veids likumā paredzēta konkursa procedūra ar sarunām, kuras mērķis būs dot iespēju pretendentiem sarunu laikā uzlabot piedāvājumu saturu atbilstoši pasūtītāja vajadzībām. Vienlaikus

³⁹ Jaunuzņēmumiem pieejams šāds valsts atbalsts:

- atbalsta programma fiksētā maksājuma veikšanai (apmērs 2x min VSAOI) ar papildus iespēju saņemt IIN un UIN (līdz 100%) atvieglojumu;
- atbalsta programma augsti kvalificētu darba ņēmēju piesaistei (piesaistīto darbinieku atalgojuma līdzfinansējums – 45%) ar papildus iespēju piemērot UIN (līdz 100%) atvieglojumu;
- Kā viens no galvenajiem kritērijiem atbalsta piešķiršanai jaunuzņēmumiem noteikts kvalificēta riska kapitāla investoru vismaz 30 tūkst. euro ieguldījums jaunuzņēmuma pamatkapitālā katrā atbalsta pieteikuma iesniegšanas gadā.

kā jaunums ieviesta arī inovācijas partnerības procedūra, ko piemēros jauna inovatīva produkta, pakalpojuma vai būvdarbu izstrādei un turpmākai iegādei. ES direktīva attiecībā uz iepirkumiem paredz, ka regulējums nepieciešams, lai palielinātu publiskā sektora izdevumu efektivitāti, atvieglotu mazo un vidējo uzņēmumu piedalīšanos iepirkumos, kā arī, lai dotu iespēju konkursu rīkotājiem labāk izmantot publisko iepirkumu kopēju sabiedrisko mērķu atbalstam. Publisko iepirkumu likuma mērķis ir nodrošināt iepirkumu atklātumu, piegādātāju brīvu konkurenci, vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem, kā arī pasūtītāja līdzekļu efektīvu izmantošanu, maksimāli samazinot tā risku.

P&A ex-post izvērtējums. Lai veiktu Eiropas Savienības struktūrfondu fondu **ieguldījumu izvērtēšanu zinātnes, pētniecības un inovāciju pasākumu atbalstam 2007. – 2013.gada plānošanas periodā** un šo ieguldījumu ietekmes noteikšanu, Finanšu ministrija sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju un Ekonomikas ministriju ir noslēgusi līgumu ar SIA FIDEA Technopolis par minēto ieguldījumu ietekmes izvērtējuma veikšanu. Izvērtējumu SIA FIDEA Technopolis veic laika posmā no 2017. gada janvāra līdz augustam, analizējot zinātnes, pētniecības un inovāciju atbalsta pasākumu ietekmi attiecībā uz noteiktu zinātnisko institūciju (vadošās Latvijas zinātniskās institūcijas, kuras ir saņēmušas Eiropas Savienības struktūrfondu atbalstu 2007. - 2013.gada plānošanas perioda ietvaros un saņem to arī 2014. - 2020.gada plānošanas periodā) darbības rādītājiem un kopējo devumu pētniecībā un attīstībā attiecībā uz Latvijas sasniegumiem inovācijas kapacitātes palielināšanā, kā arī identificējot aktivitātes, kuras nodrošinājušas vislielāko ietekmi uz atbalstīto zinātnisko institūciju darbību attiecībā pret ieguldītajiem līdzekļiem.

Laika posmā līdz 2017.gada jūlijam saskaņā ar Finanšu ministrijas sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministrijas pasūtītu pētījumu norisinās **8.2.1.SAM “Samazināt studiju programmu fragmentāciju un stiprināt resursu koplietošanu” sākotnējā paplašinātā novērtējuma izstrāde**, tai skaitā veicot esošās situācijas analīzi par doktorantūras studiju programmām (arī kopīgajām) un studiju programmām ES valodās, kas nav latviešu valoda, izvērtējot citu ES valstu pieredzi kopīgu doktorantūras studiju programmu īstenošanā, kā arī izstrādājot priekšlikumus kopīgo doktorantūras studiju programmu un studiju programmu ES valodās, kas nav latviešu valoda attīstībai, cita starpā sniedzot izvērtējumu par augstākās izglītības iestāžu esošo un plānoto studiju programmu attīstības ieguldījumu Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas īstenošanā un All stratēģiskās specializācijas stiprināšanā, un izstrādājot ieteikumus identificēto problēmu/ šķēršļu mazināšanai/ likvidēšanai. Veiktā analīze un iegūtās rekomendācijas tiks ņemtas vērā izstrādājot 8.2.1. SAM ieviešanas nosacījumus un nodrošinātu virzību uz kvalitātes standartu ziņā vienotas, pētniecībā balstītas doktorantūras izveidošanu un novērstu studiju programmu sadrumstalotību, tostarp mazinot studiju programmu skaitu.

Latvijas zinātnes finansēšanas sistēmas efektivitātes izvērtēšanai, Latvija ir piesaistījusi *Horizon 2020 Policy Support Facility* ekspertus, kas laika posmā līdz 2017.gada beigām **izvērtēs nacionālo zinātnes un inovāciju finansēšanas sistēmu un sagatavos rekomendācijas tās uzlabošanai**, lai nodrošinātu ierobežoto investīciju maksimāli efektīvu ieguldījumu, kas vienlaikus ir saskaņā ar starptautisko praksi.

Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu plāns. Pasākumi uzņēmējdarbības vides uzlabošanai tiek īstenoti kopš 1999.gada. EM, iesaistoties plašam nozaru ministriju un uzņēmēju pārstāvošo organizāciju lokam, sagatavo *Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānu*, kas katru gadu tiek atjaunots un apstiprināts valdībā. Pārskata periodā īstenoti 63 Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plāna 2014.–2015.gadam uzdevumi ar mērķi “vienkārši un kvalitatīvi pakalpojumi uzņēmējdarbībā: vairāk e–pakalpojumu”, pārējo 24 uzdevumu īstenošana tiek turpināta ar jauno **2017.gada 15.martā Ministru kabinetā apstiprināto Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu plānu** (būtiskākās plāna prioritātes: “konsultē vispirms” principa ieviešana, īpaši uzņēmējdarbības uzsākšanas posmā, vienkārši un kvalitatīvi valsts publiskie e-pakalpojumi, biznesa videi draudzīgu infrastruktūras pakalpojumu ieviešana, administratīvo prasību vienkāršošana, īpaši nodokļu un grāmatvedības jomā, birokrātiskā sloga mazināšana un tiesiskās palāpības stiprināšana normatīvajā regulējumā).

0% UIN likme reinvestētajai peļņai. 09.05.2017. Ministru kabineta sēdē atbalstīts pamatnostādņu projekts “Valsts nodokļu politikas pamatnostādnes 2018. - 2021.gadam”, kas paredz ar 01.01.2018. reformēt UIN sistēmu, ieviešot 0% UIN reinvestētajai peļņai, tādējādi ļaujot veidot uzņēmumiem kapitāla uzkrājumus, ieguldot tos uzņēmumu attīstībā.

Viedās imigrācijas veicināšana. 2017.gada 2.februārī Saeima galīgajā lasījumā atbalstīja likumprojektu “Grozījumi Imigrācijas likumā”, kurā, cita starpā, iekļauti vairāki EM sniegtie priekšlikumi ar mērķi atvieglot iecelšanas nosacījumus augsti kvalificētiem nodarbinātajiem, t.sk. nodarbinātajiem profesijās ar būtisku darbaspēka trūkumu. Grozījumi nosaka, ka sākot ar 2017.gada 1.septembri tiks atvieglota procedūra ES zilās kartes saņemšanai⁴⁰, kā arī paredz MK apstiprināt sarakstu ar profesijām, kurās vērojams būtisks darbaspēka trūkums. Turpmāk uz šo profesiju pārstāvjiem, kas pieprasījis ES zilo karti, tiks attiecināts zemāks minimālās algas kritērijs - vidējai darba samaksai iepriekšējā gadā piemērojot koeficientu 1.2 pašreizējā koeficienta 1.5 vietā. Savukārt, attiecībā uz pārējiem nodarbinātajiem tiks saīsināts termiņš, kādā jābūt brīvai Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrētajai brīvajai darbavietai līdz darba devējs var pieņemt darbā ārvalstnieku (līdz 10 darba dienām). Tāpat, grozījumi precizē dažādus tiesību uz nodarbinātību piešķiršanas pamatus, nosakot, kā atsevišķu tiesību veidu tiesības veikt komercdarbību, paredz nepieprasīt saņemt tiesības uz nodarbinātību personām, kuras tiek nodarbinātas īslaicīgi (līdz 14 dienām jebkurā 180 dienu periodā).

Darbs ar Latvijas diaspору ārvalstīs. LIAA 2017.gadā uzsākusi darbu pie stratēģijas darbam ar diaspору izstrādes. Stratēģijas mērķis ir identificēt un ieviest vai pastiprināt LIAA aktivitātes, kas veicinātu diasporas iesaisti Latvijas valsts tautsaimniecības izaugsmē, fokusējoties uz iesaistes veicināšanu ārvalstu investīciju piesaistē, eksporta un tehnoloģiju pārneses veicināšanā. Stratēģijas mērķis ir identificēt un aprakstīt iespējamās LIAA pasākumus, kas, piemēram, nodrošina diasporas pārstāvju līdzdalību eksporta konsultāciju sniegšanā vai LIAA īstenotajā Tehnoloģiju pārneses programmā. Stratēģijas izstrādes gala termiņš – 2017.gada 1.augusts.

Uzņēmējdarbības atklājuma principa⁴¹ īstenošana. Uzņēmējdarbības atklājuma principa nodrošināšanai RIS3 monitoringa procesa ietvaros EM veiktas strukturālās izmaiņas un sākot ar 2017.gada aprīli darbu uzsācis Nozaru politikas departaments, kura uzdevums ir nodrošināt mikro līmeņa nozaru analīzi, piemēram, uzņēmumu intervijas, lai noteiktu pastāvošos attīstības šķēršļus produktu/ nišu līmenī, t.sk. identificētu eksportspējīgākos produktus un nišas ar augstāko pievienoto vērtību, novērtētu esošo resursu bāzi (cilvēkresursi, infrastruktūra), veiktu padziļinātu ražotāju analīzi, noskaidrojot izaicinājumus, kas kavē uzņēmumu attīstības iespējas un produktu ar augstāku pievienoto vērtību izstrādi un ražošanu. Sīkāku aprakstu par EM un IZM aktivitātēm uzņēmējdarbības atklājuma principa īstenošanā skat. pielikums Nr.4 “Nozaru diskusiju platforma – uzņēmējdarbības atklājuma principa ieviešana”.

⁴⁰ ES zilo karti varēs saņemt ne tikai tie ārzemnieki, kuriem ir augstākā izglītība attiecīgajā specialitātē vai nozarē, kurā tie tiek nodarbināti, bet arī tie ārzemnieki, kuriem nav augstākās izglītības attiecīgajā specialitātē vai nozarē, bet ir vismaz piecu gadu profesionāla pieredze darba līgumā noteiktajā specialitātē vai nozarē)

⁴¹ Uzņēmējdarbības atklājuma process ir iekļaujošs un interaktīvs bottom-up process, kurā dažādas iesaistītās puses (politikas veidotāji, uzņēmējdarbības sektors, akadēmiskās aprindas u.c.) atklāj un piedāvā informāciju par iespējamiem jauniem pasākumiem, tostarp identificē potenciālās iespējas, kas radušās, izmantojot šo mijiedarbību, savukārt politikas veidotāji iegūst iespēju novērtēt rezultātus un veidus, kā īstenot šīs potenciālās iespējas (<http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/entrepreneurial-discovery-edp>)

PASĀKUMU PLĀNS

Ekonomikas izaugsmes nodrošināšanai identificētie pasākumi ir iedalīti sešos virzienos – “Inovāciju sistēmas pilnveide”, “Konkurētspējas stiprināšana”, “Eksporta veicināšana”, “Investīciju stimulēšana”, “Institucionālās un uzņēmējdarbības vides uzlabošana”, “Zināšanu bāzes un cilvēkkapitāla attīstība” un šajā nodaļā izklāstīts turpmākajā periodā veicamo pasākumu plāns katrā no virzieniem, detalizēti definējot konkrētus atbalsta instrumentus un politikas iniciatīvas. Virzienu ieguldījumu zināšanu ietilpīgas tautsaimniecības izaugsmes nodrošināšanā skat. attēls Nr.58.

Saskaņā ar iepriekšējās nodaļas minēto, IZM laika posmā no 2014. gada līdz 2017.gada vidum ir īstenojusi nozīmīgu darbu, lai nodrošinātu RIS3 ekosistēmas pilnveidi, ar mērķi sekmēt zinātnes un tehnoloģiju nozares konkurētspējas paaugstināšanu un tās sasaisti ar sabiedrības un tautsaimniecības attīstības vajadzībām gan veicot virkni normatīvā regulējuma izmaiņu, gan izstrādājot ieviešanas nosacījumus ES struktūrfondu un valsts budžeta ieguldījumiem zinātnē. Tālākā periodā nepieciešams turpināt uzsāktu. Vienlaikus izvērtējot IZM ES struktūrfondu programmu pašreiz projektu ietvaros uzņemtas saistības pret programmās izvirzītajiem sasniedzamajiem rezultātiem RIS3 mikro līmeņa rādītāju kontekstā, vairākas uzņemtas saistības 1.1.1.1.pasākumā un 1.1.1.2.pasākumā attiecībā uz privātā sektora iesaisti pētniecībā, signalizē par risku nesasniegt plānotos rezultātus. Lai nodrošinātu pārdomātu un analizē balstītu iespējamu konkrēto programmu ieviešanas nosacījumu izmaiņu veikšanu, IZM plāno līdz 2017.gada III ceturksnim izstrādāt ziņojumu ar programmu pirmās atlases kārtas ietvaros gūto rezultātu analīzi un par iespējamām saturiskām un procedurālām izmaiņām programmās, indikatīvi – turpmākajās 1.1.1.1. un 1.1.1.2.pasākuma atlases kārtās plānojot tematiskas projektu pieteikumu atlases kārtas RIS3 jomās un prioritātēs un veicot papildu pasākumus ārvalstu un diasporas jauno zinātnieku piesaistei. Papildu pieminams, ka, ievērojot ka, lai izvērtētu Latvijas zinātnes finansēšanas sistēmas efektivitāti, IZM ir piesaistījusi *Horizon 2020 Support Facility* ekspertus, kas laika posmā līdz 2017.gada oktobrim veic darbu pie nacionālās zinātnes un inovāciju finansēšanas sistēmas izvērtējuma, kas tai skaitā iekļaus rekomendācijas tās uzlabošanai, tāpēc iespējami tālākās likumdošanas u.c. normatīvā regulējuma sakārtošanas darbi, kas gan šobrīd vēl nav identificējami.

Vienlaikus Ekonomikas ministrija īstenojusi un plāno turpināt būtiskas aktivitātes (atbalsta instrumenti, normatīvā ietvara pilnveidošana u.c. proaktīvas rīcības), kurām ir ietekme uz RIS3 ekosistēmas pilnveidošanu. Šie pasākumi vērsti gan uz privātā sektora investīciju piesaisti P&A un inovācijas darbībām, jaunu inovatīvu uzņēmumu skaita pieaugumu, t.sk. jaunu tehnoloģiski orientētu jaunuzņēmumu (*start-up*) vides sakārtošanu, gan nodokļu stimulu pieejamību, eksporta sekmēšanu un ārvalstu tiešo investīciju piesaisti, kā arī pasākumiem, kas vērsti uz cilvēkresursu attīstību un produktivitātes celšanu. Turklāt, vadoties no pieprasījuma un lietderības aspektiem, būtiski nodrošināt pasākumus, kas paredz valsts intervenci uzņēmējdarbības aktivitātes pieaugumam un ražošanu atbalstošas infrastruktūras izveidei, attiecīgi uzņēmumiem ļaujot fokusēties uz investīcijām produktivitātes kāpināšanai, šim nolūkam atbrīvojot finanšu resursus. Esošajā situācijā šādu pasākumu īstenošanai trūkst finansiāla seguma un ir nepieciešams attiecīgu pasākumu kopums, lai to īstenotu. Visu šo aktivitāšu kopums ir cieši saistīts un tiem ir ietekme uz RIS3 izvirzīto rādītāju uzlabošanu. Paralēli jānorāda, ka 2018.gadā paredzēta ES struktūrfondu inovācijas atbalsta aktivitāšu vidusposma izvērtēšana, lai tādējādi iegūtu kvantitatīvu un kvalitatīvu analīzi par 2014. – 2020.gada plānošanas perioda ieguldījumiem pētniecības, attīstības, inovācijas un uzņēmējdarbības jomā, kas nodrošinātu uz pierādījumiem balstītu politikas plānošanu, pārskatot 2014.-2020.gada plānošanas perioda ieguldījumu virzienus un piedāvātu pielāgotas atbalsta formas. Paralēli Ekonomikas ministrija nodrošinās mikro (uzņēmumu) līmeņa nozaru analīzi, tādējādi stiprinot atgriezenisko saiti ar nozaru uzņēmumiem, identificējot atbilstošus intervences pasākumus Latvijas uzņēmumu inovācijas spējas, produktivitātes un ārējās konkurētspējas uzlabošanai.

Saskaņā ar 2015. gada 15. septembrī Ministru kabinetā izskatīto informatīvo ziņojumu “Viedās specializācijas stratēģijas monitoringa sistēma” (protokols Nr. 47; 35 §), RIS3 monitoringa ziņojums ir izstrādājams reizi divos gados, proti, tālākie ziņojumi izstrādājami uz 2019., 2021. un 2023. gada 1. jūniju. Monitoringa ziņojumu, kas ietvers informāciju pasākumu plāna 2017. – 2020. gadam izpildi

konkrētajā laikā periodā, kā arī iespējamām korektīvām darbībām, sagatavos IZM sadarbībā ar EM un iesniegs Latvijas Pētniecības un inovācijas stratēģiskajā padomē (turpmāk – LPISP). LPISP izvērtēs ziņojumu, un, ja nepieciešams, ierosinās stratēģiskas izmaiņas, sniedzot rekomendācijas nozaru ministrijām RIS3 programmu ieviešanas pilnveidei.

Attēls Nr.58 Zināšanu ietīlpīgas ekonomikas izaugsmes rīcības virzieni

PASĀKUMU PLĀNS 2017. – 2020. GADAM

1. Inovācijas veicināšana

Atbalsta instrumenti un politikas iniciatīvas	Sagaidāmās izmaiņas	Rezultāta rādītāji	Iznākuma rādītāji	Finansējuma avots un apmērs	Par uzdevuma izpildi atbildīgās institūcijas	Uzdevuma izpildes termiņš (gads)
1.1. Atbalstīt jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādi Kompetences centru ietvaros	Pieaudzis piesaistīto privātā sektora investīciju apjoms P&A, kā arī tirgū virzīti jauni produkti un tehnoloģijas KC dalībnieki iesaistās augstskolu un zinātnisko institūciju stratēģiju ieviešanas monitoringā, t.sk. studiju programmu piedāvājuma sagatavošanā un prakses vietu nodrošināšanā.	- Privātā sektora investīcijas P&A (% no kopējiem ieguldījumiem) - Inovativo uzņēmumu īpatsvars (% no visiem uzņēmumiem) - Augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijas preču eksportā - Komersantu, kas iesaistās augstskolu nozares ekspertu padomju darbā, skaits. - Dalību skaits augstskolu un zinātnisko institūciju stratēģiju ieviešanas monitoringā.	- Atbalstīto kompetences centru skaits – 8 - Atbalstīto komersantu, kas saņem grantus jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei un virzīšanai tirgū skaits (2023.) – 100 - projektu skaits, kas paredz izstrādāt jaunas tehnoloģijas (2023.) – līdz 129 - Piesaistītas privātā sektora investīcijas P&A (2023.) – 12,8 milj. euro - Samazinājušās darba tirgus disproporcijas	1.2.1.1. pasākums “Atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei kompetences centru ietvaros” (72,3 milj. EUR)	EM	2023
1.2. Paaugstināt LIAA kā “tehnoloģiju un inovācijas aģentūras” kapacitāti	LIAA izveidota par “vienas pieturas aģentūru” inovācijas, uzņēmējdarbības un tehnoloģiju pārneses atbalstam un sekmēšanai	- Zinātnisko institūciju licenču/ patentu ieņēmumi (EUR) - Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR); - Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus un tehnoloģijas; - Zinātnisko institūciju izveidotie jaundibinātie uzņēmumi (spin-off)	LIAA pastāvīgi īsteno “tehnoloģiju un inovācijas aģentūras” atbalsta funkciju	1.2.1.2. pasākums “Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai” (40,6 milj. EUR)*	EM, LIAA	2023
1.3. Uzsākt pētniecisko izstrādņu auditus zinātniskajās institūcijās	Nodrošināta patstāvīga pētniecisko organizāciju rīcībā esošo pētniecisko izstrādņu auditēšana	- Zinātnisko institūciju licenču/ patentu ieņēmumi (EUR) - Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus un tehnoloģijas; - Zinātnisko institūciju izveidotie jaundibinātie uzņēmumi (spin-off)	Auditi lielākajās Latvijas pētniecības organizācijās – regulāri	1.2.1.2. pasākums “Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai” (40,6 milj. EUR)*	EM, LIAA	2018
1.4. Nodrošināt pētniecisko izstrādņu projektu iesniegšanas procesu šo izstrādņu komercializēšanai	Īstenotas regulāras projektu atlases pētniecības rezultātu komercializācijai	- Zinātnisko institūciju licenču/ patentu ieņēmumi (EUR) - Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus un tehnoloģijas; - Zinātnisko institūciju izveidotie jaundibinātie uzņēmumi (spin-off)	Projektu atlases pētniecības rezultātu komercializācijai (2018.) – 4	1.2.1.2. pasākums “Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai” (40,6 milj. EUR)*	EM, LIAA	2018
1.5. Turpināt MVU projektu pieņemšanu inovācijas vaučeru	Pieaudzis mikro un MVU uzņēmumu skaits, kas iesaistās jaunu produktu un tehnoloģiju attīstīšanā,	- Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR); - Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus un	Mikro un MVU, kas saņem grantus jaunu produktu un tehnoloģiju attīstībai un virzīšanai tirgū (2022.) – 320	1.2.1.2. pasākums "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas	EM, LIAA	2022

atbalsta formā jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei	sadarbojoties ar ārējo pakalpojumu sniedzējiem	tehnoloģijas		pilnveidošanai" (40,6 milj. EUR)*		
1.6. Īstenot pasākumus patentu īpašumtiesību nodošanai vai licenču līgumu slēgšanai ar potenciālajiem investoriem	Pieaudzis noslēgto īpašumtiesību nodošanas kontraktu vai licenču līgumu skaits, kā arī pieauguši pētniecības organizāciju ienākumi no pētniecisko izstrādņu komercializēšanas.	– Zinātnisko institūciju licenču/ patentu ieņēmumi (EUR) – Zinātnisko institūciju izveidotie jaundibinātie uzņēmumi (spin-off)	Pastāvīgi organizēti pasākumi patentu īpašumtiesību nodošanai vai licenču līgumu slēgšanai ar potenciālajiem investoriem	1.2.1.2. pasākums "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai" (40,6 milj. EUR)*	EM, LIAA	2023
1.7. Nodrošināt atbalstu investīcijām eksperimentālajās tehnoloģijās iekārtu izstrādei jaunu produktu virzīšanai tirgū	Pieaudzis komersantu skaits, kas veic investīcijas jaunu tehnoloģisku risinājumu izstrādē ar nolūku tirgū lasīt jaunus produktus	– Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR); – Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus un tehnoloģijas; – Komersanta apgrozījums no pētniecības rezultātu ieviešanas saimnieciskajā darbībā vai komercializēšanas; – Jaunradītās darba vietas, t.sk. tās, kurās nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskā sektorā/ uzņēmējdarbības sektorā	– Komersanti, kas saņem grantus, lai tirgū laistu jaunus produktus (2022.) - 30. – Piesaistītās privātās investīcijas P&A (2022.) – 10,59 milj. euro	1.2.1.4. pasākums "Atbalsts jaunu produktu ieviešanai ražošanā" (60 milj. EUR)	EM	2022
1.8. Īstenot pasākumus sabiedrības motivēšanai pievērsties uzņēmējdarbībai un inovatīvu risinājumu izstrādei	Pieaudzis uzņēmējdarbības un inovācijas aktivitātēs iesaistīto personu skaits visās sabiedrības grupās (pamatskolu, vidusskolu un profesionālo skolu audzēkņi un skolotāji, augstākās izglītības iestāžu studenti, topošie un esošie uzņēmēji, inovatīvo ideju attīstītāji, individuālie izgudrotāji)	Inovatīvo komersantu skaita pieaugums – 40% no kopējā komersantu skaita	– Iesaistīto personu skaits (2022.) – 10 000 – Atbalstīto komersantu skaits, kas saņem nefinansiālu atbalstu (2022.) – 100	1.2.2.2. pasākums "Inovāciju motivācijas programma" (5,7 milj. EUR)	EM, LIAA	2022
1.9. Turpināt EM komisijas darbu pētniecības un attīstības projektu izvērtēšanai UIN P&A atlaidei un komersantu informēšanu par UIN atlaidei ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā	Pieaudzis privātā sektora investīciju apjoms P&A, tirgū virzīti jauni produkti un tehnoloģijas	Privātā sektora izdevumi P&A (% no kopējiem ieguldījumiem)	– komersantu deklarētie izdevumi P&A 2017.g. - 2 MEUR; 2018.g. - 2,5 MEUR – EM P&A komisijas izvērtēto projektu skaits 2017.g. - 8; 2018.g. - 10	Esošā budžeta ietvaros	EM	2018
1.10 Izveidot platformu, kas nodrošina visu iesaistīto pušu sadarbību Latvijas	Izveidota Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu plāna darba grupa, kurā skata inovācijas	n/a	Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas	Esošā budžeta ietvaros	EM	2017

IZMunEMZino_19122017_RIS3progress; Informatīvais ziņojums "Viedās specializācijas stratēģijas monitorings"

inovācijas spējas paaugstināšanai un kāpumu Eiropas inovāciju pārskata inovācijas reitingā	jautājumus, lai identificētu atbilstošus pasākumus Eiropas inovācijas progresa pārskatā iekļauto rādītāju uzlabošanai.		pasākumu plāna darba grupas sanāksmes (inovācijas bloks) – 2 reizes gadā Aktualizēti inovācijas pasākumi Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu plānā – 1			
1.11. Veidot Latvijas inovācijas ārējo tēlu	Nodrošināta pastāvīga inovācijas marketinga aktivitāšu īstenošana Latvijas kā valsts ar inovācijas potenciālu veidošanai	n/a	– Izstrādāti inovācijas marketinga materiāli – 1-2 gadā – Nodrošināta dalība Latvijā organizētos un starptautiskajos pasākumos – 1-2 pasākumi gadā	1.2.1.2. pasākums "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai" (40,6 milj. EUR)*	EM, LIAA	2018
1.12. Nodrošināt izmaiņas Valsts kapitālsabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijas izstrādes vadlīnijās, lai valsts kapitālsabiedrības, kas plāno P&A, izstrādājot vidēja termiņa darbības stratēģijas, iekļautu tajās informāciju par P&A pasākumiem un finanšu prognozēm	Veiktas izmaiņas Valsts kapitālsabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijas izstrādes vadlīnijās, lai valsts kapitālsabiedrības, kas plāno P&A, izstrādājot vidēja termiņa darbības stratēģijas, iekļautu tajās informāciju par P&A pasākumiem un finanšu prognozēm	Privātā sektora investīcijas P&A (% no kopējiem ieguldījumiem)	– Pieaudzis valsts kapitālsabiedrību skaits, kas investē P&A, kā arī pieaudzis privātā sektora investīciju apjoms P&A – pastāvīgi	Pārresoru koordinācijas centra budžeta ietvaros	PKC	2018
1.13. Turpināt Praktiskas ievirzes pētījumu programmas īstenošanu (īstenojot 1. atlases kārtas ietvaros atbalstītos projektus, nodrošinot to monitoringu un tostarp izsludinot jaunas tematiskas projektu pieteikumu atlases kārtas RIS3 jomās un prioritātēs (indikāтиви – ar trešo projektu	Pieaudzis zināšanu un tehnoloģiju, un cilvēkkapitāla apjoms RIS3 jomās un prioritātēs; Pieaudzis zinātnisko institūciju piesaistītā privātā sektora investīciju apjoms P&A projektiem; Pieaudzis privāto uzņēmumu projektu skaits, ko īsteno, vai kuru īstenošanā piedalās privātie uzņēmumi.	- P&A projektu skaits un pētījumu finansējuma apjoms RIS3 jomās un prioritātēs - P&A projektos nodarbināto maģistrantu un doktorantu skaits RIS3 jomās un prioritātēs - uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem - uzņēmumu skaits, kas īsteno jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādes projektus - jaunradītās darba vietas, t.sk. tās, kurās nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskajā sektorā	- uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (2023) - 9,62 MEUR - to komersantu skaits, kuri sadarbojas ar pētniecības institūcijām (2023) - 80 - jaunu pētnieku skaits atbalstītajās vienībās (PLE) (2023) - 306 ⁴² - ar RIS3 tematiskajām jomām un prioritātēm saistīti zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs indeksētos žurnālos (2023) - 192 - ar RIS3 tematiskajām jomām un prioritātēm saistītu jauno produktu un tehnoloģiju skaits, (2023) - 114	1.1.1.1. pasākums "Praktiskas ievirzes pētījumi" (86,14 MEUR)	IZM, CFLA	2023

⁴² Norādīta darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" noteiktā iznākuma rādītāja vērtība. Vienlaikus IZM ir pieteikusi grozījumus darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība", lūdzot mainīt minētā iznākuma rādītāja struktūru atbilstoši faktiskajai situācijai, tai skaitā rosinot mazināt jaunu pētnieku skaita (jaunas P&A darba vietas) vērtību.
IZMunEMZino_19122017_RIS3progress; Informatīvais ziņojums "Viedās specializācijas stratēģijas monitorings"

iesniegumu atlases kārtu)						
1.13.a Turpināt CFLA pētījumu atlases komisijas darbu uzlabojot projektu atlases procedūras tā, lai nodrošinātu tādu RIS3 prioritātēm atbilstošu izcilu pētījumu pieteikumu atlasī, kam ir vislielākais potenciāls RIS3 mērķu sasniegšanā	Tiek finansēti tie pētniecības projekti, kuriem ir vislielākais potenciāls nodrošināt RIS3 mērķu sasniegšanai nepieciešamās zināšanas un tehnoloģijas, kā arī attīstīt cilvēkkapitālu RIS3 jomās	Pieaudzis projektu kvalitātes un atbilstības RIS3 mērķiem un prioritātēm vidējais novērtējums	- ar RIS3 tematiskajām jomām un prioritātēm saistīti zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs indeksētos žurnālos - P&A projektos iesaistīto maģistrantu un doktorantu skaits - zinātnisko institūciju licenču/patentu ieņēmumi - uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem - uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus un tehnoloģijas - jaunradītās darba vietas, t.sk. tās, kurās nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskajā sektorā	IZM budžeta ietvaros, 1.1.1.1. pasākums “Praktiskas ievirzes pētījumi” (86,14 MEUR)	CFLA, IZM	2023
1.14. Turpināt Pēcdoktorantūras pētījumu programmas īstenošanu (īstenojot 1. atlases kārtas ietvaros atbalstītos projektus, nodrošinot to monitoringu un mērķu komunikāciju sabiedrībai, tostarp izsludinot jaunas tematiskas projektu pieteikumu atlases kārtas RIS3 jomās (indikatīvi – ar trešo projektu iesniegumu atlases kārtu) un prioritātēs un veicot pasākumus ārvalstu un diasporas jauno zinātnieku piesaistei	Pieaudzis jaunu pētnieku skaits RIS3, kas iesaistīti pētījumos RIS3 jomās un prioritātēs; Pieaudzis no ārvalstīm piesaistīto un reemigrējušo jauno pētnieku skaits; Pieaudzis zinātnisko institūciju piesaistītā privātā sektora investīciju apjoms P&A projektiem; Pieaudzis privāto uzņēmumu projektu skaits, ko īsteno, vai kuru īstenošanā piedalās privātie uzņēmumi; Uzlabojusies sabiedrības attieksme un izpratne par pētniecības nozīmi ekonomikā.	- Pēcdoktorantūras P&A projektu skaits un pētījumu finansējuma apjoms RIS3 jomās un prioritātēs - no ārvalstīm piesaistīto un reemigrējušo jauno zinātnieku skaits - uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem - uzņēmumu skaits, kas īsteno jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādes projektus - komunikācijas pasākumu skaits	- jaunu pētnieku skaits atbalstītajās vienībās (PLE) (2023) - 384 ⁴³ - uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (2023) - 3,2 MEUR - to komersantu skaits, kuri sadarbojas ar pētniecības institūcijām (2023) - 100 - ar RIS3 tematiskajām jomām un prioritātēm saistīti zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs indeksētos žurnālos (2023) - 1280 - jauno produktu un tehnoloģiju skaits, kuru izstrādei ir sniegts atbalsts (2023) - 416	1.1.1.2. pasākums “Pēcdoktorantūras pētniecības atbalsts” (64,03 MEUR)*	IZM, VIAA	2023

⁴³ Šobrīd darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” noteiktā iznākuma rādītāja vērtība. Vienlaikus vēršam uzmanību, ka IZM ir pieteikusi grozījumus darbības programmā, lūdzot mainīt minētā iznākuma rādītāja struktūru atbilstoši faktiskajai situācijai, tai skaitā rosinot mazināt jaunu pētnieku skaita (jaunas P&A darba vietas) vērtību.

IZMunEMZino_19122017_RIS3progress; Informatīvais ziņojums “Viedās specializācijas stratēģijas monitorings”

1.14.a Turpināt VIAA pēcdoktorantūras pētījumu atlases komisijas darbu, uzlabojot projektu atlases procedūras tā, lai nodrošinātu tādu RIS3 prioritātēm atbilstošu izcilu pētījumu atlasī, kam ir vislielākais potenciāls programmas un RIS3 mērķu sasniegšanā	Tiek finansēti RIS3 tie pēcdoktorantūras pētniecības projekti, kuriem ir vislielākais potenciāls nodrošināt RIS3 mērķu sasniegšanai nepieciešamās zināšanas un tehnoloģijas, kā arī attīstīt cilvēkkapitālu RIS3 jomās	Pieaudzis projektu kvalitātes un atbilstības RIS3 mērķiem un prioritātēm vidējais novērtējums	Cilvēkkapitāla pieaugums ar RIS3 tematiskajām jomām un prioritātēm saistītajās pētniecības organizācijās un nozaru uzņēmumos	IZM budžeta ietvaros, 1.1.1.2. pasākums “Pēcdoktorantūras pētniecības atbalsts” (64,03 MEUR)*, 1.1.1.5. pasākums “Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem pētniecībā un inovācijās” (1. atlases kārtā, VIAA projekts)	VIAA, IZM	2023
1.14.b Veikt nepieciešamos ieviešanas nosacījumu grozījumus un sagatavot un iesniegt COFUND projekta pieteikumu EK līdzfinansējuma piesaistei Pēcdoktorantūras programmas apjoma palielināšanai	Programmas normatīvais regulējums salāgots ar EK MSCA (<i>Marie Skłodowska Curie actions</i>) programmas normatīvo regulējumu	Palielināts Pēcdoktorantūras programmas apjoms	n/a	IZM budžeta ietvaros, 1.1.1.2. pasākums “Pēcdoktorantūras pētniecības atbalsts” (64,03 MEUR)*	IZM, VIAA	28.09.2017.
1.15. Sagatavot tematiskus projektu atlases uzsaukumus RS3 jomās un prioritātēs	Sagatavoti tematiski uzsaukumi piecās RIS3 jomās un prioritātēs ar specifiskiem jomas attīstībai vai prioritātes īstenošanai izvirzītiem uzdevumiem;	Projektu skaits un pētījumu finansējuma apjoms RIS3 jomās un prioritātēs; No ārvalstīm piesaistīto jauno zinātnieku skaits; Jauno zinātnieku skaits, kas ir nodarbināti nozaru uzņēmumos	skat. 1.13. un 1.14.	IZM budžeta ietvaros	IZM, VIAA	2018
1.16. Uzsākt Latvijas dalības starptautiskās P&A sadarbības iniciatīvu programmās (KPI; ERA-NET COFUND)	Kopīgi ar citām ES dalībvalstīm sagatavoti jauni RIS3 mērķiem un prioritātēm atbilstoši projektu uzsaukumi	KPI programmu skaits	Pieaudzis no programmas “Apvārsnis 2020” piesaistītais (LV daļa) finansējuma apjoms	1.1.1.5. pasākums “Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem pētniecībā un inovācijās”, 16,64 MEUR (pirmā atlases kārtā)*	IZM, VIAA	2023
1.17. Uzsākt pētījumu finansēšanu, kas saņēmuši virs kvalitātes sliekšņa novērtējumu	Programmā “Apvārsnis 2020” virs kvalitātes sliekšņa novērtētu un ERAF atbalstīto projektu pieteikumu skaits	Programmā “Apvārsnis 2020” virs kvalitātes sliekšņa novērtētu pieteikumu skaits	Pieaudzis no programmas “Apvārsnis 2020” piesaistītais (LV daļa) finansējuma apjoms	1.1.1.5. pasākums “Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem pētniecībā	IZM, CFLA, VIAA	2023

IZMunEMZino_19122017_RIS3progress; Informatīvais ziņojums “Viedās specializācijas stratēģijas monitorings”

programmā “Apvārsnis 2020”, bet ierobežotā pieejamā finansējuma dēļ nav apstiprināti īstenošanai				un inovācijās”, 9,3 MEUR (trešā atlases kārta		
1.18. Uzsākt konkurētspējīgāku programmas “Apvārsnis 2020” un 9. letvara programmas projektu pieteikumu izstrādes konsultācijas	Pieaudzis sniegto konsultāciju skaits un paaugstinājusies to kvalitāte un atbilstība zinātnisko institūciju vajadzībām	Iesniegto projektu skaita un apjoma pieaugums Sekmības rādītāja dalībai ES letvara programmās pieaugums (virs kvalitātes sliekšņa novērtēto projektu pieteikumu skaits programmā “Apvārsnis 2020” un 9. letvara programmā – 543)	Pieaudzis no programmas “Apvārsnis 2020” piesaistītais (LV daļa) finansējuma apjoms	1.1.1.5. pasākums “Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem pētniecībā un inovācijās”, 5,83 MEUR (pirmā atlases kārta, VIAA projekts)*	IZM, VIAA	2023
1.19. Uzsākt Latvijas zinātnes komunikācijas kampaņu	Tiek īstenota zinātnes komunikācijas kampaņa iesaistot Latvijas diasporas pētniekus un uzņēmējus	Sadarbības tīklu plašuma un apjoma pieaugums Starptautiskās sadarbības apjoma pieaugums	Pieaudzis zinātniskajās institūcijās īstenotais kopējais P&A apjoms Pieaudzis no programmas “Apvārsnis 2020” piesaistītais (LV daļa) finansējuma apjoms	1.1.1.5. pasākums “Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem pētniecībā un inovācijās”, 10,81 MEUR (pirmā atlases kārta, IZM projekts)*	IZM, LIAA	2023
1.20. Turpināt īstenot P&A infrastruktūras attīstības projektus un stiprināt zinātnisko institūciju institucionālo kapacitāti	Notiek Latvijas vadošo zinātnisko institūciju attīstības stratēģiju īstenošanas monitorings	Pētnieku (vadošo pētnieku, pētnieku, zinātnisko asistentu un zinātnes tehniskā personāla) skaits, kuri strādā uzlabotos infrastruktūras objektos – 2020.gadā 2163 Zinātnisko institūciju īstenoto P&A projektu kopējā apjoma pieaugums; Nozaru uzņēmumu P&A pasūtījuma pieaugums; Atvērtās P&A infrastruktūras izmantošanas apjoma pieaugums; No starptautiskiem avotiem finansēto P&A projektu apjoma pieaugums; Starptautiskās sadarbības apjoma pieaugums	Pieaudzis zinātniskajās institūcijās īstenotais kopējais P&A apjoms Pieaudzis no programmas “Apvārsnis 2020” piesaistītais (LV daļa) finansējuma apjoms	1.1.1.4. pasākums “P&A infrastruktūras attīstīšana viedās specializācijas jomās un zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes stiprināšana”, 120,25 MEUR	IZM	2023

1.21. Uzsākt studentu inovāciju grantu programmu, praktisku nozares un sabiedrības problēmu risināšanai un nozaru uzņēmumu un mecenātu iesaistei inovāciju cilvēkkapitāla attīstībā	Latvijas augstskolās ir izveidoti inovāciju fondi un uzsākta nozaru uzņēmumu un mecenātu līdzfinansētas programmas, kas vērstas uz absolventu ar inovāciju kompetenci un uzņēmējspējām. Pieaudzis uzņēmumu un mecenātu ieguldījums augstskolu inovāciju fondos	Uzņēmumu un mecenātu iemaksu augstskolu inovāciju fondos pieaugums - 2020.gadā: - uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (2023) - 3,13 MEUR - to komersantu skaits, kuri sadarbojas ar pētniecības institūcijām (2023) - 270 - inovāciju projektos iesaistīto bakalauru, maģistrantu un doktorantu skaita pieaugums - zinātnisko institūciju vai to personāla izveidotie jaundibinātie uzņēmumu (<i>spin-off</i>) skaita pieaugums	Palielinājies inovatīvu uzņēmumu skaits un nodarbinātība inovatīvos uzņēmumos	1.1.1.3. pasākums “Inovācijas granti studentiem”, 34,0 MEUR	IZM	2023 (maksimālais - ievērojot, ka 1.1.1.3. pasākuma ieviešanas nosacījumi vēl tiek izstrādāti, īstenošanas noslēguma gads vēl var mainīties)
1.22. Iekļaut jaunajos prioritārajos virzienos zinātnē FLP projektu īstenošanai RIS3 tēmas	Jauni prioritārie zinātņu virzieni, kas definēti atbilstoši Latvijas sabiedrībai un ekonomikai aktuāliem un būtiskiem izaicinājumiem un Eiropas kopējiem izaicinājumiem, tai skaitā atbilstoši RIS3 mērķiem un industrijas 4.0 attīstībai	Prioritārie zinātņu virzieni ietver ar RIS3 mērķiem, prioritātēm un jomām saistītas tēmas	- ar RIS3 tematiskajām jomām un prioritātēm saistīti zinātniskie raksti 6 OECD zināšanu jomās, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs indeksētos žurnālos	IZM	IZM	2017.g. beigas
1.23. Veidot valsts pasūtījumu zinātnei un izstrādāt jaunus valsts pētījumu programmu noteikumus un jaunas valsts pētījumu programmas, ieskaitot EM finansēto valsts pētījumu programmu enerģētikā un IZM finansētās programmas latviešu valodā un Letonikā	Izveidotas jaunas nozaru ministriju VPP, kas ir nozaru P&A pasūtījums RIS3 jomās un prioritātēs, t.sk. enerģētikā, biomedicinā un farmācijā, bioekonomikā un drošības tehnoloģijās	- Programmu skaits un pētījumu finansējuma apjoms RIS3 jomās un prioritātēs - no ārvalstīm piesaistīto un reemigrējušo jauno zinātnieku skaits - nozaru ministriju un valsts kapitālsabiedrību finansējums P&A projektiem - valsts kapitālsabiedrību skaits, kas īsteno jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādes projektus - komunikācijas pasākumu skaits	Nozaru attīstībai nepieciešamās zināšanas un tehnoloģijas; Ar nozaru attīstībai svarīgiem jautājumiem saistīti zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs indeksētos žurnālos; Nozaru jautājumu izpētē un tehnoloģiju izstrādē iesaistīti zinātniekiem institūti, augstskolas un studējošie.	IZM 2018.–2020. gada ietvaros VPP latviešu valodā un Letonikā ik gadu 4,1 milj. euro. EM 2018.–2020. gada ietvaros VPP enerģētikā ik gadu 2 milj. euro.	IZM, EM u.c. nozaru ministrijas, LZP, SZA	Vismaz 3 jaunas VPP 2018.g. un 3 – 2019.g.

1.24. Izveidot konceptuāli jaunu uz ekselenci vērstu FLP programmu, kas nodrošina ekonomikas attīstībai nepieciešamo zināšanu bāzi, t.sk. izstrādāt jaunus noteikumus FLP projektu īstenošanai	Uzlabota FLP izvērtēšanas un finansēšanas kārtība, piešķirot finansējumu projektiem visās OECD zinātņu nozaru grupās atbilstoši prioritāriem zinātņu virzieniem, kā galveno projektu vērtēšanas kritēriju nosakot zinātnisko kvalitāti	- FLP projektu skaits un pētījumu finansējuma apjoms 5 RIS3 specializācijas jomās un prioritātēs - komunikācijas pasākumu skaits	- cilvēkresursu pieaugums P&A visās OECD zinātņu nozaru grupās, - zināšanu bāze visās OECD zinātņu nozaru grupās.	IZM	IZM	2017
1.25. Izstrādāt inovāciju partnerības procedūras iepirkuma praktiskās piemērošanas vadlīnijas un iestrādāt inovāciju iepirkuma prasību visās atbilstošajās RIS3 īstenošanas programmās	RIS3 programmās piemērota inovāciju partnerības procedūra un palielinās pasūtījums inovāciju radīšanai	Inovāciju partnerības procedūras ietvaros īstenoto iepirkumu piemērošanas gadījumu skaits	Inovāciju uzņēmumu un pasūtījumu apjoms zinātniskajām institūcijām	Esošā budžeta ietvaros	FM, EM	2020

2. Konkurētspējas stiprināšana

Atbalsta instrumenti un politikas iniciatīvas	Sagaidāmās izmaiņas	Rezultāta indikatori	Iznākuma/ rezultāta rādītāji	Finansējuma avots un apmērs	Par uzdevuma izpildi atbildīgās institūcijas	Uzdevuma izpildes termiņš (gads)
2.1. Sekmēt strauji augošu uzņēmumu rašanos un jaunuzņēmumu attīstību	Pilnveidota Latvijas jaunuzņēmumu ekosistēma piecos prioritāros virzienos: – Latvijas jaunuzņēmumu ekosistēmas atpazīstamība – Efektīvas jaunuzņēmumu vides pārvaldība – Moderns tiesiskais regulējums jaunuzņēmumu attīstībai – Investīciju piesaiste un finansējuma pieejamība jaunuzņēmumiem – Jaunuzņēmumu komandu attīstība un talantu piesaiste	– Jaunuzņēmumu skaits Latvijā; – Piesaistīto investīciju apjoms jaunuzņēmumiem	2020.gadā: – Jaunuzņēmumi, kas saņēmuši atbalstu valsts atbalsta programmā – 30; – Piesaistīto investīciju apjoms jaunuzņēmumiem – 800 milj. EUR; – Jaunuzņēmumu skaits: 360 (vidēji 60 jaunuzņēmumu gadā)	EM budžeta ietvaros; 1.2.1.2. pasākums "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai" (40,6 milj. EUR)*; ALTUM budžeta ietvaros;	EM, LIAA, ALTUM	2020

IZMunEMZino_19122017_RIS3progress; Informatīvais ziņojums "Viedās specializācijas stratēģijas monitorings"

2.2. Atbalstīt jaunu dzīvotspējīgu un konkurētspējīgu komersantu izveidi un attīstību Latvijas reģionos	– 14 reģionālajos biznesa inkubatoros un 1 radošo industriju inkubatorā Rīgā tiek nodrošināti ar uzņēmējdarbības veicināšanu saistītie pakalpojumi, apmācības, mentorings, piešķirot grantus, veidojot koprades telpu, organizējot citus pasākumus – uzņēmējdarbības un konkurētspējas gara veicināšana Latvijas reģionos	Nodrošināta biznesa inkubācijas pakalpojumu pieejamību reģionos (EM, LIAA)	2023.12.31.: – 200 MVU sniegts atbalsts (grants); – 148 jaunizveidoti MVU, kas saņem atbalstu – 40 radošo industriju MVU, kas saņem atbalstu – 180 pirmsinkubācijas atbalsta saņēmēji – 200 pilnas slodzes ekvivalentu nodarbinātības pieaugums atbalstītajos MVU	3.1.1.6. pasākums "Reģionālie biznesa inkubatori un radošo industriju inkubators" (32,8 milj. EUR)*	EM, LIAA	2023
2.3. Nodrošināt finansējuma pieejamību komersantiem uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai, tostarp RIS3 prioritārajās nozarēs	Nodrošināta finanšu instrumentu programmu pieejamība un plānoto rezultātu sasniegšana līdz 2023.gadam	– Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR); – Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus un tehnoloģijas; – Atbalstīto jaunizveidoto uzņēmumu skaits	2023.12.31.: – 790 komersanti, kas saņēmuši finansiālu atbalstu, kas nav granti – atbalstīto jaunizveidoto komersantu skaits – 160 – piesaistītais privātais līdzfinansējums - 12 750 000 EUR – nodarbinātības pieaugums atbalstītajos uzņēmumos - 160 pilnslodžu ekvivalents	SAM 3.1.1. "Sekmēt mazo un vidējo komersantu izveidi un attīstību, īpaši apstrādes rūpniecībā un RIS3 prioritārajās nozarēs" un SAM 3.1.2. "Palielināt straujas izaugsmes komersantu skaitu" pasākumu ieviešanai" (60 milj. EUR)*	EM, ALTUM	2023
2.4. Nodrošināt atbalstu start-up uzņēmumiem augstas kvalifikācijas darbinieku piesaistei	Start-up uzņēmumiem nodrošināta iespēja saņemt atbalstu augstas kvalifikācijas darbinieku piesaistišanai jaunu vai būtiski uzlabotu produktu vai tehnoloģiju izstrādei	– Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus un tehnoloģijas; – Atbalstīto jaunizveidoto uzņēmumu skaits	Atbalstīto start-up uzņēmumu skaits, kas saņem atbalstu augstas kvalifikācijas darbinieku piesaistei – gadā vidēji 20	1.2.1.2. pasākums "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai" (40,6 milj. EUR)*	EM, LIAA	2017

3. Investīciju piesaiste

Atbalsta instrumenti un politikas iniciatīvas	Sagaidāmās izmaiņas	Rezultāta indikatori	Iznākuma/ rezultāta rādītāji	Finansējuma avots un apmērs	Par uzdevuma izpildi atbildīgās institūcijas	Uzdevuma izpildes termiņš (gads)
3.1. Veicināt inovāciju ietilpīgas investīcijas, veicot grozījumus Latvijas preču un pakalpojumu eksporta	Pieaudzis inovāciju un tehnoloģiju ietilpīgu investīciju apjoms	n/a	– Izstrādāti grozījumi Latvijas preču un pakalpojumu eksporta veicināšanas un ārvalstu investīciju piesaistes pamatnostādnēs 2013.-2019.gadam	Esošā budžeta ietvaros	EM	2017

IZMunEMZino_19122017_RIS3progress; Informatīvais ziņojums "Viedās specializācijas stratēģijas monitorings"

veicināšanas un ārvalstu investīciju piesaistes pamatnostādnes 2013.-2019.gadam, mainot fokusu no darba spēka ietilpību investīciju piesaistes uz inovāciju ietilpīgām investīcijām			– Piesaistītas “Fortune 500” uzņēmumu investīcijas (2019.) – 3			
3.2. Īstenot proaktīvu darbību investīciju piesaistē	Nodrošināta proaktīva pieeja ārvalstu investīciju piesaistīšanai: – “Fortune 500” uzņēmumu investīciju piesaiste – Identificēti potenciāli investīciju projekti (sagatavoti piedāvājumi augsta līmeņa amatpersonu vizītēm) prioritārajās valstīs (tirgos)	n/a	– Piesaistītas “Fortune 500” uzņēmumu investīcijas (2019.) – 3 – Prioritārajās valstīs (tirgos) identificēti potenciālie investīciju projekti (sagatavoti piedāvājumi augsta līmeņa amatpersonu vizītēm) (2019.) – 2-3	Esošā budžeta ietvaros	EM, LIAA	2019
3.3. Veicināt esošo ārvalstu investoru turpmākas investīcijas inovācijās un tehnoloģijās	Ieviesta pēcakalpošana, paredzot palīdzību jau Latvijā strādājošajiem ārvalstu investoriem identificēt jomas, kurās veikt jaunas investīcijas	n/a	– Izstrādāti grozījumi Latvijas preču un pakalpojumu eksporta veicināšanas un ārvalstu investīciju piesaistes pamatnostādnes 2013.-2019.gadam – Uzrunāti 15 esošie ārvalstu investori	Esošā budžeta ietvaros	EM	2017
3.4. Īstenot pasākumus nodarbināto apmācībām, atbilstoši investoru vajadzībām	Nodrošinātas apmācības darbaspēka kvalifikācijas un prasmju celšanai, atbilstoši investoru vajadzībām	Apmācītie darbinieki	Nodrošinātas apmācības 7 ārvalstu investoriem (2023.)	1.2.2.3. pasākums "Atbalsts IKT un netehnoloģiskām apmācībām, kā arī apmācībām, lai sekmētu investoru piesaisti" (2,9 milj. EUR)	EM, LIAA	2023

4.Eksporta veicināšana

Atbalsta instrumenti un politikas iniciatīvas	Sagaidāmās izmaiņas	Rezultāta indikatori	Iznākuma/ rezultāta rādītāji	Finansējuma avots un apmērs	Par uzdevuma izpildi atbildīgās institūcijas	Uzdevuma izpildes termiņš (gads)
---	---------------------	----------------------	------------------------------	-----------------------------	--	----------------------------------

4.1. Īstenot tiešos eksporta atbalsta pakalpojumus Latvijas komersantiem	Nodrošināti eksporta pakalpojumi komersantiem	– Atbalstīto komersantu skaits; – Īstenoto atbalsta pasākumu skaits	– Noorganizētas 30 tirdzniecības misijas gadā, kuros piedalās uzņēmumi – 200 – Noorganizētas Latvijas uzņēmumu individuālās biznesa vizītes gadā – 80 – Gadā vidēji atbalstīti komersantus dalībai izstādēs – 85 komersanti/38 izstādes; – Gadā vidēji noorganizēti nacionālie standi starptautiskās izstrādēs – 16	3.2.1.2. pasākums "Starptautiskās konkurētspējas veicināšana" (60,9 milj. EUR)	LIAA	2018
4.2. Nodrošināt Latvijas ārējo ekonomisko pārstāvniecību darbību	Nodrošināta Latvijas Ārējo ekonomisko pārstāvniecību darbība	Pārstāvniecību skaits	Pastāvīgās pārstāvniecības ārvalstīs – 21	Esošā budžeta ietvaros	EM, LIAA	2017
4.3. Nodrošināt eksporta kredīta garantiju pieejamību	Nodrošināta eksporta kredīta garantiju izsniegšana	n/a	Izsniegtas eksporta kredītu garantijas – 200	ALTUM atbalsta pasākumi īstermiņa eksporta kredītu garantiju izsniegšanai un vidēja un ilgtermiņa eksporta kredīta garantiju izsniegšanai (20 milj. EUR)	EM, ALTUM	2023
4.4. Īstenot starpnozaru sadarbības pasākumus, savedot kopā dažādu nozaru uzņēmumus ar nolūku attīstīt jaunus produktus (piemēram, IKT un pārējās nozares (Industrija 4.0))	Nodrošināts pastāvīgs starpnozaru sadarbības veicināšanas process	Jauna biznesa modeļa izstrāde	Pārnozaru sadarbības projekti - 4	Esošā budžeta ietvaros	EM	2017
4.5. Sniegt atbalstu klasteru attīstībai un sekmēt uzņēmumu specializāciju un iesaistīšanos globālajās vērtību ķēdēs	Izveidota ilgtspējīga klasteru attīstības platforma eksporta, kā arī inovāciju un produktivitātes veicināšanai. Klasteru programmas dalībnieki iesaistās augstskolu un zinātnisko institūciju stratēģiju ieviešanas monitoringā, t.sk. studiju programmu piedāvājuma sagatavošanā un prakses vietu nodrošināšanā.	– Atbalstīto komersantu skaits; – Saņemto grantu skaits; – Komersantu, kas iesaistās augstskolu nozares ekspertu padomju darbā, skaits. – Dalību skaits augstskolu un zinātnisko institūciju stratēģiju ieviešanas monitoringā.	- Atbalstīti 14 klasteru izveides vai attīstības projekti, kuru īstenošanā iesaistījušies vismaz 420 komersanti, no kuriem atbalstu (grants) saņēmuši vismaz 120. - Samazinājušās darba tirgus disproporcijas	3.2.1.1. pasākums "Klasteru programma" (6,2 milj. EUR)	EM	2023

5. Uzņēmējdarbības vides pilnveidošana

Atbalsta instrumenti un politikas iniciatīvas	Sagaidāmās izmaiņas	Rezultāta indikatori	Iznākuma/ rezultāta rādītāji	Finansējuma avots un apmērs	Par uzdevuma izpildi atbildīgās institūcijas	Uzdevuma izpildes termiņš (gads)
5.1. Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu plāna aktualizēšana	Mazināts administratīvais slogs, vienkāršotas procedūras, novērsta informācijas dublēšanās un sekmēta e-pakalpojumu attīstība valsts un pašvaldību sniegtajos pakalpojumos.	– Pozīcija Doing Business; – Pozīcija Global Competitiveness Index	Katru gadu iesniegts aktualizēts Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu plāns	Esošā budžeta ietvaros	EM, FM, TM, LM, SM, VARAM, VM, ZM	2017
5.2. Plašāk valsts pārvaldē iesviest "konsultē vispirms" principu	Komersantiem nodrošinātas skaidri saprotamas uzņēmējdarbībā piemērojamās prasības, t.sk. nodrošinot, ka uzraugošās iestādes primāri sniedz normu un prasību skaidrojums, īpaši pirmreizēju pārkāpumu gadījumā, dodot termiņu nepilnību novēršanai.	Ieviests konsultē vispirms princips valsts pārvaldes institūciju darbībā	– Izstrādāti un MK iesniegti grozījumi Valsts pārvaldes iekārtas likumā, kas paredz ieviest "konsultē vispirms" principu – Izstrādātas kopīgas vadlīnijas "konsultē vispirms" principa ieviešanai praksē – Reitingu izstrāde iestāžu progresu noteikšanai – Apmācību programmas izstrāde	Esošā budžeta ietvaros	EM	2017
5.3. 0% UIN reinvestētās peļņas modeļa ieviešana Latvijā	Ieviesta uzņēmējdarbības attīstībai labvēlīga nodokļu sistēma: – Turpmākajos gados pieaudzis kredītu apjoms; – Uzlabojusies Latvijas uzņēmumu kapitalizācija; – Samazinājusies ēnu ekonomika.	n/a	– Kopējais rezidentu kredītportfelis papildus 5 procentpunktiem; – pieaug pamatkapitāls (+574 milj.EUR 2019.g) – samazināta ēnu ekonomika (-1%)	Esošā budžeta ietvaros	FM, EM	2018
5.4. Nodokļu deklarācijās un citos pārskatos norādāmās informācijas pārklāšanās novēršana - tajos ietverto datu sinhronizācija	Mazināts laiks pārskatu sagatavošanai un iesniegšanai VID un CSP	Veikts identificēto pārskatu atkārtotu izvērtējums un lemts par efektīvāko risinājumu ieviešanu, kas novērš uzņēmējiem radīto birokrātisko slogu radošas prasības.	Ņemot vērā identificēto, noteiktā kārtībā iesniegti grozījumi MK noteikumos, kas atceļ dublējošās informācijas pieprasījumu.	Esošā budžeta ietvaros	EM, CSP, FM, VID, VARAM	2018
5.5. VID EDS attīstības pasākumu īstenošana	Mazināts laiks pārskatu iesniegšanai VID	Uzlabota VID e-pakalpojumu funkcionalitāte	Uzlaboti 4 EDS pakalpojumi	Esošā budžeta ietvaros	FM, VID	2018
5.6. Godprātīgu nodokļu maksātāju motivēšana	Izstrādāti priekšlikumi Padziļinātās sadarbības programmas pilnveidošanai, tādejādi uzlabojot nodokļu maksātāju un nodokļu	Izstrādāti priekšlikumi Padziļinātās sadarbības programmas pilnveidošanai	MK iesniegts konceptuālais ziņojums par godprātīgu nodokļu maksātāju motivēšanu	Esošā budžeta ietvaros	EM, FM, VID	2018

IZMunEMZino_19122017_RIS3progress; Informatīvais ziņojums "Viedās specializācijas stratēģijas monitorings"

	administrācijas sadarbību, vienlaikus mazinot valsts pārvaldes administratīvo slogu					
--	---	--	--	--	--	--

6. Zināšanu bāzes un cilvēkkapitāla attīstība

Atbalsta instrumenti un politikas iniciatīvas	Sagaidāmās izmaiņas	Rezultāta rādītāji	Iznākuma rādītāji	Finansējuma avots un apmērs	Par uzdevuma izpildi atbildīgās institūcijas	Uzdevuma izpildes termiņš (gads)
6.1. Analīze par darba spēka pieprasījuma un piedāvājuma tendencēm jeb darba tirgus disproporcijām	Nodrošināta pieeja darba tirgus analīzei par darba spēka pieprasījuma-piedāvājuma tendencēm, t.sk. sniegti priekšlikumi nepieciešamajām rīcībām	n/a	Sagatavots informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm – 1 ziņojums divos gados	Esošā budžeta ietvaros	EM	2018, 2020, 2022
6.2. Nodrošināt Nodarbinātības padomes darbu	Īstenots koordinēts atbildīgo nozaru ministriju darbs, kas nodrošina saskaņotas rīcības darba tirgus, izglītības kvalitātes jautājumu un demogrāfisko tendenču ietekmes risināšanai	n/a	Organizētas Nodarbinātības padomes	Esošā budžeta ietvaros	EM, IZM, LM	2017
6.3. Īstenot pasākumus nodarbināto apmācībām, kas sniedz ieguldījumu komersantu produktivitātes paaugstināšanā un jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādē	Pieaugusi kvalificēta darbaspēka pieejamība, kā arī sekmēta zināšanu pārnese un jaunu vai uzlabotu produktu un tehnoloģiju izstrāde un ieviešana ražošanā	Apmācītie darbinieki	Atbalstīto komersantu skaits – 1300 (2023.)	1.2.2.1. pasākums "Atbalsts nodarbināto apmācībām" (24,9 milj. EUR)	EM	2023
6.4. Īstenot pasākumus nodarbināto IT un digitālo prasmju paaugstināšanai komersantu produktivitātes kāpināšanai	Pieaugusi kvalificēta darbaspēka pieejamība, kas prot izmantot IT un digitālos rīkus un risinājumus uzņēmuma produktivitātes paaugstināšanai	Apmācītie darbinieki	Atbalstīto komersantu skaits – 560 Apmācīto personu skaits – 6200	1.2.2.3. pasākums "Atbalsts IKT un netehnoloģiskām apmācībām, kā arī apmācībām, lai sekmētu investoru piesaisti" (2 milj. EUR)	EM	2023
6.5. Īstenot pasākumus nodarbināto apmācībām netehnoloģisko inovāciju jomā (marketinga, lean procesa vadība, biznesa modeļi u.c.)	Uzlabota uzņēmumu netehnoloģisko inovāciju prātība, t.sk. jaunu biznesa modeļu attīstīšanas jomā uzņēmumu produktivitātes paaugstināšanai	Apmācītie darbinieki	Atbalstīto komersantu skaits – 740 (2023.) Apmācīto personu skaits – 11 080 (2023.)	1.2.2.3. pasākums "Atbalsts IKT un netehnoloģiskām apmācībām, kā arī apmācībām, lai sekmētu investoru piesaisti" (2 milj. EUR)	EM	2023

IZMunEMZino_19122017_RIS3progress; Informatīvais ziņojums "Viedās specializācijas stratēģijas monitorings"

6.6. Sagatavot un iesniegt apstiprināšanai MK noteikumu projektu "Saraksts ar specialitātēm (profesijām), kurās prognozēts būtisks darbaspēka trūkums un kurās darbā Latvijas Republikā var tikt uzaicināti ārzemnieki, piemērojot atvieglotus nosacījumus"	Sagatavots profesiju saraksts ar profesijām, kurām piemērojami atvieglojumi noformējot termiņuzturēšanās atļaujas ar tiesībām uz nodarbinātību saskaņā ar Imigrācijas likuma 9.panta septīto daļu.	Saīsināts uzturēšanās atļauju ar tiesībām uz nodarbinātību noformēšanas laiks ārzemniekiem profesijās, kurās LV vērojams būtisks darbaspēka trūkums.	Atvieglots (paātrināts) uzturēšanās atļauju ar tiesībām uz nodarbinātību noformēšanas laiks ārzemniekiem un to darba devējiem, tādejādi paātrinot ārzemnieku iekļaušanos uzņēmumu darba procesā un mazinot augsti kvalificētu speciālistu iztrūkumu profesijās, kurās vērojams vai tiek prognozēts būtisks darbaspēka trūkums.	Esošā budžeta ietvaros	EM	2018
6.7. Sagatavot un iesniegt apstiprināšanai MK noteikumu projektu par kārtību, kādā profesionālo pieredzi var atzīt par derīgu ES zilās kartes saņemšanai attiecīgā specialitātē vai nozarē	Palielinājies izsniegto ES zilo karšu skaits, līdz ar to mazinot augsti kvalificētu speciālistu iztrūkumu	n/a	Izsniegto ES zilo karšu skaits LV	Esošā budžeta ietvaros	EM, leM	2018
6.8. Nodrošināt STEM, t.sk. medicīnas un radošo industriju studiju programmu infrastruktūras modernizāciju augstākās izglītības institūcijās	Sekmēta teritoriāli koncentrētas studiju un zinātniskā darba infrastruktūras attīstība augstākās izglītības institūciju stratēģiskās specializācijas stiprināšanai	Modernizēto programmu skaits RIS3 jomās;	- pakalpojumu sniegšanas veikspēja (personu skaits) (2023): augstskolās - 2069 , koledžās - 1023	8.1.1. specifiskā atbalsta mērķis "Palielināt modernizēto STEM, tajā skaitā medicīnas un radošās industrijas, studiju programmu skaitu", 44,64 MEUR	IZM	2022
6.9. Uzsākt ieguldījumu īstenošanu studiju programmu attīstīšanai (samazinot to kopskaitu) studiju programmās ES valodās, kas nav latviešu valoda un kopīgajās	Samazināta studiju programmu fragmentācija un stiprināta resursu koplietošana	Kvalitatīvi jaunu studiju programmu skaits, kas vērstas uz RIS3 mērķus sasniegšanu, prioritāšu īstenošanu, vai veido cilvēkkapitālu RIS3 jomās.	- slēgto studiju programmu skaits (2023) - 220; - jaunizveidoto kopīgo doktora studiju programmu skaits (2023) - 15 - jaunizveidoto studiju programmu ES valodās, kas nav latviešu valoda, skaits (2023) - 80	8.2.1. specifiskā atbalsta mērķis "Samazināt studiju programmu fragmentāciju un stiprināt resursu koplietošanu", 10,82 MEUR	IZM	2023 (maksimālais - ievērojot, ka 8.2.1. SAM ieviešanas nosacījumi vēl tiek izstrādāti, īstenošanas noslēguma gads vēl var mainīties)

IZMunEMZino_19122017_RIS3progress; Informatīvais ziņojums "Viedās specializācijas stratēģijas monitorings"

doktorantūras studiju programmās						
6.10. Uzsākt investīcijas akadēmiskā personāla attīstībai (t.sk. piesaistot ārvalstu pasniedzējus darbam Latvijas AII un atbalstam akadēmiskā personāla kompetenču un prasmju pilnveidei)	Stiprināts augstākās izglītības institūcijās strādājošais akadēmiskais personāls stratēģiskās specializācijas jomās	Augstskolu akadēmiskā personāla attīstības programmu skaits	-ārvalstu pasniedzēju skaits, kas saņēmuši atbalstu darbam Latvijas AII (2023) - 300 -doktorantu skaits, kas saņēmuši atbalstu darbam AII (2023) - 420 - akadēmiskā personāla skaits, kas saņēmuši atbalstu profesionālās kompetences pilnveidei (2023) - 1140	8.2.2. specifiskā atbalsta mērķis "Stiprināt augstākās izglītības institūciju akadēmisko personālu stratēģiskās specializācijas jomās", 34,34 MEUR	IZM	2023 (maksimālais - ievērojot, ka 8.2.2. SAM ieviešanas nosacījumi vēl tiek izstrādāti, īstenošanas noslēguma gads vēl var mainīties)
6.11. Uzsākt investīcijas augstākās izglītības institūciju pārvaldības stiprināšanā	Nodrošināta labāka pārvaldība un veikspēja augstākās izglītības institūcijās	Augstskolās izveidoti un nostiprināti procesi, kas nodrošina augstskolām noteikto RIS3 uzdevumu (zināšanas, cilvēkkapitāls, uzņēmumu inovāciju spēja un resursu centri) izpildi	-augstākās izglītības institūcijas, kas ieviesušas attīstības stratēģijas un rezultātu pārvaldību (skaits) (2023) - 20	8.2.3. specifiskā atbalsta mērķis "Nodrošināt labāku pārvaldību augstākās izglītības institūcijās", 20 MEUR	IZM	2023 (maksimālais - ievērojot, ka 8.2.3. SAM ieviešanas nosacījumi vēl tiek izstrādāti, īstenošanas noslēguma gads vēl var mainīties)
6.12. Turpināt AI ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izveidi (EQAR aģentūra)	Akreditācijas aģentūras darbības kvalitātes paaugstināšana un kapacitātes stiprināšana, lai nodrošinātu tās atbilstību starptautiskajiem standartiem un spēju kvalitatīvi veikt akreditāciju un licencēšanu	Izvērtēto AI programmu skaits; AI kvalitātes uzlabošanai sniegto konsultāciju skaits; Izveidota un darbojas AI kvalitātes monitoringa sistēma.	-institūciju skaits, kas atbilst EQAR aģentūrai (<i>European Quality Assurance Register for Higher Education</i>) izvirzītajām prasībām (2023) - 1 -AI programmu kvalitātes atbilstība RIS3 mērķiem.	8.2.4. specifiskā atbalsta mērķis "Nodrošināt atbalstu EQAR aģentūrai izvirzīto prasību izpildei", 1,5 MEUR	IZM, AIC	2023
6.13. Turpināt Praktiskas ievirzes pētījumu un Pēcdoktorantūras atbalsta īstenošanu (īstenojot 1. atlases kārtas ietvaros atbalstītos projektus un izsludinot nākamās projektu	Sekmēts zinātnisko darbinieku skaita pētniecībā un attīstībā pieaugums (publiskajā un privātajā sektorā)	- finansēto jauno zinātnieku skaits pēcdoktorantūras pētījumu īstenošanai - jaunradītās darba vietas, t.sk. tās, kurās nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskajā sektorā	- jaunu pētnieku skaits atbalstītajās vienībās (PLE) (2023) - 700 ⁴⁴	1.1.1.1 pasākums "Praktiskas ievirzes pētījumi", 86,14 MEUR* un 1.1.1.2. pasākums "Pēcdoktorantūras pētniecības atbalsts", 64,03 MEUR*	IZM	2023

⁴⁴ Norādīta darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" noteiktā iznākuma rādītāja vērtība. Vienlaikus IZM ir pieteikusi grozījumus darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība", lūdzot mainīt minētā iznākuma rādītāja struktūru atbilstoši faktiskajai situācijai, tai skaitā rosinot mazināt jaunu pētnieku skaita (jaunas P&A darba vietas) vērtību.

pieteikumu atlases kārtas)						
6.14. Izstrādāt jaunus noteikumus VPP un FLP projektu īstenošanai, kas ietver stimulus cilvēkkapitāla veidošanai ar RIS3 mērķu sasniegšanai nepieciešamajām kompetencēm, un prioritātēm un jomām nepieciešamajām zināšanām. (IZM)	Jauna VPP un FLP izvērtēšanas un finansēšanas kārtība, nosakot prasību projektu īstenošanā paredzēt darba vietas studentiem	jaunradītās darba vietas, kurās nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskajā sektorā, t.sk. tās, kurās nodarbināti bakalauru, maģistru un doktorantūras studenti.		IZM	IZM	2017

* Uz pasākuma īstenošanu attiecas tikai daļa no norādītā finansējuma

Ministru prezidents

Māris Kučinskis

Izglītības un zinātnes ministrs

Kārlis Šadurskis

Iesniedzējs:

Izglītības un zinātnes ministrs

Kārlis Šadurskis

Vīza:

Valsts sekretāre

Līga Lejiņa

25.07.2018 17:07

35842

I.Griķe, tālr. 67047861, ieva.grike@izm.gov.lv

J.Paiders, tālr. 67047963, janis.paiders@izm.gov.lv

J.Siliņš, tālr. 67013005, janis.silins@em.gov.lv

